

Det norske språk- og litteraturselskap 1978.

Alexander L. Kielland: *Brev 1869–1906*. II. 1884–1889.

Utgave ved Johs. Lunde.

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Brev 1869–1906

1884–1889

Alexander L. Kielland

ALEXANDER L. KIELLAND

BREV 1869—1906

UTVALG, INNLEDNING OG KOMMENTAR
VED
JOHS. LUNDE

GYLDENDAL NORSK FORLAG · OSLO

J. P. Jacobsen.

Stokke pr. Stavanger den 3die Januar 1884.

Kjære Ven! – vedlagte lille Julebrev fra Pefert, som hun skrev med Belladonna i begge Øinene, finder jeg glemt i mine Papirer. Jeg sender det og Hilsen fra smaa og store. I disse – hos Eder – saa bevægede Tider skulde jeg gjerne ville sidde i Deres Restauration og afhandle Tingene – de falske Hundresedler og de falske Skjalde. Kan De ikke formaa Edvard Brandes til at orientificere mig lidt i

ikke andre danske Blade end Morg. & Dagsav. og dem holder jeg selv.

Imorgen reiser jeg for en kort Forretningstur til Kristiania og har i den Anledning Reisefeber og tusinde Ting at tænke paa. Vi lever alle godt og hilser.

Deres hengivne Ven A.L.K.

Louise Drewsen.

Stokke pr. Stavanger den 7de Januar 1884.

Kjære Frue! Tak for Deres to Breve – baade for det sinte og for det maadelige. Det var uheldigt med det sinte, at jeg hele Tiden troede, det var Spøg og sad og lo af den Vigtighed, hvormed De efterlignede en falmet Dyds Alvor. Men saa skulde det jo være Alvor med Deres Skuffelse! Det er ikke godt at skrive om disse Ting til sin Kones Veninde; men naar *De* vil vide Besked, saa maa jeg jo svare: om jeg var «saadan», før jeg kom under Paavirkning af Brandes'erne? Kjære Frue! tænk Dem Luften i Garman & Worse – jeg mener i Bogen – i Skuespillet er den ufin, tænk hvorledes vi voxte op som fødte Kavallerer, godt saa vi ud, Tungen sad paa sit rette Sted, vi kom fra Omgang med Damer – Kousiner og deres Veninder, og vort Væsen – ja vort Navn havde en Charme for Kvinderne et Par Trin lavere i Samfundet, saa de faldt os i Armene – ja undskyld mig Frue! men ynder De, naar De skal være ganske oprigtig, ynder De virkelig Joseph, som lod Klædebonnet falde og flygtede nøgen? Jeg har aldrig i denne Retning gjort fuld Brug af mine Evner, det kan jeg trygt sige, jeg var tidligt og altid ideelt anlagt og saare samvittighedsfuld i Elskov som i Venskab; alt er gaaet stille af; men det maa jeg sige: skulde jeg istedetfor min Ungdoms Eventyr bytte Josephs Klædebon? – aldrig! jeg har været lykkelig uden at tage Skade paa Sjæl eller Legeme og uden at gjøre Skade; – en enkelt Gang, hvor jeg har gjort stor Skade, var Forholdet aldeles rent og ærbart. Er det da noget saa ravgalt i dette? – jeg forstaar ikke, hvad De græder over; er jeg Dem mindre værd, fordi jeg som et langt tyndt Spøgelse en og anden Gang har listet mig opad en Trap, som ikke maatte knirke?

Og saa spørger De med udsøgt Ondskab, om Pigebørnene skal opdrages i Faderens letfærdige Moral.

Dette Spørgsmaal er ligesaa ondskafuldt og ikke et Gran klogere end det

Spørgsmaal, som for et Snes Aar siden mødte den, der talte om Kvinders

Emancipation: «Kanske De vilde ønske Dem en Kone, som sad i

Børskommitteen, medens De som Ægteemand sad hjemme hos Børnene og

stoppede Strømper?»

Som Samfundet er maa man ruste sine Børn, ikke som man kunde ønske, det var. Jeg tror Kyskheden er overvurderet hos den kvindelige Ungdom og jeg venter, at den langsomt vil synke i Pris, medens den for Mændene vil stige, indtil der naaes en passende, gjensidig Fordragelighed.

Jeg kan næppe skrive iaften, da her er Børneselskab inde i Stuerne og tildels herinde; men jeg maa dog svare idag, da jeg reiser en liden Tur til Kristiania imorgen; lad mig se, at her ligger Brev fra Dem, naar jeg kommer hjem igjen; De kan vide, hvor jeg interesserer mig for Begivenhederne i Kjøbenhavn – især for Hemmelighederne. Mit Brev til Drachmann var vistnok ganske privat; men Deres nærmeste maa gjerne se det, da jeg paa en vis Maade er lettet ved at være af med ham. Hils den Uundgaaelige fra mig og sig, han kan gjerne skrive til mig om end hans Goliath er falden; jeg skal ikke yderligere pebre hans Hjertesaar.

Deres *Alexander L. K.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stokke pr. Stavanger den 22 Januar 1884.

Kjære Ven! hvor det er Skam af mig, at jeg ikke har skrevet efter «Over Evne». Var jeg lidt kold for «Hansken», saa var jeg desto varmere anden Gang og det vilde jeg sagt dig strax; men – ja nu husker jeg ikke, hvad der kom iveien dengang. Senere har der været meget iveien – det vil sige: andres Sorger og Sorg for Andre. Jeg er endnu ikke kommen mig af mit Sindsoprør over Drachmanns feige Frafald. Om alt det andet bryder jeg mig Pokkeren: Berg sparker Brandes ud, ligesom Brandes vilde sparket Berg ud, om han havde kunnet; Georg Brandes staar forladt af sin Bande – det er mig altsammen temmeligt ligegyldigt; men ved Drachmanns Frafald er der noget uhyre pinligt.

Det pinlige er dette: naar skal den tage Ende denne Række af feige,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
beregrende Ynglinge, som skraaler op saalænge det klæder dem, for senere at vende angerfulde tilbage; hvorledes skal jeg siden i mit Liv kunne glæde mig ved en freidig Ungdom, der taler glødende for Frihed og Ret, ja – og det er det værste! – hvorledes skal jeg klare mig selv? – hvad skal jeg svare til dette: Tag det med Ro – unge Mand! vi kjender denne Iver, denne Opposition! men giv bare Taal, se for Exempel Drachmann! Her er det, hans bundløse Falskhed viser sig; han har nemlig spillet med vor Ære; alt, hvad der har en ærlig Overbevisning, har han forhaanet; lad saa være, at han bare er en Danske; der falder Skygge fra hans Nederdrægtighed over al Frihedsbevægelse i hele Norden. Nei – nei – nei! – det er ikke sikkert at stole paa disse Goliather med bløde Ben. –

Jeg har forresten aldrig stolet paa ham, dertil var hans Tone for falsk. Baade naar han forlystede Kjøbenhavnerne med sine Søndagsfiskere; og ikke mindst, naar han for løs paa Storbørgerne med deres Grosserermiddage og Chateauvin, – hørte vi ikke, vi som ere fødte paa de Høider, den udenforstaaendes rasende Appetit; kunde man ikke forudsige den Dag, da Appetiten tog Overhaand – ja nu hviler han da ved Plougs Bryst; maatte han inderlig straffes og dø som han fortjener det belæst med den unge Slægts Foragt. I Sammenligning hermed er den øvrige Misère for Venstre i Danmark ganske forsvindende; Hadet mod E. Brandes har mange og gode Grunde, og nu gaar det ud over begge Brødrene. Der er meget væmmeligt Hykleri og Misundelse i dette; men indrømmes maa det ogsaa, at begge de to Herrer ere herskesyge og utaalsomme.

E. Brandes har én god Side, for hvilken jeg aldrig helt kan slippe ham: han er trofast mod de to eller tre Mennesker, han sætter Pris paa i Verden – jeg mener Mandfolk; mod Kvinder anser jeg ham cynisk som en Pascha og falsk som Skum. Dette med de Danske optager mig stærkt – som du ser; forresten var jeg i forrige Uge i Kristiania, der var fælt – kan du tro! Taagen laa saa tykt, at man løb lige i Armene paa Friele, og oppe i Stortinget laa Vigtigheden saa tyk over alt, hvad der kalder sig venstre, at jeg blev ganske skamfuld og luskede af. – Vil du hilse Jonas Lie og sige, jeg skriver snart. Saa maa du ogsaa fordele Hilsener fra Beate og mig til din Kone, min Søster, Magda, og alle gode Venner. Og saa maa du tilblække mig nogle Linier, at jeg kan se, du haver ikke glemt mig.

Din hengivne Ven *Alexander L. K.*

J. P. Jacobsen.

Stokke pr. Stavanger den 23de Januar 1884.

Kjære Ven! jeg hører, at det gaar Dem ikke synderligt godt det er meget trist at vide Dem alene med Deres mange Fortrædeligheder og uden engang at være istand til at opmuntre Dem ved at drikke Deres Cognac

Kommer der nogen eller sidder De Deres bitre Chinin-kalk? Ak! kjære Ven! De burde fulgt med os; eller vi burde kanske blevet hos Dem. Her gaar neppe en Søndag, uden at Børnene holde et lidet Litani over de Lykkens Dage, da Jacobi laa under Viftepalmen og fortalte, – ja det var virkelig morsomme Dage og en skjøn Stue – den lange med Kaminen og mine kostelige Rubens'er.

Endnu har jeg ikke begyndt paa min nye Bog; jeg har ingen Tro til den. Men nu maa jeg snart begynde; det pleier at være paa denne Tid af Aaret, naar Juleferien er endt.

De kan vel tænke, jeg har været forskrækket over Begivenhederne i Kjøbenhavn; og jeg har ret ærgret mig at saadant noget aldrig forefaldt var der. Nu maa jo alt Hovedet; læste jeg ikke en Dag, at Deres lille Vodskov vilde udgive en Modbog til G. Brandes's siste? Det er dog godt for Hegel – den gamle skikkelige Heire, at jeg ikke er tilstede, for yderligere at gjøre ham det broget, naar der skal holdes Middag, for nu vil ikke jeg spise med Drachmann, og nu vil Drachmann bare spise med T. Hansen og Kammerjunker Willemoes, – Heiren vilde snurre ganske rundt i Fortvivlelse; fortæl, om De nylig var der.

Ja – «fortæl» – det er nu saadan en Talemaade ved De! – Else kan endelig de allersiste Dage gaa alene; hun seiler nu fra Stol til Stol, falder, raaber Hurra og staar op igjen. Hun er saa smuk med blanke Øine og et stort krøllet gult Haar, otte smaa Tænder, rød Kjole og røde Strømper. De andre Børn ere derimod i Tandfældningens uheldige Alder, Baby er især skrækkelig uden Fortænder. Jeg venter dem fra Skolen; her er netop blæst op en Snestorm, saa jeg tænker, det bliver en sur Tur for Hest og Kusk. Bodde er desværre ikke af de flinke i Skolen; han er ligeglad og blottet for Ærgjerrighed. Igrunden har jeg aldrig ligt Skolelys; men besynderligt nok vilde jeg nok ønske, at mine Sønner var blandt de flinkeste, og det er dog noget Tøv; men jeg bliver saa gal paa Bodde, naar han med den

Beate savner Danmark og plager mig med Beklagelser og generende Sammenligninger. Saa meget maa jeg ogsaa medgive, at jeg ofte og stærkt føler Savnet af literært dannede Menneskers Omgang; jeg vidste – oprigtigt talt – ikke, hvor langt selv mine beste Venner her staar tilbage i saa Henseende. Især er der en Ting, som forundrer og plager mig; det er disse Menneskers Respekt for det, som staar i Avisen; de største Uefterretteligheder, Løgn, Sludder og Rolp – de tror bestandig, «at der dog maa være noget i det, naar det saaledes kan trykkes». Det er til at ærgre sig kryl over. Til Vaaren tænker vist Beate at komme til Kjøbenhavn; og jeg haaber, hvis jeg kan faa Guttene placeret etsteds i Ferien, endelig at faa gjort min Reise til Island, – vi – Andreas og jeg – skal op og fiske Lax.

Beate hilser hjerteligt. Hav det nu saa godt De kan og glem os ikke.

Deres hengivne *Alexander*.

Edvard Brandes.

Stokke pr. Stavanger den 25de Januar 1884.

Jeg er endelig begyndt! 3 Sider har jeg skrevet igaar og idag; det er ganske morsomt at være i Sadlen igjen, naar bare det gamle Dyr vilde lære sig nogle nye Kunster. Istedetfor at være vigtig skulde du derfor hellere glæde dig over de tre Schandorphske Citater, det er nyt i min Stil. Og hvad det angaar at skrive til Borchsenius, saa maa du betænke, at jeg er flere Uger bagefter Begivenhederne i Danmark med vor nuværende Postgang, saa det er ikke saa godt for mig at holde mig à jour med de Danskes Falskheder. Imidlertid gjør jeg, hvad jeg kan; saasnart jeg havde læst Drachmanns Ostende-Brügge sagde jeg vort Venskab op i rene Ord, og havde jeg læst Borchsenius's Forsøg paa at holde fast paa Drachmann, havde jeg selvfølgelig ikke skrevet til ham, – det synes jeg, du maatte kjende mig godt nok til at vide. Forøvrigt er jeg nedtrykt – næsten skamfuld over al den pludselige Elendighed dernede; jeg er glad, jeg er herhjemme, og ikke minst, fordi jeg har hjemme her. Alligevel skulde jeg give meget for en god lang Passiar i din magelige Armstol, saa du ret kunde afsløre og

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
forklare mig baade, hvad der er skeet og hvad der nu vil ske. Jeg kan ikke tænke mig rigtig ind i Tingen; der er kommen nye Navne, jeg ikke kjender.

Jeg kan heller ikke faa i mit Hode, at din eller Hørups politiske Stilling kan være skadet eller forandret derved, at I ere fratraadt Bladet; eller er det saa? vil det vanskeliggjøre dit Gjenvalg til Forsamlingen? Jeg var netop en Tur inde i Kristiania, forat tale med de store Herrer om min Digtergage – som det kaldes her. Det var ikke noget paalideligt Indtryk, jeg fik af Venstre; vigtige vare de, og de saa ud som Alvorsmænd – der de gik og vandrede fra Rigsretten og gennem de store Gange og Sale til den lille Præsident, som mellem os sagt gjør Indtryk af en rigtig poseur. Syg var jeg selv hele Tiden, og ikke har jeg stor Tro til, at der bliver noget af det hele.

– Mit Brev – jeg mener dette Brev har været afbrudt mange Gange igaar og idag. Igaar havde vi to Kortpartier – Beate er bleven gal i Whist – og idag har vi havt og har endnu en orkanagtig Storm, som bringer vort lille Schweitzerhus til at hoppe og pibe i en utallig Konsert af uhyggelige Lyd. Saadan en Kongens Nytorver som du forstaar ikke den ængstende Fornemmelse ved at skulle forestille Hovedsmand for et Hus fuldt af Børn og Fruentimmer – alene i svarte bælmørke Natten, naar Stormen hyler om Hjørnerne, Hagl pisker paa Ruderne og Tagstenene klapre mod hinanden, før de begynde at flygte af, og i Ovne og Piber brøler det som Ildebrand. Mit Aneroidbarometer staar endnu fra inat paa 71 – har du et, saa se og tænk! Naar du skriver – og det maa helst være strax –, saa fortæl om Jacobi, saa trist det er; og hils ham fra os alle. Beate hilser dig og Børnene dig og dine Smaapiger.

Din hengivne A. L. K.

Frederik Hegel.

Stokke pr. Stavanger den 25de Januar 1884.

Kjære Hr. Justitsraad! Jeg har modtaget og erkjendt Deres Opgjør for 1883; det var et magert Aar – kun en Bog og ingen nye Oplag. Og alligevel maa jeg bede Dem fortsætte med Deres liberale Forskud, som nu næsten udgjøre min hele Indtægt, idet Skibene og vore faste Eiendomme kun give et sparsomt Udbytte i

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
disse daarlige Tider. Stundom er jeg helt beklemmt over min Økonomi; men jeg trøster mig da med – og jeg er temmelig let at trøste i den Vei! – at engang faar jeg dog lidt Arv, og naar jeg er flittig bør jeg kunne fortjene henimod 10,000 Kr. om Aaret, iaar er det bare 7. Nu kan jeg da ialfald glæde Dem med, at jeg er begyndt paa den nye Bog. Det er en Fortsættelse af «Gift», og den skal hedde «Fortuna». Jeg maa være færdig før Sommeren; og saa mente jeg til Jul at udgive en harmløs Bog om Jæderen, smaa Naturskildringer, Jagthistorier etc. helst med Tegninger. Der bor paa Jæderen en dygtig Kunstner Ulfsteen, ham kunde jeg kanske bruge. Men det er jo langt frem; lad mig nu først faa Fortuna færdig.

À propos! – jeg var forleden Uge i Kristiania, forat tale med min Onkel Jacob Lange, som er Rigsrettens Præsident, – samt med de andre Førere for venstre (min Gud! hvor de Folk ere vigtige!) om en aarlig Erstatning for mit Tab ved Oversættelser, og da kom en Dag Boghandler Aschehoug til mig i Hotellet; jeg havde Bronchit og var saa hæs, at jeg næsten ikke kunde faa Lyd frem. Han havde hørt, at jeg havde forladt Gyldendal og var gaaet til Riemenschneider! og da nu Riemenschneider var gaaet overende, saa kom han – Aschehoug –, forat tilbyde mig sit Forlag. Lykkeligvis huskede jeg, at De havde vist mig hans Ordre for Gift: «60 Exemplarer, hvis Bogen ikke giver noget Anstød» – og saa kan De vel tro, han fik baade læst og paaskrevet – saa hæs som jeg var. Min Broder Tycho var tilstede og morede sig kosteligt; derimod saa Hr. Aschehoug ikke ud til at more sig.

– Mit Ærinde hos de store Storthingsløver fik jeg kun halvt røgtet paa Grund af den samme voldsomme Forkjølelse, som jeg forresten slæber paa endnu; men saa langt kom jeg dog, at Onkel lovede at fremsætte Forslaget, naar jeg vilde sende Ansøgning til ham; jeg vil nu prøve det, der er ingen anden Hindring end mit religiøse Standpunkt, men det har ogsaa meget at sige herhjemme; jeg kan opnaa 1600 à 2000 Kroner aarlig, hvilket jeg trænger til.

Den literære Borgerkrig i Danmark interesserer mig fremdeles. Jeg forstaar nu, at Brandes-ernes Isolering maatte komme; de ere for magtglade; men intet kan i mine Øine undskylde Drachmanns Brud med de *Ideer*, for hvilke han har skraalet høiest af alle. Men jeg vil ikke tænke mere derpaa, men passe mig selv. Jeg har sagt Drachmann min Mening og venter hans Hævn; jeg trækker mig

Undtagelse af den Gyldendalske Boghandel.

Vore hjerteligste Hilsener til Dem og alle Deres.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Anne Charlotte Leffler.

Stokke pr. Stavanger den 28d Januar 1884.

Til Forfatterinden Fru A. Ch. Edgren – f. Leffler.

Høistærede Frue! Tillad mig at gjøre Deres Bekjendtskab, forat jeg kan faa bevidne Dem min Beundring som Kollega i Kunsten; men mest, forat jeg kan faa takke Dem for Deres gode og freidige Mod, hvormed De udretter saa meget godt.

Jeg beder Dem give mit Portrait Plads i Deres Album og mig selv Plads i Deres Velvilje.

Deres meget ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Jonas Lie.

Stokke pr. Stavanger, 11te Februar 1884.

Kjære Hr. Lie! Tak for Deres venlige Hilsen af 30te Dec. 83. Det er ganske sandt: jeg har gaaet længe – altfor længe – uden at tage fat; og jeg er begyndt uden den rette Lyst; det er første Gang, jeg finder det tungt og besværligt at følge med mine egne Tanker; her har regnet altfor vanvittigt, og jeg er bleven for fed. Jeg har derfor været og er inderst inde mismodig og indolent; der burde hænde noget, som kunde ryste mig op. Her foregaar for lidet – det kan ikke nytte at ville nægte det –, her er deiligt at være; men her er ikke Anregning nok for en, der har Ansats til Dovenskab og Fedtdannelse. Men tænker jeg saa paa det Bøle af Norske, der nu er i Paris, saa priser jeg dog min Ensomhed.

14 Febr. I de allersiste Dage har vi havt Solskin, og jeg har skrevet bedre; Aanden er nu næsten kommen over mig, og saa ved jeg, det bliver daarligt med

Brevskrivningen. Og dog ligger her 10 ubesvarede Breve – allesammen fra Folk, der ere sine 4 Sider værdt! Ellers er det bare Moro at have mange Breve; jeg holder mange Gange mere af dem end af selve Vennerne; jeg er lidt doven i Samtale, indtil jeg bliver vild og rasende, og da træger jeg oftest bagefter. Et Brev kan man derimod tage, som man vil – enten gribe noget og tage det alvorligt; eller lade det gaa uænsset, man ikke vil svare paa og knibe sig fra det hele ved Elskværdighed. En levende Mand er værre at blive af med; derfor elsker jeg Breve, men gaar gjerne med en liden Gru til en Samtale; til et Møde, hvor der tales, lod jeg mig ikke slæbe af en hvid Elefant!

Og da Deres lille Brev mest bare var en Nytaarshilsen, vil jeg opsætte med at skrive ordentligt til næste Gang. Jeg har glædet mig meget over Deres Familien paa Gilje; med min beste Vilje kan jeg ikke finde noget at udsætte paa den; De beundrer jo selv denne Embedsstand, hvis bundløse Lurvethed De kjender gjennem Generationer; og saa gaar De harmløs lige paa Randen af en flammende Satire. Men lad mig nu holde op; der er dem blandt mine Venner, som mener, at jeg har en Feil paa Forstanden i Retning af Embedshad; det er saamænd meget muligt.

Vil De hilse Kitty og sige, at hendes Brev maa nok ligge et Par Dage; men til Bjørnson maa jeg skrive idag eller imorgen.

Min ærbødige Hilsen til Deres Frue.

Deres *Alexander L. Kielland*.

Georg Brandes.

Stokke pr. Stavanger den 21de Februar 1884.

Kjære Ven! Du vil nok le af mig – du, som har det saa ondt med Nerver og Fiender og Forelæsninger og Søvnløshed! du vil nok le, naar jeg siger dig, at jeg kun kan svare paa mine Venners Breve med faa Ord paa Grund af Fedt og Sovesyge. Men det er alligevel saa – jeg er nedsunken i en Dvaskhed, af hvilken kun Borgerkrigens Riflesalver vil kunne vække mig; – og det vil de kanske; ja – her ser virkelig helt underligt ud: en død Stilhed hos Massen som foran en

Pressen. Jeg medbragte desværre fra et kort Besøg i Hovedstaden et mindre godt Indtryk af flere af Venstres gode Mænd.

Den 16de Marts.

Der kan du selv se, hvor jeg er doven – jeg, som altid fremstilled mig selv som et Mønster paa en Brevskriver. Men netop i disse Dage er Fortryllelsen løst, og jeg gjennemgaar nu – saa godt det lader sig gjøre – en Carlsbaderkur, siden jeg iaar ikke kan komme derved. Jeg staar op 1/4 før 7 og spaserer en hel Time, spiser lidet og drikker Seltersvand med Bringebærsaft. Derfor har jeg ogsaa i 14 Dage aflagt 13 Pund i Vægt! og jeg ser lo Aar yngre ud – siger man. Imidlertid er jeg ikke aldeles kureret; jeg kan falde i Søvn om Formiddagen midt i en vel overveiet Sætning af min nye Bog; derfor gaar det ogsaa meget langsomt med den; jeg har kun 4 Kapitler færdige, og selve Planen er heller ikke saa ordentlig udarbejdet som ellers. Abraham Løvdahl skal gaa nedad; men Erindringen om Moderen stiver ham dog op til en og anden Kamp, i hvilken han taber, hvorefter han synker dybere hver Gang og ender nede i det haabløseste Hykleri.

Vor Politik har endelig løst lidt paa de værste Knuder; jeg antager, at Selmers Fald – saa blødt som han endog faldt – vil være et Tegn paa, at Reaktionen maa forandre sit Sprog en god Del; og selv om det nye Ministerium ikke bliver synderligt liberalt, saa synes jeg dog, det meste er vundet, naar vi bare faar bevist, at Folket har faktisk en Magt, som Kongen modstræbende anser det for klogt at bøie sig for. Blandt de Høiremænd, jeg ser til daglig, har jeg mødt en slet Spøg, eller et flaut Forsøg paa at forsvare; jeg tror desværre for Alvor, at en stor Mængde *dannede* norske Mænd og Kvinder vare beredte til at modtage Kongen med Jubel, om han var kommen i Spidsen for en svensk Hær mod Stortingets Pluralitet. Jeg siger *dannede* for at udtrykke de velklædte. At Kongen alligevel gav sig – skjønt han var da uartig nok! – var mere end jeg havde ventet af ham; jeg troede virkelig, han var saa slet underrettet af sine Omgivelser, at han ligefrem vilde vove et Statskup; at han har tænkt paa det, tvivler jeg ikke om.

Ja – hvis du er sovnet saa mange Gange, mens du læste dette Brev som jeg, mens jeg skrev det, saa – ja saa har du ogsaa Sovesygen og den er meget slem, naar man skal skrive en Roman.

Frederik Hegel.

Stokke pr. Stavanger den 21de Februar 1884.

Vi holder altid – Beate og jeg – en Lovtale over Dem, naar Deres Breve komme; thi De er den trofasteste af alle vore Venner til at give os Underretning om alt det, som kan interessere os. Og vor Interesse for de danske Venner er i bestandig Stigning; især er Beate nu paa det Punkt, at jeg maa skjælde, bande og tordne, forat kalde hendes Fædrelandskjærlighed tillive. Var det ikke for Guttens Skyld, saa tror jeg tilslut, hun pakkede mig og det øvrige sammen og flyttede ned igjen.

Tak ogsaa for de 1 000 Kr.

Med min Hovedstadsreise gik det ikke godt. Jeg regner ikke, at jeg var syg af Bronchit hele Tiden; men jeg udrettede ikke noget. Et lærte jeg, hvad jeg forresten har anet, at jeg ikke er nogen habil Supplikant, og at jeg aldrig vil komme til at spille nogen Rolle i Venteværelserne. Jeg opnaaede dog at se den lille Almægtighed – Præsident Sverdrup. Hvad der i mine Øine altid gjør den Mand saa uvirkelig, saa komisk, det er, at jeg først har lært at kjende hans daarlige – aa nei! hans ganske gode Kopi Erik Wullum; og naar jeg saa i Stemmens Lyd, i Gestus, i Talevendinger hos denne gamle Mand gjenfinder det, som jeg tror er Erik Wullum, saa opstaar der hvert Øieblik i mit Hoved smaa vanvittige Stansninger: er det Sverdrup, som kopierer Wullum eller hvordan Satan er det?

Han holdt et lidet og flydende Foredrag for mig: «vist burde jeg have offentlig Gratiale; men de forhaandenværende Tider gjorde, at han vilde raade mig at vente et Aar; til næste Aar vilde han med Fornøielse støtte mig». Det var jo bare etslags Afslag. – Saa gik jeg da til min gode Ven og Morbroder Jacob Lange – Præsident i Rigsretten, og han mente, vi skulde slet ikke vente, han skulde nok tale med Sverdrup.

Jeg reiste hjem og betænkte mig; og i denne Betænknings Tid er der kommen mig foruroligende Rygter for Øre om min stakkels Onkels Helbred Under disse Omstændigheder hverken kan eller vil jeg bebyrde ham med mine Anliggender, og saaledes resignerer jeg til næste Valg.

Med min Bog gaar det desværre langsomt; jeg skrev just til Bjørnson, at jeg

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
havde faaet Sovesygen. Ja – forresten! jeg tror det virkelig selv! Alt dette Regn og denne Taage har leiret sig over min Aand! jeg lever fra Dag til Dag ganske ens uden Afvexling, mister min Hukommelse og min Spænstighed.

Imidlertid! nu kommer Vaaren! – jeg har hørt en Lærke og vi har dog seet Solen nu i 2 samfulde Dage; saa tænker jeg, Safterne begynder at skyde i mig ogsaa. Hils alle Deres fra os, vi lever alle godt.

Deres hengivne A. L. K.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stokke pr. Stavanger den 22de Februar 1884.

Kjære Ven! – jeg har faaet Sovesygen – den har du vel aldrig havt?

Elleve Timer om Natten og om Dagen *ad libitum* mellem Maaltiderne; der lægger sig Fedt paa Øienstenene; jeg gider ikke sidde opreist, og naar mit Lommetørklæde falder paa Gulvet, snyder jeg mig i Fingrene.

Maatte jeg i en vaagen Stund, før Snorken tar mig, faa svaret paa dit lange Brev og dit Brevkort, som jeg begge har «mottat»!

Jeg tænker ikke, du behøver mere om Drachmann; men hvis du skriver ham til, saa lad det endelig ikke se ud, somom jeg for dig og andre lapsrer mig af at have sagt ham fuld Besked; mit Brev var saa godt og afgjørende, at den Virkning, jeg haaber paa, vilde svækkes, om Drachmann fik det Indtryk, at jeg selv i mindste Maade syntes, at jeg havde været *modig* ved at sige ham Besked, – forstaar Psychologen?

Med Hensyn til «*min væn*» E. Brandes vil jeg spørge dig, om det aldrig har hændt dig i dit Liv, at der ved en eller anden almindelig forhadet og foragtet Person var noget, du dog maatte sætte Pris paa, noget du maatte holde paa i Trofasthed, just naar Personen laa slagen og prisgiven til almen Forfølgelse, selv om du med Smerte maatte erkjende denne Forfølgelse berettiget? og har du ikke da undertiden tænkt, naar man serverede dig denne «væn» paa Tallerkenen – tænkt som saa: Menneskene kunde dog være mere delikate.

Jeg tror jo vistnok ikke paa disse kjøbenhavnske Historier: at han har forgivet

bortseet fra alt andet – tilstrækkelig oprørt over hans Historie med Fru Thaulow. Der er faa Ting indenfor egentlige Familiehistorier, som har pint mig i den Grad; men jeg er ikke i den Grad «Handske»-kydsk, at jeg kan bryde med en Ven, fordi hans Kvindeforhold ere grumsede. Jeg sagde ham, da Forholdet begyndte at udvikle sig for mine Øine, at han ikke skulde bede Beate og mig til sig, naar hun var der, og han, som er saa klog som 7 andre, forstod godt. At jeg aldrig til nogen har omtalt, hvad det kostede mig at staa paa Titelblad med ham, kom naturligt deraf, at jeg jo derved ganske vilde betage den Tjeneste, jeg gjorde ham, al Værdi; og jeg er vis paa, at han satte Pris paa det. Der er Ben og Rygrad i dette Menneske; kraftigt men stygt Had har bredt sig over Jøden i Kamp med en gemen Hovedstad; men der er Pletter indimellem af Trofasthed; saa længe jeg ser og tror paa dem, maa han være «min væn» – min besværlige Ven. Og tænker jeg ham saa ved Siden af denne Løgnkolos Drachmann, (hvis Kvindeforhold jeg finner vel saa væmmelige) – denne udspekulerede, slikvorne Kjøbenhavner, der har faaet Lov til at skade alt, hvad jeg elsker, ved det fadeste, mest forslidte Forræderi, – ja saa holder jeg paa min Forbryder.

Begge mine Øine blive saa smaa, at jeg ikke faar Tid til at tale om Georg Brandes; jeg synes bare kortelig, at du behandler ham altfor storartet. Han anfører Kritikens Stormandsgalskab: at Digterne er der, forat Kritikerne kunne have noget at krybe omkring paa; jeg er kun en Gang bleven let saaret paa min Lapseside, da han skrev: at jeg var en Smaastadsløve – du kan vel tænke, det var noget for mig! men ellers har jeg aldrig beklaget mig eller takket for nogen Kritik i Verden; det agter jeg hellerikke at gjøre. Og saa tilsnorks!

Hils alle!

Din hengivne A.L.K.

Viggo Drewsen.

29de Febr. 1884.

Kjære Onkel! – tak for nogle venlige Ord, hvormed De forringede Deres Kusines næstsidsste Brev. Jeg forstaar saa godt, hvor ulykkelig – alvorligt talt – De er over

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
de siste Begivenheder i Literaturen; og jeg fornemmer ogsaa paa min Side, hvor meget vi hænger sammen med Danmark. Men foruden disse Bekymringer har vi nogle politiske, som jeg begynder at frygte. Vi har dømt det folkefindlige Ministerium; men Ophidselsen er saa stor, Kristiania saa devot-loyal, at jeg – oprigtigt talt – hver Dag venter Telegram om Skud og Kavalleri. Kongen er derinde, har samlet hele sin spraglede Øgleæt om sig, der blinker af svenske Guldtrusser og vinkes med Ordenstegn, den anden Side er saa udskjældt, saa overdænget med mange Aars Haan, at man formelig maa have en Natmands Nerver forat staa opreist.

Under et kort Ophold i Kristiania i forrige Maaned saa jeg *vore* (Venstres) ledende Mænd; de holdt ikke Maalet – det vil sige: *mine* Forventninger skuffedes; men selve Byen forfærdede mig ligefrem; den er svensk – pluk-raaden – svensk! De ved, jeg er ikke nogen Politiker; men De kan vel tænke Dem, at under en saa lang og saa ophidset Tid som under denne Rigsret, saa har selv jeg været nødt til at forstaa et og andet. Og jeg tror, Kongen er saa aldeles blind og stormandsgal, at en Officer med nogle Tropper vil kunne lokke ham til et hvilket som helst ukonstitutionelt Skridt. Jeg vilde ønske, at vi vare 3 Uger fremme i Fremtiden; og saa kan man ingenting gjøre! Stundom tænker jeg paa et vildt Flyveskrift med tændende Ord og Brandfakler. Men hvem har Ret til at stikke Ild paa Fædrelandet, selv om han kunde det?

Vi ere saa glade over Gaven til Jacobsen og jeg tror ganske vist, han glæder sig. Hvis De vil vide min Mening om Deres menneskevenlige Plan at opsøge E. Brandes som Participant, saa maa De bede Deres Kusine om nogle Kraftsteder fra mit siste Brev til hende.

Jeg ved ikke om De kan se, at jeg er bleven søvnig; vi vare meget ude og jeg har været nordpaa for at se paa Sildefisket. Velkommen!

Otto Borchsenius (Konsept merket in duplo).

Stokke d. 23. Marts .

Kjære Ven! jeg har ladet dit besynderlige Brev ligge nogle Dage, forat faa det paa en beroligende Afstand; men jeg har forgjæves søgt at opnaa et andet Indtryk

Dit Brev er nemlig noget af det mest perfide, jeg har seet; det er ikke et Brev saaledes som en gentleman sender til en anden, naar han er vred; – men det er et saadant som en Journalist i sin Avis byder en Kollega, idet saadanne Folk formodentlig ræsonnerer som saa: idag er det min Tur at være uefterrettelig, saa kan jo den anden retorqvere imorgen.

Du ved nemlig selv meget godt, at det er den skjære perfidie, naar du istedetfor Drachmann uden videre sætter Berg & Hostrup; for det første er Berg Politiker og en Politikers Maal er ikke det samme som Digterens, og dog har jeg aldrig hørt, at Berg har begaaet noget som kunde kaldes Forræderi saaledes som Drachmann.

Og nu Hostrup! – er det ikke netop derfor, vi unge agter og elsker ham, fordi han er den samme som han var, han slaar de samme Strænge, har ikke skiftet efter Tidens Leilighed, og har ikke dette skjæbnesvangre Knæk i Ryggen.

Men netop fordi du ved, at vi sætter saa megen Pris paa disse Mennesker, vrænger du i bevidst Falskhed Forholdet saaledes om, som var det med disse Mænd, jeg ikke vilde arbeide sammen. Eller vil du paastaa, at der er Gran af Raison i den Slutning: fordi Kielland afskyr Forrædere som Randers og Drachmann, derfor bryder han med Hædersmænd som Hostrup?

At du kan byde mig sligt i samme Aandedræt som du forsikrer, at *du* har et Indtryk af, at jeg er et lyst Hoved?

Saa kommer Ude & hjemmes Holdning og Gæstevenskabet – O dette dyrekjøbte Gæstevenskab som I Danske altid ere saa delikate at komme stikkende med! Jeg formoder, du tænker dig Fremtidens Literaturhistorie saaledes:

«I en Periode af nordisk literær og aandelig Udvikling, som med Rette er bleven kaldt den Borchseniuske, var der ogsaa en norsk Skribent ved Navn Kielland; at denne Forfatters nu længst forglemte Romaner ikke have været helt upaaagtede i sin Tid, kan man slutte deraf, at Borchsenius gjentagne Gange optog mindre Bidrag fra Kielland i sit verdensberømte Tidsskrift.»

Jeg skrev nylig til Bjørnson om Stormandsgalskaben i den danske Kritik, at nu er det snart en fastslaaet Kjendsgjerning, at Digter og Forfatter ere til, forat

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Literater og Kritikere kunne have noget at krybe omkring paa, og dengang havde jeg endnu ikke modtaget dit Brev.

Og saa slutter du med denne bidende Bemærkning, at om *jeg* end ikke vil være under Tag med disse Mænd, saa sætter dog *du* stor Pris paa at være det. En saadan Bemærkning gjør man kun, naar man vil give en fin Antydning af, at hvad der kan være godt nok for mig – in casu Borchsenius, maa ogsaa være godt nok for dig – in casu mig.

Jeg maa desværre tilbagevise denne Parallel. Det ringe Kjendskab jeg har til din Omgang – udenfor vor fælles, er allerede stort nok til, at jeg med Bestemthed maa protestere mod, at hvad der er godt nok for dig ogsaa skal være godt nok for mig; ligesom jeg overhovedet – rent ud sagt – aldeles ikke kan begribe hvorfra du med en Gang har hentet al denne usigelige Overlegenhed.

Er du ogsaa kommen paa en saa høi og grøn en Gren, at du tror, du har Raad til at kaste de Mænds Venskab ud af Vinduet, som ere blevne staaende der, hvor du ialfald har ladet somom du stod, da vil jeg oprigtig ønske, at du maa slaa dig dygtigt naar Grenen knækker; thi du ved vel, kjære Ven, at de knækker tidligere eller senere, de Vanskudd som Reaktion og Hykleri skyder, og paa hvilke Renegaterne flokkes, forat synge sin lange Skjændsel og korte Triumf.

Dennegang sender min Kone ingen Hilsen.

Jonas Collin.

Stokke pr. Stavanger den 28d Marts 1884.

Kjære Ven! – jeg har maattet love Beate at skrive til Dem med Tak for det tilsendte Fotografi af Ellekilde; hun har det nemlig ikke godt i denne Tid. En langvarig Tandpine med alskens Forkjølelse til har plaget og plager hende endnu; idag taler hun om at trække ud Tand No. 2. – Forresten lever vi godt og ere komne over Vinteren uden Sygdom; nu er her Vaar – saadan som vi har den; hver Dag stille og fint med klart, blinkende klart Solskin udover Vandene, men Frost om Natten og bitterligt koldt ved den minste Vind. Stæren, Viben og en Utallighed af Lærker fløiter, skriger og triller rundt Huset udover Marken og nedover – til det store Vand, De husker, hvor Vildænderne ligge i smaa Selskaber

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
og dukke efter Tour. Det ser nu ud til, at De og Deres Frue skulle blive de eneste af vore danske Venner, som vi fik den Glæde at se hos os i dette Hus, – og det var ogsaa kortfattet nok –; thi vi flytter allerede den 1ste Juni. Hvorhen vi skal, er nu saagodtsom bestemt; Spørgsmaalet staar nu nærmest mellem leie eller eje; dog tror jeg, det ender med, at jeg kjøber. Stedet, som De desværre ikke saa paa vor korte Kjøretur, er et stort enetages Træhus med 15 Værel ser, 9 Kjælderrum, stor Havetrapp som etslags Altan og dertil hører en ret stor Park med temmeligt gamle Trær; alt dette antages at være tilfals for en Sum af 12 à 15,000 Kr. Saa slette ere Tiderne her. Eiendommen ligger 20 Minutters Spasertur fra Byen, lige ved Hovedlandevejen og Jernbanen stopper lige nedenfor Huset. Vi skal just derud idag – Beate og jeg – for siste Gang inden Beslutningen tages; og saa vil jeg gjøre et Bud af 12,000 Kr. og saa haaber jeg, at vor Leilændingstid maa være forbi for nogle Aar.

Det er stor Synd, at Drewsens ikke kom herop i denne Vaartid – saa koldt som her er, thi senere kan her komme baade Regn og Rusk; jeg tænker ikke, vi faar dem fat, før jeg sender Beate ned og henter dem. Vil De hilse Deres Søster og sige hende, at jeg ikke hidtil har kunnet svare paa hendes siste Brev, fordi jeg er saa sint paa hende. Deres Frue, Deres Forældre, Onkler og Svoger maa De derimod overbringe vor allervenskabeligste Hilsen og bede dem allesammen ikke at glemme os. Og saa skulde jeg takke Dem for Fotografiet; Beate har især glædet sig meget over det og de Minder, det har vakt hos hende; for mig staar Ellekilde nærmest som en Spisen-Middag over Hals og Hoved, Klavren i en brat, brun Revne i Jorden, en vild Jagt gennem et Vildnis af en Skov under megen Kjægl, en Masse pjaskvaade Børn med Sand i Haaret, og jeg tilstaar, at Lyspunktet i Billedet er en Fredens Stund, hvori Onkel Viggo og jeg berusede hinanden med Cognac og koldt Vand høit oppe i et Hul i Jorden.

À propos om Onkel Viggo! – Cognac smager jeg ikke mere; jeg har nemlig nu i 4 Uger holdt Carlsbaderkur med varmt Vand Klokken halv syv om Morgen og de mest fjollede Spaserture, saa jeg er nu næsten gjennemsigtig og meget magrere end De; men til Gjengjæld for den tidlige Opstaaen falder jeg isøvn om Formiddagen og snorker et Nummer midt i min nye Bog, som vel bliver derefter.

Beate siger. De har faaet en Datter, hvormed vi ønske Dem og Deres Frue al Glæde og Lykke – og endnu engang: modtager vor hjerteligste Hilsen

J. P. Jacobsen.

Stokke pr. Stavanger 30te Marts 84.

Kjæreste Ven! – jeg har forsømt Dem længe, og naar jeg siger, jeg har været lidet oplagt, maa jeg skamme mig overfor Dem – saa frisk og stærk og ledig som jeg igrunden er. Men jeg har dog levet en lang Tid under ret ubehagelige Omstændigheder; det var mig umuligt at bestille noget; jeg aad og drak – især drak, saa jeg blev federe end en Gris. Nu har jeg fra 1ste Marts brudt med det Liv, jeg staar op Klokken halv syv! og drikker to koghede Glas Carlsbadervand, og saa spaserer jeg 1 Time; drikker aldrig Øl og næsten aldrig Cognac. Af den nye Bog har jeg skrevet 6 Kapitler – der skal være 20. –

Jeg har ikke paa lang Tid hørt fra Kjøbenhavn og det er derfor længe siden, jeg fik nogen Efterretning om Dem; nu netop i dette Øieblik blev jeg opskræmt af en Notice i et lidet Stavangerblad: at J. P. Jacobsen var syg; vistnok har jeg ofte seet saadanne Efterretninger om Dem, uden at det har været værre end sædvanligt; alligevel gjorde det et saa stærkt Indtryk paa mig, at jeg strax maa faa vide, hvorledes det gaar Dem; bed Brandes skrive, hvis det er Dem for stor en Anstrængelse. Kjære Ven! hvorledes skal jeg tale til Dem, saa det kunde være som en bitteliden Opmuntring i Deres haarde Skjæbne; sandelig – jeg har først i dette Aar følt, hvormeget De var for mig i den Tid vi mødtes; jeg savner Dem mere end nogen anden og noget andet, og det er mig saa bittert at tænke paa, at vi kanske aldrig mere skulle staa Ansigt til Ansigt. – især husker jeg Dem saa livagtigt, naar vi drak et Glas sammen tvers over et stort oplyst Spisebord blandt rigtig mange snurrige Fremmede; og saa de lange Nætter, naar vi lempeligen berusede hinanden i Mutter Holsteins Jamaica. De er bleven for os alle en af Familien, og der staar en tom Stol efter Dem, især som idag – Søndag – er det fremdeles et Savn, som bliver følt og nævnt af store og smaa. Den 1ste Juni flytter vi herfra, og jeg staar i Begreb med at købe Hus; der faar vi stor og overflødig Plads; De skulde faa Værelse ovenpaa med en særskilt Pige (gammel) for Dem selv og leve ganske som De vilde, stige ned en liden Trappe og være hos os, saalænge eller saa

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
kort det behagede Dem, – er det da ganske umuligt? – jeg er vis paa, at var De her først, skulde De trives bedre end i Adelgade. Beate kommer vist ned til Kjøbenhavn til Eftersommeren, gid hun da fandt Dem saapas istand, at hun kunde tage Dem med herop.

Jeg tror næsten ikke, jeg har skrevet Dem til siden Drachmanns Plump; nu har jeg ogsaa læst hans Dybe Dreng – det var noget ægte Sprøit for det meste. Å propos! – maatte jeg ikke her forleden Dag henrette Otto Forsonius? han skrev mig et usigeligt høibenet Brev, fordi jeg nægtede at skrive i Ude og hjemme sammen med Drachmann; jeg kan ikke forstaa – jo, jeg kan igrunden godt forstaa denne pludselige Storsnudethed, det er ægte dansk Bevægelse. Jeg er desværre ikke rigtig med længer, og det er igrunden Synd, at jeg ikke blev et Aar til i Kjøbenhavn; dette Aar har været interessantere end mine to, og det havde givet os Stof til mange dybsindige Samtaler.

Jeg sender Dem min Lykønskning til Deres 37te Fødselsdag, maatte De have det saa godt som muligt; Beate og alle de smaa hilse – Else sender sin Haarlok; gid vi snart maatte høre, at De ialfald har det ved det gamle, saa vil jeg haabe, at Sommeren igjen kan give Dem lidt Blod og Kraft. Farvel saalænge!

Deres hengivne Ven *Alexander.*

Olaus Olsen.

Stokke pr. Stavanger den 1ste April 84.

Jeg vilde selv uden Deres venlige Opfordring være mødt frem til Gjengangere, som jeg aldrig har seet; men jeg vil tilstaa, mine Forventninger vare ikke store.

De bleve imidlertid – Forventningerne – i høi Grad overtrufne; Stykket gik ikke blot respektabelt; men flere Gange var det endogsaa meget godt. Der var ingen af de Spillende, som forstyrrede; alle gjorde sig Flid, derfor blev Spillet behersket og tilforladeligt.

Jeg finder at baade Hr. la Cour og De skilte Dem godt ved de respektive Roller, – kun var De altfor lidet elegant og altfor lidet Maler. En Maler, som tilogmed er rig, kommer ikke nutildags hjem fra Paris i en saa umulig Vaarfrak; idetheletaget maa jo Kammerherrens Søn, som skal ligne sin Far saa

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
paafaldende, være fuldstændig daddelfrit paaklædt – samt tillige besidde et vist kunstnerisk Sving.

Men den, som egentlig bar Stykket, var jo Frøken Marquard; hendes Spil var gjennemgaaende godt; jeg mindes kun en Replik, som mislykkedes – den om Maskinsømmen; hendes entré i første Akt var udmærket. Vil De formelde den mig fremmede Dame min ærbødige Kompliment.

Det glæder mig, at jeg kan rose denne Forestilling saameget mere som jeg har hørt adskillige ufordelagtige Domme om tidligere; jeg vil ønske Dem bedre Hus end igaar; men De kan neppe ønske Dem en bedre Applaus end igaar; jeg tror, alvorlige Stykker passer bedre for vort Publikum end de maltrakterede franske Lystspil.

Jeg reiser sandsynligvis bort i denne Uge, saa vi sees neppe; modtag derfor min venskabelige Hilsen.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Stokke pr. Stavanger den 9de April 1884.

Jeg skulde ogsaa have godt af en Passiar med dig og et Par andre; jeg er – rent ud sagt – svært ensom. Bogen gaar langsomt fremad: 6 Kapitler; der skal være 17 tror jeg; den lyder noksaa godt, men har ikke den Fart, jeg ellers er saa stolt af, og den er desværre ogsaa ganske blottet for Latter. Mange Folk – som sædvanligt, men tung – henimod klodset. Naar jeg er færdig med den, synes jeg, at jeg kan være færdig med Grupperomanerne – Skildring af en Stand – en Sekt – en Tid –, og da tænker jeg at tage fat paa de Enkeltes Romaner. Helst burde det være Dramaer; men jeg er født for tidligt til den Kunststarts Gjenfødelse, og jeg er ikke dens Messias; som det nu staar, er det kun glædeligt, at Skuepladsen overlades til Møllere, Farmaceuter og Musikanter; Teglblændernes Tid vil da ogsaa komme.

Hvad synes du nu om vor Politik? – jeg tænker, du var ret fornøiet med Rigsretten, ialfald var jeg det; og da Kongen var uartig, men alligevel maatte tage

«Menneskenes Smag med Hensyn til det: at søbe Kaal er høist forskjellig. Nogle foretrække at søbe den sans frase; andre ville paa ingen mulig Maade smage Kaalen, førend de har spyttet rigtig dygtig i den; men naar det først er gjort, saa er der ikke noget iveien.» Dette tænkte jeg om Kongen og glædede mig; det syntes mig, Konflikten var nogenlunde løst og venstre havde dog uimodsigeligt sejret i Principet. Men nu er det meget galere end før; jeg er næsten mere bedrøvet end ærgerlig; aa nei! – jeg er dog mest ærgerlig; det er forfærdeligt med disse Konger, men endnu forfærdeligere med Kongernes Tjenere og deres Afkom; deres Had til Friheden er som de Religionshad, Menneskene før sloges for; der er Martyrer blandt dem, rene begeistrede Kvinder – ja – og saa Pak!

Og Bjørnson vil hjem, forat sidde i Fængsel; det er jo som man maatte vente det af ham; han har altid en Mands Opfatning af personlig Ære. Men de andre, hvor vil de juble! hvor vil de stikke ham med tusinde Naale! Og saa er han saa ubehændig, især er hans Munterhed saa klodset – og munter vil han være, forat vise, hvor lidet han bryder sig om det. Men saa haaber jeg ogsaa, at han faar sagt nogle gode Alvorsord i Processen, ligesom han er saa vigtigt et Stykke af Norge, at hans Proces, Dom og Fængsling vil være af de Begivenheder, som modner Situationen og fremskynder Afgjørelsen. Ja – Politiken er nu – som du kan vide – alt herhjemme; det er dog noget, det giver Liv. Men ulykkeligvis ere nu Partierne komne saa langt fra hinanden, at man i Selskabelighedens Interesse maa afholde sig fra det eneste Emne, som interesserer, og saa er her jo lige dødt.

Skriv snart. Hilsen fra os til Dig og Dine.

Venskabeligst A. L. K.

Kitty L. Kielland.

Stokke pr. Stavanger den gende April 1884.

Med Bogen gaar det fremad, men langsommere end ellers. Jeg ved endnu ikke, om dette bliver til dens Fordel eller ikke; de andre ere støbte i en svær Hast og kanske vel komprimerede; jeg synes bedst om de komprimerede, jeg synes Forfatterne ialmindelighed benytter sig paa en utilladelig Maade af Læsernes

Igaaraftes læste jeg de 6 færdige Kapitler for Beate, og vi syntes, det tog sig godt ud, kun bliver der noget uundgaaeligt tungt over hele Bogen; det kan ikke være anderledes; jeg har forgjæves speidet efter en humoristisk Person eller bare efter en komisk Scene; men der bliver ingen Latter af det; nu er forresten selve Sujettet – Raaddenskab og Hykleri i Handelsverdenen – hellerikke noget at le af, og Menneskenes Samvittighed saa vanskelig at vække paa de Punkter, at der maa tungt Alvor til; jeg vil nok selv faa høre den gamle Præstesang: «at jeg er en Pestbyld paa Samfundet.» (Bugge). Jeg er – som alle – bekymret og bedrøvet over Politiken; det er dog endnu i vor Tid en forfærdelig resikabel Ting med disse Konger; at tænke sig et Folk saa letstyret, lovlydigt og retsindigt som vort ført ud til – jeg kan næsten sige Fortvivlelse ved en Mands Uforstand og onde Vilje; thi det er ond Vilje, naar én forsøger i Hykleri at krænke et helt Folk, hvis Ønsker ere ligesaa klare som beskedne. Og nu vil Bjørnson hjem, forat sidde i Fængsel; ja det er jo som man kan vente det af en ærekjær Mand; men jeg gruer – gruer baade for al den Ondskab, som vil aabenbare sig, og for de mulige Følger af hans Proces, Dom og Fængsling. Ikke at jeg tilslut er ræd for Udfaldet, om vi for Alvor kommer ikast med Svensken – baade den inden- og den udenlandske; men det er alligevel onde Tider at gaa imøde. Men det maa vel være det gamle Embedspartis sidste Trækninger; det kan dog ikke leve op igjen i vor Tid.

Herman Schwanenflügel.

Stokke pr. Stavanger den 9de April 1884.

Kjære Ven! – dit Brev har ligget utilbørligt længe – undskyld mig! det har ligget i en Bunke af gode Brev paa mit Skrivebord – eller rettere paa min Samvittighed; idag har jeg sat mig Kniven paa Struben: jeg rydder op i mine Synder.

Jeg har havt en lang – meget lang – Periode af aandelig Dvaskhed; først Flytningen herhjem, og siden alle de tusinde Smaating, som falder paa en Ægtemand at udrette med Kone, 4 Børn, 3 Piger, Kusk, Hest og Vogne – ja dersom du vidste, hvad det vilde sige, saa vovede du aldrig mere at virre med Hovedet, sukke og skabe dig over alt det, du har at gjøre med dine Pigeskoler og

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
øvrigt Smaaating! og saa har jeg tilogmed Sovesygen – ikke den lettere Form, som du har: Søvnløshed; men den langt slemmere, at jeg falder isøvn midt i en Sætning af min egen nye Roman!! –

Ja hvad synes du? – jeg er ikke kommen længer end til syvende Kapitel, jeg, som ellers paa denne Aarstid pleier at have en hel Bog færdig til Omskrivning. Men forresten, saa kommer jeg mig nu, efterat jeg er begyndt at staa op Klokken halv syv, drikke Carlsbadervand og spasere i timevis. Ulykkeligvis skal vi igjen flytte til 1ste Juni, saa jeg faar ingen rigtig Ro til Arbeide, og derfor kommer Bogen vist ikke før udpaa Høsten. Du kommer saaledes – beregnet efter den sædvanlige Heiszhunger, hvormed du kaster dig over ethvert nyt Værk fra min Haand – først til at læse den i 1887!

Det store Frafald, som kaldes den danske Bevægelse, har jeg endnu ikke ophørt at ærgre mig over; men det er traadt mere i Baggrunden for vore egne politiske Sorger. Jeg er baade forfærdet og bedrøvet over Kongens Adfærd, og skjønt jeg ikke er ræd hverken for Kampen eller Udfaldet, gaar jeg dog med en vis Uro al denne Ilskhed imøde. Nu kommer Bjørnson hjem, forat sidde i Fængsel for en Artikel i «Verdens Gang»; jeg formoder, at de Begivenheder, som kommer til at knytte sig til hans Proces, Dom og Fængsling, ville modne Situationen og paaskynde en Afgjørelse. Trist bliver det ogsaa, at se Bjørnson udskjældt og forhaanet, netop fordi han handler som det sømmer sig en fri Nordmand; og naar saa de kolde slimede Lus turrer ham, saa blir han sint, og saa blir det endnu galere. En Ting er dog at rose ved den nærværende Situation: her er Liv i Nationen; en forfærdelig Masse Uhumskhed bryder op; men saa viser der sig ogsaa en skjøn Kraft paa Bunden; hvis dette tager Ende, saa synes mig Livet herhjemme at maatte blive temmeligt flaut; thi anden Rørelse end den politiske er her ikke, – knapt nogen religiøs, aldeles ingen literær.

À propos! – jeg har læst første Hefte af en Bog om Rabelais af Broberg, – den har ærgret mig voldsomt, og dog! hvor morsomt er det ikke endelig at faa lidt Idé om den Forfatter, hvis Sprog er mig i Originalens gammeldagse Form aldeles uforstaaeligt. Men Broberg er et Æsel! – først er han prude i Utide; men der er nok af Rumper og slupne Vinde alligevel; men saa efterligner han det gammelfranske ved Københavnske Vendinger, – ja Børnesange. Exempel: – jeg gider ikke citere, det er altfor væmmeligt; og saa tilslut falder han hvert Øieblik

Kan du ikke sige mig, om Rabelais – uomskaaen – findes paa tysk eller paa moderne fransk? (engelsk nytter mig ikke.)

Beate – den store, hilser din Kone; den lille ogsaa dig først og fremst – ja alle hilse Eder venskabeligt.

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hegel.

Stokke pr. Stavanger den 12te April 1884.

Mange Tak for Brev & Remisse af 31te Marts.

Vi lever godt, men gruer for den sig nærmende Flyttedag. Jeg ved ikke, om jeg har fortalt Dem, at jeg stod i Begreb med at købe en Eiendom i et Fallitbo?

Handelen – saaledes som jeg vilde have den – var yderst fordelagtig; men Boets Bestyrelse vragede mit Bud, hvilket dog ikke bedrøvede mig saameget, eftersom jeg senere hørte, at der – ialfald tales om Muligheden af Anlæggelsen af et stort offentligt Sindssygeasyl paa selve Eiendommen. Enden paa det hele bliver nu, at jeg leier Huset med tilstødende Park, og der er ingen anden Ubehagelighed end den ikke helt umulige Udsigt til atter at maatte flytte om et Aar; Huset er nemlig en liden Del af et uhyre Gods med Gaardbrug, – Møller, Dampbageri, Skibsværft og meget mere – og altsammen er tilsalgs *underet*. Men efter min Formening er det Vanvid af Bestyrelsen at vente en Kjøber til det hele, saa det kan maaske endnu hænde sig, at det bliver delt, og at jeg køber det omtalte Hus, hvis vi nu kommer til at befinde os vel i det.

Men al denne Forstyrrelse med Bekymring for Hus og nu denne forfærdelige Flytning, som allerede kaster sin Skygge fremover, har naturligvis forstyrret mig i mit Arbejde og vil endnu længe forhindre mig fra at slutte Bogen med min vanlige Hast og Varme. Det er derfor afgjort, at «Fortuna» først kan komme til Efteraaret. Jeg ved ikke, om det for Dem er kjedeligt? – selv antager jeg, at naar vi ikke kunde faa den ud i Mai eller ialfald før St. Hans, saa er det næsten klogere at vente til Høsten indunder Jul. Af Bogen er Halvparten færdig, og den gaar jævnt, men smaat fremad. Forleden læste jeg det færdige for Beate, og vi fandt, at

Vi har fremdeles det Haab, at Beate og Baby kan faa en Tur til Kjøbenhavn; men paa Grund af Flytningen bliver det vel senere paa Sommeren. Selv vil jeg prøve at faa Gutterne anbragt etsteds paa Landet i Ferierne, og saa vilde jeg se at realisere min mangeaarige Drøm: at fiske Lax paa Island.

I Deres – altid velkomne Revue over vore Venner omtaler De sist Skram, som gifter sig. Ja det er jo et Stadsfruentimmer op og ned, og den første Tid kan jo ethvert Mandfolk trygt misunde ham; men siden ved jeg lidet, om de fletter sin Krands; begge trænger til at leve godt og rummeligt; begge ere over den Alder, da det er muligt og klædeligt at sidde som to Drosler og kvidre paa en Pinde; jeg er bange, Skram snart vil finde Guldets for dyrekjøbt, og Guldets vil finde, at det er faldet i Asken; – men som man reder, saa ligger man, og foreløbig ligger de visselig brillant!

Af andre Efterretninger, jeg har modtaget fra Kjøbenhavn, maa jeg desværre tro, at De ser Jacobsens Tilstand i et for godt Lys, naar De siger, at han øiensynligt har det bedre; flere af hans nærmeste har tvertimod skrevet os til, at hans Opløsning vist er nær; – jeg vilde jo saa gjerne dele Deres Opfatning; men jeg har dog gjort mig fortrolig med den Tanke, at naar han taler om at reise hjem, saa er det, forat dø, og jeg ser ham vist aldrig igjen. Ser De ham, saa bringer De ham vist en kjærlig Hilsen fra os alle.

– Foraaret kommer, og jeg er bleven frisk og lettere end jeg har været paa længe; det har været en slem Vinter for mig; det uafladelige Regnveir, som stængte mig inde, gjorde mig saa fed og dvask, at Lægen tilslut blev alvorlig bange – jeg selv ogsaa; nu har jeg fra 1ste Marts drukket Carlsbadervand og spaseret om Morgenens Klokken halv syv! – og nu ser jeg godt ud, er rask tilbens og arbeidslysten, men plages af en aldrig stillet Hunger, thi jeg sulter mig. Hilsen fra Jens: Jens Z. Killand, som glemte sit e. – og fra os alle til Dem og Deres –
hengivnest A.L.K.

Fr. Wattne.

Som bekjendt har Deres meget ærede Principal – vor fælles Ven – ikke blot en stor Glemmebog, hvori han troligt indfører alt, hvad man beder ham huske; men jeg formoder, at han etsteds i Kontoret ogsaa har en rummelig Glemmeskuffe, hvori Gjenstande, der anbefales til hans Omsorg, blive nedlagte, for aldrig mere at se Dagens Lys.

Vil De være saa venlig at opbryde denne Skuffe og sætte Dem i Besiddelse af en Pille-æske, hvori der ligger en afdød Flue.

Eaton & Deller No 6 & 7 Crooked lane London bridge.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

P.S. Hvis ovenstaaende synes Dem noget dunkelt, saa maa De henvende Dem til Hr. Konsul Andreas Sømme.

Erik Skram.

Stokke pr. Stavanger den 22d April 1884.

Kjære Skram! – var det galt, at du ikke havde underrettet mig, saa var det næsten ligesaa galt, at jeg ikke alligevel sendte Eder vor Gratulation; thi jeg vidste det jo naturligvis.

Om Ægteskabet overhovedet skal jeg ikke nærmere udtale mig, for det første, fordi jeg er bange for, at din Kones smukke Øine læser dine Breve over din Skulder (man er saa gyseligt svag i det første) og dernæst fordi selve Emnet er saa usigeligt kjedeligt. Og for det tredje og siste ved jeg slet ikke, hvad jeg skulde sige om det – nemlig Ægteskabet; min Livsfilosofi har efter lang Erfaring og Iagttagelse lært mig to Ting, som du trygt kan forlade dig paa: I Ægteskabet er s'gu en meget tvivlsom Ting og II Manden er altid den beste. – Jeg vilde ikke, at du skulde henleve dit Ægteskab uden at have tænkt filosofisk over Problemet, derfor sender jeg dig disse kostbare Læresætninger til Veiledning. Du synes kanske, at de kommer noget sent; men de kunde ikke komme før; thi – det er ogsaa en Sanning, som er fast og urokkelig – naar der i et Menneskes Hjerne er fremkommen et bedærvet Punkt, som svinger efter Melodien: jeg vil gifte mig, saa skal man ikke tale til et saadant Menneske – allermindst skal man spille sine

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
kostbare Leveregler paa ham; man maa lade Patienten – ligesom en Spilledaase – spille hele Melodien ud, indtil Takten retarderer henimod marche funebre: jeg er gift, da er det Tid at tale, da kommer Levevisdommen itide – det vil sige for sent, og deri ligger hele Ægteskabets Hemmelighed. Maatte disse opmuntrende Ord fra en gammel prøvet Ven være dig en Lykønskning og en Velkomst blandt Hornkvæget; tu l'a voulu – eller som jeg nylig skrev til gamle Hegel ianledning af dig: «som man reder, saa ligger man, – og foreløbig ligger han vist brillant».
(Fruen gaar)

Men lad os nu ikke blive altfor høitidelige; det er virkelig Synd, at du ikke mistede din Forstand nogle Aar tidligere, saa kunde vi som to gifte Østersbrødre have mødt hinanden en familie, du bor jo saa nær vort gamle Sted. Jeg kan saa godt tænke mig Huset, for jeg er saa godt kjendt i din Gade; du ser udover Kirkegaardens Trær imod Voldene og Østre Anlæg? – og du har været praktisk i Valget af Husnummer 57; thi i 55 bor Madame Nilsen – Jordemoder. (som før)

Paa Rygter bør du ikke tro i sin Almindelighed; men man kan ikke vente meget Omdømme hos en Patient i din Forfatning, altsaa tilgiver jeg dig, at du har kunnet tro, at jeg var syg; men hvorledes skal jeg kunne tilgive dig, at du et Øieblik har kunnet fæste Lid til en saadan Skrøne: at jeg skulde skjælde ud paa de Danske! – synes du, det vilde ligne mig? – jeg, som tilbeder den ægte danske Bolledeig!

Nei – jeg har ikke været anderledes syg, end at mit sædvanlige Tungsind tiltager med Aarene, hvad du ogsaa vil høre paa den vemodige Undergrund i dette Brev; Beate har derimod haft en lang Tandpine, som tilslut blev meget trættende for mig. Hun beder mig hilse Eder begge (Fruen nærmer sig) og ønske Eder al mulig Lykke; hun befinder sig vel i Ægteskabet – ifølge Leveregel No II – og beklager bare, at du ikke mistede din Forstand for tre Aar siden.

Dem – høistærede frue! – overantvorder jeg min haarede Ven til Plukning; jeg beklager kun, at jeg ikke er tilstede; vi skulde faaet os en god Latter sammen ved at se ham under den første Dressur. Naar De faar lært ham rigtig godt op som en fuldstændig Nikkedukke (Ægtemand), vil jeg komme, forat husvale mig med commune naufragium – det er: Ægtemandens Paradis. Modtager til Slutning min apostoliske Velsignelse!

Eders hengivne *Alexander L. Kielland.*

Emil Walleen.

Stokke pr. Stavanger den 1ste Mai 1884.

Breve som Deres er det altid en Fornøjelse for en Forfatter at modtage og at besvare. De er ikke heller den første, der finder fru Wenche mindre klar fra min Haand. Jeg er selv kommen paa den Tanke, at jeg har været for knap i den psykologiske Skildring af hende. Den Bog tog mod Slutten en saa overhændig Fart, og hun – Fruen – var mig saa levende i Aanden og hendes Skjæbne saa pinlig, at jeg muligens har forlangt for meget af Læseren. For Dem – høistærede! synes Hovedvægten at ligge i hendes Forhold til Manden; De nævner det som hendes Feil, at hun har levet dulgt for Manden; – De taler om, hvor let en Forsoning kunde være hidført.

Men det er slet ikke min Mening. Fru Wenche skal staa saa souverain overfor den Pjalt af en Mand, at hendes Ægteskab efter den første Skuffelse ikke spiller nogen synderlig Rolle i hendes Sjæleliv; hun *vil* aldeles ingen Forsoning med ham; hun *gider* ikke.

Anderledes stærkt holdes hun tilbage i Livet ved Tanken om Børnene – baade det fødte og det ufødte; – dette har jeg kanske ikke tilstrækkeligt accentueret, – jeg er saa bange for at blive, hvad Søren Kierkegaard kalder «Publikums Opvarter». Men hvad jeg nu forstaar, at jeg ganske sikkert ikke har fremhævet tilstrækkeligt – det er den Besudling af alle hendes kjæreste Tanker og Ideer, som Opdagelsen af Mordtmanns Lurvethed pludselig aabenbarer. Her burde jeg tydeligere lagt Roden til den Modbydelighed, Fru Wenche føler mod at fortsætte Livet. De nye Ideer, som hun gik der alene med, medens hendes Mand og alle hendes Omgivelser hoverede i selvgod Bornerthed, dem kunde hun ved sin mangefulde Uddannelse (som norsk Dame) ikke helt faa Nytte og Kraft af; hele sit Liv matte hun være paa Post, for at forsvare dem snart mod Latter snart mod ondskafulde og giftige Fordreielser – saaledes som en frisindet Mand eller Kvinde endnu den Dag i Dag lever i vort Samfund –, og saa træffer hun denne Ene, som løser hendes bundne Tanker, giver hende Haab og Mod, – og saa er han en elendig, karakterløs Slyngel.

Se, det kan hun ikke bære; hendes Karakter er kun stærk paa det Punkt: at være ærlig; hendes fremherskende Egenheder gaa ikke i Retning af Kamp; hun er ikke af de haardhuede, der gennem alskens Uføre og Uhumskhed gaa løs paa Maalet; hun er saa ren og klar som en Tone, og hun dør i Disharmonien uden at kunne beseire den. Saaledes har jeg tænkt mig Fru Wenche, og saaledes er hun bleven mig kjær, og derfor har jeg lukket hendes Øine i Medlidenhed, fordi jeg følte en Glæde ved at se en, der slap fri for at «slaa af», for at synke og synke, som vi alle gjør i denne lurvede Verden.

Ja – nu kan De rose Dem af at besidde en stor Sjeldenhed i dette Brev; thi det er første Gang, jeg indlader mig paa at give Forklaringer, der nærme sig til Forsvar. Men Deres Brev var saa elskværdigt, og det traf mig i et lykkeligt Øieblik.

Min næste Roman kommer til Høsten. Den omhandler Abraham Løvdahls videre Skjæbne, – Kampen i ham mellem de to Naturer: Faderens og Moderens; endvidere skal der være om Penge og Pengemoralen.

Modtag min forbindtligste Hilsen.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Stokke pr. Stavanger den 2d Mai 1884.

Kjære Ven! – jeg er lidt i daarligt Humør, og ved du hvorfor? – ja du vil le, og jeg ler selv, thi noget, der mindre synes at ligge for mig end Næringssorg kan jeg neppe tænke mig. Men hvis jeg ikke var en uhelbredelig Micawber – han, du ved i David Copperfield, saa burde jeg vist være bekymret for Fremtiden. Du har engang sagt – eller du har kanske sagt det mange Gange, at det var dog godt, jeg ialfald var fri den skjæbnesvangre Sorg for Udkommet, der drev saa mange Talenter til Frafald og Feighed; nuvel! vi ville stole paa Micawber – *something must turn up*, og det er kun i meget sjældne Øieblikke, jeg for Alvor synes, Stillingen er skidt. Værre er det, at vi skal flytte, og for alt det Roderi gruer jeg allerede saa meget, at det forstyrrer mig i Arbeidet. Mon hvordan min Bog bliver? Jeg formoder, at jeg nu er halvveis i den, og det staar nu saa taaleligt klart

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
for mig, hvad der skal fortælles i de næste Kapitler, og Slutningen har jeg helt.
Zola's nye *joie de vivre* tænkte jeg skulde friske mig; men det var en daarlig Bog;
han gjør sig stundom Arbeidet altfor let: en Engel, nogle Husdyr og et – forresten
gribende ækelt – Kapitel fra et medicinsk Fagskrift – det er for lidet af en saa
stor Mand. Desuden er Lazares Frygt for Døden – og det brændende Hus lige paa
Randen af Sludder; Frygten for Døden er fuldstændig paahængt hans Karakter;
den er ikke i Strid med hans Karakter; men den er ikke karakteristisk, den
vedkommer os ikke; og hver Gang vi mindes om den, siger vi: ja det er ogsaa
sandt! han er ræd for at dø. At saadan en Bog alligevel hænger saa fast i for
Exempel en Hukommelse som min, det kommer pinedød for en stor Del af den
aldeles utilladelige Masse Gjentagelser; hvormange Gange tror du, Katten slikker
sin Mave?

Naar jeg tænker paa den Masse Pagina, der anvendes paa de symbolske Dyr –
ja hvad skal vi med det Bæst Loulou? – og paa den Gamles Gigt, – saa maa jeg
sige, han faar saamænd sine Ideer mange Gange betalt, – og det – kan du vide –
ærgrer mig. Og din nye Bog har jeg ikke engang faaet; Boghandleren «venter»
den, og imidlertid har jeg allerede læst etslags Kritik i norsk Dagblad; danske
Aviser har jeg ikke faaet paa en Maaned, fordi min Kommissionær i Byen havde
forsømt at betale; nu faar jeg altsaa en forfærdelig Bunke, som jeg ikke læser. Du
kan nok være i din gode Ret, naar du ikke sender mig et Exemplar; men du
betænker ikke, at jeg nu bor afsides, og desuden lærer *vi Kristne*, at du bør
gjengjælde ondt med godt; husk det, naar du iovermorgen udgiver en ny
Komedie. – Jeg har igjen læst dit Brev af 13d April om Jacobsen; man kunde
næsten fristes til at ønske, at dette snart maatte tage en Ende; naar nu Livet
aldeles ikke har mere at byde ham, saa vilde jeg næsten heller have ham vel
forvaret i Jorden end vide ham slæbe sit elendige Legeme fra Dag til Dag; og dog!
– hvem ved? – kanske er den menneskelige Natur saa ulykkeligt blandet, at
noget, der ligner Haab, kanske lige til Slutten flimrer for vort Øie; – det er dog en
Elendighed altsammen! – Idag har jeg faaet din Bog og en Masse Aviser; jeg er i
daarligt Humør og vil ikke skrive mere.

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Jonas Lie.

Stokke pr. Stavanger d. 9 Mai 1884.

Kjære Herre! Tak for Deres venlige Brev af 26de Marts, og fordi I vilde have mit Navn med paa det fine Papir om Kvindernes Særeje. – De taler som ud af mit eget, naar De fryder Dem over, at det kanske maa indrømmes – af Bjørnson, at en Novelle er vel saa vanskelig at skrive som et Drama. Men jeg gaar her – det hænder ogsaa andetsteds – saa usigeligt meget videre; jeg foragter den dramatiske Kunst uden at blinke; jeg triumferer, naar jeg tænker paa det Snavs, Publikum vil have, og mit skadefro Hjerte klukker af Henrykkelse, naar jeg ser denne saa høitlovede kongelige danske Skueplads i Hænderne paa Møllere, Farmaceuter og Musikanter. Jeg er vis paa, at Henrik Ibsen – selv om de hængte ham i Storkorskjæden af den Gyldne Vis med crachat, pompeneller og bandulager à la suite – saa skulde han dog ikke kunne skrive en ordentlig Fortælling.

Aa nei! – Gudskelov! der er Forskiel! men det er ikke vært, vi siger det til de andre, for de er saa umaadeligt vigtige. – Jeg skriver denne Gang om Penge og meget andet; og jeg tror nok, at der bliver Stof til Forargelse for dem, der har den behov; det gaar langsommere end ellers; men det er dog en stor Fornøielse, og jeg arbejder nu med mere Lyst end i Førstningen. Det er forresten galt, at vi nu igjen skal flytte; det er saa stor en Forstyrrelse; og saa mærker jeg ogsaa, at efterhvert som Børnene voxer til, optager de en forfærdelig Masse af ens Tid og ens gode Humør; jeg skulde nok have godt af en Tur til Paris; men det blir nok længe til. Hvorledes er det med Dem? – kommer De aldrig hjem? – jeg forstaar slet ikke, hvorledes det gaar an at leve ude med Kone og Børn; jeg kom til at tilbringe min Dag med at være Tolk i Kjøkkenet og Barnepige i Tuillerihaven; og desuden er jeg saa dyr – det vil sige: jeg kan ikke fordrage Økonomi.

Og andet er her virkelig ikke tale om i Norge, – selv Politiken optager mindre Plads i dannede Mænds og især Kvinders Tankeliv end denne Økonomi; de sidder i lange Rader som Kraager paa Gjærdet og skriger: spar, spar, spar! – ligesom Skjønhed i Frankrige, Dyd i England saaledes er Sparekunsten den norske Kvindes Ærgjærrighed; og den unge Frue, der bruger minst Smør til sit Hus, er mere berømt og misundt blandt sine Søstre end om hun var en Deilighed

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
bedækket med Perler og Guld. Ligesaa langt som Ødselhed er fra at være en Dyd, ligesaa nær er Sparekunsten ved at være en Last; den fornædler Aanden, lammer Levelysten og Arbeidskraften og fremmer Hykleriet; thi det er ukristeligt at gaa tilsengs, saalænge man har en Skilling tilovers for den næste Dag: se til Lilierne – og saa videre – paa Marken. – Og saa er til og med vort Land det mindst økonomiske i Verden! hvad forbruger det ikke af Pindebrænde? – for Exempel Bjørnson! Tænke sig, at i det selvsamme Aar, hvor Konger med alt sit Pak kryber frem, for at drikke et festligt Glas for Baron Holberg, – i det selvsamme Aar tænke de selvsamme Personer paa at sætte Bjørnson i Fængsel. En Mand, som ikke er Baron – ikke engang Bureauchef; men som har de to forudgangnes store Egenskaber uden at behøve vor eller Efterslægtens Medynk for de smaa, han skal i dette fattige Land anvendes til Pindebrænde! – Skulde man anvende sin Straale til at slukke? – jeg mener nei! Saavel Holberg som Wergeland har en Knæk i Ryggen, derfor har de – mellem os sagt – et falskt og uvederhæftigt Publikum den Dag i Dag; de kunne ikke «bruges» uden med Forbehold, med Varsomhed. Lad Tiden heller faa noget, som staar i Frost og Brand, – ja lad det brænde os lige ind i vor inderste Sjæl, hvor Feigheden ligger bag Puder, – det vil engang blive en Kraft af Ild, – en sand Økonomi, som svarer sig i Længden! hils min Søster, min Kusine, Deres Kone, Bjørnsons og Dem selv fra Deres

Alexander L. Kielland.

Deres Adresse? – og Bjørnsons?

Harald Høffding.

Stokke pr. Stavanger den 28de Mai 1884.

Jeg har læst Dr. Myginds Artikel i Tilskueren og følger herved den i Slutningsnoten udtalte Opfordring til alle at komme med sine Oplysninger. Meget har jeg vistnok ikke at berette, idet jeg næsten ikke har Billeder om Tal og kun yderst faa med Farver. Jeg var en saa uforbederlig Klodrian i Regning, – jeg nævner ikke Mathematik, for i det Fag drev jeg det ikke engang saa vidt –, at alle Tal for mig staa som sorte smaa Fiender, hvoraf 7 og 9 ubetinget ere de ækleste. Hellerikke Evnen til at se Personer eller Begreber som Farve har jeg, hvorfor det

altid har været med en vis Mistro jeg har hørt om en Dame, for hvem næsten hvert Fornavn har en ganske bestemt Farve, som hun ser for sig, naar hun nævner Navnet.

Naar jeg lukked mine Øine, havde jeg som Barn et bestemt Billede, som jeg endnu en sjelden Gang faar se. Det bestaar af en Mængde smaa Prikker, der begynde at vise sig helt oppe i Kanten av det høire Øie; de bevæger sig nu skraat nedover og forsvinder nedover det venstre Kind; mine Øine følger dem ligesom, men kan hverken forhale eller paaskynde deres Fart, den er altid den samme. Disse Prikker paa mørk Baggrund ere lyseblaa med en stærk gul Spids opover, og de morede mig meget som Barn, idet jeg kaldte dem for Nisser og tænkte mig dem som de smaa Tingester, vi spiller Beleiringsspil med. Jeg husker, at jeg aldrig blev enig med mig selv, om jeg kunde frembringe dette Syn spontant, eller om det kom ganske af sig selv; nu kan jeg det ialfald ikke mere. –

Med Hensyn til Hjernemolekylerne, saa tænker jeg mig dem som smaa graa Æg, der gennem Sandseindtryk blive befrugtede i mere eller mindre Grad. Et saadant helt befrugtet Æg bliver tungt og gaar tilbunds, hvor det danner de absolut uudslættelige Indtryk, og da den totale Befrugtning helst indtræffer ved bløde nye Æg, er det vore Barndomsindtryk og Kundskaber, der ere udrustede med de skønneste og varigste Billeder og den uforanderligste Nøiagtighed. De delvis befrugtede Æg faar en liden mørkegraa Prik, der er af samme Substans som et helt befrugtet Æg; men i Resten af denne Celle samler sig de halvklare Billeder, de halvtforstaaede og halvtlærte Kundskabsdele, der referere sig til Kjernen, de omslutte; og denne halvklare Væske har en Trang til at føre sin Kjerne hen til beslægtede Kjerner helst til et beslægtet helt befrugtet Æg. Saa dannes der altsaa, eftersom Æggene mer eller mindre befrugtes, Klumper af Æg, der sænke sig mod Bunden, hvor de fortrinsvis søger at leire sig om helt befrugtede beslægtede Æg. I en sund og velpleiet Hjerne vil saaledes Molekylerne lægge sig tilrette paa Bunden i en saadan Orden, at en Tanke, som begynder i den østlige Kant af Hovedet, kan fare helt bort i Vestkanten og hente, hvad den behøver og være tilbage i samme Blink; medens i slet behandlede Hjerner Molekylerne ligge hulter til bulter uden at samles om helt befrugtede Æg, hvilket er saa hyppigt blandt os, fordi den kristelige Børneopdragelse forbruger de bedste og for hel Befrugtning mest modtagelige Æg til ørkesløs Kundskab eller

Men jeg tænker, De ler af de dybsindige Æg, jeg lægger; og det var ikke Meningen at være dybsindig; imidlertid blev jeg fristet af disse sammenhængende og ordnede Hjernemolekyler, fordi de støtte min Theori om Drømme, som det forresten heller ikke var Meningen at tale om.

Jeg vilde fortælle Dem om den Mnemoteknik, jeg udviklede som Barn. Den er ikke netop omtalt i Dr. Myginds interessante Afhandling; men jeg formoder, den maa falde ind under D'Herrers Undersøgelse angaaende Erindring og Fantasi. Hvad jeg hentyder til, er den visselig ganske almindelige Evne og Trang hos Barnet til at henhøre alt, hvad det lærer, til kjendte Steder. Denne Trang, som jeg endnu har, maa vist have været stærk hos mig i Barneaarene, og jeg tror, at hvis jeg vilde gennemlæse Grøgaards Bibelhistorie og Nissens Verdenshistorie, vilde jeg atter kunde befolke halve Stavanger med bibelske Figurer og historiske Begivenheder. Men ét Billede staar altid ganske klart og uforandret for mig, naarsomhelst jeg vil fremkalde det – altsaa et helt befrugtet Æg, – og det var det, jeg vilde fortælle.

I et stort Hus ude i Strandgaden, hvor jeg kom af og til, boede Potifar; og skjønt jeg ikke forstod noget om Potifars Hustru og Josef, saa har jeg dog en tydelig Fornemmelse af, at hun boede uhyggeligt nedenunder, medens Potifar selv boede ovenpaa, hvor jeg var kjendt. Paa den anden Side af Gaden – det er tre fire Skridt – laa et lidet Hus, som hørte til Potifars Eiendom; der var Døre og Vinduer altid lukkede; jeg vidste ikke, hvad der var i det; men der sad Josef i Fængsel med Bageren og Mundskjænken. Den sidste har jeg intet bestemt Indtryk af, formodentlig fordi jeg ikke vidste, hvad en Mundskjænk er, han staar for mig som den, der i stor Hast kom løbende over Gaden forat hente Josef, da Drømmene begyndte. Thi Farao og Potifar var én Person i mine første Forestillinger, og jeg føler endnu noget ubehageligt ved disse Mennesker, formodentlig en Levning af den Uleilighed det senere kostede mig at skille dem ad, – kanske har Læreren skjændt paa mig for Sammenblandingen. Den stakkels Bager derimod er lang og blaa; de hængte ham op i et Træ netop i Svingen af den bratte Bakke, som fører fra Potifars Hus op til Øvre Strandgade, og der ser jeg ham med en stor Kurv eller Plade med gule Brød paa Hovedet. Dette med Brødene kunde jeg have et saa meget stærkere Billede af som Bagersvendene i

Jeg tror ikke, at jeg nogensinde har havt et klart Billede af Kjørene, som spise hinanden op; i dette Øieblik staar de for mig i en Gruppe nede paa Bryggen ved Potifars Hus; om de ere fede eller magre, kan jeg ikke sige; men jeg har en bestemt Fornemmelse af, at de ere røde. Sidenefter blev det Josef, som boede ovenpaa i Potifars Hus, og da hans lurvede Brødre kom med de tomme Sække, var det udover Strandgaden at jeg saa dem luske afsted. Nu kommer egentlig det klareste Punkt, næsten det mest livagtige Billede, jeg har fra min Barndom. Det er den Scene som maa ha grebet mig over al Maade; thi endnu kan jeg føle Taarerne stige mig til Øinene, – den Scene, da han gjenser sin stakkels lille Broder Benjamin. Det foregaar ovenpaa hos Potifar, men Stuen er en Skolestue, jeg antager første Forberedelsesklasse. Josef staar paa en liden Forhøining, men der er ikke Katheder; og hans lurvede Brødre sidder som uskikkelige Gutter paa haarde graa Bænke og allernederst i Klassen sidder Benjamin. Men da Josef endelig faar Øie paa lille Benjamin helt nede paa nederste Bænk ved Ovnene, da vender han sig mod høire Side, gaar ned af Forhøiningen og ind i et lidet mørkt Værelse gennem en lav, smal Dør, som han lukker efter sig, og derinde staar han og græder.

Jeg ser, jeg kom til at plage Livet af Dem, om jeg rigtig vilde begynde at fortælle, og derfor skal det nu være nok med det. Maanederne danner intetsomhelst Billede for mig; men snarere Ugedagene; det er en temmelig jævn Stigning fra Mandag til Søndag. Mandag er et forfærdeligt sort Hul dybt nede, Lørdag er meget brat opadgaaende, Søndag jævn, men høit oppe og steil paa Bagsiden.

Tilslut sender jeg Dem mine venskabeligste Hilsener, vi ere jo ikke ganske fremmede for hinanden, ialfald husker jeg Dem godt. Jeg er spændt paa Deres og Hr. Myginds Værk, ligesom jeg vilde være Dem taknemmelig for en Opgave over Værker om disse Ting – helst paa tysk og fransk – engelsk er jeg saa daarlig i.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Høistærede Frue! – vi har gennemgaaet alle en Flytnings Rædsler, derfor kommer min Tak for Deres Portrait saa sent. Det har glædet mig at faa en Idé om Deres Udseende; det forøger Interessen, naar man læser. Kunde De ikke komme fra England via Hull-Stavanger; der gaar et stort, godt Skib hver Uge; herfra kan De komme østover til Kristiania med Dampskib omtrent hver Dag. Jeg sidder saa alene her – literært talt; en Times Samtale med en Kollega vilde være mig en dyrebar Opmuntring; og har man bare talt sammen en Stund, saa bliver Korrespondencen sidenefter saa meget lettere og rigere. De har vel nu gjort en deilig Reise og gaaet Vaaren imøde; nu er den da endelig ogsaa naaet herop med lind Luft, Fuglesang og Reiselyst.

Jeg er lidt trist, og mit Arbeide gaar saa langsomt; det er en Roman, der skal danne Fortsættelsen af «Gift»; men den er ikke færdig endnu og kommer først til Høsten! Det er noget ganske uvant for mig, at det gaar langsomt; ellers pleier jeg at skrive en Bog paa 3 Maaneder; mon jeg begynder at blive gammel?

Det skulde glæde mig, om vi kunde træffes; men ialfald haaber jeg ret ofte at høre fra Dem – enten i Form af noget nyt Arbeide eller et Par Linier, naar De har Tid til at tænke paa mig.

Deres meget ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 24d Juni 1884.

Mange Tak for de 1000 Kr., jeg modtog sidst; det er mig en stor Beroligelse at vide, at jeg saaledes paa en vis Maade er sat paa fast Gage, medens jeg rundt omkring mig – ja, blandt mine Nærmeste ser gamle Formuer indsmeltede til Ingenting og de før mest blomstrende Forretninger visne bort til de tristeste Ruiner. Thi Krisen er langt fra overstaaet; vor By gaar mod en total Omvæltning; alle de gamle Huse, der længe have levet over Evne, maa nu i Gruset, og nye Mennesker med tarvelige Vaner skulle nu begynde at bygge Formuer op igjen. Det er en tung Tid; men den er lærerig og interessant; jeg vilde ikke ønske, at jeg var noget andetsteds, – men vel, at jeg havde nogle Millioner til at stanse

Jeg haaber ogsaa, at det skal vise sig i vort Regnskab – ialfald om et Par Aar, at jeg med 6,000 Kroner ikke overskrider min aarlige Gjennem snitsindtægt af Gyldendalske Boghandel, naar jeg bare kunde faa det til at slaa til; saalænge Skibsfarten er saa elendig som nu, bliver det knapt nok, og jeg slider desværre med en Regningsgjæld fra forrige Aar paa 2 a 3 Tusinde Kroner. Det trykker mig jo; men saa har de andre det saa langt værre; og jeg kvier mig for at laane paa Papir, naar jeg betænker den Masse Vexler, som bare denne lille By gjennemstrømmes af og som efter min Forstand aldrig i Verden kan blive helt indfriet.

Alle disse Pengetanker gaar igjen i min Bog, som nu nærmer sig Slutten; saavidt jeg kan forstaa, er den god; men den er jo desværre ikke meget lys.

Vi ere nu flyttede til Hillevaag – en uhyre Eiendom tilhørende I. A. Køhler & Co's Fallitbo.

Den forrige Eier Wilhelm Hansen, der nu gaar omkring i Kjøbenhavn, var den Mand, som hidførte Katastrofen herhjemme. Hans Dispositioner her paa Hillevaag ere af en Storartethed som paa den største Herregaard: et Fjøs med hvælvede Kjældere som en Kryptkirke og Plads for 100 Kjør; 5 Vandmøller, Dampmølle, Dampbageri, Skibsværft, utallige Søhuse med Fiskeudrustning; dertil Haver og Drivhuse; en Hovedbygning som et Slot – der bor jeg ikke –, men i et stort Hus ved Siden, hvor Fru Petersen – Svigermoderen – residerede.

Vi har nu en Række Værelser – ikke fuldt saa lang som Klarebodernes, men rigelig Plads med luftige, lyse Værelser midt i en Have med store Trær; dertil Plads for Hest og Vogn paa Hovedgaarden – altsammen for 800 Kr. – det er ikke dyrt; naar vi nu bare fik være her i Fred og slap de afskyelige Flytninger!

Vi lever alle godt; og Beate tænker fremdeles at reise til Ellekilde i Slutten af Juli – med Baby; jeg kommer vel ikke til Island, da jeg ikke kan være færdig med Bogen til den Tid; og desuden tillader min Økonomi ikke saadan Udgift.

Alle her hilser paa det hjerteligste til Dem og alle Deres –

venskabeligst *Alexander L. Kielland.*

Søren Falch.

Hillevaag pr. Stavanger den 2den Juli 1884.

Kjære Ven! – jeg har havt et daarligt Aar, arbeidet langsomt og fortjent lidet baade som Forfatter og som Skibsrheder. Derfor slæber jeg endnu – i Juli – paa en Regningsgjæld fra forrige Aar paa 3,000 Kroner omtrent.

Jeg kan ikke i Stilhed faa laant disse Penge her, og jeg vilde desuden nødig gaa til en Bank, fordi jeg ikke vil besvære nogen af mine nærmeste med at skrive paa i de Forholde, som hersker her, – ja for du gjør dig ingen Ide om de triste Tider, vi lever i, og jeg frygter for, at vi gaar endnu værre imøde.

Det var derfor, jeg vilde spørge dig, om du gennem nogen Forbindelse kan skaffe mig 3000 Kr. – i al Stilhed; jeg vil ikke allarmere mine Søkende; – som Sikkerhed skal jeg sende en af mine Livs-Policer i Idun paa 5,000 Kr, og Tilbagebetalingen vil ialfald finde Sted, naar jeg arver min Faders Enke.

Lad mig lykønske dig i Politiken!

For mig er dette det vigtigste, at Folk som jeg nu ikke længer daglig ere nødte til at beskæftige os med Politik. Det var nemlig kommen saa langt hos os, at hele den Livsanskuelse, som hviler paa Tidens beste og ædleste Tanker, – den var trukket ned i en Pøl af Skjældsord, idet den trods al Modstand var naglet fast til et politisk Parti. Nu kan man løse denne Forbindelse saa vidt, at DHrr. Politikere kan rives og slides saameget de vil, uden at jeg behøver at sidde i Spænding: om Hunden skal æde Svinet eller Svinet Hunden.

Thi nu først har en stor Mængde Mennesker – især Fruentimmer – i dette Land, lært at Venstre er en anstændig Magt og vi nærmer os nu den Erkjendelse, at der er gentlemen paa begge Sider. Det er den Fred, vi faar og som jeg sætter Pris paa: at den Forpagtningskontrakt, i Kraft af hvilken Høire besad alle Dyderne uden Undtagelse – Jorden her og Himmelen hisset – den er udløben og kan ikke mere fornyes.

Men det er latterligt og trist, at dette Gode skal kunne gives os ved en enkelt Udlændings Feighed; og skjønt det jo denne Gang var til Fordel for mine Ideer, kan jeg dog ikke andet end grue ved Tanken om, hvor farligt det er at holde Konge; og selve Personen kan ikke vinde noget i fribaarne Mænds Agtelse; thi hans Sindelag kjender vi.

Vi lever alle godt; og naar du nogensinde passerer Byen, maa du huske, at vi bor et lidet Stykke udover Lagaardsvejen nemlig i Hillevaag; vi har et stort smukt Hus og meget smukke Omgivelser.

Min nye Bog skal komme til Høsten og bringe mig nye Skillinger og gamle Skjældsord.

Lad mig snart høre fra dig

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Edvard Brandes.

Hillevaag pr. Stavanger den 9de Juli 1884.

Kjære Ven! vor Politik har forbedret sig, jeg har seet dit og de andre gode danske Valg; vi lever alle godt og det nye Sted, vi bebor, er i alle Henseender tilfredsstillende; selv er jeg ifærd med de siste Kapitler af Fortuna, og den ser god ud, – og alligevel er jeg tung og nedtrykt som jeg aldrig har været det før. Det er endelig Pengesorg, som tiltrods for min ihærdige Modstand har slaaet sin Klo i mig; du ved, jeg maa leve rummeligt, uden at jeg er bundløs ødsel, og det gik i de Aar, jeg tjente lo à 12,000; men ifjor havde jeg kun 7, iaar endnu uvist, og mine Skibsparter ere ogsaa daarlige. Derfor slæber jeg endnu paa en Regningsgjæld fra forrige Aar paa 3 à 4,000 Kroner. Det er denne Elendighed, som trykker mig, og som – om den end ikke kan synes saa overvældende – alligevel er mig en utaalelig Byrde.

Det er længe siden, jeg hørte direkte fra Kjøbenhavn; og jeg har selv været saa lidet oplagt til at skrive, at jeg endogsaa har liggende et ubesvaret Brev fra Jacobsen. Du maa altsaa fortælle mig om fælles Venner, om Politiken og om den danske Bevægelse! – det var dog ret tilpas for Drachmann, at han sveg venstre, just som det synes at gry ad Dag for os. Thi det Pølsesnak faar han ingen til at tro, at han svingede fra fransk (!) til dansk; han tilbød høire sin brede Lyre – som Borchsenius siger –, forat brede sig i Naadens Solskin, lad ham nu sole sig. Kan du huske hans storsnude Vers til Sverdrup? – jeg har glemt det; men det forekommer mig, at det var værdt at trykkes opigjen nu. Ja – hvad siger du om vor Revolution! – er du ikke ganske forbauset? – jeg er endnu ikke kommen mig

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
af min; husker du, hvormange Gange jeg blev dig Svar skyldig, naar vi kom til det Punkt: nuvel! – anklag Statsraaderne, døm dem, – hvad saa? – Kongen beholder dem eller tager værre; Revolution faar vi aldrig hverken i Danmark eiheller i Norge. Og nu har vi havt den – «den snigende Revolution» – som vort Morgenblad siger. Ja det var sandelig mere end jeg havde tænkt at opleve i saa ung Alder. Og dog er det for galt at tænke sig, hvormeget der altsaa er afhængigt af en enkelt Mands Vilje – tilmed en Udlænding; jeg haaber, mange heraf vil se det farlige i at holde Konge. Det er saa uvant at være sat ud af Oppositionen, at jeg slet ikke kan orientere mig; min «Indignation» – ser du – gjør mig uskikket til at være Seierherre, og jeg kan dog ikke blive ved med at udskjelde de faldne? Dette Problem sammen med det økonomiske forbitrer mig Livet og den skønne Sommertid. Hils vore Venner paa Ellekilde; Beate kommer i Slutten af Maaneden.

Din hengivne A L K.

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 23de Juli 1884.

Kjære Hr. Justitsraad! – jeg maa klage min Nød for Dem; thi disse Pengesorger, som jeg saa lidet egner mig for og som jeg saa lidet er vant til – de forbitrer mig Livet mere end tilbørligt. Og Elendigheden er da igrunden ikke saa forfærdeligt stor. Den bestaar deri, at det forrige Aars Indtægt blev for liden til Udgifterne og derfor slæber jeg endnu paa en Gjæld af 3,000 Kroner i ubetalte Regninger. Tiderne herhjemme ere saadanne, at jeg hverken vil eller kan bebyrde nogen af mine Nærmeste, som sandelig har nok i egne Sorger; og derfor vender jeg mig til Dem, skjønt Deres overordentlige Liberalitet i Pengesager kanske burde beskytte Dem mod yderligere Byrder; jeg vilde selvfølgelig forrente Beløbet paa almindelig Maade; ligesom jeg vilde indsende en Livsassurancepolice som Sikkerhed for det Tilfælde, at jeg skulde dø, uden at min Conto hos Dem ballancerer.

Beate og Baby begynder iovermorgen Reisen til Danmark, og jeg vil da i Løbet af en 14 Dages Tid kunne slutte min Bog; jeg sender da Manuskript til

Trykningen vel kan være endt i September.

Vi lever ellers alle godt, naar jeg undtager mine Sorger, – og alle mine hilse
venligst Dem og alle Deres –

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Albert Bonnier.

Hillevaag pr. Stavanger den 25de Juli 1884.

Jeg har modtaget høiere Tilbud end Deres i Brev af 21 dns, hvorfor min næste Roman vil udkomme hos en anden Forlægger. Dette gjør jeg med saa meget desstørre Sindsro, som De jo aldrig har havt synderlig Fortjeneste af mine Bøger.

Der staar i Deres Brev, at De «*med mycken ledsnad*» saa 3 af mine Noveller udgivne hos en anden. Dersom disse Ord skulle indeholde en Skygge af en Bebreidelse mod mig, vil jeg for Sikkerheds Skyld gjøre Dem opmærksom paa, at De ikke blot aldrig har anmodet om Oversættelsesretten til disse 3 Noveller; men at De endogsaa udtrykkelig har erklæret, at De ikke vilde oversætte «Else».

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Hillevaag pr. Stavanger den 25de Juli 1884.

Jeg vil da glemme Næringssorgen eller anvende den i min Roman; der passer den fortræffeligt, og jeg har et Fallitkapitel *af meget skøn Virkning* > har du hørt noget saa uligt mig? <.

Fra Midten af August sender jeg Manuskript til Sarauw, som lader det gaa til Hegel, som igjen sender dig 2det Korrektur. Du har jo ogsaa denne gang tilbudt dig? – er der saa noget, som synes dig altfor mærkværdigt splittergalt, faar du sende det herop; men ellers ved du nu nok om mine Særheder, saa du lar et og andet passere for hvad det er. Fransk og Latin maa du *altid* rette.

Tænk – jeg kan ikke komme mig til at skrive til Jacobsen, uagtet jeg har en

saa stor Sjældenhed: et Brev fra ham at besvare. Men det er mig ikke muligt at sætte mig hen og underholde mig med ham – nu, da jeg er saa sørgeligen overbevist om, at han snart slukner. Og paa den anden Side tør jeg ikke tale rent ud som jeg kunde og kunde ønske at tale af Hjertet til Farvel og Tak for det kjære og uforglemmelige Venskab, han undte mig og mine; thi det er jo saa forunderligt med denne Art Syge, de taaler slet ikke altid, at andre lægge deres triste Hemmelighed i Dagen. Saaledes har jeg flere Gange lagt hans Brev bort; men det er dog kanske Uret; skulde han paa sine siste Dage sætte den mindste Pris paa et venligt Ord, saa maatte man jo hele sit Liv angre, om man havde ladet ham forgjæves vente; derfor vil jeg strax skrive til ham.

Det var ganske vist til dig, jeg skrev engang, at Drachmann havde valgt et ulheldig Øieblik til sit Omslag; er det ikke saa?, at han nu er lige mistænkelig for venstre som for høire, ingen vil tage ham – undtagen disse blødhodede Evangelister, der nu tumble sig i dit og Hørups gamle Morgenblad. Jeg har aldrig havt saa megen Interesse for Drachmann som nu; og jeg vilde føle en oprigtig Glæde, om det endelig engang skulde mislykkes for en Renegat af hans Fuldblodighed.

Hils dine Børn, dine Brødre og min Kone, som du vel træffer i disse Dage.

Din hengivne A L K.

J. P. Jacobsen.

Hillevaag pr. Stavanger den 26de Juli 1884.

Kjæreste Ven og Broder! – De kan vel slet ikke begribe, at jeg saa lang Tid kan lade et Brev fra Dem ligge; og De vil aldrig komme til at begribe det; thi jeg forstaar det ikke selv. Jeg ved nu, at De er hjemme i Thisted; men hvorledes De har det, ved jeg ikke. Men noget siger mig, at De ikke har det godt. Kunde De ikke formaa en eller anden i Huset til at sende mig et Par Linier; jeg vilde saa gjerne høre, at Sommeren igjen gav Dem Kræfter til Vinteren. Beate og Baby reiste idag afsted til Ellekilde – til Drewsens; vi saa paa Jernbaneruterne fra Kristianshavn til Thisted; men det blev for langt af Veien; Beate og Baby bade mig hilse Dem, naar jeg skrev.

Vi lever alle godt; Guttene ere dels sorte, naar de kommer fra Smedien, dels hvide, naar de kommer fra Bageriet, og Else regjerer os alle. Hun løber omkring og snadrer hele Dagen og er det deiligste, man kan se. Ak – kjære Ven! – naar jeg kunde laane eller give Dem lidt af mit Livs overflødige Sundhed og Glæde, saa vilde jeg efterpaa føle mig sundere og være meget gladere, skjønt jeg i Virkeligheden ikke er meget glad. Men det er, fordi den, som fik formeget, er den værste at tilfredsstille. Og naar jeg rigtig føler, at jeg maa skamme mig, sætter jeg mig hen og tænker paa Dem, med hvem Livet har drevet saa grusomt et Spil.

Saa mange Ting har været i vore Øine, som aldrig kom til Ord; saa ofte har vi forstaaet hinanden og bøiet af; men De ved om mig, at jeg ved om Dem og Smerten i vort Venskab. De har gjort baade Beate og mig rige paa saadanne skønne og hellige Erindringer, som altid ville aabne sig som et stort Vindu mod den rene Luft; og om jeg end aldrig mere skal se Dem, vil De være mig levende og nær, saalænge jeg lever, som den Mand, jeg har elsket høiest.

Lad ikke dette forstemme Dem som var det en Afsked; men prøv heller at lade min, Beates, Børnenes og de mangfoldige andres Kjærlighed gjøre Dem Livet rigere, hvis det gaar imod Haab, og Døden blidere, dersom De maa visne.

Lad mig saa høre noget fra Dem, og modtag min inderlige Hilsen og Tak for alt det gode, De har givet mig og mine.

Deres gode *Ven Alexander.*

Søren Falch.

Stokke pr. Stavanger den 29de Juli 1884.

Kjære Ven! – jeg vilde ønske, at jeg havde Raad til at sige, at dit Brev var mig kjærere end 3000 Kroner; men iethvert Fald var det mig meget kjært. Jeg er saa ganske overbevist om din Beredvillighed og dit Venskab, og da jeg jo egentlig heller ikke er i nogen paatrængende Nød, saa skal vi slet ikke lade dette Pengeskidt kaste nogensomhelst Skygge af en Skygge. Lad det derfor ikke være dig det minste pinligt, at du ikke kunde hjælpe mig, – ialfald ikke paa anden Maade pinligt, end at du vilde været gladere, om du havde været istand til en

Micawber – i David Copperfield – fortsætte med et freidigt Haab, at «something must turn up».

Min Bog, som jeg holder paa at slutte er ogsaa saa fuld af Pengesorg og Ruin, at jeg længter efter at faa den fra mig; der er dog ingenting saa nederdrægtigt som de Penge, man ikke har.

Tag altsaa min hjertelige Hilsen og Tak for din Deltagelse og vel mødt igjen til bedre Tider for os alle.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Albert Bonnier.

Hillevaag pr. Stavanger den 3die August 1884.

Det er for sent at tale om Oversættelsesretten nu, da den allerede er overladt en anden; for mig var det kun et Pengespørgsmaal, og da jeg havde givet Dem Anledning til at fremsætte Deres høieste Bud, havde jeg opfyldt min Pligt som Forretningsmand.

Men hvad «Æren» angaar, saa er det en underlig Ting med den.

Det har nemlig været saa fra umindelige Tider, at Forlæggeren lod Forfatterens Værker trykke – af Barmhjertighed, naar han var ukjendt og for Ærens Skyld, naar han var kjendt; om Penge var der aldrig synderlig Tale. Forfatteren var derimod ofte nødt til at arbeide haardt nok for disse usle Skillinger.

Og saa har Skjæbnen været saa forunderligt lunefuld, at de store Forfattere, som arbeidede for Pengene, de blev siddende med Æren; medens de store Forlæggere, som arbeidede for Æren, de blev siddende med Pengene.

Jeg har mange Gange grundet over dette, og jeg er kommen til det Resultat, at først naar vi ophøre med den megen Talen om Æren og erkjende, at vi ere Forretningsmænd paa begge Sider – først da vil saavel Pengene som ogsaa Æren blive jævne og retfærdigere fordelt. –

– Idet vi skilles, skylder jeg Dem Tak for reel og elskværdig Behandling; jeg

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
har kun dette ene at beklage mig over: at De ikke bragte mig saa stor pekuniær
Fordel som jeg troede at kunne vente; og naar jeg nu prøver med en anden, vil jeg
bestandig mindes de gode og behagelige Sider ved vort Samarbeide.

Deres ærbødigst forbundne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Hillevaag Pr. Stavanger den 11te August 1884.

Kjære Hr. Justitsraad Hegel! De er sandelig en snil Mand, og De maa være
overbevist om, at jeg paaskjønner Deres Elskværdighed. Mange Tak for Hjælpen;
det var mig til stor Lettelse.

Bogens Karakter bliver ikke egentlig krigersk, men alvorlig og trist. Den
handler om Penge – man skriver altid om det, man ikke har – og viser en stor
Fallit med dens uretfærdige Følger: – de store Skyldige gaa fri og de arbejdsløse
Smaafolk faar lide for Svindelen. Dernæst ser vi Abraham Løvdahl udvikle sig og
langsomt gaa tilgrunde, fordi hans ædlere Natur blev kuert og forgiftet i hans
Barndom. Saa er der naturligvis en Masse Bipersoner, adskillige Hib tilhøre – ja
især tilhøre og enkelte ret kraftige Kapitler. Jeg tænker, at Bogen vil gaa godt;
det er længe siden jeg var ude nu; «Gift» tager da vel Fart igjen; har det været
ligefrem daarligt med Salget af «Gift»?

Tak for 4de Opl. af Novellerne.

Jeg har forladt Bonnier, fordi en anden bød mig lidt mere; det var kanske
dumt; men jeg blev saa kjed af Bonnier, som altid kneb paa Skillingen og altid
fortalte, at han bare tog mig for Ærens Skyld og slet ikke havde andet end Tab af
mig. Den nye hedder Ossian Jemling paa Gotland (Visby); vi har gjort en
Forretning og da var han reel og behagelig; men disse Svensker er jo ikke at stole
paa

Modtag mine venskabeligste Hilsener til alle Deres og tag endnu engang min
Tak.

Deres ærbødigst forbundne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Stokke pr. Stavanger den 29de August 1884.

Jeg er ganske forskrækket over min Kone! – og jeg har gjentagende skrevet til hende: om hun dog ikke har seet Hegels? – jeg kjender hende, naar hun ligger paa Landet og lader Solen skinne og Dovenskabene gro; og disse Drewsens – de lader ogsaa skinne og gro, og saa synes de alle, der er en Verden at overskride mellem Ellekilde og Skovgaard. «Hun kommer nok» – af Kornelius Stendal-Cammermeyer –, men naar De faar fat paa hende maa De ruske hende i Ørene fra mig og ellers være snil mod hende. Herhjemme lever vi godt; Jens og Alexander har nu forladt sine Høns, Kyllinger, Gjæs, Duer – deres Paafugl, deres Gjed, deres Kat Rasmus og deres Hund Fanny, forat tage fat paa Asiens Bjerge, Karl den Dristige af Burgund og $a + b + c = \text{Skolens alle Pinsler}$.

Kun Else fortsætter at nyde en ubunden Frihed, og om jeg end ikke tør paastaa, at hun savner sin Gudfader, saa vilde hun dog glædes ved at se ham igjen, saa dansk er hun.

Nu er vor Sommer endt; den har været usædvanligt straalende; min Bog er ogsaa endt; maatte den ogsaa være det!

Hils alle Deres Kjære: Fru Julie, som skylder mig et langt Brev, Jacob, som kunde skrive uden at skyldes, og alle de andre fra Deres Hus –

Deres Alex. L. Kielland.

Kitty L. Kielland.

Hillevaag pr. Stavanger den 1ste September 1884.

Kjære Søster. Jeg fik idag dit Manuskript til «Vinter og Vaar». Naar jeg ikke er saa tilfreds denne Gang som efter Læsningen af de to, som spadserede og skiltes, saa skal jeg let forklare dig Grunden, saaledes som jeg ser det. Hvad der greb ved den første Novelle var, at der var Blod i den, Blod fra dens eget Hjærte, som skrev. Det var dengang – husker jeg – min Tro, at Situationen var for en Del oplevet af dig selv eller meget nær dig – af Mennesker, som laa dit Hjærte nær

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
ialfald. Der var dengang noget tilbagetrængt, som netop gav Ordene en Lødhed
for den, som kunde høre den ægte Klang, der lod Læseren glemme, at Stilen ikke
var vokset sammen med Tanken i den Forbindelse, som paa dette Punkt kaldes
Kunst. Din anden Historie er en Diskussion, hvori der siges meget og for meget;
det er ganske vist dine dybeste Interesser; det gaar løs paa dine mest brændende
Livsspørgsmaal; du er i det skrevne med Liv og Sjæl, – og dog siger jeg dig: der
er ikke Blod i den Historie. Man kan bære paa Tanker, der optage en helt; ens
Sjæl kan leve i en Ide, og Hjærtet banke af Iver, ja man kan føle Skam, fordi man
ikke tager fat; man kan være nogenlunde Herre over de ydre Midler og man
sætter sig varm ned og skriver – og dog bliver det en Afhandling, – den kan blive
god, nyttig og mange andre Ting; men den bliver dog ikke det, den skulde være,
hvis man ikke er af de lykkelige Ulykkelige, hvis Blod tiltrods for al Anstrængelse
flyder ud i Pennen.

Jeg har følt det saa tydeligt ved din anden Historie; hvis der skal siges noget
om den, saa bliver det Indvendinger eller Billigelse af de udtalte Anskuelser; men
mere er der ikke Plads for; med andre Ord: det Filosofiske – det Moralske i den
kan der tvistes om; men den falder ikke ind under literær Kritik, fordi den ikke er
literær Kunst, der er ikke – lad mig nu bruge Onkel Axels Ord for Blod – der er
ikke «Gnisten» i den. Du vil som Kunstner i et Fag forstaa mig – forhaabentlig
bedre end jeg mange Gange fra dit; eftersom mit henvender sig til en mere almen
Receptivitet end dit. Du vil forstaa at den Maade, paa hvilken Digtningen
omformer Tanker til Personer og Skjæbner, har sin Magt og sin
hemmelighedsfulde Charme i det, som ikke siges og som dog ikke forties. Der
siges for meget i din Historie, derfor gaar Digtet over til Diskussion, paa samme
Maade – tænker jeg – som Maleri kan blive Illustration.

Paa dit nuværende Punkt anser jeg dig altsaa kun som min ældre Kollega i en
forskjellig Kunststart, uden at jeg vil have min Dom fastslaaet som endelig. Ingen
kan vide, hvad du vil komme til at skrive, og jeg vil anse det som et Bevis paa, at
du forstaar min Kritiks Loyalitet, naar du næste Gang sender mig noget til
Læsning.

Endnu et om Indholdet: jeg anser det som meget tvivlsomt, om Ægteskab og
overhovedet Forholdet mellem Mand og Kvinde kan hente noget Haab om
Forbedring fra den ortodoxe Kristendom, der er *nødt* til at antage gamle raa,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
jødiske Liderligheder for Guds levende Ord. Og lidet stemmer det brutale Krav til
Hustruens Pligter med selve Mesterens Ord til den utro Hustru: gak bort, og synd
ikke mere; – hun skulde været stenet – siger Jehova!

Louise Drewsen.

Hillevaag pr. Stavanger den 7de Sept. 1884.

Kjære Frue! Tak for Deres Brev; det er vemodigt, at det skal være det siste som De saa bestemt forsikrer; Grunden synes mig lidt uklar: at De ikke vil *skrive*, fordi vi *ikke* kommer til at *tale* sammen. Jeg skal forresten ikke indlade mig paa nogen Diskussion om Breve med Dem; eftersom vore Begreber ere altfor langt fra hinanden i det Punkt. Et Brev er for mig et venskabeligt Ord eller et uvenskabeligt – et Haandtryk eller et Dolkestød – bestemt for en eneste bestemt Person solo. For Dem er et Brev en ægteskabelig Tilskikkelse; og den, som vil skrive til Dem, maa paa en Gang fastholde, at De er liden, tre Alen lang, aaben, lukket, stivbent og lastefuld. Jeg er ganske forfærdet, hvergang jeg læser i et Brev fra Dem eller den Uundgaaelige – det er jo ganske det samme! –: «Deres siste Brev morede os godt – »; for mig er der i dette noget i Retning af fælles Tandbørste; jeg hader Ægteskabet og især Kvinden i samme. Det var nu det! – Nei – nei! – jeg er ikke færdig! – der staar Gud forlade mig! i Deres siste Brev: Tak – (hører 1 Ægteskabets 7 000 Djævla) Tak for Brevet til Viggo! – har De i Deres Liv hørt noget saa ækelt? – et voxent Fruentimmer til en voxen Mand siger Tak for noget, som to Mænd har sig imellem! – og saa dette Viggo – lille Viggo! O Moses!

Javist er det bedre at tale sammen end at skrive – det ved jeg ogsaa; men i et Brev kan der paa den anden Side lægges mere af en Persons Inderste end man somoftest faar frem i Talen; som Diskussion er vistnok Brevvexling besværlig og hartad umulig; som Vei fra Hjerter til Hjerter, som Middel til at holde Sympati frisk, til at række hinanden et Ord af Trøst eller Del tagelse er et Brev mere værdt end et Møde. Det vil naturligvis sige for den, som har min Opfatning af et Brevs rent personlige Karakter. Saaledes er det, jeg holder af at skrive og skrives til; det er Lyden om at gjøre, Lyden af et Venskab langt borte, Bevidstheden om, at man

Herregud Frue! man diskuterer saa meget i Danmark; lader os takke Guderne, fordi det er umuligt i Breve; jeg vil ikke høre et Ord om Deres Principer for Opdragelsen, før vi mødes. – Men fortæl mig om Dem selv, om fælles Venner (ikke mere om Iglen – jeg beder) om et eller andet, De har tænkt paa eller drømt om, eller skriv en Dag, naar De er glad eller naar De er tung og fortæl mig det – ikke som en Efterretning, ikke som noget tanketungt, hvorom der kan tales og udvikles!! men som et venskabeligt Bud om, at jeg er i Deres Tanker; det kan mangengang være Dem en Forfriskelse. Det beste Brev er ikke det dybsindigste, men det oprigtigste.

Deres *Alexander L. K.*

Herman Schwanenflügel.

Hillevaag pr. Stavanger den 7de September 1884.

Kjære Ven! – Tak for dit Brev og dit essay over Hamlet, som syntes mig noget af det fornuftigste, jeg har læst om denne ufornuftige Person. Oprigtigt talt har Hamlet aldrig været noget for mig; jeg har ikke selv forstaaet mange af Dybhederne, og saa har jeg ærgret mig altfor meget, naar Commentatorerne have væltet sig af Henrykkelse over Dybheder, som jeg slet ikke tror paa. Man er oftest for ung naar man faar saadant ihænde – især med den Recept, at det er det mest mageløse af alt mageløst; har man saa – som jeg – et uærbødigt og stridigt Blod, saa finder man snart ud, at denne Beundring er en Sammensværgelse af Dumhed og Hykleri – Keiserens nye Klæder –, og saa tager man sin skeptiske Mine og reducerer Værdien. Saaledes er det gaaet mig med mange «Mesterværker»; jeg ærgrer mig over Othello – en Nar af en Morian; jeg ærgrer mig over, at «Folk» vil indbilde mig, at de morer sig over Holbergs Komedier; jeg ærgrer mig naar hele Snobberiet sidder og ler af den stakkels Bonde, som de drikker fuld og lægger i Herremandens Seng – dette ophøiede Sted! – for bagefter at sparke ham ud paa den Mødding, hvorfra han kom, – og saa har det arme Menneske tilogmed et Asen af en Kone! – saadant noget kan gentlemen ikke le af; det er kun for Snobber, at der existerer en Modsætningens Komik

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
mellem en Herremand og en Bonde – især er de til at tage fejl af, naar de ere
fulde. Som du ser og ved: Æstetiker det er jeg ikke.

Som du vel nu ved, har Beate og Baby været i Danmark i hele Sommer; nu er de vist i Kjøbenhavn – gml. Kongevej 13a hos Capitaine C. v. Sar auw –, saa der kunde du faa se din tilbedte Baby, som forresten er sød. Men ligesom du siger, at «Else» er min beste Bog, saaledes er lille Else mit sødeste Barn; – hende kan du kun faa se ved at komme herop, og dertil er du velkommen. Vi har nu et stort Hus og Gjæsteværelser ovenpaa, saa du kunde bo her og gaa og tumle omkring i en interessant Egn mellem brave og morsomme Mennesker. Faar du en Ferie, saa kom; Reisen er snart gjort, naar du bare kommer udenfor Toldbodbommen; men det er den, I Kjøbenhavnere have vanskeligst af alt for at passere.

Min nye Bog bliver ikke saa god som Else; en stor Bog kan ikke være saa god som en liden; men den bliver et respektabelt Led i Kjæden; først naar jeg er færdig eller død, vil det vise sig med hvilken Planmæssighed jeg har ompændt mit lille Samfund med en Række Befæstninger, hvorfra jeg angriber snart et snart et andet, men altid hver Ting for sig; min nye Bog er om Pengene og deres Hykleri.

Vil du hilse din Kone fra mig. Og lad mig snart igjen høre fra dig – og velkommen i Kjødet.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 24de Septemb. 1884.

Kjære Hr. Justitsraad! – det var en Øienslyst igjen at se Korrekturark; nu haaber jeg, det skal gaa fort. Brandes havde lovet at læse 2den Korrektur; men – mellem os – jeg læser det heller selv, hvis det ikke forsinker formeget; han bliver bare saa vigtig af det; vil De sende ham et Rentryk eller 3die Korrektur, saa er det godt.

Naar vil De give Svenskerne Anledning til at begynde Oversættelsen? – kan jeg sende 1ste Korrektur (rettet) eller vil De besørge det fra Kjøbenhavn?

Venskabelige Hilsener til Dem og Deres forbindtligst *A.L.K.*

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 7de October 1884.

Kjære Hr. Justitsraad! Ildebranden har bedrøvet os, somom vi vare Danske; indtil min Søn Alexander – saa beklagede han «Jairi Datter», – dengang troede vi, at ogsaa Malerierne vare ødelagte. Det er sørgeligt med de Danske, har de noget, som de er glad i, saa skal de miste det; nu falder vist Rundetaarn snart overende, Klareboderne maa passe sig. Jeg vil ikke plage Dem med Spørgsmaal; Aviserne vil nok snart begynde at bringe Detaljerne ogsaa til vor Afkrog; men sørgeligt var det for Eder og os alle. –

En engelsk Earl har oversat Skipper Worse, saa der faar jeg vist nogle Skillinger; desuden formoder jeg, at vor nuværende Regjering vil give mig en Gage for næste Aar. Men dersom det er Dem muligt, er jeg fremdeles usigeligt taknemlig for de 500 Kr. maanedligt, som jeg herved er saa ubeskeden at minde om.

I Løbet af denne Uge sender jeg Resten, og saa skal jeg være glad. Det har været en tung Bog at faa istand. Naar jeg saa kunde faa Humør til at skrive nogle humoristiske Smaating; vi trænger alle saa meget til at le.

Hjertelig Hilsen til Dem og alle Deres fra mig og mine.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Hillevaag pr. Stavanger den 20d October 1884.

Kjære Ven! – dit Brev og mange andre har ligget utilbørligt længe; men det var den Satans Bog, jeg sled med. Siden har jeg at takke dig for al bevist Venlighed mod den store og den lille Beate, for Politiken (mit Abonnement er begyndt at virke) – samt fordi du vel nu læser Korrektur paa Fortuna. Jeg har levet saa længe med ond Samvittighed, at jeg lidet formaar at sætte mig ind i dette: Intet at

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
have paa mig, være færdig og ledig til det nye. Men hvad mener du, det skal blive? Et Lystspil! et rigtigt onskabsfuldt Lystspil – ak den, som kunde det! – den, som havde Drachmanns mange Gaver! Nu faar vi se, hvad Julen bringer; jeg kan ikke rigtig faa Tro paa, at B.B.s nye Bog skal være saa *overhændigt* god; jeg er sikker paa, den er for grel og grov.

Jeg vil skrive igjen til Jacobsen; men jeg er ganske flau ved at tage fat; fordi jeg – som jeg vist har fortalt – kom til at sende ham saa trist et Brev, at det næsten lød, somom jeg tog Afsked med ham for Livet. Nu vil jeg sætte mig ind i, at han sletikke dør, og lade Skjæbnen raade uden at ængste mig. Det er jo saa, at han har det noksaa godt?

Du maa skrive langt og udførligt til mig; mine danske Tilknytninger slappes, og det er jeg ikke tjent med. Der er igrunden forefaldet meget mere i Danmark i dette Aar end i de to, da jeg var der. «Politiken» ser godt ud – synes jeg; men mon det kan blive til noget med Hjemme og Ude? – er det *din* Mening, at Hegel har «*forraadt*» Forsonius?

Dit Brev, jeg altsaa idag besvarer, er Skam at sige fra 4de August; du er endnu paa Ellekilde, taler om Sol og Kvinder og om at bade sig; nu er vel Solen gaaet i Vandet, og Fruentimmerne – ved du – er ikke længer noget for os; derfor synes jeg, du kunde ikke have stort andet at gjøre end skrive Breve til fraværende Venner. Nu faar du ogsaa sige mig din Mening om Fortuna; jeg liker den ikke, saa du behøver ikke at lægge Fingrene imellem.

– Vognen for Døren – tag dette for et Brev og skriv snart.

Din hengivne A.L.K.

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 23de October 1884.

Kjære Hr. Justitsraad! Tak for Brevet af 10de dns. og for Pengene, som jeg – Gud bedre det! – havde Brug for.

Det beroligede mig at høre gennem Dem, at Sarauw er tilfreds med Arrangementet; han har ikke skrevet til mig paa en Stund, saa jeg troede, han gik og fnøs af Raseri.

Tak ogsaa for det interessante Brandnummer af «Ill. Tidende». Men jeg kan desværre aldrig skrive i det Blad – bunden som jeg er af en dyr og hellig Ed, den jeg svor, da Bladets daværende Redaktør Delbanco refuserede mine første Novelletter og raadede mig til at studere J. P. Holst. Siden har jo meget forandret sig; men en Ed er dog en Ed; og jeg maa holde min.

De spørger efter smaa Humoresker, jeg tænker virkelig paa det; vor Familie er saa rig paa gode Historier og muntre Mennesker; jeg kunde samle nogle under Titel «Mine Slægtninge» og fortælle løst og fast i en eller anden Ramme af Naturskildring. Men lad os endelig ikke tale om det; thi min Natur er saadan, at naar jeg føler Forpligtelsen, mister jeg Lysten, og saa staar det hele fast.

Vi lever alle saa udmærket godt; jeg længes efter at faa Bogen at se. De maa endelig sende mig B.B. & Ibsens Bøger; De ved ikke, hvilken Klodrian, han er, vor fælles Ven Floor.

Hjertelige Hilsener til Dem og alle Deres.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Hillevaag pr. Stavanger den 23d October 1884.

Kjære Onkel! – siden min mislykkede Reise ivinter er meget andet lykkedes, som jeg ikke havde ventet at opleve. For at være ærlig: jeg fandt din Tiltro til Sverdrup og til Sagens snare Løsning altfor optimistisk; og jeg drog hjem med et trist Indtryk af Venstre. Det er glædeligt at have taget feil paa denne Maade; og det er mig en sand Fornøjelse atter at bøie mig for dig: du havde Ret!

Hvorledes staar nu – tror du – min lille personlige Sag? – har jeg nu mere eller har jeg mindre Udsigt til at opnaa Statsgodtgjørelse? – og skal jeg henvende mig til Storthing eller til Regjering? – jeg kan dog for Fanden ikke skrive: Til Kongen! – min Pen vilde steile!

Min nye Bog er nu endelig under Pressen; jeg har arbeidet saa længe og saa langsomt, at jeg ikke er sikker paa, om den hænger rigtig fast sammen. Men du og Tante tænker jeg vil lige den, siden I ellers liger min Maner; jeg rusker i de

dennegang slem mod de unge Koner; de ere blevne for vigtige og for økonomiske.

Vi lever alle i mit Hus fortræffeligt; men Byen forresten er i Forfald; de kjære gamle Onkler og Tanter ældes ogsaa; jeg føler, jeg nærmer mig den Alder, da vi selv blive Hoveder i Stammen; mens vore Børn tage vor Rolle, samle sig om os og give Samlivet sit Præg. Jeg er fastgroet her og længter altid bort.

Hils Tante og Elisabeth!

Din hengivne Nevø *Alexander L. Kielland.*

Erik Skram.

Hillevaag pr. Stavanger den 23d October 1884.

Kjære Skram! – jeg har hele Tiden havt en ubehagelig Fornemmelse af, at det siste Ord mellem os var et rigtig flabbet Brev fra mig i Anledning af dit Bryllup. Jeg er altid uheldig i den Anledning, især naar jeg skal være spøgefuld, fordi jeg generer mig. Nuvel! – enten du nu selv har mærket dette eller ikke, saa vilde jeg idag, da jeg er færdig med den Satans Fortuna og ellers saa nogenlunde sorgfri, sende dig nogle Linier af venskabelig Beskaffenhed. Desuden har jeg at melde dig, hvad du kanske ikke ved, at en af dine gode Veninder i vor Kreds – den uforlignelige og uundværlige Lisbeth Sømme er forlovet til Bergen med cand. filologiæ Gerhard Gran.

Det har virkelig for os alle været en Gjenstand for blandede Følelser – denne Forlovelse; ikke saameget, fordi der just er noget at sige paa selve Manden; men fordi hun var den livligste og elskværdigste i hele Familien; og nu trænger vi til Liv – kan du tro! – det gaar ikke saa let og lystigt som i din Besøgelses Tid. Din Kone – min Kompliment til hende! – vil vist kunne fortælle dig om Gran – ialfald om Familien, da det er en gammel bergensisk. Jeg for min Part har kun seet ham paa korte Besøg i den opspændte Stemning, man er i paa Reiser; og jeg har – rent ud sagt ikke liget ham; han er et Vrøvl – synes jeg; men han kan jo med Guds og Sancta Elisabeths Hjælp blive ældre. Jeg vilde gjerne havt en bedre til hende, naar hun først skulde afsted.

Saa du min Kusine Hanna Smith fra Kristiania? – hun er ogsaa forlovet med

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
en Læge Kjerulf. Det er Forandringerne – nei desværre! – det er kun en ringe Del af Forandringerne i vor Kreds; men det er Begivenhederne; Forandringerne ligge dybere, skjulte i vor fælles Letsindighed, i den stiltiende Sammensværgelse at ville være trods alt den rige, elskværdige og lykkelige Familie, indtil – nuvel! det gaar, det gaar, lad saa gaa det! –

Mine danske Venner ere svækkede og affaldne fra den første Kjærlighed; jeg hører næsten ikke et Ord fra Kjøbenhavn. Drewsens ere kun middelmaadige Korrespondenter, og dem deler jeg desuden med Beate; Brandes E. er ret trofast; men den gamle Heire i Klareboderne er dog den skikkeligste. Men se, det er ikke nok.

Du kan selv tænke dig min literære Ensomhed heroppe; og alt det morsomme og triste, som er forefaldet i Danmark, siden jeg reiste – det ved jeg jo næsten intet om – undtagen fra Dagsavisen – min Trøstermand. Jeg vilde vide, om Helten Borchsenius er besveget af Heiren? – om «den danske Bedrøvelse» vinder Fremgang – og mange saadanne Ting. Er du i Morgenbladet? – trives du? – skriver du ingen Bog? Skriv snart et Brev til mig og fortæl meget; jeg interesserer mig for alt dansk – det ved du jo.

Tak for din Frues og din Elskværdighed mod Beate; hun er i Byen, men jeg sender en Hilsen fra hende – vis paa, at det er hende kjært at faa et venligt Bud til Eder. Altsaa snart Svar.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

den 1ste Novemb. 1884.

Kjære Ven! Du skal rigtig have Tak for dit siste Brev; du følte vist selv, at jeg trængte lidt Opmuntring. Jeg var nemlig denne Gang usikker; Bogen er mig ikke kjær saaledes som de andre – af mange Grunde. At du strax vilde sætte Fingeren paa Grete, var jeg vis paa. Ved du, hvorledes hun kom der? Jeg havde gaaet dagevis, kanske ugevis uden at skrive, og saa forhaanede jeg mig selv ved at sige: du faar tage en blind Pige med en fuld Far; og saa en Dag i Fortvivelse gjorde jeg det, bare forat komme videre, og nu kan hun ikke tages ud. Hun og Faderen ere

3die November. Jeg er desværre sint paa dig idag, efterat have læst Politiken.

Det er en Indiskretion, jeg har vanskeligt for at tilgive, naar du berører min Bog dens beste Triumf: det Slag, Læserne *uventet* skal faa ved Navnet Jesus. Jeg ved nok, en Journalist synes, han maa og kan gjøre alt for sin Avis; men du ved vist ogsaa, at jeg ikke anser Journalisten i dig for dit beste Stykke; jeg har med Rette ærgret mig over denne reklameartige Artikel, der forgrover mange fine Steder i min Bog; men jeg forvinder ialmindelighed snart saadanne Sager, og naar nu Bogen kommer, saa haaber jeg, det glemmes snart.

Endelig har jeg prøvet et Par Ord til Jacobsen; du maa altid nævne ham, naar du skriver, om du end ikke har meget at fortælle om ham.

Jeg skal til Byen med Toget, saa dette bliver ikke længer. Alle hilse dig og dine.

Din *Alexander L. K.*

Georg Brandes.

Hillevaag pr. Stavanger den 6te Novemb. 1884.

Det er vistnok du, som skylder mig Brev? men jeg vil ikke stride om det; det er iethvertfald altfor længe siden, vi underholdt os med hinanden. Gjennem Beate fik jeg venskabelige Hilsener fra dig og din Kone; hun – min Kone – beder mig sende Eder Tak og Hilsen for elskværdige Møder.

Jeg tænker mig, at du har meget travelt; og nu er jeg saa hjertelig ledig – altfor ledig næsten. Da jeg begyndte som Forfatter, var jeg saa absolut gal paa alting, at jeg bare behøvede at rette mit Øie paa et begrænset Feldt, saa myldrede der strax med Folk, som vilde fortælle. Nu da jeg har faret over adskillige Feldter af mit Lands Samfundsliv og udøst mig, nu er der ikke længer saadant Mylder af fortællelystne Stemmer.

Det kommer vel af, at jeg mindre interesserer mig for det enkelte Menneske

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
som saadant, men mere for Menneskene i Forhold til hinanden og til en eller anden Last eller Daarskab. Jeg tænder ligesom et Baal i Midten, hvor jeg vil brænde et eller andet Samfundsonde, og rundt dette grupperer sig en Flok Personer, om hvilke Baalets Lys falder stærkere og svagere, men altid kun Belysning fra Baalet; derfor blive mine Figurer ensidigt belyste eller – som man siger – overfladiske. Det er nu engang min Maade, og derfor – kan du vel vide – finder jeg den aldeles udmærket god. Bjørnsons store Bog, i hvilken jeg forresten ikke er kommen længer end til Rendalens Tale, indeholder derfor allerede for meget efter min Smag; der pakkes ind saa mange uhyre gode og velmente Ting, men det er mig for uensartet, for broget. Forresten har jeg nok det beste igjen, saa jeg kan holde Mund, til jeg er færdig. Det ærgrer mig bare, naar jeg læser, at Bjørnson, som nu for sin egen og for det Heles Skyld burde havt en skinnende Bog, der ret skulde beskjemme Pakket, at han selv for sine beste Venner skal være saa skabagtig i Sproget; det er mange Gange, saa jeg generer mig, og næsten ikke en hel Side faar min Beundring Fred til at hvile for disse Smaastik, han saa let kunde skaane sig selv og os for, om nogen, han troede paa, fik følge ham i Skrivningen og sætte Fingeren paa hver unaturlig Vending. Tænk de to unge Mennesker i apalen! – et Æbletræ heder sletikke apal; det vilde Æbletræ kalde Bønderne sommesteds apal eller apadl; men et Træ i en Have, hvoraf der plukkes spiselige Æbler heder for alle norske Mænd og Kvinder: et Æbletræ – Basta!

Jeg har igrunden meget savnet Brev fra dig; jeg hører for lidet fra Danmark, og dog har jeg jo mere literær Rod der end her. Vi har vist ikke engang glædet os sammen over vor store Sejer i Politik? – nu er her roligt hjemme, kanske bliver her nu altfor roligt; de danske Forviklinger ere saa rent personlige; Sagerne selv ere jo rene Skilter for Partierne, ikke Reformere, der kræves nedenfra af et myndigt Folk, – eller er det ikke saa?

Jeg skulde ønske at faa tale et Par Uger med mine danske Venner; Anledningen kunde været Holbergsfesten; men jeg er ikke buden; forresten burde jeg vel helst som Patriot reise til Bergen; men der er jeg heller ikke buden; det bliver morsomt at tænke sig det lange Festbord af bergenske Grosserere og Embedsmænd til Gilde for Baronnen uden Plads for Tidens Forfattere; det betyder den literære Stands Fremskridt fra Holberg selv, som ikke fik spise ved Kongens

Hilsen til Dig og dit Hus fra mig og mine.

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 6te November 1884.

Tivolis Direktør Hr. Bernh. Olsen bad mig om Tilladelse til at købe Krøyers Buste af mig, forat fremstille min Person i sit Panoptikum.

Jeg svarede høfligt nej; jeg *vil* ikke sidde i Panoptikum.

Idag skriver han, at faar han ikke Lov til at købe Busten, saa vil han hjælpe sig med Fotografier; og han tilføier, at i Udlandet vilde en Personlighed af Navn ikke falde paa at protestere o.s.v.

Dertil svarer jeg samtidig med dette Brev: «Deres Brev af 31te Oct. har bevæget mig til strax at bede Hr. Justitsraad Hegel gennem en Jurist at undersøge, hvorvidt jeg ikke formaar at beskytte min Person, saalænge jeg er ilive, mod at portraiteres og udstilles offentligen.»

Vil De nu gjøre mig denne Tjeneste at lade undersøge, om jeg ikke ved Lov eller Politianordning kan beskytte mig mod denne Brutalitæt. Bare der findes saa meget, at det kan afgive Grund for en haabløs Proces, vil jeg være tilfreds.

De ler kanske lidt af mig – kjære Hr. Justitsraad! – De kjender min Stivnakkethed i Smaating; det er nu en Gang min Tro, at man holder sig rankere i Karakteren, naar man ikke bøier sig i den minste Smaating for den Art Overlegenhed som Hr. B. Olsens.

– Det var uhyre ærgerligt, at Brandes har forraadt min Fortuna i «Politiken»; ser De, hvad jeg sagde? – han bliver bare vigtig af den Korrekturlæsning; det burde han aldrig faaet Lov til, og det skal da ogsaa være siste Gang!

Venskabelige Hilsener.

Deres *Alexander L. K.*

Viggo Drewsen.

Hillevaag pr. Stavanger den 15de Novbr. 1884.

Kjære Onkel! – jeg vil springe over alt det, som har hindret mig i at besvare Deres Brev af blandet Datum og strax takke Dem, fordi De har sendt mig de to Beater friske og glade hjemigjen. En vis Frivolitet, som fra Omgangen med Dem nødvendigvis havde sat Rod især i den gamle Beate, er nu med Guds og St. Svithuns – vor By's Skytspatron – og min Bistand oprykket og tilintetgjort, saa den gamle, alvorlige Tone atter er indført i vor Husstand. Endvidere har jeg idag at indbyde Dem og Fru Louise til et Julebesøg – eller kom strax; her er slet ikke saa galt nu; Storm og Regn; men lune Tæpper, store Ovne, Østers, friske Pølser og lange hyggelige Aftener.

De ved, det hele bestaar i at telefonere til Adolphs Enke: et Kabinet for to Personer næste Skib til Stavanger; saa faar De Besked og saa gaar De ombord, brækker Dem og Deres Kone, og saa ser De pludselig mig staaende midt paa Bryggen. Altsaa: velkommen!

Nu begynder den glade Tid for Dem og de literære Danske, Tiden til ret at røre Tungen flittigt; til at ævle og ævle om Bøger og Ps – jeg kan Pinedød ikke skrive det – Psychologi og farvemættet Stil og skarpe Konturer i Forgrunden og let henkastede Vinde i Baggrunden. Lykkelig jeg, som er udenfor det hele; som nu kan holde Mund og hvile baade min Tunge og min Tunges Tunge, – (det er vist bedst, jeg forklarer Dem, at det er et Metafor for min Pen; – De ved selv – Deres Hoved – hm!) Derimod skal Bjørnsons Bog være god, min er det ganske vist – siger Politiken. De kan vel tænke Dem min Ærgrelse over, at Ed. Brandes – det maa jo være ham – benytter sig paa den Maade af sin Læsen Korrektur, den han vistnok gjør mig en Tjeneste ved at læse.

Jeg skulde ikke sagt saameget om det, naar det bare havde været et kort Referat; men at han kan have Hjerte til at berøve mig Bogens store – ja næsten eneste Effektsted, det er ligefrem en styg Streg, som jeg neppe kan tilgive ham. Jeg har sagt ham det; men hvad nytter det bagefter: Journalister er ikke finslige. Opfat ikke dette, som om jeg er saa særdeles sint eller har brudt med – o! alle disse danske Brud! – E. Brandes; jeg bryder mig lykkeligvis ikke saa meget om literær Modgang, og naar jeg bare har faaet sagt Vedkommende min Mening, saa

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
glemmer jeg det snart. Men à propos om Brud; fortæl mig lidt af hvert om Status
mellem vore Venner i Literaturen og Politiken; i hvilken Bresche staar
Borchsenius fortiden? – hvilke Glenter har Kaalund skudt? – hvilke Stalde har
Drachmann feiet med Havets friske Støvekost? – ve mig, som feigt sidder fjernt
fra Hildurs Leg, hvor de danske Drengene o. s. v.

Deres *Alexander L. K.*

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 18de Novbr. 1884.

Tak for Deres venlige Brev af 12. dns. med indlagt Remisse 1000 Kr. Tak ogsaa, fordi De saa kraftigen tager Dem af Sagen B. Olsen, – saa kraftigt, at jeg tvivler paa, han tør trodse mig nu. Det glædede mig ogsaa, at De samstemmer med mig i min Betragtning af Sagen; jeg var lidt bange for, at De skulde smilet af mit Alvor i saa ringe Sag; jeg synes nemlig ofte, de Danske lettere end vi lade Smaating passere. Men naar jeg nu tænker mig om, burde jeg kunnet vide, at saadan banal Voxkabinets-Berømmelse ogsaa maatte være Deres Karakter og Smag modbydelig.

Jeg er vel ikke den første, som betror Dem, at jeg finder Vildanden besynderlig; den gjør paa mig et snørklet gammeldags Indtryk; disse evige Symboler og Hentydninger og grove Understregninger ere for grelle for mig. Derfor vil Dyret vist mere Publikum, og Skuespillerne ville ret være i sit Es, eftersom Personerne ere grove Karrikaturer ordnede i en barok Gruppe omkring et alvorligt Ord. Men hvor ufatteligt langt det Menneske naar i Karakterskildring med ganske faa grove Penselstrøg, Overdrivelser og Forkortninger; det er hver Gang et Vidunder – et blændende Kunststykke, hvorledes han faar det til; men jeg synes nok, Troldmanden denne Gang falder lidt flau; maatte nu bare en stor Aand blandt Kritikerne tage Mod til sig og sige, at Vildanden er det dybeste af alt det dybe, saa var det endda lidt morsomt.

Jeg kan tænke mig, at De har begge Hænder fulde af Arbeide i disse Dage; men det maa forresten være morsomt; Alexander – min Søn – fantaserer altid om, at han vil i Hegels Boglade, naar han bliver voxen. Vi lever alle meget godt,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
jeg gaar og famler ud i Luften efter et Sujet til et eller andet; det humoristiske er
en karrig Aare, naar man skal være rigtig kræsen, og det maa man.

Den, som var «*grou*» nok til Theatret!

Mange Hilsener fra os til Eder Alle.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Johan Bøgh.

Hillevaag pr. Stavanger den 25 Novbr. 1884.

Kjære Ven! – jeg havde haabet at man havde undladt at indbyde mig; jeg vilde da havt en kjær og sund Forargelse. Nu har jeg bare en liden unyttig Ærgrelse ved at være indbudt *med* Kone. Hvad ialverden skulde jeg i Fest? – jeg som ikke tror paa Begeistring, som græder af Hurraraab og brækker mig af Taler. Kanske vilde en trække mig frem til Bestraaling – nei kjære Ven! – det blev Mord! – lad mig tømme mit Glas i min egen Stue og brøl I andre!

Din hengivne *Alexander*.

Festkomiteen for avsløring av Holbergmonumentet i Bergen.

Hillevaag pr. Stavanger den 25de Novbr. 1884.

Modtag – mine Herrer! min Hustrus og min egen Tak for Indbydelsen til Holbergs Fest, den vi meget beklager ikke at kunne nyde Fornøielsen af.

Deres meget ærbødige *Alexander L. Kielland*.

J. O. Lange.

Hillevaag pr. Stavanger den 29 Novemb. 1884.

Kjære Onkel! – nu maa du ikke le af mig! – jeg har faaet en uimodstaaelig Lyst paa Ekorn, de skulde hoppe omkring i Træene her i Haven; her er mange ret

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
store Furutrær. Sig mig nu: er der ikke mange Ekorn paa din Kant? – ere de dyre levende? (– jeg vilde ikke spendere mange Penge paa Ideen); men sig mig, om du kunde skaffe mig nogle Par, og hvad det vilde koste.

Hesten er i mange Maader god; men han savner visse Egenskaber, der gjør et Dyr elskværdigt. Han trives ikke rigtig, holder sig maver og er uimodtagelig for Puds; usikker paa Beina og skvætten; men stærk og villig – jævnt, men lidt tankefuldt Humør.

Jeg har saa vanskeligt for at skrive i disse Dage; jeg haaber, det er ikke Skrivekrampen; snarere er det, fordi jeg efterat have endt den Sattans Fortuna, har kastet mig over Skovhugst og Forstvasen, saa min høire Arm er rent rabalsk; inat havde jeg nær slaaet Beate ihjel, idet jeg i min Styrke drømte om en Fyr, som skulde have et rigtigt Snudeslag; jeg traf heldigvis i Puderne; men det bliver nok best at binde Bamsen.

Vi lever alle udmærket godt og hilser; din Ven Jens kom netop fra Skolen – rød og frisk; her er Is og Sne og det er Lørdag, saa du kan vide, hans Øine lyste. Du – som liger Gutter – burde se de to sammen; naar de blir store nok, kommer de paa Besøg til Kongsberg. Beate hilser Tante og Elisabeth – jeg ogsaa, dig ogsaa.

Din *Alexander*.

Jacob Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 4de December 1884.

Kjære Ven! – jeg har gransket vore kjøbenhavnske Venner, forat finde en, jeg kunde belæsse med en Kommission, og den sorte Viser er bleven staaende ved Deres Navn, – altsaa: vil De være saa snil?

At udtage af min uforgjængelige Conto hos den Gyldendalske Boghandel det Beløb: 10 – ti – Kroner; for samme at købe Sukkertøi, Smaating af Chokolade, Marzipan candiserede Frugter etc., smaa Æsker, Tutter, Pakker, Overraskelser etc. Smældbonbons med Papirdragter – kort sagt saadant smaat Ruskomsnusk, som man kan spille Gnav og Lotteri med Børnene om paa Juleaften og Nytaars.

Da vi spiller flere Aftener og med temmeligt stor Kreds, bør Hovedvægten ved Indkjøbet lægges paa *mange* Smaating.

Vil De paatage Dem dette, er De mere end snil, og mine Børn skulle velsigne Dem. Ifjor bad vi vor gamle Urtekræmmer Bossi paa Østerbro at købe for os; men han sendte os 150 Skinker af Marzipan og Resten i Chokoladecigarer, saa Gevinsterne vexlede mellem: en Skinke og en Cigar – og: en Cigar og en Skinke. Det var ikke saa morsomt i Længden. –

– Det forekommer mig ofte, at jeg ser Bogladen under Jul: alle Mand paa Hovedet i Kasser og Pakker, Justitsraaden fraadsende i Arbeide, Jacob fortærende sin Portion med Sindsro, Larsen flad over Pulten med to Penner, og det øvrige Personale op og ned i Trappen som Guds Engle i Jacobs Stige! – eller ser det ikke saaledes ud?

Det er ogsaa forskrækkeligt, hvad I udretter, skjønt jeg vel ikke ved Halvparten endnu. Det var en stor Glæde, at Bjørnson saa fort fik andet Oplag paa den tykke Bog; det havde jeg ikke ventet. Den er for lang og for velment i sin Fuldproppethed; jeg liger ikke dens Façon. Vildandens Façon derimod er beundringsværdig; men jeg kan nu ikke taale al denne grove understregede Symbolik og Allegorificering. Se – det siger jeg nu, naar jeg skal være vigtig; i Virkeligheden beundrer jeg i høi Grad begge Bøger, hver paa sin Maade; et har de fælles: Forfatterne ere ældre Herrer. Om mig selv har jeg endnu intet hørt – fra Danmark; men det haster hellerikke; herhjemme er der kun Partikritik, saa det gaar vel som sædvanligt. Bare vore Boghandlere vilde gjøre sig Umag med Salget.

Hils nu Deres far og Deres Frue, som ikke skriver til mig, Deres Børn, Frøken Oluffa, – Deres ganske Hus fra mig og os alle.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Bjørnsterne Bjørnson.

Hillevaag pr. Stavanger den 9de December 1884.

Kjære Ven! – det er hver Gang lidt vanskeligt for mig, naar du roser mig for en ny Bog; du kan vide, det glæder mig; men jeg ved aldrig, hvad Fanden jeg skal svare; jeg skjæmmes for at skrubrose dig igjen og naar nogen siger, jeg er en brav Dreng, kan jeg da ikke aabenbart svare mange Tak! Jeg ved ikke, om dette er meget tydeligt, – og du skal jo have alting ind med Skeer –; men Meningen er formodentlig den, at vi af Faget – efter min Smag – ikke lettelig kunne diskutere hinanden – mundtlig gaar det an –, fordi den literære Bedømmelse er en udtraadt Kalosche, som nu kan være god nok til lille I. H.; men saa udbrugte er for mig alle de Ord om psykologisk Dybde, Composition, Replikbehandling!! – ja det er ikke saa at forstaa, at du nogensinde kommer halende med sligt; men hele det Ordforraad, der til daglig benyttes af de saakaldte Kritikere, ligger saa luderlavt for mig, at jeg næsten ikke kan finde andet at sige om et Værk end enten Skidt eller Kanel; dertil er jeg reduceret. Du flager paa en Kanelstang og det er kun Skidt, at den er for lang. Herregud! – havde du delt den i to! du er ikke Teglblænder – ikke Forretningsmand. To smaa Bøger – dobbelt Indtægt, – hvilket skulde bevises.

Vildanden er stegt i Kanel, men Boniteten? – jeg liger ikke disse grovt understregede symbolske Dyr; det er saa forsnørklet, gammeldags. Fuldt >Dags< Lys taaler han aldrig; høist Lamper.

Men, at du allerede har 2det Oplag – se det er noget, jeg kan forstaa og glæde mig over; det er en forfærdelig Skam, at vi ikke faar flere Penge. Tænke sig al den Bronzen til Holberg! Om du nu fik din Bronze udbetalt pr. 1ste Januar 1885, istedetfor, at nogle Grosserere om 100 Aar æde sig selv til Blodprop – som Paulus siger –, medens du ligger paa Kirkegaarden i hundrede Stykker Ben! Ære – siger du? – Eftermæle? – Udødelighed – he? – giv mig et Hus, som er mit, med Skinker og fede Gjæs under Loftet og ligesaamange Bøger som Flasker, saa maa en taknemlig Efterslægt gjerne opreise en Støtte for lille I. Hansen og lade mig ligge ubronceret i Fred. Er den Slægt, jeg lever med, saadant Fæ og Pak, saa kan deres Descendenter beholde sin Bronze for mig!

Om jeg aldrig kommer til Paris? – Kjære! – naar jeg bevæger mig med Familie knager det saa smaat i Verdensordningen; men at flytte helt med Hustruer og Kameler! – tænk al den Bronze –! Nei, nei! jeg maa være i Fred – alene! og saa er jeg ikke andet end en Barnepige, som skriver. Her, hvor vi nu er,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
har vi det godt. Beate havde først nogle danske Griller; men saa fik hun være dernede alene i hele fjor Sommer og nu er hun tilfreds. Ak vi længter ud – hun videbegjærligt, jeg søgende om ikke Fred, saa dog det store Plateau af Ensomhed i Mylderet – for jeg skal sige dig: jeg er ikke saa svært ung; jeg er meget træt, og hvis jeg ikke havde alt dette Ansvar paa mig, saa drak jeg mig gladelig fra Livet. Beate hilser Fru Caroline og Dig – jeg ogsaa

Din *Alexander L. K.*

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 28d December 1884.

Kjære Hr. Justitsraad! – kun nogle Ord midt i Julehvirvelen, forat takke Dem og Deres for det gamle Aar – fra Begyndelsen og ligetil den famose Kasse.

Den kom i rette Tid og var i sin Uudtømmelighed en Kilde til stadigt øgende Forbauselse. De Smaa har endnu ikke faaet alt at se; men Deres Navn staar høiere end nogensinde blandt dem, og de gaar alle omkring med store Forsætter om at skrive lange Breve til Dem. Beate lod mig Juleaften faa Brandes's Holberg fra Dem; men jeg saa et Glimt af en Bog til, som jeg formoder, jeg faar Nytaarsaften. Tak for dem begge. Beate hilser og takker som jeg – til allesammen!

Deres inderligt hengivne *A. L. K.*

Fredrik M. Wallem.

Hillevaag pr. Stavanger den 8d Januar 1885.

Jeg maa fortælle Dem som et Kuriosum, at et Brev, som De skrev til mig i Paris Nov. d. 15d 1878, først naaede mig gennem Posten den 15de December 1884 sidstleden.

Da dette Deres Brev tillige gjenkaldte mig hine norske Frokoster, fra hvilke jeg blev vist bort, forekom det hele mig saa eventyrligt – ubehageligt, at jeg maatte forfriske baade Dem og mig ved Mindet.

(Deres Brev underretter mig om, at jeg hos Dem kan hæve Udbyttet af Salg fra Stavanger Preserv. Comp.s Montrer. Jeg var dengang ikke i Paris længer.)

Det er derfor først nu, at jeg kan erkjende Modtagelsen af Deres Skrivelse.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Viggo Drewsen.

Hillevaag pr. Stavanger den 10de Januar 1885.

Kjære Onkel! – Tak for dit Brev ifjor og vel mødt i det nye – foreløbig i Blæk; men lad det være svoret, at vi ogsaa ville mødes i Kjødet før 1886. Her er gaaet saa lang Tid, og mit Sind har været saa optaget med smaat og stort, at jeg idag blev ganske overrasket ved at finde et ubesvaret Brev fra dig; jeg troede naturligvis, som jeg altid tror, at jeg forlængst havde opfyldt min Pligt.

Jeg har nu atter læst dit Brev og takker for Oplysningerne om vore danske Venner; der er ikke meget morsomt – det har du Ret i – at fortælle om saadanne Vrølehoder, og du ved, at Kvikhed er ikke netop din Stils Blomst; men du skal alligevel have Tak; bliv bare ved – kjære gamle Onkel! – herhjemme har jeg ogsaa nogle, hvis Snak jeg hører paa med samme forbindtlige Mine. Jeg synes, der har været noget mat over Publikum og over selve Literaturen denne Jul; selv Bjørnsons lange Storværk trættede mig; det var som et Musæum for alle moderne Tanker – ordnet for Ynglinge og viderekomne Piger; min egen Fortuna var heller ikke saa spænstig, som jeg liger det og Lies Bog var lidt forjasket – synes jeg.

Men saa var vi da alle norske i Spidsen; hvad var der i det kjære, intelligente Fødeland? øde Far! – taust og øde! – kun enkelte Skrifter om den *norske* Digter Holberg! – o! hvilke Seiersridt jeg skulde ride! – o! hvilke skønne Tilvægssætninger! – hvor skulde jeg ikke tvinge dig ned paa dine gamle, syndige Knær – til Bekjendelse af din kun daarligt skjulte Livshemmelighed: din grænseløse Beundring for alt norsk – specielt norsk Romanskrivning.

Hvergang jeg tænker paa dig og dine – og det er s'gu vist oftere end du mindes mig – gamle Filusuf! – saa er det altid i Form af et Besøg heroppe; tror

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
du – alvorligt talt – at det er saa umuligt til Vaaren – f. Ex. før Ellekilde? for
kommer I først derud, saa blir I ligesaa fjollede som alle danske: deiligere end
ved Sundet er ingen Plet paa Jorden, og saa ligger de og glør ud over Ruslands
Kloak fulde af Indbildskhed og Rødgrød. Her kommer i Sommer en passende
Legekammerat for dig paa 57 Aar; det er His Lordship the Earl of Ducie, som vil
besøge sin Ven Digteren, – kommer der kanske mange Lorder til Filusufen i
Marsvingsvei? he? – han har oversat Skipper Worse og taler om at komme og
fiske Lax med mig paa Jæderen.

Mon det ikke var til dig, jeg fortalte, at jeg var vred paa Ed. Brandes for hans
altfor tidlige Omtale af Fortuna? – det er vist alligevel mod mit Ønske blevet et
dansk «Brud»; for jeg har ikke hørt fra ham, og heller ingen Anmeldelse seet i
Politiken; jeg kan jo leve uden, men det er dog for galt, at Mandfolk ikke taaler
mere af hinanden.

Hils kjendte Mennesker og Steder; jeg længter mange Gange efter
Hjortevang; det var dog morsomt at smygge gennem Olsens Have, naar det
blæste i de lange Popler og Holmberg stank omkap med Kloakerne. O Danmark!

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 23d Januar 1885.

Tak for Deres venlige Brev af Aarets sidste Dag med Opgjør – saa trist som det
var. Tak for hele det gamle Aar, for Deres isandhed faderlige Elskværdighed mod
mig og mine baade i stort og smaat.

Det vil glæde Dem at erfare, at jeg er traadt i Forbindelse med Erik
Werenskjold om en Bog til Vaaren med Billeder. Det er de harmløseste
Anekdoter og smaa lystige Historier, som kun have den Feil at være saa
ubetydelige, at jeg resikerer den «*alvorlige*» Kritiks Hovedrysten; men det vil jeg
tage med Ro; kan jeg bare faa Latteren paa min Side. Jeg har 4 færdige og 2 in
mente; men de ere saa korte, at jeg vist maa have 10, forat opnaa et Bind som
Asbjørnsens sidste Eventyrbog. Det er bare leit med Werenskjold, at han
forlanger Fred til Juli; men jeg har svaret ham strængelig, at vi ville være færdige

En anden Ting om mig selv vil kanske forbause Dem; men den vilde ogsaa glæde Dem, naar De vidste, i hvilken Grad jeg selv er fornøiet. Jeg har nemlig ladet mig optage i en herværende good templar Loge, og skal nu aldrig mere smage et Glas Vin i mit hele Liv – ikke det kjølige Øl i Sommervarmen, ikke den lune Toddy i Vinterstormen. Ja – det er ligefrem tungt at tænke paa: aldrig mere!

Men jo tungere, jeg føler, at denne Forsagelse vil blive mig, desto mere Bevis er det paa, hvor nødvendigt det var at fatte Beslutningen. Jeg har ikke mødt mange Mennesker, der fandt saa stort Behag i den festivitas, der følger Vinen, som netop jeg; vant til god Vin fra Barndommen var jeg istand til at taale og med Anstand bære en Rus, der vilde knækket fire andre; men netop derfor saa jeg og har længe seet, at det øgte med Aarene – Drikken og Drikkelysten; jeg har prøvet mig selv i delvis Forsagelse eller for visse Tider; men saa tog jeg en Dag Mod til mig, stillede mig Ansigt til Ansigt med Sagen i dens hele Nøgenhed, og det var lykkeligvis ikke for sent; jeg havde Kraft til Beslutningen, og nu er jeg bundet saa fast, at jeg ikke kan slippe uden med Tab af min hele Ære.

De, som vist altid har været en nøgtern Mand, kan neppe forstaa denne Omvæltning i mit Liv; og der er heller ikke nogen her, som aner, hvor nødvendigt det var; men alle lykønsker mig jo; her i vort Land – mere end i Danmark – er Drikkesygen saa udbredt, at faa Familier ere uden et eller flere Offere.

Jeg skammer mig ved Tanken om, at der gaar Justitsraaden Klokken halv syv om Morgen ved Lygteskin! og jeg lader Solen skinne længe, før jeg skinner igjen; men nu skal det ogsaa blive bedre og Arbeidet skal gaa fortere. Hils alle Deres; Fru Julie skal snart faa Brev. Alle mine hilse!

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Hillevaag pr. Stavanger den 2den Februar 1885.

Kjære Onkel! – jeg finder dit Brev om Ekornene; det slog mig, at de ere Vandredyr – saa nytter det jo ikke; jeg har altsaa slaaet den Tand ud; nu spekulerer jeg paa Nattergaler fra Danmark til Vaaren.

Ellers har jeg bare Ubehageligheder at fortælle. Hesten, som har ærgret mig i halvandet Aar, maa nu slagtes. Stenersen – Statsagro – eller hvad det nu er – siger, Dyret har altid været svagt og sygt. Dernæst har IndreDepartementet meddelt mig, at jeg ikke faar noget, fordi *det* vil forelægge Forslag til Lov om literær Ejendomsret. Den Lov – hvis den bliver international – kommer ialfald ikke før i 1887, og da har jeg levet og skrevet mine beste Aar.

Nu vil jeg skrive til Blix! Hør Blix! fordum lod man Forfatterne antichambrere hos Døgnet's Store til Grin for Efterverdenen. Nutildags opvarter man dem med Talemaader og lader dem sulte som før; Forandringen er ingen. Men det er nu den gode Literatur kjed af; og skaffer du – Blix! mig ikke strax Gage, vil jeg vende min frygtelige Pen mod dig og dine.

Herom vilde jeg høre din Mening – kjære Onkel! skal jeg skjælde Blix ud eller skal jeg atter forsøge at finde en behjertet Storthingsmand, der vil føre Sagen frem? Sverdrup lovede mig hin Gang Bistand, hvis jeg vilde vente et Aar; nu vil Blix jeg skal vente endnu nogle Aar; – det er en Antichambrering i det store! ha!!

En glædelig Ting – ialfald for mine Venner – thi for mig selv er det foreløbig en stor Plage – det er, at jeg er bleven good templar og har forsaaget al Drik for Livet. Det var for mig et vanskelig Skridt og koster daglig Anstrængelse; men jeg tror nok, det var godt og paatide; thi jeg har altid sat for stor Pris paa de fulde Glas og herhjemme er Selskabeligheden og selve Klimaet temmeligt fugtigt.

Min Kone kalder, jeg maa herfra – vi skal til Byen. Skriv snart om Spørgsmaalet: Blix og hils dine hjerteligt fra os.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Arne Garborg.

Hillevaag pr. Stavanger den 3die Februar 1885.

Kjære Hr. Garborg! mange Tak for Deres siste Bog, som jeg fik fra Deres Forlægger – altsaa fra Dem? Naar jeg ikke har gjort Gjengjæld med min siste, saa er det, fordi jeg er bunden ved en Ed, jeg svor i Danmark. *Der* var der nemlig nogle, som paastod, at jeg ikke *vovede* at lade være at sende Exemplar til de

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
fornemste Kritikere og Forfattere. Det var naturligvis nok for mig til at etablere et Princip, og jeg har siden trolig fulgt det. – À propos – om Princip! Det glæder mig at se, at Deres Bondestudenter skal oversættes til dansk; næste Gang skulde De lade en samtidig Udgave komme i hvert Sprog.

Jeg lykønsker os begge til Tingenes Forandring i vort Land – os begge som Patrioter; men som Forfattere trives vi begge ganske vist best, naar det gaar allersomgalest og mest bagvendt. Jeg ved ikke, om De finder, at vi ligner hinanden; jeg har den Opfatning, at Hovednerven i vort Talent er Indignation, – nuvel! – her er jo endda nok at ærgre sig over, saa brødløse ere vi dog ikke; men alligevel! – Se nu for Exempel Kvindesagen. Det var noget at kjæmpe for, saalænge Dumheden var saa tyk som for tyve Aar siden. Men nu! – i Hænderne paa Foreninger, Kommiteer – hele Vrøvlets høitidelige Hærskare; nu fristes jeg, saa det kribler i Fingrene til at rive hele Stasen af hende igjen. (Disse Ord vedkjender jeg mig ikke, om De nogensinde skulde ville paadutte mig dem.)

Desværre! – jeg ærgrer mig ikke længer saa forfriskende vildt som i den Tid, da Reaktionen var fuldgjødte, sprækkefærdig af Vigtighed; nu – da den er sprukket, er den et klageligt Syn og intet Spark værd.

Maatte her snart igjen paa en eller anden Maade blive utaaleligt. Modtag min venskabelige Hilsen.

Deres forbundne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 3die Februar 1885.

Kjære Ven! – mine Tanker ere idag helt naturligen dragne til Dem, forat finde Medfølelse i mine seneste Viderværdigheder. Jeg havde en Hest – et Bæst, som kostede 700 Kroner, var 7 Aar gammel og tjente mig i halvandet Aar, – den er idag slagtet – slaaet ned formedelst Ubrugelighed! Den havde alslags indvortes og udvortes Sygdom; nogle paastaa, den var for liden og svag til min Vogn; jeg burde have en simpel stor jydsk Arbeidshest; Faktum – som De skal være med at beklage – er, at jeg har mistet min eneste Hest, som vi alle vare glade i. Dette vil De forstaa, og jeg føler allerede en Lettelse ved Deres Medfølelse; det er virkelig

Forøvrigt er alt vel hos os. Som jeg skrev til Deres Fader har jeg afsvoret al Drik, hvilket holder haardt – det kan jeg forsikre, ialfald endnu. Gamle Drankere, der ere blevne good templars, trøster mig med, at de tre første Maaneder er ingenting; men *da* først kommer de værste Fristelser. Det er isandhed lovende Udsigter! Ser De Schandorph, saa fortæl ham min Omvendelse og spørg, om han vil være med; «vi» bærer et blaat Baand i venstre Knaphul; det vilde tage sig saa godt ud paa ham. – For de Danske tager det sig vist underligt ud med saadanne frimureragtige Løfter for Livet; men hos os drikkes der mere i alle Samfundslag, og vi ere saa faa, at vi alle ser Faren nær for Øie; faa Familier ere uden et eller andet Offer for Drikkelasten.

Bjørnson vil glæde sig; han gik altid og prædikede Vand for mig. À propos! – jeg har den vilde Ide at indføre Nattergale her til Vestkysten hvor der nu er Trær nok. Ialfald kunde vi nyde Sangen (som De elsker saa høit), i det første Aar, selv om ingen indfandt sig det næste. Vil De opgive mig en god Fuglehandler i Kjøbenhavn, som jeg kunde henvende mig til. Meningen var at faa en 5–6 Par vilde, ny indfangne Fugle sendt direkte i stort Bur med Adolphi Enke i de siste Dage af April eller først i Mai. Det kan vel ikke blive saa dyrt? – hvis det er dyrt, saa nøier jeg mig med 2 Par! Vil De spørge lidt om dette og bede Fuglehandleren skrive til mig.

Hils alle Deres og Fru Julie, som snart skal høre fra mig.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Mange Tak fra Smaa og Store for Julekassen!

Jonas Lie.

Hillevaag pr. Stavanger den 4de Februar 1885.

Kjære Hr. Lie! Deres elskværdige Brev fra siste Dag i Berchtesgaden, som gjorde mig saa glad, har i styg Utaknemlighed ligget med mange andre brave Breve og gnavet paa min Samvittighed. Idag maa jeg fare gennem Bunken med kort Besked til alle, og saa begynder nyt Regnskab.

Regnskab. Jeg havde længe været bange for mig selv i Retning af Drik; jeg ligte det saa forbandet godt; et Glas i Haanden klær mig, og i den gryende Rus fandt jeg stor plaisir. Men saa blev jeg ræd og er nu en værdig good templar med blaat Baand og højtideligt Løfte for Livstid! – aldrig at smage berusende Drik – ikke engang Mjød!

Dette maa De fortælle Bjørnson. Han vil glæde sig – tror jeg; han gik altid og prækede Vand for mig og andre. Bjørnson har ogsaa seet mig med Glas i Haand, saa han kan fortælle Dem, at Offeret ikke er lidet; men ingen udenfor mig selv ved hvor stort det er. Dersom jeg boede udenlands, havde jeg kanske ikke behøvet dette; men De ved, hvor fugtigt her er hjemme, og hvormange Toddyer der gaar paa de lange, mørke Vinteraftener. Jeg tror, Afholdenhed er det næstsundeste, – det sundeste og beste vilde jo være Maadehold, som er umuligt at finde og vedligeholde for dem, der ikke ere fødte med det. Det er forresten de ufordrageligste Folk, jeg kjender – de, som aldrig har Lyst paa mere af nogenting end netop det passelige Maal.

Kitty er i Kristiania; jeg véd ikke, om hun er bange for Kolera i Paris til Vaaren, eller om hun og Frøken Backer har begyndt at telegrafere til hinanden. Før de reiser – disse Damer! telegraferer de nemlig nogle Uger til hinanden forat indrette Reiserouten, Mødested og Mødetid rigtig praktisk og fremfor alt økonomisk; det gaar akkurat saaledes til: Telegram fra K. til H.; Naar færdig? – jeg uvis; strax afsted; Afgjørelse, Storm.

Svar fra H. til K.

Ikke færdig; afrejser Lørdag; mød mig Vallø Brygge Onsdag; hvis ikke færdig Telegram Afgangstid; Bredden 27 Centimeter; udtag Rammen; send Kassen billigst.

Samme Dag K. til H.:

Ingen Forhastelse min Skyld; dejligt Vejr; uvist siden; Havrelinjen billigst; ingen Kasse; hvis afsted færdig, hvis færdig afsted.

Svar fra H. til K.:

Færdig! rejser ikke; Brev nærmere; Kassen Forglemmelse Bodø; retournerer Kristiania.

nægter Traaden, saa reiser de endelig. – Gud naade Dem, hvis De forraader mig!

Hils Bjørnsons og Deres egne fra min Kone og mig og lev vel!

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 10de Februar 1885.

Jeg skal ifølge Deres ærede af 29 Jan. skrive til Werenskiold om Zinkætsningen; han vil skynde sig og jeg vilde ogsaa gjerne skynde mig; men det er ikke godt at skrive humoristiske Smaating, naar Livet plager en med tusinde Smaating, der ikke er det minste humoristiske.

Hvad angaar Nordstjernen, saa ved De – Hr. Justitsraad! at en saa indtrængende Anmodning fra Dem ikke kan forfeile sin Virkning: at gjøre Indtryk. Men jeg er desværre ikke saa frugtbar en Forfatter, at jeg til enhver Tid formaar at præstere noget, og hvad værre er: min Natur er saa bagvendt, at selv et halvt Løfte kan pine og kvæle mig i den Grad, at hvad der før var vanskeligt bliver aldeles umuligt. Bliv derfor ikke vred, naar jeg hverken giver Løfte eller Haab; det er saagu ikke Tverhed, Vranghed endsige Utaknemmelighed; men den nøgne Sandhed: jeg ved ikke, om jeg kan love; men jeg ved, at, lover jeg, saa kan jeg ikke. Finder jeg paa noget, skal De naturligvis faa det.

Men forklar mig en Gang, hvad Meningen er med hin Nordstjernen. Jeg troede, Forlagsbureauet havde nok med Ill. Tidende. Kan et saadant Blad opnaa 28,000 Abonnenter? – har de andre – Familiejournal – Nutiden, – har de saamange? – Jeg tror, jeg burde gjøre som Dickens: udgive en Roman paa Subskription – heftevis – hvad?

Det er Skam alt andet end Spøg at være good templar; det koster megen Overvindelse; men det bliver vel bedre. Venskabelige Hilsener til Deres Hus fra os alle.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Elias Blix.

Hillevaag pr. Stavanger den 15de Februar 1885.

Noget af det pinligste, man læser i Literaturhistorien, er efter min Mening Beretninger om de lange Antichambrer, Fortidens Forfattere havde udholdt foran Tidens Størrelser, som igjen have sikret sig etslags Udødelighed ved at holde Literaturen nede i Ydmygelse og Trang.

Tiderne have forandret sig, Forholdene ere blevne større, – selv Venteværelsernes Perspektiv synes at have forlænget sig. I fordums Dage kunde Timerne være drøie nok at vente paa et naadigt Afslag eller en henslængt Almisse; *nu* stilles os i Udsigt at antichambrere i aarevis.

De kunde sagt, at De ikke *vilde*, De kunde ment, at De ikke turde, De kunde aldeles have ignoreret mig, – jeg skulde ikke sagt et Ord. Men jeg vil ikke have det paa mig, at jeg uden Protest har taget tiltakke med den Forhaanelse, at jeg faar vente – antichambrere.

Jeg skriver altsaa dette, udelukkende forat det skal findes blandt mine Papirer: at Ingen – om Departementets Afslag blir bekjendt – skal tro, at jeg har modtaget denne uværdige Behandling med noget, der kunde ligne Ærbødighed eller Resignation.

Alexander L. Kielland.

J. O. Lange.

Hillevaag pr. Stavanger den 15d Februar 1885.

Kjære Onkel! – du kan sandelig have nok at tænke paa uden alle mine Sorger; men her har du nu Dept. høibenede Skrivelse, min Ansøgning har jeg ikke; det var bare om Erstatning for Tab i Næringsvejen. Jeg skriver et alvorligt Brev privatim til Blix, fordi jeg ikke vil vænne mig til at taale Storsnudethed.

Det er dog sørgeligt med din og Tantes alle Sygdomme; I har vist meget bedre af Søluf, Torvrøg og friske Vinde. Paa Jæderen er der nu flere pene Bondegaaarde, hvor man kan leve rensligt og godt, fiske og skyde og se Havet rulle

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
foran Vinduerne. Jeg var nylig derude, forat se paa et Vrag og i næste Uge reiser
jeg igjen; selv Vinteren er fortryllende ved Kysten med buldrende Storm og lange
hvide Rækker af Brændinger langs Stranden. Skal jeg tinge Hus for Jer? –

Din ALK.

Send mig Blix's Brev – d. e. Brevet til Blix – tilbage; jeg sender det, forat du kan
være à jour med Tonen mellem os.

Arne Garborg.

Hillevaag pr. Stavanger den 16d Februar 1885.

Kjære Herre! – jeg maa svare strax paa Deres Brev. – Forleden skrev jeg til en
Mand: «din Kones alle Sygdomme» – og jeg syntes, der var en liden Finesse af
Ironi i Ordstillingen, for jeg troede ikke rigtig paa hendes Pinsler; men neigu om
jeg anede, der var nogen svensk Bismag i det; nu ved jeg det, og det skal ikke ske
oftere. –

Saa det skal De have Tak for; men De skulde nødig spotte mit blaa Baand.
Var jeg ikke nu – netop nu kommen ind i good templar Ordenen, saa kunde det –
mellem os sagt – snart været forbi med mig. Det er et uhyre Offer, og det er en
modig Beslutning, som De inderst i Deres sorte Hjerte misunder mig; thi med alt
Deres Grin og Thevandsvittigheder ved De meget godt, at hele dette Folk, som vi
elske, drikker sig dummere, fattigere og dovnere for hver Dag, som gaar.

Deres onde Spaadom: at jeg ikke kan skrive uden Drik har lamslaaet mig med
en fast overtroisk Rædsel; jeg har nemlig i disse 4 nøgterne Uger ikke havt andre
Tanker i mit Hoved end Glæde og Tilfredshed over mit legemlige Velbefindende,
og muligens ser jeg derfor alt i lysere Farver. Derfor var Deres Brev velkomment;
jeg skal ganske vist passe paa Reaktionen, naar den trækker op fra venstre; men
isaafald er jeg foreløbig mal placé; man skulde vist i saa Henseende helst være i
Kristiania.

De undres paa, hvad Statsmagterne vil gjøre ved mig – mener De med
Hensyn til mit Andragende om Erstatning for Oversættelser? – den Sag staar
saaledes. Departementet eller Blix svarede, at jeg fik vente, saa vilde

Det blev jeg naturligvis sint over og skrev til Blix af mit Hjertes Fylde. Nu vil min Onkel Jacob Lange prøve min Lykke; – men tal ikke om det, før De hører det fra andre Kanter.

Leve Kvindesagen! – Det er det fatale, at det bliver hartad umuligt at reagere mod Kvindesagen i dens Slyngelalder uden at synes indrømmende overfor den gamle Reaktion. I en Komædie kunde det kanske gøres, hvis Skuespillerne forstod; men i en Roman maatte man sige for meget, forat det skulde blive nok. De dumme er saa mange og saa mægtige, at en ligesom ikke har Hjerte til at give dem en Tøddel, de kunde bruge; men jeg indrømmer, at dette Hensyn er en Svækkelse – en Lunkenhed i Aanden; skulde det være Melk og The i Blodet? Men sikkert er det: Vaps skulde hun ha nu – især den gifte. – Kvindesagen leve!

Summa summarum: jeg misunder Dem Deres Sinne; jeg trænger til at ruskes op; det er, somom jeg har mistet mit sikre Greb i Flokken efter de skabbede Faar; jeg lar dem passere som en jævnt skabbet Hjord og blæser Fløite dertil. Dette kan ikke vare længe; men jeg syder med at gribe til Flasken. Foreløbig steller jeg med harmløs Humor; kunde vi komme til at le, saa var det ogsaa gavnligt; morsom er Literaturen ikke for Tiden.

Hvorom alting er: jeg har mine Ligtorne i Behold, det gjælder bare om, at nogen vil være saa venlig at træde paa dem; og det pleier at være et letopfyldt Ønske. Indtil den Tid faar det være med Thevand. Puf De i mig, er De snil og Tak for Deres Brev

venskabeligst *Alexander L. Kielland.*

Edv. Collin.

Hillevaag pr. Stavanger den 24d Februar 1885.

Manuskriftet til første Gangs Skrivning af «*Fortuna*» samt 1ste Ark af 2den Gangs Skrivning af samme fremkommer idag med Pakkeposten. For den øvrige Del af 2den Gangs Skrivning maa jeg bede Dem kræve Hr. Justitsraad Hegel, der lod Correcturen besørge.

Dette kommer noget sent; og – ihvorvel jeg ikke tør forudsætte nogen særlig

Længsel hos Hr. Etatsraaden – maa jeg dog bede om Undskyldning, fordi jeg saa længe har forsømt at indsende mit siste Arbeide.

– Vi har med Vemod og Deltagelse modtaget Efterretningen om Konferentsraad Drewsens Død – især holdt Beate saameget af den gamle elskværdige Herre og fredsommelige Blomsterven. Og jeg ved af Erfaring, hvad det vil sige, naar Familiens Hoved gaar bort; og jeg haaber for vore fælles Kjære i Marstrandsvej, at Forstyrrelsen vil gaa saa skaansomt som muligt hen over deres lille velstelte Krog af Livet.

Vi lever alle godt – store og smaa; men efter en lang mørk Vinter længter vi vist alle sydover, naar Sneen smelter for Stormen sydfra, hvor der er lysere og varmere; saa begynder Reiselysten at kjægle med Pengesorgerne og imens blir det Høst igjen og man takker til, man har en Ovnskrog at krybe i. Modtag vore hjerteligste Hilsener til Dem og Deres Frue – Mormor kaldet – fra os allesammen.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Hillevaag pr. Stavanger den 8d Marts 1885.

Kjære Onkel! Tak for al din Uleilighed, som jo nu synes kronet med Held – eller ialfald udstafferet med gode Forhaabninger. Det er meget smukt af Bjørnson og Lie; de har altid været broderlige mod mig – især Bjørnson har ligefra vort første Møde været hjærtelig og god mod mig. Jeg kan ikke sige, hvor det smerter mig hvergang jeg kommer til at tænke paa Bjørnsons Sygdom, og det er mange Gange om Dagen. Er der noget, som ikke passer for ham, saa er det Sygdom – især en Sygdom, som tvinger til Ro; lidt Smerter – lidt Gigt for Exempel, det kunde han endda taale; men saadant et lurende, ondskabsfuldt Hjertetilfælde, som maa behandles med Forsigtighed, – det er det værste, han kunde faa. – Det er dog en skjøn Ting at være frisk, saalænge det varer!

Mit Brev til Blix maa du bevare med Discretion eller retournere; det er mere et Udbrud af personligt Sinne end et Dokument, og jeg vilde ikke gjerne, at Blix

Misforstaa mig ikke, som om jeg troede, du løb omkring med det Brev, det faldt mig bare ind, at saadanne Udbrud af Sinne gjør godt i Øieblikket; men senere kan man komme til at genere sig for dem.

Du siger, du har paa en Følelse, at jeg ikke vil lige Forslaget Form; det er sandt: jeg vil jo helst have Hovedvægten paa Erstatningen i Næringsveien – min Yndlingsidé, men du kan vide, jeg er bare taknemlig og glad, naar slige Folk som Bjørnson & Lie vil tage sig af mig, hvad de saa bruger til Motiver.

Jeg gruer en Smule for Debatten; det er mit Blod saameget imod at lade Fremmede gramse i mine Anliggender; men det maa jo til. Hvis jeg nu faar Gage, hvad er saa Beløbet? – hvad Tid faar jeg Skillinger? og hvorfra? – Det forekommer mig nu saa uhyre komisk, at jeg skal trække Gage som en alvorlig Mand – kanske i mange Aar – hvad? – det bliver skrækkeligt jilt.

Stakkels Tante, som altid skal være saa syg og svag; spiller hun? – tænker du slet ikke paa Søluften? – længes du ikke efter den Plet af Jord, hvor Livets første Stemme? – jeg længter ud i Verden nu; Vaaren gjør mig altid ulykkelig og urimelig; naar det er Høst er jeg rolig; men Foraaret er den tungeste Tid i Norge. Hils dine og mine.

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 9de Marts 1885.

— forleden faldt Stavanger Byfoged over mig med en Skatteregning fra Kjøbenhavn, som jeg ikke kunde betale, hvorfor jeg tillod mig at anvise den til Gyldendalske Boghandel Kr: 240. De maa ikke blive vred herover og hellerikke, naar jeg minder om, at jeg venter mit Alimentationsbidrag for Marts & April. Som De kanske har seet, er der nu Udsigt til Statsunderstøttelse for mig, saa jeg kanske skal imødesee bedre Tider; vi har indskrænket vort Hushold og gjort alvorligt Forsøg paa at sætte Tæring efter Næring; at jeg er good templar er ogsaa en ikke liden Besparelse. – Jeg har nu 5 smaa – meget smaa muntre Historier; men det har ikke været mig muligt at faa nogen større Fortælling til

Werenskiold tvivler om at kunne illustrere alle i kort Tid; han har derfor foreslaaet, at de Skitser, han ikke selv kan tegne til, sendes til Dem til Fordeling blandt danske Kunstnere – f. Ex. H. Nic. Hansen og de andre. Hvad synes De? –

En af Skitserne er læst op i Kristiania ved en Aftenunderholdning; kunde Nordstjernen nøie sig med den? med Tegning af en eller anden? Historien maatte forresten bagefter i selve Samlingen, som er liden nok.

Naar jeg faar ordnet mig lidt, vil jeg reise en Tur med et af vore Dampskibe til Middelhavet; jeg trænger saa til lidt Opfriskelse; saa kunde man imens trykke min: «Syv smaa Historier» –, og saa kunde jeg kanske faa en Bog som Else færdig til Jul.

Hils Jacob med Tak for hans morsomme Brev, hils ogsaa alle de andre.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Baby holder sin 9de Fødselsdag; alle ere friske.

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 13de Marts 1885.

Kjære Hr. Justitsraad! – det faldt mig ind igaar, at Nordstjernen maaske kunde være endnu bedre tjent med at faa alle mine humoristiske Skitser – der er nu 6 færdige, – en i hvert Nummer *med Tegning*. Dersom De ønsker det, saa opgiver jeg foreløbig den Bog (senere kan vi jo samle dem og andre), og saa skal jeg bede Werenskiold sende Dem Manuskript og de Tegninger, han vil udføre. Jeg synes, det maatte gjøre Bladet godt, hvis virkelig mit Navn har nogen Betydning, og kanske skriver jeg flere, hvis de gjør Lykke. Med Hensyn til Honorar overlader jeg det til Dem, der kjender min umættelige Havesyge. Med venlige Hilsener i Hast

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Anne Charlotte Leffler.

Kjære Frue! – saavidt jeg har kunnet forstaa Deres Brev af 9de Marts – ja for undskyld mig! Deres Haandskrift er, – forat være mild –, vanskelig –; men det forekommer mig, at der er Tale om et Museum; som jeg formodes at interessere mig for? Det er en Feiltagelse – Frue! der er ikke – saavidt jeg ved – noget Museum i Sverige, som jeg interesserer mig for. Men for Dem interesserer jeg mig meget, og hvis jeg virkelig ikke har svaret paa Deres Brev fra Hellebæk, saa er jeg knust af Anger og Skam. Imidlertid opretholdes jeg af den urokkelige Overbevisning, jeg har erhvervet mig i et langt Liv, – den nemlig: at jeg *altid* svarer strax paa Breve, jeg modtager; indtil videre vil jeg altsaa gaa ud fra, at De har glemt mit Svar, eller at det skandinaviske Postvæsen er i Uorden.

Videre tror jeg at læse, at De er i hvilket gjør mig ondt for Dem, eftersom det henfører min Gjetning til noget i Retning af Redaktionsvirksomhed, hvilket er et ondt og lavt Arbeide, som De burde sky ligesaa meget som jeg skyr Flasken. Det er forresten ikke saa let – denne totale Afholdenhed; og efterat jeg har forsaaget Vinens Opmuntring og den gryende Rus's forgyldte Drømme, er jeg bleven graa og taus, og mit «Tungsind», som jeg selv og alle andre har leet af, begynder at smile af mig, og den, der ler sist, ler best. Derfor falder min Spøg klodset – tilgiv! – og jeg, som før var saa let tilpens, skriver tungt og graat som Alderdommen; – ja Alderdommen tænker jeg meget paa!

Og altimens skinner her en Vaarsol, og Luften fylder mig i hvert Aandedrag med Længsel – Længsel – De ved denne, man kjender om Vaaren, undertiden tror man, det er Elskov, undertiden Kastanieblomsterne i Fontainebleau; men nu ved jeg for første Gang, hvad det er: jeg længes efter min Ungdom og efter Ungdommens Længsler, og naar Lærken synger, minder den mig vemodigt om, hvorledes Lærken sang, dengang jeg var ung. – Dersom De nu ikke ler – høistærede Frue! saa er De ingen Elsker af Humor, – jeg havde nær sagt Elskerinde formedelst Deres Hunkjøn; men saa syntes jeg, det blev saa frivolt: Elskerinde af Humor – hvad? En ældre tungsindig Herre maa vælge sine Ord.

Desværre nei! – jeg har ikke noget, som kunde passe i Museum. Men har ikke De en fortabt Broder, som heder Alexander? – jeg synes engang, jeg har seet – læst om – en Alex. Leffler, der var sunket ned til Professor ved et Universitet! Hvis saa er, saa gad jeg vide, om ikke denne Broder er min kjære Broder fra

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Studentertoget i 1868? – jeg havde en Gjæst, som hed Alexander Leffler, – en
brav og skikkelig ung mand, som jeg frygter befandt sig som Daniel i Løvekulen
blandt mine vilde Venner og Vaner. Jeg mindes nu, at Daniel ikke led nogen
Overlast i Løvekulen, og hvis Deres Bror, hvis det er Deres Bror, endnu mindes
hine Dage med samme Fornøjelse som jeg, saa beder jeg Dem bringe ham min
broderlige Hilsen.

Dersom De tror, at jeg ikke skammer mig, fordi jeg ikke kan opfylde Deres
Ønske om en liden Historie, saa tager De Feil; vær overbevist om, at jeg er

Deres sønderknuste *Alexander L. Kielland.*

Hans Lien Brækstad.

Hillevaag pr. Stavanger, 24 Marts 1885.

Høistærede! – Jeg modtog Deres Brev af 17de Marts i en fortrædelig og
nedtrykt Stemning. –

Mange Ærgrelser – smaa og store – har optaget min Tid og hindret mit
Arbeide, siden jeg sist skrev Dem til. – Først skjældte Præster og Skriftkloge
«Fortuna» ud, saa mistede jeg min eneste Hest og tilslut fik jeg netop nu se i
Aviserne at der ikke er stor Udsigt for mig til at opnaa en aarlig
Statsunderstøttelse paa 1600 Kr, som B. B. og J. Lie havde foreslaaet for mig.
Mit Aar begynder saaledes med Gjæld og Bekymringer, hvilket jeg ikke er vant til
og høist uskikket til at bære; ikke kommer jeg heller til at reise, hvilket jeg
trænger saa inderligt til.

Til mine øvrige Ærgrelser – det er en meget lang Procession – sluttede sig
den værdige Critiker i The Academy, han tager sig vistnok ubetydelig ud blandt
de andre i Følget, men han er dog altid en Ærgrelse. Imidlertid finder jeg, at S.
Low etc. bør nedlægge energisk Protest hos The A.s Redaktion; ingen gentleman,
som beskæftiger sig paa en eller anden Maade med anstændig Literatur, bør
taale en saadan Behandling i Taushed. D'Herrer Bladskrivere og Anmeldere ere
allerede den mest storsnudede Gevæxt under Solen; det gaar ikke an for os at
lade os holde ligefrem for Nar, og jeg vil ikke være rolig før jeg hører at hin
Critiker har faaet en velfortjent og eftertrykkelig Tilrettevisning.

Da jeg har fortalt Dem om mine Ærgrelser maa jeg ogsaa berette min Stolthed, – nemlig at jeg er bleven good Templar, for to Maaneder siden; jeg er stolt over at jeg havde og har Kraft til at afholde mig fra Drik, hvilket hørte til mine kjæreste Adspredelser, men morsom er Afholdenheden isandhed ikke.

Jeg takker Dem for de afsendte Expl. som jeg sendte gennem Hr L; – maatte Amerikanerne sætte tilbørlig Pris paa vor gode Skipper.

Nu kommer Vaaren ogsaa i Norge. Viben flyver over Markerne og ved den mindste Solstraale synger Lærken op, saa det er en Lyst, men Sneen ligger haard og frossen langs Gjærderne og Nordenvinden holder Carneval med Hagl i nævevis paa Ruderne. – Jeg var nede paa Jæderen forleden Dag i en fygende Storm. Havet brød og buldrede; men Solen kom frem, saa de kridhvide Brændinger kom galoperende som et chor af blaa og hvide Hussarer. Vaarens Fugle var der, men de taug alle undtagen Lærken. Vandene vare kolde og mørkeblaa, ikke en Fisk at se. Men nu kommer den Tid da man undersøger sin Fluebog, da Ørreden gjør sine første Spræl i de varme Bugter og Havet ligger blankt og stille i Aftensolen og Længslerne – Vaarens Længsler gaa sydover – langt, langt bort, hvor man aldrig kommer med selv.

Modtag min ærbødige Hilsen.

Deres heng. *Alex. L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger den 24d Marts 1885.

Kun et Par Ord til Tak for Deres elskværdige Breve af 10d og 14d dns. med indlagt 1000 Kr. samt Underretning om Skatteregningens Betaling – mange Tak!

Kan De ikke bruge mine smaa syv? – jeg er – ærlig talt – bange for at se dem samlede i en Bog; de er saa ubetydelige. Rekvirer dem fra Werenskiold og se paa dem; en i hvert Nummer gennem en længre Tid med Tegning synes jeg maatte være godt for et Blad. Jeg har idag mod Sædvane meget travelt. Venlige Hilsener

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Hillevaag pr. Stavanger den 9de April 1885.

Kjære Onkel! – Tak for dit Brev af 2den Paaskedag og for din Iver i min Interesse. Tycho har ogsaa skrevet flere Gange og fortalt om Sagernes Stilling. Jeg har lidet Haab, og naar jeg reiser til Spanien, er det helst i Sinne, og forat være afveien. Selve Reisen er forresten ikke meget storartet. Det er min Fætter – Andreas Sømme, som byder mig fri Reise med en Lastedamper, han raader over, saa jeg kommer bare til at færdes langs Kysten, et Par Dage i hver By. Men jeg skal alligevel være glad og komme igjen med nyt Mod, – selv om Storthinget ikke synes, jeg er værd at opmuntre. Hvis du taler i Sagen, saa spørg den samlede Opposition ligefra Sverdrup og nedefter, – spørg dem fra mig, om hvor de tror, at de sad i dette Øieblik, hvis vi Forfattere havde arbeidet med ligesaa stort Mod, Kraft og Talent paa den fine Side – for Thronen! Kirken! Dannelsen! og Stockholm! – spørg dem fra mig, om de indbilder sig, at et Omslag som det, der er foregaaet i vort Land, er Frugten af Fagpolitikernes Kommitearbeide? – eller om de tror, at Fremtiden vil takke dem for deres Utaknemlighed?

Hils dem alle fra mig og bed dem vogte sig for en skjæbnesvanger Dumhed.

Jeg har travlt i disse Dage, forat komme afsted. Hils Tante og Cousine fra os.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Dagmar Skavlan.

Hillevaag pr. Stavanger den 17de April 1885.

Kjære Moppe! det blev ikke noget med Spanien. Beate har længe – kanske altfor længe gaaet med en Nervesvækkelse i Armen, – ja i hele den ene Side, og nu maa det tages med Alvor.

Tak – mange Tak – for dit kjære Brev. Det er sandt, at det er ondt for Søkende at skilles; – jeg føler det mere med Aarene. Ingen anden Fortrolighed mellem Mennesker blir saa naturlig, ingen Forstaaelse saa sikker og

Barnekammeret. Jeg talte længe med Magda idag, – det er længe siden
desværre! – jeg vilde ønske, at hun var min Søster; det er jo temmeligt ørkesløst
at ønske, det retter ikke paa noget af det, jeg har gjort galt; men jeg mener, at
mine Søstre er de eneste Fruentimmer, som har holdt af mig – uden bittert at
maatte svie for det. Det er idetheletaget en snavs Broder – i saa Maade –

Din *Alexander.*

Hils din Mand og Onkel Jacob og din lille Kladas af en Dreng.

William Jacobsen.

Lissabon den 11te Mai 1885.

Kjære Ven! – jeg sender Deres Mor og Far, Deres Søster og Dem selv min
sørgmodige Hilsen; I ville tillade mig at tage Del i Sorgen, ligesom jeg fik en saa
uforglemmelig Del i hans Venskab.

Min Kone og mine Smaa sørger nu ogsaa paa sin Kant; ingen af os vil glemme
ham, ingen har kjendt ham forgjæves.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Hillevaag pr. Stavanger den 15de Juni 1885.

– **m**ange Tak for dit Brev. Ogsaa jeg er tilfreds med Situationen. Jeg slap godt
fra Debatten; mine Modstandere viste Respekt, og mine Venner sagde, hvad der
skulde siges. Det Hykleri, som ikke blinker, holdt sig tappert og frembyder
fremdeles et pragtfuldt Feldt for en foretagsom Forfatter. Ibsen glædede sig; og
det kan jeg forstaa. Men mange var der vist og, som ikke ret viste, hvad de gjorde.

Vil I virkelig – som du skriver – tage fat igjen næste Aar?

Du behøver ikke at bede mig modtage «Nationalbelønningen» uden beskeden
eller fornem Krympning. Jeg var strax efter den første Overraskelse klar over, at

Og det var virkelig ikke min Pengetrang, som paa nogen Maade gjorde mig bøielig; det er netop en Hæder efter min Smag – stilfærdig og reel, uden Flagstænger, Granbar og Hodepine. Jeg kan godt forstaa, at min Person, som jeg ynder at holde lidt paa Afstand, lugter Pomade for mange, der kun kjender mig udvendig; men skulde du træffe nogen, som tror, at jeg er for *fin* til en «velgjørende Indsamling» af *denne* Art, saa hils dem venskabeligst, at de tar feil.

Min eneste Frygt var, at vort stakkels Land fattigere nu end nogensinde er saa daarligt istand til at ofre nogen Skilling; men hvis I vil prøve igjen at faa mig anerkjendt som de andre oversættendes Forfattere, saa kan jo Indsamlerne være fornøiede med et lidet Beløb, som en foreløbig Forsikring om, at jeg ikke skal være glemt og opgivet.

Iethvertfald er jeg glad og overrasket over at betyde saa meget baade blandt Fiender og Venner; jeg haaber, at jeg aldrig skal skuffe eller miste nogen af dem, maatte begge Grupper voxte og trives – den første i Hadskhed, den anden i Talrighed.

Hils alle mine Venner, Tante og Kusine Elisabeth, og Tak for alles og specielt – kjære Onkel! for dit trofaste Venskab.

Din hengivne *Alexander Lange Kielland*.

Frederik Hegel.

Hillevaag d. 30te Juni 1885.

Kjære Hr. Justitsraad! – jeg er nu kommen hjem efter en herlig Reise, og bestræber mig, forat komme tilro og faa skrevet en Bog, jeg har i Hovedet. Men Sommerdagene ere saa optagne, at jeg ikke dennegang tør indlade mig paa at love Manuskript bestemt til Juleraptussen. Som De vil have seet, er der Udsigt for mig til at faa nogle Penge af den fortørnede Nation! men ingen kan vide, hvormeget det bliver; hvorom alting er, maa det jo kaldes en uventet Hjælp, som jeg haaber indirekte ogsaa vil komme Dem tilgode. Det er besynderligt med Mennesker, hvis økonomiske Sans er saa forkrøblet som min, – de hænger sammen og trives, hvor Næringssorgen vilde forbitre Livet for den beste

økonomiprofessor, og saa faar de, naar det er som allersortest, og naar de som allerletsindigst reiser til Lissabon, forat promenere sin Gjæld, – saa faar de ved Hjemkomsten en Nationalbelønning!

Kunde jeg nu bare skrive en rigtig Bog med Næb og Klør; – à propos! – jeg har læst Fru Skram; det er en daarlig Bog og et meget tyndt Talent; det er pinligt at se et saa fint Redskab som den moderne Romanform i saa raa Hænder, – jeg mener ikke, at der er et Ord for stærkt endsige uanstændigt i Bogen, saadant ser jeg næsten ikke; men hele den fine og lydhøre Medfølelse, som er den gode Realismes Sangbund – den hører man intetsteds Lyden af; det er somom man havde spændt et Instruments Strænge over det glatteste og haardeste Marmor, der er ikke en eneste Draabe varmt Menneskeblod i hele Bogen.

Men hvad betyder det Rygte, som fortæller, at Gyldendal først har trykket og siden refuseret Bogen? Jeg spørger bare af literær Nysgjerrighed, og De behøver ikke at svare mere end De finder for godt. Men jeg mente, at hvis man har anseet Bogen for at være uanstændig, saa er jeg *ikke* med; men hvis et Firma som Deres ikke finder Talentet stort og myndigt nok til at bære en vovet Bog, saa kan jeg forstaa, at det afslaar Affæren.

Det er nu saa længe siden jeg hørte fra Danmark. Er det ikke saa, at alle krymper sig lidt ved Drachmanns feige Volte – selv det Parti, han nu logrer for? – og kan Deres elskværdige Svigerdatters Elskværdighed endnu tro og taale ham? Gjellerup har jeg – Skam at sige – ikke læst helt; jeg har kun beholdt ham i min Fantasi som en liden pjusket Fugleunge siddende paa Kanten af Goethes Grav. Idetheletaget synes jeg, de danske Digtere har en ejendommelig Maade at anskue sig selv og sine Kollegaer paa. De synes ikke, de faar Plads for sin egen Storhed uden ved at skjælde de andre ned til ingenting; om det saa ikke er andet end lille Bang, saa reiser han rundt og forkynder, at Glemselens Nat snart vil sænke sig over Alexander Kielland. Og den største og beste blandt dem alle er død og borte; og lidet – er jeg bange – viste Danmark, hvad han var. Jacobsen var ogsaa en stræng Dommer; men han var en Karakter; hans inderste Sjæleliv aabnede sig kun, naar han skrev, og selv da kun for den, der selv var af Adel; han holdt ikke aabent Tivoli, fremviste hverken den stærke Mand eller gamle Danmark i Transparent; men han var af de gode gamle Danske: stille og fin, nobel og trofast.

Kitty L. Kielland.

Hillevaag pr. Stavanger den 15de Juli 1885.

Jeg drømte om dig inat, og denne min onde Samvittigheds Paamindelse driver mig endelig til Blækhuset, i hvilket jeg haver forsaget at dyppe – ak! kun altfor længe, thi min Dovenskab raaber til Himlene.

Jeg springer over det mellemliggende og gaar med Hans Arentz lige til Finne, forat tale om Mors Kjæledægge.

Jeg springer ogsaa over hele den Side af Sagen, som kunde kaldes Fru H. og gaar lige til at afgive mit Skjøn som Forfatter:

Efterat Digtekunsten har forladt Skyerne, Geister, Dæmoner og ædle Helte, er der indtraadt en ydre Lighed mellem Digt og Dokument, som skuffer og forvirrer paa mange Maader.

Den Substans i Hjernen, som gjør Digteren, er naturligvis den samme fra Oldtiden til idag, – fra Jeremias til Dickens; – den er en eiendommelig Behandling af det, som er seet og følt, – en Behandling, som nærmest ligner en Omformning. Naar det, som er seet og følt i et Menneskeliv, omformes i sublime Billeder, skjønnede Skikkelser med festlig Tale, da er den digteriske Behandling let at faa Øie paa; men naar en Tidsalders Kunstform stræber imod at skjule Omformningsarbeidet saa meget som muligt, da skal der Øre til, forat bedømme, om Stoffet har været smeltet, om det virkelig har passeret et af de Hoder, som er i Besiddelse af den Substans, der fra Urtiden har omsat de menneskelige Dokumenter i Digt. Jeg er af den Mening, at der i Mors Kjæledægge intet Spor er af denne Substans; det er – kunstnerisk seet – ligesaa utilstedeligt at ville give et saadant Dokument Udseende af et Digt som at male lidt hist og her paa et Oljetryk; praktisk talt er jo derimod Dokumentet saa ulige værdifuldere end Oljetrykket, saa Sammenligningen passer ikke helt.

De første Dele er for den, som kjender Sted og Folk livagtige indtil Pinlighed; men jeg er ikke i Tvivl om, at Livagtigheden skyldes Kjendskabet, ikke

«digtede» Del, som har overbevist mig om, at jeg bør bede dig skrive, skrive flittigt og modigt, men aldrig mere røre ved Omformningskunsten, thi du har ikke den Substans – tror jeg – i Hjernen. Det slog mig især ved Drukningen. Ser du! – noget er Hovedsag og noget er Bisag i en Fortælling som i et Maleri; noget er jilt at sysle og sysle med, andet kan man feie lidt raskere af.

Der var saaledes intet i Veien for at fortælle i tre Linier, at Martin reddede et Barn, men druknede selv og saa skildre Hovedsagen: Moderen ved Liget i Spisestuen. Men er der først Drukning, saa maa der være Vand – det kolde Vands Rædsel maa have isnet Omformeren. Saasnart Billedet er oprullet – ikke bare fortalt – refereret –, ophører det at være Bisag for Kunstneren, det er omformet, omskabt, bankende med hans eget Blod. Men ser jeg paa din «Drukning» som Kunst – som Essentsen af en virkelig Drukning –, saa ser jeg ingenting: der er hverken Vand eller Is, intet Barn i sin Hjælpeløshed, ingen fortvivlet Moder, ingen trippende Angst hos de raadvilde, ingen klodsede Redningsmænd. Ser jeg derimod paa Beretningen som Dokument – som Rapport, saa er det der altsammen: Skomager Hansens Datter, den unge Hr. Brun, «de Tilstedeværende», Redningsfolkene – alle er der; men der er ingen Digter iblandt dem.

Saaledes mener jeg det; og du har ganske vist ogsaa selv de samme Meninger om Kunst, og kunde kanske have sagt dig alt dette selv ligesaagodt; men det kan ogsaa hænde, at du mindre har seet fra denne Side og mest tænkt paa Nyttens, Trangen – ja Forpligtelsen til at gribe Ordet. Jeg nærer ingen Tvivl om, at du har Ret til at føre Ordet; og jeg kan sige dig paa Forhaand, at du faar et Navn i Kvindesagen – det føler jeg mig overbevist om. Men tag derfor ogsaa strax den rette Vei; du faar alligevel nok at slide med, om du ikke tilogmed skal slæbe paa en falsk Form. Skriv i Form af Polemik, roligt, udholdende – uden at frygte Gjentakelse. Du svarede H. godt – lidt for nøgent.

Ved nøgent mener jeg den Blottelse, man giver sig, ved at skaffe sig Luft i de yderste Ord, det kjendes i Øieblikket som en Lettelse, men virker i Længden som en Svækkelse. For Exempel: Du skrev engang, at F. – tror jeg – havde givet dig et Tilsvær, som var *raat*. Dersom du nu svarede: Deres Tilsvær – Hr. Pastor! – er ligefrem raat, saa vilde du have taget Brodden af alle dine andre Ord, svækket

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
din Bevisførelse, sluppet din Indignation unyttet ud gennem Ventilen istedetfor
at føre den ind i en Maskine, der grundigt og ganske anderledes kraftigt vilde
knust Præsten. Hvis du derimod lagde Ordet raat til Grund for dine
Betragtninger saaledes, at Præstens Tilsvær belyst af renere og finere Moralløve
viste sig i sin Raahed, saaat Læseren selv fandt Ordet paa sine Læber, uden at du
behøvede at give det, da ville du have naaet det høieste, Fremstillingen kan virke,
naar man lader de yderste Ord ligge inderst – som en Glo – eller som Satsen i en
Bombe, der først springer, naar den har rammet. Dette er ialfald min Erfaring.
Fra først af var jeg saa ræd for at være feig eller miste en Vittighed; men jeg lærte
snart, at der skal etslags foreløbig Resignation til, baade for at være modig med
Kraft og vittig med Maade. Og nu er jeg saa vis paa, at overalt, hvor jeg har
rammet sikrest til Forargelse eller til Latter, der har de yderste Ord ligget
inderst, skinnet igjennem og fundet langt dybere Veie end om jeg havde blottet
min Indignation og min Foragt i letvint Nøgenhed. –

– Efter alle disse literære Betragtninger ville vi vende os til det daglige Liv,
som er hverdagsligt nok, men jilt for den som har god Samvittighed.

Det har imidlertid ikke jeg –. Jeg skriver ikke et fornuftigt Ord – hver ken
indhyllet eller nøgent og er ret fortvivlet over mig selv. Jeg har en ny Bog i
Hovedet; men han vil ikke ud – den Satan!

Din hengivne Broder *Alexander L. Kielland*.

Edvard Brandes.

Hillevaag 26de Juli 1885.

Kjære Ven! Tak for dine Breve, mens jeg reiste; jeg er nu hjemme og – som du
ser af Pressen – jeg spiller nu en fremragende Rolle i den norske Politik. Det
havde du nu ikke ventet, og ikke jeg heller. Derimod har jeg ingenting skrevet, og
det havde nok Hegel ventet; men han kommer til at vente mere. Fru Skrams Bog
har jeg læst og er af din Anskuelse. Constance er en Nana under nordlig Bredde –
forat bruge Drachmann til noget –, og hun træffer just de Mandfolk, hun
fortjener. Jeg maatte le, hvergang der staar: hun tog en Bog eller lignende: hvad
ialverden skulde den Dame med en Bog? hendes Tanker bevæger sig fra Sofaen

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
til Sengen, og hendes Liv er at skifte Mænd. Paaklædt og i Stuen kjeder hun sig
fordærvet, og man føler, at det Tøv, der siges af og omkring hende, kun er
lige gyldige Tankeløsheder foran Dagens egentlige Begivenhed: at gaa iseng. Den
rigtige Nana har Liderlighedens festivitas til Overmaal; men denne nordlige
springer hykkelsk over Natten og lader som om hun har noget at gjøre om Dagen.
Det er uheldigt, at Forfatterinden ikke har havt Mod til fuldtud at gjøre hende til
et Offer for den sanselige Skjønhed; det synes næsten, som om Constance Ring
skal betyde et Indlæg mod Mændenes Løshed. Men det er der ingen Grund til;
som hun er skildret har hun absolut intet at byde uden sit Legeme – ikke et
forstandigt Ord paa hendes Læber, ikke en Skygge af fin Fornemmelse i Hjertet,
intet uden denne kvalme beauté du lit, som hun da ogsaa paatvinger Mændene;
og naar de saa kommer og forlanger, saa heder det: «Gjør mig ikke Fortræd» –
Tonen var klagende. Denne klagende Tone er ubetalelig nordisk.

Jeg har ikke nogen udpræget Fornemmelse af, at Bogen er skrevet med
Talent; men jeg tilstaar, at jeg kanske er saa fin paa det, hvad Stil angaar, at jeg
ikke kan være fuldt retfærdig, naar min Sprogsans og al Stilkunst saaledes
brutaliseres. Du kan vel som fremmed ikke høre den usigelige Simpелhed i
Sproget; det synes – og det undrer mig – som om Forfatterinden mener, at der
tales saaledes i dannede Familier i Norge; det er imidlertid aldeles ikke Tilfældet;
Sproget, Dialogen ligger langt under de Agerendes Niveau forøvrigt – især ved
Lorch, hvis Navnelyd ialfald frembringer Forestillingen om god Familie og
velopdragen Tone. Men se alt dette vilde ogsaa passe, hvis Constance var fuldtud
Nana; nu er det bare grinagtigt, naar disse Mennesker afhandler Kristendom og
Kyskhed, før de lægger sig.

Forresten synes Bogen at gjøre stort Indtryk blant illiterære og halvklare
Personer; – «for den gode Sag» – i al Almindelighed er den efter mit Skjøn en
tvivlsom Gave. Men saa er den dog bedre end Drachmann og Gjellerup, – dog lad
mig ikke træde dit Lands Ligtørne.

Paa Reisen læste jeg to gode Bøger og en daarlig: die Brüder Karamasow og
Tolstoi Guerre et paix; – den første best, den anden interessant weltmännisch;
men saa læste jeg Cherbuliez' Pendant til Germinal – den var græsselig; jeg gad
nu vide, hvor længe saadanne Bøger kan skrives – samtidig og i samme Land som
Germinal; – Du har vel neppe paa mange Aar faaet et saa literært Brev fra mig,

Din A. L. K.

Edvard Brandes.

Hillevaag pr. Stavanger den 27d Juli 1885.

Kjære Ven! Tak for dit Brev og for 100 Kr – uventede, velkomne. Jeg maa skrive strax; for der var saa meget at svare paa.

I.

Har Hegels Optræden været hensynsløs? – vilde nogen med et gammelt Firmas Traditioner deltage i et Foretagende, hvor der var saa lidet Talent, saa meget efter Opskrift, saa meget i Bund og Grund forlorent? Jeg tror ikke «vor Sag» har godt af Samhold i den Forstand, at vi stemmer Fordringerne ned, naar det er en af «vore»; Bogen er et tvivlsomt Dokument; men den har ingenting med Digt at gjøre. Det er min gamle, uforglemmelige Gave fra dig: Snot for sig og Knebelsbarter for sig. Om jeg førte Gyldendalske Boghandel, vilde jeg ikke taget Bogen. Men Heiren har kanske handlet paa andre Præmisser; «hensynsløs» tror jeg dog neppe, efter hvad jeg har erfaret.

II.

Der er end ikke Spor af sandt i Rygtet om en refuseret Novellesamling fra mig – Heiren er ikke dum, han er ikke engang feig –; for de tarvelige Humoresker, som jeg generer mig lidt over, har jeg aldrig hørt andet end Tak og Lovsang; kanske finder han dem ved nærmere Eftersyn altfor tynde, og det kan den gamle Fugl have Ret i; jeg er ikke stolt af dem.

III.

Jeg er begynt paa en meget giftig Bog; den bliver ikke færdig til Jul – frygter jeg.

IV.

Jeg var ligefrem glad over dine første Ligrøvere – mindre over de siste, som mest rives om dig selv –; men du ved jo godt, at jeg *kan* ikke skrive Epitafier, – husk, hvor du og J. P. lo af det, jeg under Taarer havde skrevet om Elster; det er ikke bare «Fornemhed»; men jeg føler, jeg kan ikke.

VI.

Jeg har ikke bemærket, at Bjørnson tog mig med sig i Kirken; jeg ler altid lidt og generer mig lidt, naar jeg læser hans «Opsæt»!! miserecordia! for et Ord! men bagefter glæder jeg mig over de simple greie Linier i den Mands Bygning; Kvinder og kvindelige Feil har spundet meget Spindelvæv og andet Væv imellem, men Hovedlinjerne ere store og greie; han er en mandhaftig Dreng!

VII.

Esmann. Tænk! først for 3 Dage siden læste jeg Gammel Gjæld; jeg ved ikke, hvor Bogen har været henne, og jeg havde aldeles glemmt den. Men den var isandhed god og vederkvægende; jeg fik Lyst til at skrive igjen efter Læsningen; er det et Menneske eller et Navn? – hils Mennesket ærbødigt og venskabeligt fra mig. Det er den bedste danske Stil – velopdragen og modig, og hans Samtaler ere korrekte og interessante. Tænk saa paa Fru Skrams Passiar!

VIII.

Hvor kan du dog tro, jeg har bundet mig til Brøndsted, som jeg kun kjender fra Avissskrivning! Jeg behøver jo ingen Oversætter mer; og naar jeg beholdt Sarauw, saa var det, fordi han var min Ven og havde arbeidet ivrigt for at faa mig frem. Nu vil jeg sælge lige til Konsumenterne, lad dem saa vælge sig en Pladsagent til Oversætter; jeg vil foreslaa en, hvis Georg ved nogen; men jeg vil kun *forlange*, at Rodenberg ikke stryger det beste, som han altid gjorde i Sarauws Tid – stakkels Sarauw – det var en prægtig Fyr. Brøndsted har vist ladet indrykke i Aviserne, at han var min Oversætter, forat tvinge mig til sig; men jeg liger ham ikke, og jeg vil ikke arbeide med ham; han har ikke Spor af Løfte eller Tilsagn fra mig – tvertimod. – Beate med Alexander og Baby er i Østerdalen efter Fjeldluft; mit Humør er blandet af Elskov, ond Samvittighed og Dyd –; Søvn og Appetit som før.

Venskabelig Hilsen – din ALK.

Hillevaag pr. Stavanger den 27d Juli 1885.

Mange Tak for Penge og for et langt og elskværdigt Brev. Vi priser – baade Beate og jeg Deres orienterende Oversigt over vore Venner og er Dem altid taknemmelig, fordi De holder os à jour med det, som De ved interesserer os. Beate er reist til Tønset – oppe i Østerdalen, forat styrkes i Fjeldluft. Det er egentlig Alexander, som skulde tilfjelds for en langvarig Bronchitis; og Beate skulde til en Nerverlæge i Kristiania; Baby følger for Fornøielse. Jeg sidder altsaa igjen med Jens og Else. Desværre er jeg ikke flittig; jeg har allerede mistet mine første Aars Iver; jeg tager længere Sigte, før jeg slaar til; men nu er jeg da *vel* begyndt. Deres Mening om Folkeudgave deler jeg fuldstændigt; og jeg sendte igrunden bare Tommesens Brev, fordi jeg fik det.

Else sidder paa Skrivebordet og forstyrrer mig saa skrækkeligt; tag tiltakke denne Gang med en venlig Hilsen til Dem og alle Deres og til alle gode danske Venner.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Jonas Lie.

Hillevaag pr. Stavanger den 3die September 1885.

Kjære gode Ven – tilgiv mig! – jeg har havt Brevet fra Paris liggende siden Mai; men jeg ved ikke, hvad det er, som er faret i mig; det blir nok som Beate siger, at jeg maa ud blandt Folk igjen. Lad mig først tage med Tak imod Kammeradskabet, og lad mig strax sige, *du* er altfor snil mod mig; lige fra det første Ord, jeg har hørt fra dig, har jeg været halvt skamfuld ved at modtage og modtages med saamegen Hjertelighed. Dersom vi mødes – eller: naar vi mødes – det maa da blive en Gang! skal det blive jilt at gjøre Venskabet nøiagtigere; det kan dog aldrig faa sin rette Art og Tone, før man har seet hinandens Mund og Øine.

Din Frue, som sender mig en Edelweiss, er ogsaa meget snil, og jeg har en Fornemmelse af, at vi vilde komme godt ud af det alle fire; maatte Strømmen skylle os sammen i en eller anden fredelig Bagevje. Fattigdom passer slet ikke for mig; og da jeg principmæssig og urokkelig betragter den økonomiske Sans som

en medfødt Pukkel, kan det ikke falde mig ind at anstrænge mig, – dog – lader os se til Liljerne paa Marken og tale om noget andet.

Eller om noget tæt ved. Det gik godt med Digtergagespørgsmaalet, saa godt som jeg aldrig kunde ventet. Og det er et kosteligt Syn at se dem bruge mig til at kaste hinanden i Hovedet. Man tror her i Byen, at Oftedahl taber; flere foreløbige Valg ere afgjorte mod hans Program.

Forresten kan det være slig Slag, Hyklere er de i begge Leire, og Kristendommen gaar som en gammel Luder fra Haand til Haand. –

Det var jilt, du er glad i Maagen; jeg ved en saadan Hilsen fra Sjøen gjør godt langt inde i det kvalme Europa; thi selv Alpernes klareste Luft er dog ikke for vore Lunger som salt Vestenvind med Tare. Og alligevel længes du neppe mere til Vestkysten end jeg til Paris; – men lader os tale om noget andet; jeg er ikke i godt Humør; der er noget iveien med mig; jeg gad vide, hvad det blir til.

Det, som er gaaet for sig paa Thingvalla, ligner de danske – et stille, feigt Tyranni; saadant et Navn som *Thingvalla!* passer ogsaa godt for det danske System; Danmark har altid *hædret* sine Provinser med Laan af den Art; Offeret var jo en Svenske; men jeg synes alligevel Synd i ham. Jeg skal afsted og spille Kort med Oberst Smith; Saft og Vand er en ringe Modgift.

Hilsen til din Kone og til dig selv.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Beate Kielland.

Kjøbenhavn, Lørdag den 24de October 1885.

Kjære Beate! jeg fik igaar dit halvfærdige Brev; det var godt, du sendte det, saa jeg kunde se, at alting var kommen igjænge. Jeg drømte saa ondt om Børnene inat, kys dem fra mig og bed dem være snille, og sig Gutterne, at de maa grave sig op i Klasserne, til jeg kommer hjem. Saa maa du ogsaa bede Baby vande mine Potter i Kjælderen med en Sprøite hver Mandag; og du selv maa flytte paa Svibelglassene uden at løfte Løgen op, samt vande Crocuserne heftigt.

Nu tænker jeg, at jeg har truffet de fleste af Vennerne, og alle ere saa

Det er en interessant og spændende Tid hernede; efter Attentatet blev igaar Folketinget opløst og man venter et Forbud mod liberale Blade – «Politiken» mister du! – og imod frisindede Foreninger – for Exempel Studentersamfundet. Det er Tider, som i enhver anden Hovedstad i Verden vilde sætte Mærker i hvert eneste Menneskes Ansigt og Øine, og jeg forsikrer dig: her er ikke Spor at se af noget usædvanligt, og taler du med dem i Bekymring og Deltagelse, saa svarer de: ja er det nu ikke noget rædsomt Vrøvl, vi ligger i, – men det driver nok over! Og saa kommer hver med sin ufeilbarlige Recept – der er ikke to, som kan forliges helt ud iblandt dem; en begynder saa: Ha'de Venstre, dengang Estrup – Nai, nai! – raaber saa den anden; havde Estrup, dengang da Berg –; nai! nai! – raaber saa den tredie; og alle mener de, at der *er* gjort galt, og der er gjort galt, fordi deres ufeilbarlige Recept ikke blev brugt, og naar det derfor gaar ad Helvede til, saa siger hver enkelt: det har jai hele Tiden forudsagt; nai; ha'de Estrup, dengang da – o. s. v. – saa snakker de videre, indtil de opsluges og forsvinde i Tysklands store Pose.

Her er forresten en Stilhed, som nok kunde betyde, at der forestaar et Uveir; her gaar jo en Arbejderbefolkning paa 50 000 Mennesker, hvoraf nogle ere brødløse og alle trykkede, Handelslivet og Omsætningen er her som overalt saa lavt nede som ingensinde; her er mange – deriblandt Heiren –, som venter alvorlige Sammenstød, og Førerne for Sosialdemokratiet forsikrer, at de har den største Møie med at holde sine Folk tilbage. Bortseet fra den rent personlige Interesse, jeg kunde have af at opleve et Oprør, er det jo noget, alle maa ønske undgaaet; her er nemlig sletikke den Vilje og det Samhold i dette Folk, som kan føre til varig Sejer efter et Oprør; jeg tror nok, at det kan «mase» Politiet; men bagefter med Værdighed og Fasthed at forlange en bestemt Reform af Grundloven, – derom vil de aldrig kunde enes.

Jeg har det udmærket godt; og naar jeg kommer ud til Drewsens, skal jeg til at skrive; – tænk om jeg kom hjem med Manuskriptet færdigt! – jeg kan næsten ikke selv tro det; – saa langt nede i Modløsheden har jeg været. Skriv snart, hils de Smaa!

Din *Alexander*.

Frederik Hegel.

Tirsdag 27d October 85.

Kjære Hr. Justitsraad! Tak for Pengene. Jeg flytter nu ud til Drewsens Marstrandsvej No. 2, og beder Dem have den Uleilighed at sende mine Breve didud.

Vort Regnskab ligger tungt paa mig, og jeg vil gjerne se Resultatet i dette Øieblik, hvis De en af Dagene vil sende mig et Par Linier. Jeg kan jo ikke sige, at jeg er rent modløs; thi jeg kan dog haabe paa fornyet Arbeidslyst i min Alder, og hvis jeg da ikke skulde dø – mod al Formodning! saa maa De dog kunne regne paa at faa Deres Penge igjen. Men jeg gruer og ser rent ud ingen Udvej, dersom De nu vil stanse det Arrangement, vi hidtil har havt med 1000 Kroner hveranden Maaned.

Det er best – synes jeg ialfald –, at vi afhandler dette skriftligt; naar vi sidder Ansigt til Ansigt er det mig altfor pinligt.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Marstrandsvej 2. 29d Oct. 85.

Jeg har modtaget Deres Brev – velvilligt og rimeligt er det som alt fra Dem, og jeg takker lettet og med bedre Mod.

Fru Julies Indbydelse har jeg ogsaa modtaget og glæder mig til at komme; – er det ikke Klokken 4 1/2? – De behøver ikke at svare; jeg kommer Kl. 4 1/2 og skal vente taalmodigt paa Mad, hvis Spisetiden er senere.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Ida Aalberg.

Marstrandsvej No. 2, Kjøbenhavn Ø d: 3die Novbr. 85.

— Efterat have seet Dem hin Aften hos Dr. Brandes, vilde jeg først overladt det til Tilfældet, om jeg skulde opnaa at møde Dem oftere; men siden har jeg tænkt, at Tiden er kort og Tilfældet lunefuldt, og jeg vælger derfor at spørge Dem ligefrem, om De har Lyst til at se mig igjen, eller om De vil lade Tilfældet raade?

De skal ikke have nogen Betænkelighed ved at vælge Tilfældet; og jeg skal være tilfreds med et hvilkensomhelst Svar – endogsaa med intet, naar De blot ikke vil finde mig paaatrængende.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Ludvig Josephson.

Marstrandsvej No. 2. Kjøbenhavn Ø. d. 4d Nov. 85.

Man har spurgt fra Sverige om Tilladelse til at opføre «Hans Majestæts Foged». Har jeg givet Dem nogen Eneret eller overhovedet nogen Ret til dette Stykke? Jeg er hernede ikke istand til at forvisse mig om vort Forhold, da Brevene ligger hjemme i Stavanger; svar mig derfor med omgaaende Post.

En Dame fortalte mig ogsaa forleden Dag, at hun nylig havde seet «Paa Hjemvejen» ved Deres Theater. Tilkommer der mig ikke noget Honorar efter vor Aftale? – Vær saa venlig at sende mig nogle orienterende Linier.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Ida Aalberg.

Marstrandsvej No. 2 d: 1ode Novbr. 85.

Kjære Frøken Aalberg! – jeg var hos Filosoferne, og jeg var sandelig saa snil; men nu vilde jeg spørge, for min Hukommelse er saa daarlig, om det virkelig var saa, at jeg skulde skrive hele idag og hele imorgen og hele iovermorgen? – eller om der var Tale om en liden visite de récréation imorgen – for eksempel Klokken 2? – kan De Frøken? huske noget om det?

Deres *Alexander L. Kielland.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Marstrandsvej No. 2, d: 13d Novbr.85.

Kjære Ven! – min Tilværelse er indtraadt i et nyt Stadium – nemlig i det begrædelige. Kan du tænke dig, hvorledes jeg tager mig ud i Fortvivlelse? Jeg kan ikke længer skrive – hører du! jeg kan ikke skrive længer – du forstaar vist ikke? – det er forbi – for Fanden! begriber du det? – ak! ak! – du vil formodentlig fortælle mig, at det er en Stemning, som gaar over; men du kan spare dig; enten du tordner eller du hvisker dine snedigste Fløitetoner, jeg er dog død – død som de andre store Forfattere, der levede længer end Talentet: Goldsmidt, Bergsø og Frithjof Foss. Og jeg gaar imod Fattigdommen med 4 Børn og en svagelig – nei! nei! – det er ikke Tid for Spas af den Art; Tiderne ere onde for alle og jeg vil ikke klynke.

Men sandt er det alligevel, at jeg er fortvivlet; det maa vel være en Overgang; men jeg har ikke Raad til at vente. Du ved, hvor god Hegel er; men han har dog maattet antyde mig en Grænse for sin Taalmodighed, og udenfor den er jeg alvorligt bekymret. – Være da dermed mine Sorger begravne i din rummelige Brystkasse, og vær hjertelig hilset og takket for alt det Rabalder, du har gjort for mig. Jeg tænker saa ofte hernede i dette ulykkelige Land, hvor godt vi har det, som har dig i Ryggen; og naar du engang dør, vil vi alle føle en ubehagelig Kulde bag. Dette Folk har ingen stor Haand over sig, intet stort Menneskehjerte, hvor alt i Folket kan mødes, – og værst af alt! – ingen Røst, hvis Myndighed kan faa de tusinde Peberkværne til at stanse. O du milde Moses! hvad her snakkes!

Hver har sin lille Recept, som skulde have været brugt for saa og saa længe siden; men siden denne lille Recept ikke blev brugt, saa er det gaaet som det er, og hver enkelt toer sine Hænder og siger – næsten glad! ja ha'de man i sin Tid lydt mit Raad! – men ikke ti har Resignation til at kaste sin lille Recept og enes om en fælles. Jeg «arbejder for Rigsret» – ikke fordi jeg har Haab; men fordi jeg jo maa have en Recept jeg ogsaa. Og jeg har fundet en, en hemmelig, som jeg vil betro dig: det eneste, her behøves, forat regjere dette Land, er rødt Klæde – af det ægte, gamle Oldenborgske Lakai-tøi. Her i Huset hos vore fælles Venner

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Drewsens – jeg bor her, til imod Jul, alene, en garçon, udi Frihed og Fortvivlelse
– her er Sorg og Alvor og en velsignet Krog for den gode gamle danske Finhed og Trofasthed.

Men udenfor og rundtomkring! Gamle Hostrup er den eneste, som staar igjen; jeg springer letvint over Otto Forsonius, og de andre ere frafaldne, kun Schandorph drikker Portvin paa Ruinerne. Her stod et Vers forleden af Hostrup; jeg blev saa varm, at jeg kjørte lige ud til ham, og tænk dig! – jeg var den eneste! – men bagefter fandt alle, at det var kønt af mig; er det ikke dansk? Naar du i slige Tider skrev et Vers hjemme, saa reiser vi os da op, gaar ud paa Gaden, kaster af os en Masse Ord og Omsvøb og griber de nye Ord som et Fremskridt, en ny Vei, som vi strax gaar afsted paa; – her synes de, det er kønt, og saa tar hver enkelt igjen paa at forklare om sin lille Recept, som desværre ikke blev brugt. Tiderne ere onde, og jeg er – som sagt fortvivlet.

Din meget nedbøiede *Alexander*.

Drewsens hilser dig og dine. Hils Fru Caroline! hils Lie og Frue.

Ida Aalberg.

Marstrandsvej No. 2, d: 14de November 1885.

Det gik, som De spaaede; jeg kom ikke afsted igaar; først Tirsdag Eftermiddag kan jeg reise. – Jeg vilde gjerne sige Dem Farvel.

Deres *Alexander L. Kielland*.

Ida Aalberg.

Holmerødgaard pr. Hillerød d. 18de Novbr. 85.

Kjære Frøken Aalberg. – Konsulen søgte mig ikke, før jeg reiste, saa jeg fik ikke Anledning til at efterlade min Adresse. Naar jeg nu bare vidste, om der er nogen i Kjøbenhavn, som interesserer sig for min Tilbagekomst, og som underhaanden og med Snedighed vilde ordne det saaledes, at jeg snart – helst strax blev kaldt

Thi jeg tror, De har overvurderet den gode Luft i Omegnen af Fredriksborg, og Aarstiden er neppe den heldigste for Patienten. Her er et skadeligt Maaneskin og en fredelig Stilhed og ingenting, som kunde forbedre eller omvende. Dersom De vilde fortsætte med at være snil mod mig, saa skrev De strax et Par Ord til mig, Posten gaar saa langsomt, og jeg kan dog ikke tro, det er Meningen, at jeg skal være her en hel Uge?

Deres *Alexander L. Kielland.*

Kitty Kielland.

Holmerød Gaard pr. Hillerød d. 19de Novbr. 85.

Kjære Kitty! tusind Tak for dit kjære og kjærlige Brev. I Grunden tvivler jeg ikke paa, at du og Bjørnson og mange andre har Ret; jeg er dog selv inderst inde vis paa, at det maa komme igjen. Hvad der gjør min Misstemning tungest og min Fortvivlelse gold, er bare dette med Pengene. Hegel har nemlig sagt – som sandt er –, at længer end til Foraaret kan han ikke lade mig faa det Forskud, jeg hidtil har havt og som har været min eneste Indtægt, og udover den Tid er der intet. Jeg er saa aldeles uvant, og det er min Natur saa aldeles imod at tvinges, at denne Skræk ophidser mig uden at drive mig til Arbeide; jeg blir ligesom rasende; men jeg kan ikke arbeide, forat klare mig ud af det. Jeg tør ikke fortælle dette til Bjørnson, for han vilde i sin store Kjærlighed fare lige paa Hegel og sige: du maa passe paa Kielland, og Hegel maatte aldrig tro, at jeg havde beklaget mig over ham; han er baade en elskværdig Mand og en behagelig og forstandig Forretningsmand, som næsten altid har Ret.

Du skal ogsaa have Tak for dine Planer om Paris; men det kan jeg ikke; jeg kan ikke det nu.

Du maa ellers ikke forestille dig Kjøbenhavn saaledes som du kjender Byen fra før. Her er interessant indtil det forfærdelige, et Samfund ført op til en saadan hul Svindel i alt – i bogstavelig talt alt, og saa det begyndende Fald, Feighedens Frafald, saa hele Finantsblærieriet – hver Dag nye Falliter, gamle Huse, gamle Mænd hænger sig, unge tør ikke skyde sig, Alvor og Fortvivlelse midt paa lyse

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Dagen midt inde i dette elendige Folk, som ellers aldrig smager andet end søde Sager og fine Dufte. Jeg kunde ikke være paa et mere vækkende Sted, fordi jeg forstaar alt her, og fordi alt vrænger sig frivilligt ud, saa den, der har Øine, faar se det altsammen. Alene som jeg er og ubelæsset af Vin, kommer jeg videre omkring, faar udrettet mere og taler en Masse med en Masse Mennesker. Du kan være forsaavidt tryk, som jeg neppe kunde faa opleve noget, der bedre passede for mig i dette Øieblik.

Men jilt skulde det jo ogsaa være at se dig og de andre kjære Mennesker i Paris; hils Frøken Harriet og Bjørnson; jeg har faaet et Brev fra ham, som vist vil glæde mig; jeg har begyndt at forstaa et Par Linier.

Din prægtige Torvmyr hænger her, og vi har det godt. Anna hilser. Farvel for denne Gang – kjære Søster! og Tak for din trofaste Kjærlighed, som jeg altid føler, og som jeg oprigtigen gjengjælder.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Ida Aalberg.

Holmerødgaard pr. Hillerød d: 19de November 1885.

Kjære Frøken Aalberg! jeg ved ikke, om De bryder Dem saa meget om Patienten, at jeg tør sende nogle Linier hver Dag? Hans Tilstand synes mig betænkelig, og han taler i Tunger, som jeg ikke forstaar. Han paastaar, at han har været hos Tandlægen, at han har seet et hvidt Gardin bevæge sig, og at nu er det Foraar. Det nytter ikke, at jeg viser ham de visne Blade og de afpillede fattige Trær; han bliver ved at forsikre, at der er noget, som spirer – noget lysegrønt – siger han. Kan De begribe, hvad han mener? – Dersom jeg vidste, at De tog Del i vor stakkels Vens Skjæbne, vilde jeg spørge Dem, om De ikke tror, han havde best af at komme til Byen, herude gaar han bare og sætter sig fast i sin fixe Idé.

De ved, hvormeget han sætter Pris paa et Ord fra Dem; kan han vente at faa noget?

Deres *Alexander L. Kielland.*

Ida Aalberg.

Holmerød Gaard pr. Hillerød d: 20de Novbr. 85.

Kjære Frøken Aalberg! Posten er saa daarlig her i denne Egn; jeg tror ikke, De faar mine Breve; og jeg synes, det er min Pligt at holde Dem à jour med den angrebnes Tilstand. Han er værre – ja kjære Frøken! han er meget værre; Børnesygdommene ere altid farlige for gamle Kavallerer; nu vil han til Kjøbenhavn; han er ikke til at holde paa. Han taler om en Koncert hos Grieg og et Bal hos Konsulen; jeg ved virkelig ikke, hvilke Dumheder han vil gjøre; men han ængster mig. Tror De ikke, at De kunde sende ham et Par Ord? – han synes, det er saa haardt af Dem, at han ikke har faaet en eneste liden Linje fra Dem, – misforstaa mig ikke: han klager aldrig, han fordrer ingenting; men jeg, som kjender ham, kan forstaa, at det piner ham mere end De maaske tror.

Deres Alexander L. Kielland.

Ida Aalberg.

Holmerødgaard pr. Hillerød d: 21de Novbr. 85.

Himlen er saa blaa og Solen saa herlig – ja – kjære Frøken, hvad kan det hjelpe; han er bleven gal for os. Dersom – nei ikke dersom, men kort og godt: jeg kan ikke være her længer. Fra Tirsdag indtil idag – Lørdag – ja det er ikke noget at le af, for det er meget længer Tid end det ser ud til, naar det skrives; men for den, som venter et lidet Ord, er det øde og langt. Saa kommer der endelig den Efterretning, at Himmelen er saa blaa, og derfor skal man forblive, hvor man er og vente med **tålamod** – sikket Spøgelse af et Ord! Meget af dette er Deres egen Skyld; ni tror jo hverken paa nogen Krisis eller nogen Sejer og Patienten heller ikke – det kan jeg forsikre Dem. Nu skal De skrive strax, saa kan jeg faa Brevet Mandag Formiddag, og deri skal staa tydeligt, om han skal blive borte, eller om Himmelen er saa blaa, at han tør komme igjen.

Deres Alexander L. Kielland.

Ida Aalberg.

Holmerød Gaard pr. Hillerød d: 22de Novbr. 85.

Søndag Formiddag.

De er kjed af mig, og jeg aner intet godt Svar paa mit Brev igaar. Alligevel reiser jeg til Kjøbenhavn imorgen, det har jeg bestemt. Idag har jeg en Søndag saaledes som den De beskrev mig sist, men min er værre. Thi foruden alt det andet har jeg nu igjen hele Lidelsen over mig af mit afdøde Talent, al Haabløsheden og Interesseløsheden. Naar jeg vidste en Læge, som kunde forstaa sig paa saadanne uryddige Hjerner som min, vilde jeg engang tale fuldt aabenhjertigt om alt; maaske er jeg lidt gal; det kan ikke være bare Dumhed. – Idag vilde De synes Synd i mig, hvis jeg var hos Dem; men jeg tænker mig, at De just i dette Øieblik – Klokken er tolv – skriver mig til, at Patienten plager Dem, at han gjør best i at gaa sin Vei; det vil han ogsaa gjøre; jeg skal følge ham.

Deres Alexander L. Kielland.

Beate Kielland.

Marstrandsvej No. 2, den 3die December 85.

Kjære Beate! jeg synes, det er saa mange Dage siden jeg fik Brev fra dig; mon hvad du bestiller! – længter du ikke efter mig? – nu begynder jeg at længte og glæde mig til Hjemkomsten, naar jeg bare ikke havde alle disse Indkjøb! – jeg tror aldrig, jeg tør reise bort mer. Først alle dine Kommissioner, saa Julegaver til alle hjemme og saa noget til Børnene her – 35 Ting er det mindst. Herregud!

De har stjaalet min stolte Paraply. Jeg sad og saa den forsvinde for bestandigt, – det gik saaledes til. En Mand kom ind paa à Portas Café og satte sig med en halv Øl midt foran mig; han var fante-fin med Briller, Skjærf istedetfor Flip, sølede Støvler og idethele saa forskjellig i Typen fra Caféens almindelige Gjæster, at jeg specielt lagde Mærke til ham. Da han gik, tog han resolut min Paraply – du ved min Stolthed med Mekanik! – han tog den uden at vælge i Paraplystativet, og jeg saa den forsvinde! – Havde det været en Gentleman, saa vilde jeg naturligvis sagt: «De tar feil», forat spare ham

Uleiligheden ved at komme ind igjen og bytte; men jeg saa saa tydeligt, at denne Stakkel aldrig havde ejet Paraply, og at han var kommen, forat tage noget, og saa kunde jeg ikke bekvemme mig til at røbe ham midt i Caféen; saa lod jeg ham seile; maatte den bringe ham Lykke eller ialfald Lettelse for en Stund; men saadan en Paraply faar jeg aldrig igjen.

Din *Alexander*.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Marstrandsvej No. 2, d. 4d Dec. 85.

Kjære Mester! Tak skal du ha for dit Trøstebrev, som jeg nu kan læse helt ud. Det er imidlertid ikke bleven bedre med Tygesen; jeg er gaaet ganske istaa og tænker paa at blive Toldbetjent. Nu har jeg kapsnakket med de Danske i sex Uger og begynder at sakke agterud; Tungen ligger syg – svøbt i Klude, og jeg drømmer om Fru Rektor Steen. Jeg vilde saa gjerne i min Taknemmelighed skrive dig et langt Brev, fordi du er som 1/2 Far og 3/4 Bror og nogle Ottendedele af et Forsyn – jeg ser meget godt, at der er noget iveien med Brøkerne –; men Meningen er, at Stemningen er lidt paa Nedgang – omtrent som i et moderne Lystspil, og derfor kan den haardhjertede Karoline prøve om dette er noget at le af. Hils Kitty og de andre fra

Din hensmuldrede *Alexander L. K.*

Edvard Brandes.

12 Dec 85.

Kjære Ven! nu maa jeg afsted. Vi skiltes lidt tosset; men det gjør ikke noget; skriv snart til mig; du ved jeg trænger til Opmuntring; vedlagt mit Billede, som skal udtrykke et forhenværende Talent i Skuffelsens Tungsind; glædelig Jul –

Din *A. L. K.*

Camilla Collett.

12te December 1885.

Vær ikke vred, fordi jeg alligevel ikke kom til Dem; men de siste Dage, da Reisen pludselig blev fastsat, gik som de pleier at gaa.

Hvergang jeg møder Dem, virker det opstrammende paa mig; og nu, da min første Iver til at skrive og arbeide saa beklageligen er kjølnet, har jeg ganske ond Samvittighed ved at stille mig for Øie Deres utrættelige og brændende Kjærlighed til Deres Livs Ide. Men slaa ikke Haanden af mig; det kommer vel igjen; og dersom jeg tør tro, at jeg har en Plads i Deres Velvilje, haaber jeg ogsaa, at De ikke skal faa Skam af mig.

Deres ærbødige og hengivne *Alexander L. Kielland.*

Henriette Collin.

Kbh. 12te Dec 85.

Kjære Frue! Tak for Æblerne til Baby og Tak for alt Deres kjærlige Sind imod os. Jeg vilde saa gjerne, at baade De og Deres Mand maatte vide, hvor godt det altid har gjort Beate mig, som ikke har Gamle over os, at føle os optagne i den lune Hjertelighed i et gammelt Hjem. Vi takker Dem og glemmer Dem aldrig.

Eders hjerteligt hengivne *Alexander L. Kielland.*

Betty Hennings.

12te Dec. 85.

Jeg havde sat mig i Hovedet og faaet det ind i Rørbys – Rørby er min gamle Vognmand –, at De boede i Peder Skrams Gade No. 15, og derfor fandt jeg Dem ikke. Jeg reiser derfor nedbøiet ved ikke at have seet Dem.

Hils Deres Mand og glem mig ikke ganske.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Rasmus Bjørn Anderson.

Hillevaag pr. Stavanger den 16de December 1885.

Kjære Excellence! De blev vel ganske forskrækket over min Afreise uden Visit og ordentlig Afsked? men vær ikke vred: alt gik hulter-tilbulter i de siste Dage, saa jeg var noget konfus.

Herhjemme var alt godt, og jeg er i Ro i mine lune Stuer. At De ikke kom, var en stor Skuffelse for Beate og Børnene; Deres Værelse staar parat, og vi venter Dem strax over Nytaar. Reisen er ingenting – kjære Ven! og De vil foruden mine og mig finde Landsmænd, der forstaar at sætte Pris paa interessante Fremmede. Siden De skuffede mig første Gang, er jeg mindre haabefuld; men jeg beder Dem komme strax De har bukket for Christian – ellers maa jeg tro, Deres norske Blod er blevet tyndt og danskt.

Deres forbundne *Alexander L. Kielland.*

Vil De bringe min ærbødige Kompliment til Vedels.

Johanne Marie Pingel.

Hillevaag pr. Stavanger 19de December 1885.

Kjære Frøken Pingel! – jeg læste netop en Artikel i «Deutsche Rundschau» – Decemberheftet, hvori der staar lidt om Moderen til den Prinsesse Charlotte, De engang skrev saa smukt om i Tilskueren. Jeg tænker, De har alt læst det; men jeg kom til at tænke paa Dem og griber Anledningen til at sende Dem en Hilsen.

Forresten er selve Artiklen yderst interessant: *Denkwürdigkeiten eines ehemaligen Braunschweigischen Ministers*. Især greb det mig, hvor v. Wolfrath efter Congressen i Paris lader spænde for og kører hjem til Bergen paa Rügen, forat bo til sin Dødsdag i det raakolde røde Hus paa Torvet. Der er for mig noget gribende urmenneskeligt i denne Hjemlængsel efter det lille forblæste Torv inde i en Krog af Østersøen, hvor den gamle Herre gaar i sine Forfædres Stuer og ser ud af de smaarutede Vinduer paa Søfolk og Smaafolk og uden et Suk, uden

Længsel og uden Foragt vender Ryggen til Paris – de Dages Paris, hvor hele Verden gav Møde. Og denne Kjøretur gennem Europa synes mig mere storstilet end noget Triumftog – en Mand der ikke er skuffet eller knust eller træt, men rolig og sig selv nok, som sætter sig i sin egen Vogn og lader sine egne Heste kjøre sig selv hjem til sig selv, – det har grebet mig – disse to Linier mere end noget Digt, jeg længe har læst. Det er det, jeg kalder for Historie.

Glædelig Jul! – kjære Frøken! og hils Deres Broder.

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Hillevaag pr. Stavanger den 2den Januar 1886.

Kjære Bjørnson! – glædeligt Nytaar! – mit er begyndt daarligt. Jeg er tilende med mit Mod og min Tro paa mit Held – jeg mener det Held, som altid og mange Gange har bragt mig over økonomiske Vanskeligheder. Jeg har prøvet i det Længste at tage det let, fordi jeg føler, jeg ødelægges ved at bekymre mig paa den Maade, men nu gaar det over Skrævet; jeg giver mig; – jeg tænker paa at sælge alt og købe Armodens kostelige Perle i Tananger eller Farum som Toldbetjent. Dette er det skinbarlige og triste Alvor mellem os, og jeg beder dig indstændigt tie stille; jeg skammer mig ikke – forstaar du; men jeg vilde ærgre mig kryl, om jeg skulde blive en æret Gjenstand for Deltagelse.

Du nævnte engang «Vennehjælp» – dengang tænkte jeg ikke andet end: hvor han er snil; nu er jeg kommen paa Bunden, og eftersom Lysene slukkes, ser jeg efter de minste blaa Blink af Haab. Hvad mente du med det?

Hør, hvorledes jeg staar: Hest og Vogn, stort Hus, jævn rigelig Husholdning; ingen Selskaber, ingen Drik. Gjæld overalt og intetsteds noget tilgode. Hegel har hidtil sendt mig 500 Kr. pr. Maaned; det ophører fra 1ste April. Derpaa er ingenting at sige; hvad du saa gør eller tænker paa, saa lad Hegel endelig ikke faa den minste Skygge af, at jeg venter eller forlanger mere end han har gjort for mig; han er og har altid været udmærket i enhver Henseende mod mig. I et Aar og mere har jeg gaaet trodsigt nedad uden at ville se og uden at ville tilstaa for

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
mig selv, at jeg ikke kan arbejde for Bekymring, – jeg gaar med noget i Hovedet,
men det er saa uvant, saa naturimod for mig at slæbes saa længe i pinagtige
Ængstelser, Udflugter og alt det, som følger med ikke at kunne betale, saa jeg
driver det ikke længer til at komme bort i mig selv, undtagen mens jeg læser; skal
jeg selv tænke, saa blir det aldrig andet end det samme: skal jeg bryde af idag
eller skal jeg lade det gaa til imorgen?

Dette er ikke et trist Billede; men en konfidentiel Meddelelse; vil du tænke
over min Stilling og sige mig, om du ved Raad. Hils Karoline – den lattermilde –
og sig, hun maa vente lidt.

Din hengivne *Alexander L. K.*

A. H. Moe.

Hillevaag pr. Stavanger d. 4-1-1886.

— Der er noget i Dem, men De ved ikke Besked. Gaa mig nu bare ikke hen og
skriv, før De ved noget. Det har god Tid. En Dag slaar Livet sin Klo i Dem, og saa
kan De, fordi De ikke kan lade være. Stil faar De nok; De har
Anstændighedsfølelse til at undgaa Fraser; og De faar nok Mod til at bruge de
rette Ord, naar De føler, at dette skal siges.

Vogt Dem for den «modige» Literatur (Fru Schram) og for den «nye»
(Rosenkrantz-Johnsen). Der skal en langt højere Kultur til.

Har De Tid, saa besøg mig endnu engang. –

Deres venskabelige *Alexander L. Kielland.*

Den frisindede Studenterforening.

Hillevaag pr. Stavanger den 6te Januar 1886.

Jeg kan desværre ikke modtage Indbydelsen.

Et Samfund af Studenter har sin Ret eller sin Undskyldning i Traditioner fra
andre Tider end vore; men at gaa ud af Undskyldningen og endda ville være
noget som Studenter, det er der ikke Plads for nutildags – mener jeg. Desuden er

jeg altid imod, at Oppositionen opgiver sin historiske Medejerret og gaar udenfor.

Af Studenter blir der Embedsmænd, og af Embedsmænd blir der Reaktion, – saa har det gaaet, og saa vil det gaa i mange Tider.

Det er mig ikke muligt at stole fast paa et Frisind, som ikke engang i 20 Aars Alderen kan taale at være en liden forhaanet Minoritet.

Thi Frisind – mine unge Herrer! – er en lang Prøvelse.

Husk først paa, at naar I kommer til fuld Mandsalder – for Exempel om ti Aar, da staar Kampen om Ideer, som i dette Øieblik kun findes i nogle faa af de «galeste» Hoveder i Europa.

Glem saa heller ikke, at til den Tid har Livet ganske anderledes haget sig fast i os med utallige Ansvar, Hensyn, Forpligtelser – mangfoldige store og smaa Opfordringer til at bøje tilside og slaa af.

Da spørges der efter det Frisind, som er gaaet i Blodet, har brændt sig ind i Karakteren og sat en fast Rygrad for frie og modige Mænd.

Og det er min faste Overbevisning, at det Frisind, som holder under den fuldvoxne Mands Ansvarlighed, det skal hærdes i Indignation og æde sig dybt ind i den Enkelte under Trykket af de manges Forhaanelse. Og der er ingen Reaktion, jeg er bange for, undtagen for den som begyndte i det frimodige Frisind; thi ingen Sygdom er saa hyppig, ingen Pest saa smitsom og modbydelig som Aarenes og Alderdommens Forræderi mod Ungdommens begeistrede Frisind.

Lad os ophøre med de store Løfter, mens vi er unge, at de ikke skulle indhente os som Skjændsel, naar vi blive gamle.

Blandt de meget ærede Navne, jeg ser under Indbydelsen, er jeg glad ved at finde Venner, som kan forklare de Unge, til hvem jeg især hen vender mig, at jeg ikke har givet dette Svar, forat være ubehagelig; men fordi det er min Hjærtens Mening.

Og jeg beder Dem – mine Herrer! være forvissede om, at jeg ikke har noget oprigtigere Ønske, end at Tiden maatte give mig grundigen Uret; – og prøv saa at taale saa godt, I kan, hvad jeg her har sagt i Oprigtighed og med al Agtelse for Ungdommen.

Deres meget ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Hjalmar H. Boyesen.

Kjære Ven – det er længe siden du hørte fra mig. Som du ved gik jeg hurtigt til veirs og skrev meget i kort Tid; nu har jeg i over et Aar intet frembragt, og vore Forfatterforhold ere saa tarvelige, at jeg allerede føler mig synke i Gjæld og med Pengesorgen lige indpaa Livet.

Endnu ved kun faa om min Stilling; men jeg betror mig til dig, fordi du er saa langt borte, og fordi jeg har en god Fornemmelse af gammelt Venskab mellem os.

Jeg kan ikke holde dette ud, og det forhindrer mig ligefrem i at arbeide. Du kjender ogsaa Samfundet, mit fine Navn, mine forkjælede Vaner og min Moral: enten Skit eller Kanel – der er ingen Indskrænkning eller Nedkryben mulig, enten maa jeg være oppe paa Toppen eller helt skifte Samfund.

Nu har ogsaa jeg begyndt at tænke paa Amerika, jeg som visselig paa mange Maader egner mig saa lidet for et saa arbeidsomt Land. Ikke kan jeg tænke mig at dyrke Jorden – kan du? – ikke at leve i Dokkerne eller skrælle Æbler eller spille Fløite (jeg kan lidt).

Kan du udspekulere noget?

Glædeligt Nytaar for dig og dine! Vi er alle friske – Beate og fire Børn; det er best, du faar dem alle, forat bedømme Familiens Chancer: Jens imod 13 Aar, Alexander imod 12, Beate – 10 og Else 4 –.

Det er – kjære Ven – tungere Alvor end du tror; tænk over mit Spørgsmaal og svar strax; tager jeg først Beslutningen, saa gjør jeg det pludseligt.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Hillevaag pr. Stavanger den 18d Januar 1886.

Kjære Ven! – hvorledes skal jeg fuldtakke dig for dine to Breve; du overskyller

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
mig med Venskab. Jeg er allerede paa en vis Maade over det værste, efterat jeg har talt og betroet mig til nogen; nu tænker jeg roligere og overveier Fremtiden; mest staar min Hu til Amerika. Imidlertid har jeg faaet Arbeidslyst og skriver paa mit nye Arbeide, – kanske rider jeg Stormen af, og Skam skulde jeg have, om jeg gav mig for første Modgang. Jeg gruer bare lidt for den Hjælp, jeg trænger saa saare, – det er ydmygende – som du selv siger, – det er ikke til at tænke paa, ikke til at tale om. –

Vi vare saa rørte over dine Breve, og Beate sender sine varmeste Hilsener. En anden Dag skriver jeg mere; men tag min hjertelige Tak – kjære Ven!

Din hengivne *Alexander L. K.*

Rasmus Bjørn Anderson.

Hillevaag pr. Stavanger den 20de januar 1886.

Kjære Excellence! – vi venter paa Dem. Mange Forhold, – som vi skal tale om –, bringer os til at tænke paa at flytte bort herfra for Alvor; og jeg har begyndt at faa Lyst paa Amerika, – ikke saaledes som De har forespeilet det: som den kjendte Forfatter, der forelæser, men som en almindelig Immigrant, der søger anstændigt Udkomme for sig og Chancer for sine Børn. De kan derfor vide, hvor meget min Kone og jeg har at spørge Dem om, og hvor megen Hjælp vi venter af Dem. Telegrafer derfor strax, at De er gaaet fra Kjøbenhavn; Deres Plads er Dem beredt og De maa dog se vort Hjem, inden vi ombytter det med Loghuset. Tal intet om disse Planer, som ere alvorligere end De maaske tror.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Hillevaag pr. Stavanger den 29d Januar 1886.

Kjære Ven! – Tak for dit siste Brev om Digtergagen; jeg gruer for igjen at tages frem til Behandling, og jeg gruer, fordi jeg ved, du vil ud og slaa for mig. Det er jo kjært, at de beste slaar for mig; men best er det at klare sig selv. Jeg har nu mere

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Ro i Sindet efterat jeg har betroet mig; og jeg skriver hver Dag paa mit Lystspil –
Gud ved, hvad det bliver til; det er Lapsen, som skriver denne Gang. Tilvaars faar
vi tage den store Beslutning: enten Skit eller Kanel.

Jeg har svaret Studenterne af mit Hjertes Fylde; efter Drachmann taaler jeg
ikke længer «frisindet Ungdom»! Det er desuden altfor galt, at saadanne
Grønskollinger allerede ere saa storsnude, at naar de løber sammen om et
Punchebord, falder den Tanke dem først af alle ind, at de beste Navne i Nationen
bør æres ved at være med! – det gaar minsæl ikke an!

Det er forresten fælsligt at se, hvorledes selv et saa prægtigt Folk som vort er
tilbøieligt til at sove hen i mer eller mindre formummet Reaktion, saasnart ikke
selve Øieblikkets Kamp holder Søndagsstemningen oppe. Til hverdags ere de
store Tanker og de renslige Begreber ligesaa besværlige som de Mænd, der
prædikede dem, dengang det kneb; og til hverdags er det – bagvendt nok!
Præsterne, som prædike, mens vi maa vente paa Søndagene; – vi ere nu omtrent
ved Onsdag Eftermiddag.

Jeg kan hellerikke skrive ordentlige Breve i denne Tid; men du forstaar, at jeg
tænker paa dig med Hengivenhed.

Beate hilser dig og dine.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Niels Neergaard.

den 9de Februar 1886.

Jeg sender Dem en liden Fortælling, som jeg synes der er Talent i; vil De tage
den, saa kan De henvende Dem direkte til Forfatteren Hr. Edvard Andersen –
Politibetjent i Stavanger.

Manden er ganske uden boglig Dannelse, saa De maatte tage Dem af baade
Interpunktion og Ortografi; men det vilde interessere mig, om ogsaa De fik
Indtryk af, at der er noget ægte og paalideligt i Skildringen.

Deres meget ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Ernst Sars.

Hillevaag pr. Stavanger den 11te Februar 1886.

Min Kusine Magda vil oversætte: Modern science and modern thought by S. Laing – M. P. – og hun beder mig skaffe sig at vide, om Forfatteren er kjendt, og om Bogen oversat kunde antages at ville udfylde et dybt følt o. s. v. Jeg ved ingen bedre end Dem – Hr. Professor! til at spørge: – kan De give os nogen Besked? Jeg for min Part tror nu forresten slet ikke, at Magda kan oversætte en videnskabelig Bog; – jeg har lagt Mærke til, at naar Damer kan engelsk, tror de, at de er over det værste her i Verden. –

– Jeg var glad over Svaret fra Foreningen, og jeg beundrer den rolige Tone ovenpaa mine Ubehageligheder; jeg haaber ogsaa, at de tænksumste ere de minst vrede.

Modtag min venskabelige Hilsen og en ærbødige Kompliment til Deres Fru Moder.

Deres Alexander L. Kielland.

Edvard Brandes.

Hillevaag d: 4de Marts 86.

Kjære Ven! Tak for dit Brev paa min Fødselsdag. Du kan gjerne spørge, hvor jeg er, saa fredeligt og lydløst lever jeg; og hvis det var sandt, at den, som *bene latuit*, *bene vixit*, saa maatte min Lykke være tyk; men der er megen Løgn paa Latin. En Ting er dog glædelig: jeg skriver; og jeg er langt fra modløs. Men Livet heroppe, Forholdene, kort og godt: her maa et Afsnit til, et Punktum sættes, og ny Sætning begynde med stort Bogstav. Jeg er – hvad min egen Person angaar – kommen over den Krise, hvori jeg var urolig for mig selv; – jeg tror, det kulminerede i Kjøbenhavn; det var en morsom Tid; og skjønt jeg var saa blinkende ædru, staar dette Ophold for mig som et slags Studenterbesøg! – jeg var netop saa haabefuld og netop saa sønderknust.

Alligevel synes jeg gjerne, naar du først skrev til mig, at du kunde været lidt

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
mere meddelsom; jeg vil bestandig føle megen Interesse for denne Dame, om jeg end nu ser lidt anderledes paa hende – ja igrunden ikke anderledes, hvad mit Omdømme angaar; jeg var igrunden hele Tiden mere forelsket end egentlig optaget af Beundring for noget særdeles stort ved hende; thi det var der jo ikke; men noget aparte, som netop da passede for mig – oh! du ler vist – din gamle Hedning! og jeg ogsaa – over dette aparte, som undertiden passer os saa godt!

Nuvel! – efter denne Knusning har jeg fortsat Livet – lidt forsigtigere og lidt mindre kjæphøi, men ellers med en god Holdning og en patent Samvittighed. Det var en interessant Person, og jeg vil haabe, hun kommer til at angre, at hun lod mig gaa der som en Nar i Store Kongensgade!

Intet Fluidum er dog saa latterligt afhængigt af Flasken som Kjærlighed. Se nu din stakkels Broder. Og er det vel, fordi der er mere Sprængstof i hans end for Exempel i min? eller er han mere fyldt deraf, siden alt gaar istykker. Det hele kommer af, at en taabelig Kultur har bildt os ind, at Elskov med den ene skal være saameget bedre end med den anden – ikke blot en Gradsforskjel – den indrømmes! – men en kvalitativ, af hvilken hele Livets Lykke, Børns og Voxnes Skjæbne, store Kredse af Mennesker – utallige Ting sættes paa Spil for dette. Thi hvad er Feilen ved Georg? – at han har kjøbt sin Kone for dyrt; at han har fortalt hende, at der gaves ingen anden Aabning til Saligheden end hendes, at hun – hun – hun og ingen anden –, han var jo saa forfærdeligt forelsket. Men se nu: hun havde ikke andet end dette; kan man da undres saameget over, at hun bliver gal og tror hun er snydt. – Men forresten – din Bror er ligesaameget ødelagt ved det Had til Lys og frisk Luft, som udgjør den inderste Nerve i den danske Nationalkarakter. Jeg ved ingenting om hans Reise fra Kjøbenhavn; kun saa jeg, at afdøde Jacob Davidsen sled med en forfærdelig Vits om polske Forhold – polske Ægteskaber tænkte jeg (der er jo noget, som heder saa?) og deraf sluttede vi, at det var galt; Drewsen har kun sagt som du, at det var trist. Og du selv har ogsaa gnavne Dage, – er det nu galt med dit gamle Hjerter ogsaa? – efter den siste Knusning føler jeg en jordemoderagtigt Medlidenhed med Veerne! – betro dig til mig; men lad mig ialfald høre fra dig. Vi har lidt Skarlagensfeber, men det er næsten over – det er Else – og Beate med de Smaa har det godt – vi hilser alle dine og dig

venskabeligt A. L. K.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stavanger 7de Marts 86.

Kjære Ven! – Tak for dit Brev og det fra Fru Caroline til Beate. Jeg vilde bare foreløbig svare, at Paris kan jeg umuligt klare. Der er saa utallige Følelser, som reise sig modstræbende i mig ved den blotte Tanke om at leve i Paris med og for sin Familie. Du gjør dig ingen Ide om, hvorledes jeg vilde blive – utaalelig, umulig – rasende! – nei nei! – lad mig tage noget fjernt, langt nede og lidet civiliseret. Ellers er mit Mod nu saa meget bedre, og jeg arbejder raskt. Naar jeg ikke fortæller dig mere om det, jeg gjør, saa er det af en halvt overtroisk Skræk for at blive kjed af Arbeidet; det har nemlig hændt mig et Par Gange i det siste, og jeg er saa ræd for at falde tilbage i Ørkesløsheden.

Til den Mand, som spør efter min Gjæld, maa du svare, at der er ingen, som ved rigtig Besked om den.

Jeg siger som Engelskmanden: *my debt is my castle*; og den blir nok betalt, naar jeg sælger mine Ting. Hvad der trænges, er kun, at jeg kommer over disse Maaneder, faar mit Arbeide gjort og faar skilt mig ved denne Existensform, som jeg altsaa ikke har Raad til. Det blir naturligvis overmaade surt; men det er der da Mening i; vi gaar maaske alt og gruer blandt alle vore kjære og smukke Ting, Blomster og Bøger; men det er dog bedre, naar der er en Ende isigte. Noget af det vigtigste for os er, at der ikke blir talt om det paa Forhaand. Kitty kan forklare, hvad det vil sige, at blive sat under Debat af en raadrig Familie. Vi læst som ingenting og glæder os paa en vis Maade; det store Husstel i Pinagtighed er fælt i Længden.

Du kan vel vide, vi ere glade over Eders Deltagelse; det har kvikket os op, og idetheletaget var det et Vendepunkt, da jeg fik betroet mig til nogen. Beate kan ikke skrive endnu; hendes Dag er optaget med Else, som har Skarlagensfeber. Hun er ellers – fortæl endelig Kitty det! – hun er ellers nu frisk, forsaavidt som hun er uden Feber, kvik og i en begynnende Skalling; de andre ere friske; men vi ere afspærrede fra al Omgang og have taget en Lærerinde til de 3 store Smaa. Hils alle gode Venner.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Hillevaag d: 10d Marts 86.

Kjære Ven! – her er Is paa Havet og Snetykke langs Kysten, saa Posterne gaar galt eller staar fast; derfor fik jeg dit Brev af 22 Febr. først igaar.

Kjære! du maa da ikke tro andet, end at vi ere rørte over dig; det er bare for meget, at du skal have alt dette Bryderi. Jeg har det bedre, – jeg forsikrer dig; det er sandt, det kniber for Penge; men nu skal du stoppe for din egen Skyld; det ender ellers med, at du ønsker det hele Fanden ivold, og saa kunde jeg komme til at følge med. Du har været en Helt; – lad det være din Løn, at vi takker dig og paaskjønner, at du har taget et Tag for os i en god Tid. Hils din Kone og de andre Venner og sig Kitty, at Else gaar oppe og tvinter.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Du kan vide, at jeg lo frygteligt af din malheur med Statsraad Sverdrup; – det er jo et helt Lystspil! – det kan ikke hjælpe, at jeg prøver at se det fra den ærgerlige Side: hvergang jeg forestiller mig dig i al din Harmes Vælde skrivende det forhadte Navn udenpaa Brevet – ja saa kan du vel begribe, at jeg maa le i vilden Sky. – Men at du kunde tænke dig en anden Mulighed, end at han læste og kopierede Brevet med Vitterlighedsvidner; Segl og Notarius publicus, – det er naivt; for det første Politiker, for det andet Prælat – og han skulde ikke gribe til, takke og love Herren, som gav ham hans Fiende i hans Vold, – oh! han bærer ikke Sværdet forgjæves, og han lader dig neppe dø i Synden, hvis han kan berede dig nogen Ubehagelighed – og alligevel! – ja du maa ikke blive sint! – men jeg ler – som du pleier at le af mig – kun lidt mere onskabsfuldt.

Din A. L. K.

Hjalmar H. Boyesen.

Kjære Ven. Dit elskværdige Brev af 22de Februar har gjort stærkt Indtryk paa mig – baade fordi jeg føler dit gode Venskab i det, og fordi Sandheden af dine Bemærkninger om Amerika gik mig lige ind i Bevidstheden med én gang. Det er visselig ganske som du siger, og jeg har igrunden altid tænkt mig det omtrent saa. Men naar man lever herhjemme, hvor alt, hvad Reaktionen hader og frygter af Frisind og Lighed blir kaldt med Skjældsordet amerikansk, saa kan du vide, man vænner sig uvilkaarligt til at være en beundrende Forsvarer af dit Land, – og desuden! det mener baade du og jeg – Amerika fortjener Beundring, vi kunde lære og lærer dagligt af det. Men – og det er deri du visseligen har stor Ret – saadanne Potteplanter af en gammel Kultur som jeg, maa ikke indbilde sig, at de taaler Omplantningen. Naar endogsaa du, der blev flyttet saa tidligt, føler Smærten i Rødderne, saa skal vist jeg endmindre vove Forsøget. Uagtet jeg saa mange Gange har spottet i mit Sind, naar et eller andet norsk Drog talte om at gaa til Amerika og arbeide, var jeg dog selv kommen saa langt i min Modløshed og i min Trang til at gribe et Halmstraa af et Haab at jeg virkelig en Tid indbildte mig at der maatte være en Plads for mig at finde i den nye Verden. Dit Brev har gjort mig ædru; jeg forstaar, at jeg maa blive i den gamle Del af Verden, hvorledes det saa end skal gaa. Imidlertid maa jeg sælge alt, hvad jeg har og søge til en By paa Kontinentet hvor jeg i en beskeden Udkant faar begynde den halv-lurvede Kunstnerexistens som altid har vært mit Grossererblod en Pestilense. Vi ere imidlertid modige nu – min Kone og jeg – efterat Beslutningen først er tagen, og vore Børn – vi har 4 – er friske og snille. Det blir haardt, men dog mindre under den almindelige Elendighed end om vi skulde gaa fra Bordet midt under Lystigheden. Naar jeg tenker mig vor Ungdomstid, da du reiste, kan jeg ikke se andet end Latter og Flaskepropper; – og nu! ja der kan ingen, som ikke har levet i det, tænke sig en saa stor og saa gennemtrængende Forandring. Dengang: alle de store Huse – fuldt af Ungdom og denne gode solide norske – eller rettere vestlandske Velstand, – rolig, nedarvet og befriet for alt parvenuagtigt – jævnt gode Forretninger og travle Hænder, – og nu idag! – næppe et Hus paa sin Grundmur, næppe et Navn skaanet, og nedenfor – en taalmodig Arbeidsstok levende fra Dag til Dag af ingen Verdens Ting. Paa en saadan Baggrund er jo min Misère et Lyspunkt; – jeg gaar frivilligt og uden Skam; min Gjæld er ikke værre, end at den blir betalt, og ligesom jeg var en af de ivrigste Fordansere i Lykkens

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Dage, er det ikke mere end billigt, at jeg ogsaa rutscher med i den almindelige Sammenstyrting. – Du undrer dig over, at jeg intet har sagt om de Kritiker og Anmeldelser, du har sendt mig; det er naturligvis Skam, at jeg ikke har takket, fordi du har sendt mig dem og fordi de var sendt fra dig; men du maa ikke være vred eiheller formode nogen anden Grund end at jeg altid har anseet det for flaut at takke en Mand, fordi han skriver sin Mening, – endmindre om han skrev andet end sin Mening. Jeg tror ikke, at jeg nogensinde har takket for noget af den Art.

Det blir altsaa ikke noget af at møde mig i Castle Garden med Børn og Kufferter – derover kunde vi paa en vis Maade glæde os, – saa jilt som det skulde være at sees igjen. Kommer du til Europa, maa du spørge efter mig, – Gud ved, hvor jeg er til den Tid. Vor fælles Ven Anderson havde lovet at besøge mig her i Stavanger; men han er ikke kommen; jeg skylder ham den Erklæring, at til trods for sin Kjærlighed til Amerika har han udtrykkelig udtalt at han ikke begriber hvad jeg skulde kunne bruges til derover. Derimod havde han engang den Plan at forevise mig for mine Landsmænd paa en Tribune med et Glas Vand; – synes du ikke, du ser mig?

Din hengivne *A. L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Hillevaag pr. Stavanger d: 1ste April 86.

Kjære Hr. Justitsraad! – nu er der gaaet en lang Tid, siden jeg lod høre fra mig – en Tid, som forresten har været bedre for mig end man skulde tro; jeg har nemlig arbeidet med den gamle Fart og skrevet denne Komædie*) paa mindre end 3 Maaneder. Men dermed er jo ikke Sorgen slukt; jeg har saa liden Forstand paa dramatiske Ting, at jeg intet ved om mit Stykkes Værd, og jeg beder Dem derfor jo før jo heller søge at faa det vigtigste Spørgsmaal afgjort: antages det af det kngl. Theater? For indeværende Saison er det naturligvis for sent; men kunde man ikke faa Antagelsesspørgsmaalet afgjort strax? – De ved, vi talte om Anonymitet; jeg vil ogsaa fremdeles gjerne bevare den, indtil efter en Forestilling; og bliver det ikke antaget, er det neppe noget at trykke.

Vi lever alle godt, og Else har gennemgaaet Skarlagensfeberen normalt og

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
mildt; hun er nu ude igjen og ganske frisk. Imidlertid har al Økonomi, som jeg kjender, forsløttet sig i øgende Grad, og min ogsaa. Jeg har været saa heldig ved god Hjælp at klare mig disse Maaneder, mens jeg har skrevet; men nu er jeg ogsaa færdig og opgiver Haabet om at fortsætte Livet som en ubekymret og velhavende Mand. Vi har – Beate og jeg – lagt vor Plan, men ikke betroet den til nogen her; og jeg beder Dem bevare vore Hensigter hemmelige nogen Tid. Det pinligste ved saadant er næsten Deltagelsen paa Forhaand og de gode Raad; og vi lever her i en stor Kreds – en meget kjær og kjærlig Kreds; men vi vilde grue for at se os satte under Debat paa Forhaand, og derfor tier vi.

Vor Mening er strax over Paaske at flytte ud paa Jæderen til en liden Bondegård, hvor jeg er godt kjendt; – medtagende en Pige og det nødvendige. Saa vil jeg sætte alt, hvad jeg har, til Auktion, – undtagen enkelte arvede Sager og Malerierne, dem kan ingen købe her, og naar jeg saa faar ordnet mine Sager, vil vi udvandre – jeg ved ikke hvorhen. Min Gjæld til Dem ligger tungt paa mig, – det er allerede galt nok at de ligger aarevis uden Rente alle disse Penge; men jeg har jo altid det Haab, at Aanden igjen maa komme over mig. Nu faar vi se paa Komedien!

Det blir meget haardt for os, som har vænnet os til et komfortabelt Hjem, og jeg gruer for Skilsmissen fra de mange kjære Gjenstande, som har fulgt os fra vi satte Bo; men det værste er dog igrunden over, efterat man har fattet Beslutningen; – kanske burde jeg gjort det før. –

For nu ikke at slippe mit gode Arbeidshumør, vil jeg strax imorgen tage fat paa en Fortælling, som jeg har saa nogenlunde i Hovedet. – Det siste, vi hørte fra Dem og Deres, var Fru Julies nye Barn, jeg haaber, de har det alle godt hos Dem, hils hjerteligt Fru Julie og Jacob.

Vi har nok tænkt ofte paa Dem og Deres og talt mange Gange om Klareboderne; men jeg har ikke havt Mandemod til at skrive, før jeg havde noget Manuskript at sende Dem. Og dog – det er ikke som før, naar jeg sendte Manuskript; jeg har slet ikke den sikre Fornemmelse, som naar jeg har skrevet en Roman; – lad mig snart faa høre en Dom; selv tror jeg, Stykket kan være morsomt med fint Spil, – men det er jo ikke saaledes Blod af mit Blod som mine andre Arbeider, – det føler jeg selv. Modtag altsaa min hjertelige Hilsen og undskyld denne lange Pause.

**) Manscpt. afgaar samtidigt.*

Camilla Collett.

Hillevaag pr. Stavanger d: 5te April 86.

Kjære Fru Collett! – jeg er bleven meget bedrøvet over Deres Brev af 28de Marts.

Det kan lidet nytte at jeg forsvarer mig; jeg vilde ikke en Gang prøve at hævde mig Hjærte og Forstaaelse for Deres Skjæbne ved Ord eller Forsikringer, – hvad gavner det tilslut med disse Ord! Vi ere saa langt fra hinanden i Alder og saa lidet kjendte, at De umuligt – det indser jeg nu – kan tro paa, at jeg fuldtud ser den bitre Uret mod Dem og den Bitterhed, Uretten har fyldt Dem med; og hint mit Ord om «den opfindsomme» var ikke den heldiges Haan til den mishandlede; men det var et dristigt og overmaade mislykket Forsøg paa at forhjælpe en stor og forpint Aand til at klare noget af det smaa bort fra det store.

Men det passede ikke for mig, som baade er Mandfolk og en begunstiget Forfatter, jeg var desuden altfor ung til det! Alligevel er De ikke bleven vred, og det maa jeg jo være glad over; – og dog havde det været bedre end denne triste Miskjendelse. Thi jeg er og forbliver – hvad De saa siger og tror, i oprigtig Medfølelse og Forstaaelse

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland*.

Kitty L. Kielland.

Hillevaag d: 8de April 86.

Kjære Søster! Tak for dit venlige Brev af 19de Marts. Jeg kunde ikke tænke mig at bo i Nærheden af Bjørnsons, fordi jeg ved, at det vilde blive skjæbnesvangert for vort gode Venskab; og jeg har ogsaa forresten en stor Skræk for Paris for Børnene, jeg tror, jeg kom til at tilbringe mit Liv i Frygt og Bæven forat passe paa

Jeg har desværre fortørnet hende ved ikke at aflægge hende et lovet Besøg i Kjøbenhavn, – det er mig ikke muligt at gaa hen og høre et gammelt Menneske klage over de samme Ting; – hun er nu over sytti Aar, og naar hun faar en Debutant hen i en Krog, fortæller hun ham Historien om Hegel («en Vinterreises mangehaande Strabadser» – du kan den?) samt Historien om Sætterne, som med Vilje forvansker hendes Manuskript, fordi hun bare er et Fruentimmer. Naar man nu ikke viste bedre – ikke viste, at hun virkelig har lidt under Samtidens Ligegyldighed og Mændenes Overlegenhed – baade den indbildte og det praktisk talt – virkelige, saa skulde man jo tro, hun var maniaque med sine Sættere og Strabadser; medens det jo i Virkeligheden er hendes forpinte Sjæl, som er løbet sig fast i det smaa af Skuffelser i det store. Saa havde jeg prøvet i et Brev engang at antyde: om hun ikke muligens var bleven lidt bitter og mistænksom, og det har hun desværre bare opfattet som almindelig Mandfolkesnak og griber Anledningen til i et Tidsskrift for Kvindesagen at trykke sine Historier – baade den med Strabadserne og den med Sætterne.

Jeg skulde give meget til, om jeg kunde faa hende til at tro, at vi, som beundrer og holder af hende, ikke uden Mangel paa Oprigtighed kan sidde alvorlige og skjule, at vi finder disse smaa Tracasserier af Forlæggere og Sættere uværdige til at fremhæves som Beviser og Exempler. Hendes store Sag har helt andre og mægtigere Fiender; og det er pinligt at se hende langsomt trædes ihjæl af sine egne Gjæs. – Det er trist at blive gammel. –

Jeg er ganske forfærdet over, hvad du siger om høires Arbeider med Bjørnson – og dog! – det er ikke som med Drachmann; thi Drachmann er feig og snu, – falsk og foragtende sig selv som saa mange danske. Bjørnson er forfængelig, men inderst er der de store rene Træk af en Mand – et Menneske med Menneskeblod; lad der gro, hvad der vil, nogle vil faa Sorg, andre Glæde, men ingen vil faa Skam af ham, jeg vil passe paa mig selv.

Jeg har ikke læst Jægers Bog, skjønt jeg har skrevet til Forfatteren efter den. Jeg er vis paa, at jeg vil føle den pinlig at læse; men det maa jo være godt. Lie er en Helt; og de unge Fyre i den frisindede Studenterforening har taget Sagen saa godt, at jeg neppe havde havt Hjerte til mit uartige Brev, om dette var hændt iforvejen. Derimod er jeg glad, at jeg slipper de infame Prokuratorspørgsmaal,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
som Jægers Sagfører tillader sig, – *han* – Meyer – irriterer mig, skjønt han har talt godt i Foreningen. Spørgsmaalene ere uklare og lumske, Svarene have ogsaa været lumskt uklare. Sagen er vel bentfrem, at Bogen og Sørensen ere lige modbydelige, men Sørensen farligst. – Vil du ikke sætte Pris paa Mors Geburtsdagsbog; jeg læste i den idag; tænk Mor var ikke ældre, da hun døde end du er nu; man tænker sig vist altid sin Moder som en gammel Kone; jeg synes, hun var en stille ældre Dame med Kappe og Baand.

Vi lever alle godt; men Luften er tung i Familien; jeg tror, alt staar for Fald, og over Paaske aabner vi Balletten. Vi har godt Mod og Børnene ere friske; jeg arbejder og er smal og slank – Hils Bjørnsons, Lie's, Jacob og Frøken Harriet, skriv ufortrødent og trøstigt,

din *Allik*.

Viggo Drewsen.

Hillevaag den 16de April 86.

Kjære Onkel! – jeg stod just i Begreb med at svare paa Deres Brev af 30te Marts, da Efterretningen kom fra Dem og fra Jonas, at den gamle Etatsraad er død. Jeg føler det, somom en kjær gammel Slægtning var gaaet bort; der er noget saa lunt i at have disse stille og ædle Mænd ligesom foran sig, og naar de falder, er det som en kold Træk af forøget Ansvar og et pinagtigt Savn, som overrasker, fordi vi ikke vidste, at disse gamle, der syntes saa færdige med Livet, alligevel spillede en saa stor Rolle for os bare ved at være der. Jeg kan huske, at De følte dette saa stærkt ved Deres Faders Død, og De vil føle det denne Gang ogsaa; men det er næsten underligt, at jeg, som er saa langt borte i enhver Henseende, kjender det ligge over mig som en Tyngsel – som et personligt Tab, som der maa Tid til at forvinde. De maa hilse Fru Louise paa det Hjerteligste fra mig og fra Beate; hun ved, at vi begge holdt saa meget af den gamle, og jeg haaber, hun vil føle os sit Hjerte nærmere i den fælles Sorg. –

– De var ikke frisk, da De skrev sist; lad mig snart høre, hvorledes De har det. Strax over Paaske skal De høre fra mig; vi er alle friske og ved godt Mod, skjønt de onde Tider ellers omgiver os med Ruiner og vedbliver at true vore nærmeste

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
og kjæreste. Nu kommer vistnok Vaaren, men jeg venter ikke stor Glæde for
nogen af dette Aar.

Skriv snart.

Deres hengivne Ven *Alexander Kielland*.

Bjørnstjerne Bjørnson.

1ste Paaskedag 86.

Kjære Mester! at der blandt de mange Tusinde Kroner, jeg ikke har, skulde findes et enkelt, som jeg *specielt* savnede, vilde være urigtigt at sige. Jeg mener derfor, du faar have gjort nok nu, saa faar vi se, hvordan det gaar, naar jeg faar ordnet mig – eller arrangeret mine Affærer – eller truffet mine Dispositioner – eller noget lignende vagt – henimod Mr. Micawber. Nu gaar vi fra Stok og Væg den første Mai – minst du i Lunden den første Mai, da jeg gik ud at spasere! – og dernæst har jeg et Billede af en Auction, som vil gjøre mig meget rigere end jeg selv tror, – og alle mine kjære Ting gaar ogsaa ud at spasere – hver sin Vei.

Alt, hvad du har hørt om mine Klær, er sandt; – kun beder jeg dig mindeligen om intet Øieblik at tro eller forestille dig mig med noget paa eller i Hovedet, som kan ligne Wullum. Saaledes er min Hue af gult Kalveskind, og disse Haar ere de siste paa mit Hoved

Hvorhen vi reiser tilslut, er der ingen, som ved; men du behøver ikke at være saa vigtig endnu – jeg mener allerede, for ingen kan vide, hvor en driver hen, naar en har kappet sine Ankere og solgt dem ved en Auktion.

Men inderlig mig længes at fare herifra; jeg har længe sagt til mig selv, at naar jeg elskede disse Egne i de lyse Dage, saa skyldte jeg at holde ud i de knebne; men jeg indser, at det er ikke muligt uden at skade sig selv til Gavn for ingen.

I en saadan Afkrog af Verden maa Samlivet være ubekymret. Skal noget skjules, glemmes eller dækkes over, saa maa der et Mylder til, en Fart i Livet om i de store Byer; her, hvor vi kjender hinanden indtil Natskjorten, maa Papirerne være i Orden, alt paa sin rette Plads. Den egentlige charme ved en afsides Kultur er Sikkerheden; tag den bort, og Menneskene ser med en Gang ud som et

Møblement paa Isen – opløste og fjollede. Derfor er det nok paatide, at jeg gaar, før jeg flyder hen; men disse siste 2–3 Aar har forandret mig meget, og sat mig ubønhørligt ud af Stuen ud paa Isen; – kom nu ikke og fortæl mig, at det har jeg godt af; – jeg havde godt af et lidet Hus i Tananger med tykt grøntribet Gulvtæppe og muligens en Draabe gammel Jamaica!

A propos om grøntribet. Jægers Bog er besynderligt ujævn; og det er underligt, hvor høit den som Helhed kom til at staa i min Dom trods alle disse lede Striber. Du er vel dansende gal for din egen Part, og det vilde jeg vist ogsaa været; men det er igrunden Synd, hvis du er det, for det kunde forbitre dig meget af det nyttige og alvorlige, som allerede er grelt nok. Jeg lover mig mer af hans næste Bog, hvis han nu ikke mister Taget. Det er helt trist at kjende sig saa gammel, at der er en Ungdom, som allerede staar færdig til at springe Buk over os. For hans Talent giver jeg ikke meget – endmindre for hans Kunst; men han har en superbe Foragt, og den vil rense Luften, der endnu er tyk af Kosterkafter med gamle Kjærringer paa. Hils alle fra

din hengivne *Alexander.*

Frederik Hegel.

Hillevaag den 29de April 1886.

Kjære Hr. Justitsraad! – De satte mig paa en lang Prøvelse med Deres Brev, som jeg først fik idag. Jeg takker nu for det samt for Pengene.

Det gjorde os meget ondt, at De og Deres har havt denne Sorg med det lille Barn. Naar man selv har følt Angsten under sine Smaa's Sygdom, kan man forstaa, hvor tungt det maa være, naar det lille hjælpeløse Væsen tilslut slukner. Vil De bringe Fru Julie og Jacob en Hilsen fra Beate og mig – en Hilsen af venskabelig Deltagelse.

Vi har det alle meget godt, – friske ere vi, og ved saa godt Mod som det er muligt i disse Tider. Beate er meget modig, og vi gaar til vort nye Liv – omend ikke med let Sind saa dog med Ro og gode Forhaabninger. Jeg vil – som De raader til – meget nøie overveie, førend jeg slipper Norges Jordbund, og jeg vil

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
neppe komme til at handle i Overilelse. Men De gjør mig Uret, naar De siger, at jeg under mit toaarige Ophold i Kjøbenhavn «fik forholdsvis meget lidet udrettet». Jeg skrev paa Hjortevang: Else, Karen, Skipper Worse, Trofast og Gift, – det er ikke lidet, selv om man til «forholdsvis» bruger Jonas Lie.

Nu faar vi se, hvorledes det gaar med Komeden; den synes at have skuffet Dem mere end jeg havde ventet; – vi vare dog – forekommer det mig – enige om, at en Komedie netop vilde gjøre godt paa mine daarlige Affærer. At jeg derfor har forsøgt denne Form, troede jeg vilde finde Deres Bifald.

Deres «Fingerpeg» angaaende den Aand, hvori jeg bør skrive, har ingenlunde forarget mig – de Tider ere forbi; men lad det dog heller være, jeg ved det dog saa godt. Vær engang for alle overbevist om, at lige saa sikkert som jeg haaber at skaffe Dem Deres Penge tilbage, før jeg dør, lige saa sikkert haaber jeg, at jeg skal dø uden at have bøiet tilside for Hensyn til Anerkjendelse og Afsætning.

Jeg forstaar godt Deres gode Mening med saadanne Raad, og at De sletikke vil opfordre mig til noget drachmansk; men jeg siger dette, fordi min næste Fortælling vist ikke bliver af de blideste. Imidlertid synes jeg for min Part, at alting er bedre end denne lange døde Tid, hvori jeg slet ingenting har frembragt, og jeg havde rigtig haabet, at ogsaa De – for gamle Sejres Skyld – havde følt nogen Glæde ved at se et nyt Manuskript fra mig.

Men det er – som De ogsaa siger – ja som vi alle siger – det er strænge Tider, og oplagt til at glæde sig er man ikke. Jeg vil ønske – ja, hvad nytter det at ønske! – jeg vil arbeide og krybe ind i et Musehul; hvis her igjen bliver Solskin, kommer jeg frem. Jeg haaber snart at høre fra Dem. Hvis mit Stykke ikke optages paa det kongelige Theater, saa sælger jeg det til et andet. Fra det kongelige Theater i Stockholm har jeg et gammelt Tilbud om at levere et Stykke; og *der* er desuden Lindberg; – jeg vil se at faa det op; men jeg vil naturligvis helst begynde hos Fallesen.

Vi sender vore beste Hilsener; de Smaa ere nu snart store; men de holder de danske Minder og de danske Venner i Ære, og deres Øine lyser, naar vi taler om Klareboderne. Lad mig snart igjen høre fra Dem.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Hans Jæger (konsept).

Jeg takker Dem fordi De har givet mig Anledning til at læse Deres Bog.

Dersom Forholdene ikke havde været ekstraordinære, vilde jeg som Medbroder i Skrivekunsten snart have beklaget den overordentlige Ujævnhed i Deres underlige Bog, hvor De undertiden naar saa høit og atter andre Steder spilder baade Deres og vor Tid. Og kanske vilde jeg saa overfor en Forfatter, som jeg føler saa vidt forskjellig fra mig selv baade i literær Smag i Udvikling foretrukket at forblive fremmed.

Men nu er det anderledes, efterat de, som for Øieblikket raader, med den gamle blindfødte Velmenthed har rykket Deres Bog ud af det fulde Dagslys, – det eneste Lys, hvori den overhovedet gaar an, og sluppet den løs i Halvmørke som et skabbet Dyr. Tung og daarlig som Bogen er, skulde alvorlige Mænd og Kvinder taget den tungt, dømt den saa strengt som de havde villet og saa oprigtigt, som de havde kunnet; – det var, hvad De selv vilde og det havde De Ret til at forlange.

Men saaledes som det nu har vendt sig, er der hverken Plads for literær Kritik eller Meningsforskjel i Opfatningen; der er bare dette ene at sige, at dette Styrelsens Angreb paa Skrivefrihed er forhadet for den alvorlige og uforfærdede Literatur – lige forhadet for os alle – baade for de som skriver og for de som læser, og ligesom det er uretfærdigt mod Dem er det en utaalelig Forhaanelse mod et frit Samfund. –

– Jeg vil ikke svare paa Deres Sagførers Spørgsmaal; de ere i en paagaende prokuratormæssig Form, som irriterer mig. Hellerikke vilde jeg ligt, at se dette private Brev flyde i Aviserne paa Forhaand; men det skulde være mig kjær, hvis Deres Sagfører kunde paa Forhaand finde nogen Nytte i det under Processen.

Jeg beder Dem i ethvert Fald være overbevist om, at jeg har forstaaet Dem, og at Deres Bog har givet mig meget at tænke paa.

Deres ærbødige

Kitty L. Kielland.

Kjære Søster! – kun et Par Ord; vi ere her paa de siste Dage og har travelt. Vi har holdt vor Plan hemmelig; men nu kan du vide, den begynder alligevel at tyde ud, saa jeg vil gjerne afsted. Tak for Brevet og Fotografiet; men Sagen er idag et Brev fra Tycho: Kitty har skrevet fra Paris til en i Kristiania, at Alexander er enig med Jæger og den frisindede, derfor skal hans Digtergage falde, og Modstanderne vil drive Sagen igjennem nu i en Fart, før Bjørnson kommer hjem den 27d Mai. Dette maa du sige til Bjørnson strax; for det første er han jo paa en for mig yderst pinlig Maade engageret ved sit Ord om at frasige sig sin egen Gage; og for det andet burde ikke Samtiden gaa glip af det Syn: Bjørnson midt oppe i alle de forpjuskede Storthingshøns; skal Sagen falde – og den falder uden Tvivl! saa bør det ske i fuldt Lys, tiltrods for alt, saa vi ikke bagefter skal plages med dette: havde Bjørnson været der – eller havde det været bedre forberedt – eller alt dette Feighedens almindelige Slim.

Jeg har selv skrevet til Jæger, saa i grunden var det ikke farligt, at min Mening kom op; alligevel føler man altid et vist Mishag, naar man gjenser sine Tanker, efterat de har passeret en stor Smaabys Fordøielse. Men du har intet ondt gjort, heller ikke den, du skrev til, det kan ikke være anderledes, og jeg tænkte udtrykkelig paa Digtergagen, da jeg frivillig blandede mig i Jægers Sag. Vi ere friske – de store modige, Gutterne glæder sig, Else er ligegyldig; alene Baby tager det tungt – som en Fallit; – hun græder.

Din *Allik*.

Frederik Hansen.

4de Mai 1886.

Kjære Overformynder! – du er stegen siden sidst! – her er Gjælden in Exerpto, nogen er endnu in Suspensorio og meget in petto tratto. Vi gaar saaledes med opreist Pande Overraskelserne imøde.

Vil du give Budet en Kasse Cigarer – paa conto finto.

Samme Bud er Kusken Ingebret, som skal have 40 Kroner. Han har faaet en Anvisning paa den Maaden, atte hvis han trænger Penge, før han faar dem af

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
mig, (og han faar dem naturligvis aldrig af mig!) saa har han Lov til at hæve dem
hos dig – fremdeles paa ovennævnte conto finto, – kaa liga du dæ?

Vil du bevare medfølgende Subskriptionsværker? Vil du avertere i Avisen:
Regninger paa A. L. K. sendes til F. H.? – eller vil du overhovedet ingenting
gjøre? –

Din uforandrede *Micauber*.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Aarre pr.Thime pr. Stavangere la 7d Mai

Kjære Ven! – de danske Penge kom den første Aften vi sad herude i en liden
Stue med et Kammers – Guttene sover paa Nabogaarden, – og jeg tilstaar, at jeg
for første Gang i mit Liv var rigtig dybt nede i det; som grænser til Fortvivlelse.
Men Penge ere underlige – selv saadanne; og jeg fik med en Gang noget af mit
Mod igjen, og idag er jeg igjen ovenpaa.

Vi har efterladt det meste, vi ejer, til Auktion, saa vi vender ikke tilbage til
Stavanger mere; men jeg tør dog ikke slippe mig løs herfra, før jeg ser, hvorledes
det gaar med mit Arbeide. Det er et Lystspil, som er sendt til Hegel; men det vil
jo i ethvert Fald først komme frem til Høsten; og jeg er i denne Kunstart saa lidet
sikker paa mig selv, at jeg ikke har fortalt det til nogen; og du faar vide det *alene*,
fordi jeg er bange, du skal begynde at synes, du arbeider for en haabløs Slog.

Beate er glimrende og holder Mod i os alle, de smaa er ogsaa snille, saa jeg
haaber, denne Overgang vil gjøre bare godt. Det er værst med mig selv; men saa
har jeg jo mest Ved, og det faar jeg bruge. For disse 1100 Kroner kan jeg leve
længe, og du kan hilse de danske, at nu er jeg paa Udfarten.

Selv maa du atter tage en Overhaling af Tak – en svær en! – jeg ved sandelig
ikke, hvad der skulde blevet af mig uden dig, – og det siger Beate hver Dag.

Hils alle dine og skriv snart til mig.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Rasmus Bjørn Anderson.

Aarre pr. Stavanger d. 10. Mai 86.

Kjære Excellence! De kom ikke, og nu er det desværre for saa vidt forsent, som vi har opgivet vort Hjemms Hygge og Comfort og ere flyttede ud paa en liden Bondegaard paa Jæderen. Men De er lige velkommen, hvad angaar venskabelige Følelser, og Forandringen i de ydre Forhold tænker jeg ikke vil gjøre Dem stort.

Mine økonomiske Sorger blev mig for tunge, og jeg opgav Kampen, sælger mine Ting og ser mig om efter en beskeden Krog i Udlandet. Det vil berolige Dem, at jeg har opgivet Amerika. Men – som sagt! – kom selv og lad os tale sammen; en Seng og et rent Kammer paa en Nabogaard staar altid til Deres Disposition, og jeg vil være meget glad ved at se Dem, – min Kone ogsaa.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Min ærbødige Compliment til det Wedel'ske Hus.

Viggo Drewsen.

Aarre pr. Stavanger den lode Mai 1886.

Kjære Ven! – vi har nu iværksat vor Plan at opgive den rummelige Tilværelse i det store Hus paa Hillevaag og krybe længer ned i Samfundet. Alt dette med Økonomien egner sig hverken for Dem eller for mig – ikke engang for den praktiske Louise! – og vi ville ikke yderligere berøre den Gjenstand; det har været ret tungt – kan De nok vide, og det bliver vel værre; men vi ere ved godt Mod; og jeg kan i dette Tilfælde ikke noksom rose Beate; hun er ganske overordentlig flink og modig. Lad mig derimod fortælle Dem – i dette Øieblik bestemmer jeg mig til at tale til Louise; giv hende altsaa strax Brevet.

Kjære Louise! – Vi har det ret godt. Tænk Dem et meget lavt lidet Bondehus – med Sand og Klitter og Havet lige foran Vinduerne – altsammen mod Vest med Sol hele Dagen; der bor vi i to smaa Værelser; Gutterne i et Nabohus. De maa ikke tro, at jeg er saa urimeligt kjedelig her som paa Ellekilde, – tværtimod! dette er mit Yndlingssted, og jeg er snil og medgjørkelig som en Engel. Mest bidrager til at gjøre os denne Forandring – ikke blot taalelig, men endog kjær –

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Bevidstheden om, at det var paa høie Tid og Følelsen af at være kommen ud af en uklar Stilling. I en Tid saa ubarmhjertig knap som denne, er det fælt at føre en Existens mellem Smaagjæld, som samler sig og øger op; og om jeg end ikke nu paa langt nær er fri for Sorger af den Art, saa har jeg dog vundet en indre Fred, som er Penge værdt. Om Fremtiden er det ikke værdt at tale, – den ordner sig nu alligevel, som den selv vil, – men jeg vilde gjerne, at De skulde vide og forstaa, at vi har det godt for Øieblikket og haaber at reise herfra før Vinteren, men hvorhen – det ved vi ikke selv.

De maa ikke le, naar jeg herved fornyer den gamle Indbydelse til at besøge os. Det er slet ikke til at le af. To Timer med Jernbane fra Stavanger og en liden Tur i Kariol, saa er De her; og et nydelig rent Hus med to Rum tæt ved os staar til Deres Modtagelse. Folkene her ere mine Venner fra jeg var liden Gut og reiste med Far; Naturen er smukkere end nogen Kyst i Verden, Mælken er frisk og salt, Hummer og Lax i Søen, Whisky skal der være til Deres gamle Hmhm! og Pigerne ere alle hæslige. Men hvad det vilde være for os at se Eder i denne Tid – det kan De ikke forestille Dem! – Kjære prøv! –

Hilsener fra Beate og fra de smaa.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Herman Schwanenflügel.

Aarre pr. Stavanger den 10d Mai 1886.

Kjære Schwanenflügel! – jeg har maattet opgive min rigelige Husholdning og ofre mine nedarvede Vaner; thi min Økonomi blev efterhaanden meget bedærvet. Vi har forladt alt og stillet vore Ting til Auktion; og idet vi har taget Ophold paa en liden Bondegaard, imødeser vi bedre Tider, eller at *some things some time [sic] may turn up*. Blandt andre Bekymringer har jeg ogsaa tænkt paa din Pintseferie, som du efter Løfte vilde tilbringe hos mig; og vi har sagt – Beate og jeg: nuvel! – lad ham komme, hvis han ikke er bange for en noget kort Seng og et noget lavt Loft. Du vil – haaber jeg – finde os uforandrede og ved godt Mod, frisk Luft, Havet midt foran Døren, og det vil glæde os dobbelt at se dig herude i vor Ensomhed. Tænk paa det og vær velkommen. Hils din Frue.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Aarre pr. Stavanger d. 15de Mai 86.

Kjære Hr. Justitsraad! – Samtidigt med Deres Brev fik jeg ogsaa høre fra Drewsen, at jeg var opdaget af Krohn og Bloch. Det gjør ingenting nu, da jeg ved, at Stykket duer. Men jeg er høist overrasket over, at det skal være uanstændigt. Imidlertid vil jeg bede Dem trykke det i et rimeligt Oplag, naar De selv vil – helst lidt snart, saaat jeg kunde faa sendt Exemplarer til Stockholms Theater og til de norske – samt sætte mig i Bevægelse for at faa det oversat til tysk og parat til næste saison. Mit Navn kan gjerne trykkes paa Titelbladet nu, – jeg opgiver Anonymiteten (Verden ved, hvad trende vide); men jeg vilde nok bede Dem formane alle til Taushed, saalænge som muligt; thi denne Talen forud er mig meget imod. Vi have nu passeret Naaleøiet; iforgaars var der Auktion paa Hillevaag. Vi har det godt.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Tak for Bøgeløv og Hilsener; – Hilsener sender vi tilbage, men Bøgeblade er her ikke.

Viggo Ullmann.

Aarre pr. Thime d: 22de Mai 1886.

Hr. V. Ullmann. Vil De hilse min ukjendte Ven og takke. Først bliver man jo overrasket – næsten pinligt; men bagefter er der dog en skjøn Taknemlighed, som ikke trykker, naar man ser sig og sit Arbeide saa vel forstaaet og skattet. Jeg har søgt efter et Fotografi til den brave Mand, at han kunde se noget af mig, siden jeg ikke kan tage ham i Haanden; men herude har vi ikke noget; jeg skal skrive til Byen.

Deres elskværdige Hilsen – Hr. Ullmann! sender jeg besvaret og gjengjælt

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hansen.

28ende Mai –86.

Kjære Rhoderup! – jeg kan ikke leve længer som et Svin uden Vellugt; Torven er trængt ind i mine Porer, jeg lugter som Thore. Du maa derfor besørge mig sendt en Flaske Ess, bouquet af Bayley – den, du ved, som er saa billig hos Greve – samt ei Potta med Vinaigre, Hodevand eller noget lavere Stinkstof til at bestænke de andre med. Forresten alt vel og alle vel tilfredse. Livet har nu faaet den Jævnhed, som udfordres for et varigt Velbefindende; men alligevel vil det dog altid ligne en endeløs Landtur – dette Klus med Skeer i Bordskuffen, Edik i et Æggeglas, rulle Klær i Vrie maskinen midt i Stuen – altsammen i Selskab med Høns, Kjør, Smale, Fisk og Fugle. Kom snart herud igjen; du er altid velkommen.

Uden mere for idag samt uden at kunne hjemsende nogen Remisse med denne Post, tegner med ærbødix

A. L. K.

Frederik Hegel.

Aarre pr. Stavanger 31te Mai 86.

Kjære Hr. Justitsraad! – Tak for Deres venlige Brev af 25d og for de tilsendte Bøger. Kristoffersen er vist en dygtig Forfatter, som det bliver en Fornøielse at se udvikle sig; Poulsen har jeg ikke læst endnu.

Jeg er meget tilfreds med Deres Forslag at trykke 5–6 Exemplarer og lade Satsen staa. Jeg troede sletikke at det gik an at lade en Sats staa i længer Tid; men hvis det lader sig gjøre, er det jo allerbest. Med Hensyn til Forandringer er jeg ikke saa stridig overfor en Komedie som i en ordentlig Roman; men jeg kan jo ikke lade mit Arbeide castrere ganske til Bøgs Standpunkt. Lad Theaterchefen sætte nogle Streger i et trykt Exemplar og lad mig vide hvad der er mest

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
stødende. Kanske lader alene Forskjellen i Sprog mangt lyde værre paa dansk
end det er ment.

Vi lever alle godt og hilser til Skovgaard.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Frederik Hegel.

Aarre den 5te Juni 1886.

Kjære Hr. Justitsraad! – jeg skal med Fornøielse gjennemgaa mit Stykke og søge at rette mig efter det kgl. Theaters Smag; men der maa være raison i alt; for det første maa jeg faa nøiagtig vide, hvad der støder, og for det allerførste maa Theater-folkene sætte sig ind i, at Stykket er skrevet paa norsk, og *det* er slet ikke et Sprog, som alle danske forstaar.

De foreløbige Indvendinger i Theaterchefens vedlagte Brev skal jeg strax besvare:

ad 1. Af et Sted hos Søren Kierkegaard har jeg altid troet, at Udtrykket: at være et godt Stykke paa Vei med en Kvinde – betyder paa dansk, at hun er frugtsommelig for ens Regning. Det maa være dette *danske* Udtryk, som foresvæver Kammerherren, naar han tillader sig at finde min Stil «*raa*» (det skal jeg aldrig tilgive ham!) og upassende mellem gentlemen. Oversat paa dansk lyder min Replik: Men fortalte du mig ikke i Søndags, at du allerede havde gjort gode Fremskridt hos Laura Bornemann? – Forholdet mellem Waage og Fru Laura bestaar jo netop i, at hun ikke vil slippe ham til den yderste Gunst; derfor kan jeg ikke rigtig tro, at Kammerherren eller nogen anden kunde misforstaa; men paa anden Maade kan jeg ikke forstaa Dommen «*raa*». Det gaar meget godt an blandt gentlemen i min Alder at sige til en Ven: du gjør gode Fremskridt, du er kommen langt med o. s. v. – det kan jeg forsikre den gamle Kavaller. Nogen Bibetydning af frugtsommelig findes der ikke Spor af i vort Sprog.

Forklar endelig Fallesen dette, saa han forstaar det og forstaar, at jeg er sint.

ad 2. Jeg maa faa vide, hvad det er for *Ord*, der støder; men raad dog D'Hrr. Bøgh og Fallesen til at faa oversat Replikerne først til dansk.

file den af endnu engang; for den maa være meget fin, hvis den skal gaa an. Men jeg maatte i saa Fald bede om de paagjældende tre Ark 56–59; thi jeg har bare et løst Udkast af Komeden. Og lad mig ogsaa da faa vide, hvilke *Ord*, der støde.

Jeg kan ikke bruge Bormann; der maa absolut være tre Stavelser. Lad det gaa med *Friedemann*.

Naar vi kommer saa langt som til Rollerne, maa De være saa snil at anvende al Deres og min egen Indflydelse for at bringe Frøken Svendsen i Fru Eckardts Hænder. Jeg har seet hende i «Mirandolina», og hele Tiden – ved hver Replik tænkt paa hende i mit Stykke. Frøken Svendsen er efter min Forstand netop det centrale i Fru Eckardts kunstneriske Evne; og det vil være mig en overordentlig Skuffelse, om hun ikke faar Rollen. Og lad saa Guder og Mennesker sammen vaage over, at Fru Hilmer og Sofus Petersen ikke slipper ind i Stykket; – jeg vilde ogsaa helst være fri Olaf Poulsen; men det tør man vel ikke sige i Kjøbenhavn.

Kammerherrens Tilbud om at afskrive 3 Exemplarer er saa imødekommende, at vi ikke anstændigvis kan forlange 4. Jeg faar lade et gaa til Stockholm, et til Kristiania, og et til Oversættelse; saa faar Bergen vente.

Ved De, hvorledes jeg skal indrette mig, forat faa Stykket antaget i Tyskland og sikre mig Indtægten? – er der ikke en Forening? – eller et Kontor med Procenter etc.?

Vi lever alle godt og hilser Dem og Deres.

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland*.

Anne Charlotte Leffler.

Aarre pr. Stavanger d: 8de Juni 1886.

Kjære Fru Edgren! – Jeg fik først igaar Deres venlige Brev af 31te Mai, og jeg skynder mig at svare (hvad jeg nok ikke altid har gjort ved Deres Breve?) for af al Magt at bestyrke Dem i Deres ædle Forsæt: at ville besøge mig.

Vi bor vistnok lidt afsides, naar man ser paa Kortet; men i Virkeligheden er det let at komme hertil, hvis De vil ofre et Par Dage af Deres Norgesreise.

Hør nu, hvorledes det gaar for sig: De forlader Dampskibet i Egersund eller i Stavanger; gaar med Jernbane til *Thime*; derfra i Kariol 1 Time herved til Aarre.

Egersund er en liden skrækkelig By, hvor man kun gaar iland, hvis det passer med Togets Afgang. I Stavanger er det bedre, – i Stavanger er der slet ikke saa ilde!

De maa skrive strax til mig, forat jeg kan vide, om De vil være saa elskværdig at komme helt herud til Aarre; eller om De bare vil gjøre et lidet Ophold i Stavanger. *Der* kan jeg jo møde Dem; men det vilde rigtignok sletikke være et ordentlig Besøg. Jeg gaar derfor ud fra, at De fører Deres gode Ide helt ud og opsøger mig i min Hule, – det er forresten ingen Hule, men et deiligt friskt Sted – lige ved Havet.

Naar De kommer til *Kristiansand*, skal De være saa snil at telegrafere til *Axel Sømme*, hvad Tid De ankommer til Stavanger. De vil da blive mødt paa Dampskibet af en Fætter eller en anden paalidelig Mandsperson, som kan tage vare paa Dem i den store By's Mylder.

Hvad Tiden angaar saa er De hjærtelig velkommen til enhver Tid og jo før jo heller; thi Opsættelse er et giftigt Stof. I Pintsedagene har cand. mag. Schwanenflügel lovet at besøge os; men for det første reiser han den 19de herfra; og for det andet er der ingen Skade skeet, om De kommer mens han er her. Vi skal nok finde en Plads til Dem.

Vær altsaa velkommen! min Kone glæder sig til at se Dem; og begge har vi saalænge været ude af Verden, at et Bud som De er os en Fest.

Jeg behøver ikke at forberede en saa modig Dame paa smaa Stuer, haarde Senge – alle Landlivets smaa Plager; her er en Natur, som jeg haaber, De aldrig har seet Mage til, og saa er her – ja saa er her jo Havet, og saa er De saa overmaade velkommen.

Deres nye Bog har jeg ikke faaet; men det er ikke saa underligt; for Postvæsenet herude gaar sine egne Veje.

Altsaa skriv, kom, telegrafer – altsammen naar De vil, og Tak paa Forhaand, fordi De vil komme.

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland*.

Jacob Kielland.

Aarre den 24de Juni 86.

Kjære Broder! jeg har havt Gjæster og Forstyrrelser siden sist, og nu igaar døde gamle Farbror Lars, hvilket igjen for en Tid vil gjøre vort besværlige Husstel endnu mere uskikket til ordentligt Arbeide og alvorlig Brevskrivning. Jeg takker dig derfor bare for dit kjærlige Sindelag i dit Brev af 9de Juni; maatte du i min Bog se en Overbevisning ligesaa brændende og ærlig som din Tro. Men længer kan vi ikke komme; jeg kan aldeles ikke begribe, hvorledes du, som ved, hvad Mesterens Liv var blandt Verdens store, kan tale om Kristi Forsmædelse for Statskirkens Embedsmænd; og du kan aldeles ikke begribe, hvorledes jeg kan ville «spotte det Dyrebareste». Thi saa langt ere vi fra hinanden, at det, som for dig er Spot, er for mig det høieste Alvor; og det, som for dig er Alvor, er for mig den bitreste og frækkeste Spot. En officiel Gudsdyrkelse med en jævnt avancerende Embedsstand er den mest oprørende Bespottelse af en personlig Gud ligesom det fører Menneskene bort fra det personlige Forhold til Sandhed og ind i Hyklery og gjensidig Assurance. Og det er slet ikke af nogen Betydning for mig, at Præsterne ere forskjellige; naar jeg laver de saakaldte Præstekjæltringer, saa lukker jeg ikke i Uvidenhed eller Forhærdelse Øinene for de brave; men jeg tager Sigte paa Standen – det er den, jeg vil tillivs, for at bidrage mit til det fjerne Gjennembrud af den dyrebare Sandhed, at intet er for den personlige Gud saa modbydeligt som en Stand, en Korporation – en Menighed. Og ligesom de Troende af alle Sekter kalder sin erkjendte Sandhed for Gud, saaledes er det ogsaa ligt for os – de Vantro, at Forholdet til den erkjendte Sandhed er som Forholdet til Guden – direkte, ensomt og uden Løgn. Det er – som du ved – et langt Arbeide og ofte prøvet: at redde en Religion ud af de Skriftkloges Hænder; men du ved ogsaa, at hvergang det er prøvet, har Raabet reist sig, at det er selve Religionen, selve Gud, som antastes. Det er ikke langt, jeg rækker – forstaar du; men lad mig sige dig, at jeg fuldt vel ved, hvad jeg gjør og vad jeg maa gjøre. Du beder Gud forhindre, at mange falde fra for min Skyld; jeg tror, uden at ville spotte din Gud, at han vil vide mig Tak, om jeg skiller ham af med en Hale af officiel Løgn, for hvis Skyld hans Navn bespottes blandt Hedningerne.

Lad os imidlertid ikke fortsætte dette. Endnu ere vi saa gode Venner og vel

forenede; men slipper vi to – som ere saa uenige og vel bevæbnede, – slipper vi først Ordene løs, saa ved vi, hvor ofte baade Venskab og Broderskab er skyllet bort i de slupne Vandstrømme. Lad det være os nok, at vi holde af hinanden og lad det ikke trykke os som nogen Underfundighed eiheller Ringeagt dette, at den ene ikke kan begribe sig paa den anden.

Dette at Folk kunde tro, du var Model, tør jeg ikke besudle mig med at tænke paa. Idetheletaget er det et sandt Ord af min store Læremester Kierkegaard: Jeg vilde heller være Svinehyrde og forstaaet af Svinene end Digter og misforstaaet af Menneskene. De gamle Forfattere gik saa høit tilveirs, at Mængden bare maabede og undrede sig. Men nu, da Digtingen har nærmet sig til Jorden og taget de menneskelige Dokumenters Form, – nu skal man være Arm i Arm med alle Vinkelskrivere og Blækdjævla. Nuvel – det skader ikke saa meget, naar man bare selv ved Besked.

Vi lever alle godt. Hvis du er paa Sandnæs den 30te eller saa, saa lad mig faa vide en beleilig Tid for en Samtale.

Beate hilser Dikka, jeg ogsaa.

Din hengivne *Alexander*.

Frederik Hegel.

Aarre d: 25d Juni 86.

Her er Scenen omarbejdet; er der mere, saa lad det komme; men hele Manuskriptet vil jeg s'gu nødig have. Hils Hr. Bloch fra mig og tak ham for Brevet; men sig ham, at han maa huske, at jeg har min Samvittighed i Norge, saaat jeg ikke tør skrive dansk selv om jeg kunde; saadanne Rettelser som «vogt dig» – til – «tag dig ivare» – ere selvfølgelige for Theatret; men i min trykte Bog kan det ikke staa. Jeg maa derfor gjentagende bede de danske Herrer om at lade mit Stykke oversætte og forklare af en, der kan norsk. Jeg vil være imødekommende til det yderste; men jeg hverken vil eller kan overføre det danske Talesprog i et Stykke, som skal trykkes under mit Navn. Lad dem bruge de Sprog vendinger, som rammer min Mening uden at tilføie den specifikke

Det gaar vistnok sent – dette Arbeide med Theatret; men jeg indser ikke, der er noget at vinde ved Hast. – Synes De virkelig, at vi kan være saa ublu at forlange 4 Afskrifter? Skal vi sende dem anonymt til Theatrene? A propos! mens jeg husker det: hvis De møder Schwanenflügel, som har besøgt mig, maa De ikke gaa ud fra, at han er indviet; jeg har intet sagt til ham eller nogen anden, fordi jeg først vil have Stykket antaget. –

Deres Uheld med gik os virkelig til Hjerte. Jeg mener, at en Skuffelse i Tillid er meget smertelig for Dem, der har et saa humant og kjærligt Sind imod Deres Arbeidere og Medarbeidere. –

– Jeg beder Dem hilse fru Julie og Jacob. Vi lever godt, men trangt, og naar jeg ser fremover, tænker jeg med Uro paa vor Skjæbne. Imidlertid er vi fulde af Mod og det gaar nok. Lad mig snart igjen høre fra Dem.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Beate hilser alle paa Skovgaard.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Aarre den 29de Juni 1886.

Kjære Ven! – velkommen hjem! jeg har glædet mig over din Modtagelse og over din Tale. Og jeg har mer kanske end Nogen ærgret mig over dette med Jæger, fordi hans Tølperagtighed bringer noget, jeg tror paa, i et galt Spor.

Det er gavnligt, at den uimodstaaelige Drift i Mandfolkene blir klart irettelagt, at ikke Kvinden, – idet hun bliver lige berettiget, – skal tro, at hun er lige belæst. Thi man maa – synes jeg – være ganske uvidende om Hannernes Væsen i Naturen, naar man vil ligestille Driften hos Kjønnene. Det forekommer mig ogsaa, somom ethvert Barn maa kunne føle og forstaa, at der er mere Drift og Fart i et Brev end i en Brevkasse. Men Hovedsagen for mig er, at det bliver – moralsk – mindre vigtigt baade for Mand og Kvinde dette: har du dyppet? eller har du ikke dyppet? Dette med Jomfrudommen er et Pikanteri for gamle Svin, – se det er nu min fine Mening. –

Vi har nu været her i snart to Maaneder; og det er noksaa vel; men just i disse Dage gennemgaar vi en Krise, idet vi ved Dødsfald og andre Uryddigheder i den Grænd, hvor vi bor, trues med at blive husvilde for den halve Husstand, og det er slemt, fordi jeg endnu ikke paa langt nær har det klart for mig, hvor jeg skal hen herfra. Meget afhænger af denne Komædie, jeg har fortalt dig om. Lykkeligvis er den god; men tænk! – de siger, den er frivol! – kan du begribe, hvorledes jeg – Josef (jeg mener ikke ham med Hornene men ham uden Kjortel) at jeg – siger jeg – kan skrive frivolt? – Altsaa er Dydens gamle danske Bøgh imod mig – ja du kan jo Lexen. Men det kongelige Theater har jo ikke blot Pengene; men ogsaa de Skuespillere, jeg behøver og har tænkt paa; derfor strækker jeg mig et Stykke, inden jeg giver dem Fanden med Fet paa. Det kommer altsaa an paa, om jeg kan vente nogen Indtægt; og det blir vel ikke afgjort før udimod September.

Men denne samme Komædie kunde vist ogsaa bruges i Tyskland, og Hegel har raadet mig at spørge Bjørnson om Raad. Kan du sige mig, hvad jeg skal gjøre, hvis noget kan gøres, forat bringe Stykket frem og faa Penge for det? – Nu bliver det ikke trykket for det første, idet Fallussen vil lade afskrive – om jeg vil – *fire* Exemplarer, forat slippe Stykkets Offentliggjørelse; den gamle Paradør – med Rette vistnok – mener nemlig, at hvis en velvillig Presse faar Josefs Arbeide under Behandling paa Forhaand, vil Ministeren utvilsomt være enig med Bøgh, og da nytter ingenting. Skal jeg altsaa lade Manuskriptet oversætte til tysk? – og sende hvorhen? – ved du noget, saa siger du mig altsaa Besked. Du er ganske vist kjed af at holde paa mine Hemmeligheder; og jeg indser allerede, at min Plan om at faa Stykket helt frem til Opførelse uden Navn – det vil neppe lykkes. Alligevel nævner jeg endnu intet om det, da jeg er saa erkeludlei af denne Avistyggen forud.

Mine Pengeaffærer, som du saa heltemodigen tog dig af, da det kneb værst, ere lysere – lad det være din Løn – eller dog en Del af den. Min løse Gjæld er betalt; min i Vexler vel funderede do. skal blive betalt ved et Pantelaan paa en Eiendom, vi Søkende ejer sammen; og vil ikke trykke nogen. Hvad jeg skylder Hegel, regner jeg virkelig ikke saa tungt; for jeg tænker altid: han har jo Bøgerne, og engang maa han jo faa sine Penge igjen og kanske mer til.

Saaledes er den pinligste Del af min Stilling borttaget, og den for mit Blod saa helt uvante Følelse af at være uden Arnested paa den runde Jord er ialfald endnu

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
ikke pinligere, end at det mageligen bæres. Efterat du saaledes længe haver voren uden Efterretning fra mig, være du herved hilset: Tak, at vi har det godt. Om dig og dine og om dine Planer ved jeg intet; fortæl mig noget, naar du skriver. Beate og de smaa lever godt, – her er et deiligt Sted kan du tro! – og vi sender din Kone og alle dine vore venskabelige Hilsener.

Din hengivne *Alexander Josef K.*

J. D. Irgens Hansen.

Aarre pr. Stavanger den 30te Juni 86.

Hr. Irgens Hansen.

Dagbladet, Kristiania.

Jeg vil ikke udtale mig om Deres literære Virksomhed.

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Louise Drewsen.

Aarre pr. Stavanger den 7de Juli 1886.

Kjære Fru Louise! – hvorfor fik jeg saadan en iskold Fornemmelse af Deres siste Brev? – er De sint for noget, saa sig det; hvad skal jeg med disse fem Sider kolde Speilæg? «Kjære Venner»! – hvem er det? – er det en passende Tiltale til mig, som er saa enestaaende aparte for mig selv alene privat og hemmeligt forelsket i Dem? – Hvorfor slaar De trodsigt paa Deres danske Bryst og forkynder, at det er forbi med Norgedyrkelsen? Føi Fanden! lad os komme til Sagen: hvad har jeg gjort? – eller hvad har man sagt? – Om Økonomi har jeg talt saa meget med Dem som det passer for os to; vore Anskuelser om de Ting ere præcis de samme, der er ikke mere at sige om den Ting. Hvad derimod hækledede Punge angaar, saa er vi jo lidt uenige. Vilde De, at jeg skulde sagt Dem det strax, da vi besluttede vor Katastrofe? Sandelig! – hvis jeg havde følt Trang til Forstaaelse og Medfølelse – jeg vidste ingen nærmere at gaa til end til Dem og

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Onkel Viggo; men det er ikke saa og har ikke for nogen af os været andet end en Fortrædelighed, som man sparer sine bedste Venner for, og som man godt kan bære alene.

De bedste Venner er som de fineste Klær; naar det rigtig gjælder, tager man dem frem, men ikke, for at gaa over Gaden en snavset Flyttedag. Hvis De virkelig har lagt alle disse kolde Speilæg i en liden Fornemmelse af Krænkelser i Venskab, saa beder jeg Dem mindelig lægge nogle nye; thi vi er akkurat som vi var – bestandig Eder mere hengivne, efterhvert som Tidernes Ugunst her sliber Overfladen væk og viser Flekker og Mangler, som Ungdom og ubekymret Overflod havde dækket og holdt inde. Jeg skal bede Hegel sende Dem et skrevet Exemplar af «Tre Par» – tillaans for en Aften.

Kammerherren har nemlig tilbudt at lade Stykket afskrive til de andre Theatre, forat det ikke skal foreligge trykket og tygget paa Forhaand i Pressen. Det ser saaledes ud til, at det gjør et fristende Indtryk paa den gamle Paradør. Men De kan ikke tænke Dem min Forbauselse først og min Medynk siden, da jeg hørte, at man fandt det frivolt. Det er ingenting; det er de groveste og dummeste Misforstaaelser af det norske Talesprog. Tænk Dem for Ex. jeg har faaet Bud fra Fallesen, at en Replik er «*raa*» (jeg – Lilleconvallen – *raa*!) fordi En siger til sin Ven om en gift Dame, han gjør Kur til: Jeg er kommen et godt Stykke paa Vei med hende. Dette betyder nok paa dansk noget med Jordemoder; men paa norsk har det ikke Spor af den Betydning; det er simpeltvæk: jeg gjør Fremskridt, avancerer i hendes Gunst o. s. v.

Saadanne Ting er det, Bøgh har trukket frem. (Det er igrunden en blandet Glæde – dette literære Fællesskab.) – Jeg er vis paa, at De vil føle en behagelig Skuffelse; Stykket er fuldstændig «*pynteligt*» nok; saa meget skal man taale nutildags, hvis det spilles anstændigt. Men derimod tror jeg ikke, De vil finde noget meget at rose; det er let – meget let; men det lettede ogsaa mig, og det kan saamænd godt hænde, at det gjør Lykke.

Jeg synes, der staar blandt Speilæggene, at alle bøier sig i Enden for van Dyk – hvad betyder det? – Er det et Citat! eller en Vitz fra Circus?

Vi lever udmærket, og I ere velkomne – mer end nogensinde. Mine Udsigter i Økonomien forbedrer sig; derimod er det gaaet Hul i Foret paa Deres Pragt-Plysh-Portemonnaie-Pung! – Lad mig nu snart høre nogle muntre Toner. Beate

Deres evigunge *Lilleconval.*

Frederik Hegel.

Aarre den 7de Juli 86.

Lad os altsaa være saa ublu at begjære 4. Afskrifter. Naar de ere færdige, antager jeg ogsaa, at Spørgsmaalet om Antagelsen er afgjort, saa vilde jeg bede Dem sende de tre Exempl. til Norge og Sverige; – det fjerde vil jeg gjerne have mig tilsendt, at jeg kan sætte mig i Forbindelse med en tysk Oversætter.

Vi lever fremdeles godt og glæder os over, at De og Deres har det lyst og fredeligt paa Skovgaard.

Deres hengivne *A. L. Kielland.*

Herman Schwanenflügel.

Aarre d. 7de Juli 86.

Kjære Ven! – Tak for Brev og Bog fra Beate og fra mig. De smaa ere sorte af Chokolade og mindes dig med Taknemlighed. Gamle Farbror Lars er død, og i den Anledning maatte vi flytte herhen til Berta i 8 Dage. Nu er alt iorden igjen og alle friske og vel fornøiede. Elven løber og risler, Fuglene piber og skriger, Søen brummer og Græsset gror – ganske som i din Tid. Af nyt er her 6 Andunger – Ællinger! – og min Oldsamling er nu saa stor, at den er delt i Bronze & Stenalder – i to Æsker.

Maatte du længe have godt af den friske Luft og ingen Skade tage af mine Overhalinger, som ere ligesaa velmente som prompte. Hils din Kone fra os! – og vore Venner, du træffer. Beate hilser!

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hansen.

Aarre den 9. Juli 86.

Kjære Roderick! – Tak for Opgjør. Nu ser det skidt ud igjen med Finantserne – synes jeg. – Se denne Regning fra I. A. Køhler? – he?

Lad den ligge hos dig indtil videre.

– Du fortæller mig vedholdende at Lensmanden ikke har betalt – er du rød?
– stævn ham eller skyd ham, – hvad der kan indbringe mest – har Andersen mine Bøger i sit Hus?

– Her er Assurancen.

Intet maa mere betales ud. Jeg er atter nedsunken i Næringssorger, hvil ket jeg siges at have godt af. Men det er Indbildning, ingen har moralsk talt godt af Næringssorg – det skulde da være Lars Oftedal.

Din som før *Lazarus*.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Aarre d: 1ode Juli 86.

Kjære Ven! – Tak for Brevet Lad endelig Astrup være i Fred; det er godt som det er. Han sendte dem ved Ullmann under Navn: En Romsdøl, saa jeg tænkte minst af alt paa en Statsraad. –

Kun to Ord om Kvindesagen – vi maatte snakke, skulde det blive noget rigtigt; og selv da vilde vi ikke naa langt sammen. Thi vi maa være uhyre langt fra hinanden. Ialfald føler jeg en stor Forbauselse overfor din Theori, at Hannens Iver er en Følge af Opøvelse. Hele min Opfatning af den levende Verden i hvilken jeg har mit eneste Fodfæste, modsætter sig dette; det kan jeg slet ikke faa i mit Hoved; hvorledes og til hvad Ende skulde Naturen have opøvet noget naturstridigt igjennem hele det organiske Liv?

Naar det bliver mindre vigtigt baade for Kvinder og for Mænd – dette med Dypningen, og naar altsaa Kjærligheden bliver fri, vil den selvfølgelig blive mere sund, og det er den eneste Ende, jeg kan se paa Syfilisen. Men hverken om Sygdommen eller om Børnene vil jeg tale videre. Thi jeg har Eaaet en afgjort

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Skræk for de Følger, der med videnskabelig Sikkerhed spaaes af Forandringer i
Menneskenes Opfatning af givne Forhold. Jeg tror, at hvis et Forhold er erkjendt
uretfærdigt eller Menneskenes Opfatning paa noget Punkt – in casu om
Kydskhedens Dyd og Afholdenhedens Lovsang – gaar imod det sunde Dyrs
udviklede Forstand, maa man uden at lade sig lokke til at «følge Reformen i dens
Konsekventser» blindt hen give sig til at rive ned, bare rive ned og lade de vise
Spaamænd og de spaaende Vismænd græde paa Ruinerne. – Driften maa løses
fra Kjærligheden – tror jeg –; og naar jeg spaar, spaar jeg saaledes: Engang vil
en human Efterkommer skrive om os: Vi kan ikke uden et Smil læse
Argumenterne fra 1886 mod den frie Kjærlighed. Disse Mænd, hvis
Tilfredsstillelse af Driften gik for sig i Hemmelighed med de laveste Kvinder, –
og disse Kvinder, som intet maatte vide og intet prøve, førend de havde faaet
officiel Ordre til at vorde frugtbare, de vare især bekymrede for, at vi –
Efterkommerne skulde gaa tilgrunde af Sygdommen.

Det er jo netop, efterat Skammen blev borttaget, at vi har faaet Bugt med
Sygdommen, som vi arvede fra Hykleriet. – Ogsaa for vore Børns Moral var de
bekymrede i 1886; de var bekymrede i en Tid, hvor Hovederne var saa haarde, at
de kunde omslutte en Moral, der lærte, at et Barn var en høi Hæder for en
Kvinde, naar en Præst havde pillet hende i Haaret og sagt noget, men den største
Skam for en Kvinde, over hvem der ikke var læst; – denne Tid, hvis Børn kom til
Verden rent tilfældigvis ligesom blandt Dyrene, hvor Kvinderne fødte til de døde
af det, ophobede Sygdom og fordelte det i mangfoldige smaa, som ukaldte og
uønskede væltede frem, hvor alene det for os ufattelige Hyklere kunde dække over
de talløse Forbandelser, hvormed den ynkelige Skare modtoges, – denne Tid var
bekymret for vore Børn! – vi, som i vor moralske Opfatning have adskilt Driftens
Tilfredsstillelse ved en saa dyb Kløft fra den Følelse af Fællesskab, der driver to
Mennesker til at beslutte et tredie; vi, som ved alle Midler søger at forhindre
denne Fortidens modbydelige Avling iflæng – vi – hør du! – det er svært
anstrængende at spaa – hvad? – Her er hundekoldt – maa jeg tilstaa, skjønt jeg
forsvarer vort Klima til det siste; vi lever godt og Beate hilser til din Kone og dig.
Var det i Ørene, Fru Karoline havde ondt – ja for dit siste Brev var ualmindeligt i
Ridset.

Din hengivne *Alexander L. K.*

Jacob Otto Lange.

Aarre den 13d Juli 1886.

Kjære Onkel! – af og til har jeg sagt til Beate: mon der er noget iveien med Onkel Jacob? – der er ikke blot gaaet lang Tid; men meget er hændt siden, som jeg netop kunde tænke mig en Anledning til at skrive for dig, der saa varmt og elskværdigt har fulgt mig og mine.

Digtergagesagen og senere vor Flytning, vor Opgiven af vort behagelige Velvære paa den gamle Families gamle Tomter og Traditioner – alt dette har bragt Spørgsmaal og Interesse fra mange Venner; men jeg har savnet dig.

Find nu ikke, at jeg er fordringsfuld; jeg forsikrer dig, jeg forlanger ikke noget af nogen, uden jeg holder meget af ham. Men lad mig bare vide, at der ikke er noget iveien, at ikke noget misforstaaet Ord eller nogen ond Tale er kommen imellem os; og lad os høre, at I har det godt; – vi paa vor Kant trives og ere ved godt Mod.

Din hengivne Søstersøn *Alexander L. Kielland.*

William Bloch.

Aarre pr. Stavanger d: 20d Juli 86.

Gode Hr. Bloch! – jeg ser, at De er bleven forlovet og sender Dem min Lykønskning – og min Kones, idet jeg tillige beder Dem overbringe Deres Forlovede vor Kompliment.

Mit Stykke vil De forhaabentlig (heller ikke) alligevel ikke glemme, men fremdeles interessere Dem for at faa det frem; jeg vilde saa gjerne være sikret Optagelsen for den mulige Indtægts Skyld, inden jeg vover mig med mine til Udlandet; – jeg mener som Underlag for en Sandsynlighedsberegning.

Lad mig faa tilsendt, hvad De vil have kastreret og omskaaret; jeg haaber, De fandt den forrige Sending vel og propert kapuneret?

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Herman Schwanenflügel.

Aarre d: 2ode Juli 86.

Kjære Schwanenflügel! – du har gjort Uret mod baade dig selv og mig ved ikke før at lade mig læse din Bog om Wergeland. Jeg kunde have gjort det af mig selv – mener du? – ja vist kunde jeg; men du skulde tvunget mig til det for længe siden. Jeg kan ikke sige dig, i hvilken Grad din Bog har gjort mig godt; gik jeg ikke ogsaa og ærgrede mig lidt over Wergelands Kongedigte og Bureauchefsuniform, men mest af alt bebreidede jeg ham at være «forstaaet» af Hartvig Lassen – og nu ser jeg ham saa klar og grei som han var i al sin Uklarhed. Du har megen Ære af den Bog, og jeg kan ikke noksom undre mig over, at jeg ikke har hørt mere om den. De danske har dels ikke liget det norske Svin, dels har dit Frisind været dem imod; men mon de norske har følt sig generede ved at se Jyden gaa saa hjemlig omkring i deres egen Storstue? – eller er det bare jeg, som intet har hørt i min Afkrog?

Hvorom alting er: du skulde have været mindre beskeden og mere norsk og ikke givet Fred, før jeg havde læst. Saa skulde jeg længe før takket dig for den Velgjerning, du har vist mig, og den Opmuntring, som altid stiger af en Bog, hvori der er Varme og Frisind.

Vi lever alle godt – som før. Beate og de smaa sender venlig Hilsen til dig og din Frue; – ligesaa

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hansen.

24de Juli 86.

Ja kan du begribe det Lugtevand? – det er mig aldeles ubegribeligt, hvor det er slaaet hen, naar jeg lugter paa mig selv; thi Armod og Karrighed stinker af mig lang Vei – jeg forsikrer dig!

Modtag disse langstrakte Papirer som en Hilsen fra din nedbøiede; knib –

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
gode Rode! – paa Afdragene; – der er intet saa ruinerende for et knebent Budget som disse ørkesløse Afdrag; og send mig saa 100 Kroner kontant pr. omgaaende; Beate har brugt alle op; jeg faar ikke andet en Kobberskillinger, hvorfor jeg er dybt i Gjæld, til Lammaslagtaren for Dorging, til Marta for Flinter og til Gabriel for en Skyds til Nærland, hvor jeg ingenting fik.

Beate hundser og foragter mig, du sidder og skjænder og tøver, Verden vender mig Røven, og Oftedahl sender mig til Helvede uden Tøven –, men jeg sidder stolt i min – i min – (jeg ved virkelig ikke, hvad stolt jeg sidder i), men alligevel

din Ikkedestomindre.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Aarre den 30te Juli 86.

Kjære Bjørnson! – du maa aldrig mere gjøre mig den Tort at lade Fru Caroline skrive Brevene af; det har jo mest været Spøg, naar jeg har klaget over din Skrift; jeg er slet ikke saa fin paa det; krass du bare væk med din Blækpinne, det meste forstaar jeg tilslut. Jeg skammer mig virkelig over at blive saa udsøgt fint behandlet og du maa hilse Karoline – hun tager sig ikke ud med C –, at jeg synes, det er altfor galt, at hun har havt det Bryd for min Skyld, – til og med noget uhumskt Tøi!

Hvad dig selv angaar og dine Teorier, saa vil jeg herved overgive mig selv til Glemsel og Opbevaring; om vi muligens engang mødes, kan vi tage fat igjen med Munden. Jeg forbliver imidlertid Svin.

Jeg har nu læst dit Brev omigjen; det er dog ikke ganske spildt paa mig; du skal have Tak for Uleiligheden; og jeg skal tænke over det. Men idag er jeg træt og tung; saa jeg egentlig ikke burde skrive, hvis det ikke var min Brevskrivedag. Fru Edgren har besøgt mig nogle Dage; jeg haaber, hun befandt sig vel og for mig var det en Fornøielse at tale igjen med en Kollega. Jeg har været forlænge hjemme; og nu er det saa temmeligt besluttet, at vi flytter til Cernay la ville – tæt ved Paris.

Penge – siger du – ja Tak, som spør; det er lidt skidt nu igjen; men hvis bare

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Fallesen tar den frivole Komædie, saa er der dog Haab. Forresten vil jeg slutte;
det er en rent gal Dag; jeg gaar ned til Søren.

Din hengivne A. L. K.

Meningen er, at du skal ikke gjøre mere for mig *nu* – forstaar du – eller *endnu* – skjønner du.

Johanne Marie Pingel.

Aarre pr. Stavanger 86.

Kjære Frøken Pingel! Tak for Deres Brev af 11te Juli; jeg er meget glad over Deres venlige Ihukommelse. Og hvis De vil sende mig Aviser og saadant noget, saa gjør De mig altid en stor Fornøielse; jeg lever ensomt og griber efter alt udenfra; og selv om der ikke skulde være noget særdeles i det, jeg faar fat paa, saa vil der alligevel blive den charme ved det, De sender, at jeg føler mig erindret af Dem, hvis venskabelige Følelser jeg sætter megen Pris paa. – Social-Demokraten indeholdt helst Stykker af mig, som han satte sammen i sit eget Billede til en liden Dukkediævel som de Fine skulde passe sig for at spøge med. Det er forresten ikke saa langt fra Sandheden. – Jeg beder Dem hilse Deres Broder og Drewsens. Vi leve alle godt og Beate sender sin Hilsen med.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Kielland.

Aarre d: 5te August 86.

Kjære Broder! – saasnart du nu faar Tid, vilde jeg være dig meget taknemlig, om du vilde sætte igang Laanet. Den freidige Stemning, hvori jeg var, dengang jeg havde gjort det første Skridt, er nu meget langt borte, og jeg ser nu meget sort en Stund. Glem altsaa, at jeg mente, det havde ikke saadan Hast og klem paa – er du snil. I midten af September reiser vi; et færdigt Hus faar vi billigt leie i Cernay la ville – tæt ved Paris for det første Aar.

Din hengivne *Alexander.*

Jacob Kielland.

Aarre den 12te August 86.

Kjære Broder! Tak for dit Brev og for din Fortgang. Dine Forslag til Papirer synes mig de rigtige og jeg imødeser dine Udkast. Men du talte engang om et Dokument, som skulde betrygge mod, at jeg belastede mig med ny Gjæld – o Broder! hvis et saadant Dokument kunde sammenskriffues! – men var der noget saadant i din Tanke, saa opgiv det ikke, somom det skulde genere mig, – jeg ved jo, det er mere, forat sikre mig mod mig selv end Eder.

Jeg har nylig givet Andreas Afregning, – det er den ene af mine Vexler, saa der er ikke noget iveien; derimod beholdt jeg naturligvis mere Gjæld end jeg troede, da Opgjøret begyndte, saa jeg trænger 8,000. Men mere bør vi ikke tage, ja – mon vi faar saa meget paa Hannasdal (du siger ved en Skrivgal Paradis) – Eiendommene ere nu under Fabrikpris saa det kniber kanske?

Baby kommer ikke – Tak, hun er et altfor spædt Persilleblad til en saadan Prøvelsestur, – jeg vil ikke engang opmuntre hende, fordi jeg ved det vilde bare blive til Sorg for alle og skræmme hende af i en tidlig Alder, saa hun en anden Gang fik det værre, naar det var nødvendigt. Hils Dikka og de andre, som vilde taget hende og sig dem, at det er umuligt.

Naar vi reiser herfra, kommer vi vel til at bo nogle Dage i Stavanger, – skjønt jeg isandhed ikke ved hvor; men i den Tid kunde vi muligens træffes, forat skilles kanske for lange Tider.

Din hengivne broder *Alexander.*

Kitty L. Kielland.

Aarre den 12te August 86.

Kjære Kitty! Tak fordi du skrev til Fru Pelouse, – jeg kan ikke skrive fransk. Det er alt meget godt og vi ere taknemlige. Men jeg for min egen Part er meget nedtrykt og ængstelig for Fremtiden. Imidlertid maa det have en Ende med denne Dødbidertilværelse herhjemme, hvor jeg mer og mer bliver lig Far. Det vil ogsaa gjøre mig godt, at saavel min Komædie som den lille Fortælling, jeg i disse Dage afslutter, vil opfriske mig literært og give mig det Stød, jeg synes at behøve, af mine Modstanderes Arrighed. Jeg glæder mig ogsaa meget til at komme i Nærheden af dig og af andre fornuftige Væsener; de hjemme have ikke taalt, at Glansen gik af – nuvel! – jeg er selv vanskelig i denne Tid; jeg ved saa vel, naar jeg først kommer ud, vil jeg længe efter alt og alle herhjemme; – og tilslut engang, naar jeg er færdig, vil jeg leve en lang Alderdom mellem Tananger og Aarre – det er bestemt.

Endnu er jeg ikke saa vidt, at jeg kan forestille mig Reisen i dens Detailler; men et staar for mig: nogen maa møde mig paa Peronen i Paris, ellers gaar jeg bardus fra Forstanden. Jeg telegraferer til Lie, de kjender vist en brav Landsmand – Jacob Sømme! er der jo! – det var godt, ham har jeg ikke tænkt paa; og hvis vi faar stige af i dit Atelier, saa vil vi naturligvis allerhelst – Tak.

Synes du ikke selv, det ser noget vanvittigt ud?

Vi lever godt til Helsen, men i Længden og naar Aftnerne mørkner, er det underligt ikke at have noget Sted at reise «hjem» til. Beate er i Byen; Børnene hilser; her er flygende Storm og en kridhvid Rand af Skum, saalangt jeg ser nordover og sydover. Hils Frøken Backer.

Din hengivne *Alexander*.

Frederik Hansen.

Aarre Tirsdag den 17de Regndag 86.

Kjære Rode! jeg skriver paa det siste Blad, og hvis du kommer for Exempel i næste Uge eller naar du vil, saa er jeg færdig med første Gangs Skrivning. Det er mig saa uvant at have endt en alvorlig Bog, at jeg næsten ikke tror det – selv nu, da der kun er tre à fire Dages Arbeide før Enden. Den er mer end almindelig giftig.

Bøger ejer jeg ikke; kan du ikke opdrive noget, jeg kunde læse? – gaa indom til Floor og forman ham til at sende mig noget. «Else», som du var saa snil at ville laane mig, blev liggende hos Thea; vil du forøge din Syndeskyld eller min ved at sende Bud efter den og lade den komme.

Beate siger der var Tøv i dit Hoved om de Bøger, jeg sendte – hvorledes er saadant muligt, efterat jeg har givet Besked, o Rhode?

Jeg mener, at efterhaanden som der kommer Einbanddecken fra Floor, skal du vedlægge passende Indmad og sende det til Poulsen. Andet ved jeg ikke, der var at sige.

Der var bestemt noget om – jo Død og salte Pine! Cigarer Hr. Consul! Mennesket kan ikke røge Kulort – siger Salomon. Jeg har ikke fler; de gik saa fort; send hvad du har af stort og røggivende. Mon det nu var mere?

Jeg vil gaa hjem og spørge min Kone –
og – nei det var ikke mer.

Kjærlig Hilsen med Gud og Sankt Svithun din *A. L. K.*

Ida Aalberg.

Aarre pr. Stavanger d: 21de August 86.

Kjære Frøken! – Tak for Deres venskabelige Interesse. Jeg reiser ikke til Amerika; men i næste Maaned til Cernay la ville – en landsby nær Paris. I Aviserne ser jeg ogsaa af og til Notitser om Dem; og det glæder mig, at det gaar Dem godt, og at Menneskerne holder af Dem.

Dersom De endnu har det samme Værelse med den røde Lampe, vil jeg haabe, at De stundom vil mindes mig, naar det bliver Høst, og det tørre Kjøbenhavnske Støv hvirvler over Kongens Nytorv og omkring Hjørnet med Uhret, Brødrene Andersens Hatte og – ja nu er de vel borte – de kjedsommelige Legetøismænd, som sloges nedenunder i Vinduet i Anledning af Julen? – eller er der kommen nye Legetøismænd? – glem ialfald ikke en af de gamle.

Deres *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Aarre den 24de August 86.

Bloch foreslog i sit siste Brev Fru Oda til Frøken Svendsen; men jeg svarede ikke noget, fordi det kunde være tidsnok, naar Stykket først var antaget. Hvis det nu bliver til Alvor, fastholder jeg med al Kraft Fru Eckhardt, for hvem Rollen er skreven, til hvis Stemme jeg har tænkt mig Replikkerne. Fru Oda er i hver Trevl af sin Person og fremfor alt i Lyden af sin Stemme aldeles modsat den Art af Kvinder, Frøken Svendsen tilhører; det, som Fru Eckhardt vil tilføre Rollen ganske spontant, fordi den er gjort til hende og – haaber jeg – passer efter Maalet – det vil Fru Oda med al sin Kunst forgjæves søge at opnaa. Ikke fordi jeg rangerer de to Damer saa forskjelligt som Skuespillerinder; men fordi hver skal helst spille *sit*.

Fru Friedemann skulde være en liden Present til Fru Hennings; men kan ikke Fru Oda nøie sig med Fru Sandberg? – hvis hun vil gjøre sig Flid, er der ikke saa lidet i tredie Akt. Men forresten holder jeg kun fast paa dette ene: Fru Eckhardt til Frøken Svendsen.

Min nye Fortælling skriver jeg just om. Den vil blive færdig paa tre Uger.

Vi lever alle godt og hilser hjerteligst Dem og alle Deres

venskabeligst *Alexander L. Kielland.*

Jeg skriver ikke mere, fordi jeg har faaet lidt ondt i Øinene af at sidde i Solen og skrive flere Timer.

Edvard Brandes.

Aarre pr. Stavanger 3die Sept. 86.

Mange Tak for dit Brev; nu skulde det atter være morsomt at træffes og faa nogle gode lange Samtaler om os selv og vore Medmennesker. Du siger, det er galt, at vi ikke alle reiser til Kristiania; deri tager du feil. Hvis den By blev Hovedstad i mere end den er det, saa vilde det være en stor Ulykke for os alle. Se

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html til Kjøbenhavn. At de indfødte Nytorvere elsker den, er jo ikke andet, end at jeg elsker Stavanger, – det synes lidt større at være fra større By, men det er mest Indbildning. Men se, hvad den gjør ved at være et helt Folks fælles Ovnskrog uden hvis Lunhed de ikke trives. Sagde ikke engang en dansk Berømthed til en Kollega: Men Gud! hvad vil De i Udlandet? – der kjender dog ingen Dem! – Nei – det er galt, – det er jeg vis paa at klumpe sig sammen – ja Resten kan du udenad; den skal du altsaa slippe for, og jeg reiser med god Samvittighed; men jeg gruer frygteligt for det fremmede Land – med Børn og Kameler.

Det vil glæde dig, at jeg endelig har været flittig og netop i disse Dage skriver mig Fingrene krogede paa Slutten af en Bog, som desværre ikke er stor. Men saavidt jeg forstaar, er den kraftig paa Slutten; derimod er den ikke god paa Façon; – den kommer vel ud før Julen.

Din Broders Artikel om Alladin har jeg læst med Henrykkelse; det er en stor Nydelse og gjenkalder mig de Aar, før jeg blev til noget selv, da hans første Hovedstrømninger gav mig Mod og Tillid til at vrage og vælge udenfor Reglerne. Det, som manglede mig – og formodentlig hele Ungdommen – var Mod til at foragte den Tid, paa hvis vamle Levninger vore Fædre i ubegribelig Døsighed levede. Og det er mærkværdigt, hvilken *beau dedain* (jeg gad vide om det er galt; du siger altid, jeg skriver galt fransk) – men der er noget fransk i denne freidige Foragt, som nu gror op bagved os igjen hos de Yngre. Eller kanske er det altid saa. – Heine syntes sig jo en beskeden Flue imod Lassalle. En Ting er sikker: det literære Mod har voxet uhyre siden Syvti-aarene.

Jeg glæder mig til J. P.s Bog og gruer alligevel lidt. Hvad han skrev, havde i sig et eiendommeligt fint Fluidum, der besad den chemiske Egenskab at kunne udskille Dumhed og Grovhed i deres Følelsesliv, som læste; og det er disse udskilte Stoffe, som jeg nu igjen gruer for at se blottede, medens den arme fine Excellence ligger hjælpeløs i Jorden. –

– Vi lever alle godt og der tænkes paa Reisen i denne Maaned. Jeg drives fremad af Beates og Begivenhedernes ubønhørlige Alliance. Jeg er ikke som du gammel, vissen, stiv hist og blød her – ; men jeg ynder Ro og gruer for nye Ansigter. Jeg skriver ikke pent idag, men jeg har skrevet uden Stands i fem Timer – det er meget for mig. Skriv snart igjen og hils fælles Venner.

Din hengivne A L K.

Frederik Hegel.

9de September 86.

Kjære Hr. Justitsraad! – her er endelig en Bog. Dedikationen til Bjørnson bedes holdt ganske hemmelig; jeg vil gjøre ham en Overraskelse med den. Jeg haaber, at De ved faa Linier paa Siden og ved alle Midler faar trukket Manuskriptet ud til mange Ark.

Bogen er god – tror jeg. Men den er ikke meget elskværdig mod mine gamle Fiender.

Vi tænker nu – kanske allerede den 28 September at reise til Frankrige, hvor vi i en liden By Cernay la ville – nær Paris har faaet leiet den franske Malers M. Pelouse's fuldt færdige Hus for 600 fr. pr. Aar. Jeg ved, dette er ikke efter Deres Hoved; men jeg forsikrer Dem – ja, det vil blive for langt; men vi maa nu afsted.

Hvad der imidlertid ligger mig mest paa Sinde – som De vel kan vide – er Pengene; og derfor har jeg strævet saa med at faa denne Bog færdig, for nu at spørge Dem, om De synes, De kan gjenoptage en maanedlig Udbetaling a conto og da hvor meget?

Jeg ved, Tiderne ere slette, og ingen kan jo vide paa Forhaand, hvorledes det vil gaa min Komædie og min Bog, mange Penge skylder jeg Dem ogsaa – tro derfor ikke, at jeg i nogen Maade vil undervurdere de Betæneligheder, De maatte have; men vær saa snil at svare mig strax. Thi inden jeg faar Deres Svar, kan jeg hverken reise eller overhovedet beslutte noget ordentligt for Fremtiden.

Jeg er ganske stiv i Fingrene og tom i Hovedet. Den 2den Gangs Skrivning har jeg fuldført i 19 Dage! Hils alle Deres. Vi lever godt.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Aarre d: 21de Sept. 86.

Kjære Hr. Justitsraad. Tak for Deres Brev af 16de. Jeg modtager Tilbudet:

6000 Ex. à 325, og er tilfreds – meget tilfreds med Deres Arrangement. Vil De sende mig hertil første Termin; men de tre næste vilde jeg gjerne have til Cernay la ville. – Vil De huske at sende et smukt Exemplar af «Sne» til Bjørnson.

Et Korrektur vilde jeg gjerne læse – ialfald saalænge jeg er her i Stavanger: indtil 12te October. Brandes har tilbudt sig; men jeg tænker, vi nøier os med Hr. Christensen denne Gang.

Vil De ikke være saa venlig at forberede Kammerherren paa, at nu samles der i min Sjæl et stille Raseri over hans Hønerumpethed, og at han maa vente et forfærdeligt Brøl fra mig, hvis han nu ikke skynder sig – et Brøl, som vil give Ekko fra mange Kanter. Vi lever alle godt og ere ved godt Mod. Hils Deres Kjære, som ogsaa ere vore.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Aarre d. 27de Sept. 86.

Kjære Ven! Du har forandret dig – og til det bedre; du begynder at se Naturen og du er bleven Skandinav! – jeg har forsødet min Ensomhed med Billedet af dig – paa en Talerstol under en Trofæ af de tre Flag og med disse bævende Ord paa Læberne: jeg er Skandinav! Vel forstaar jeg din gode og fornuftige Mening; men – ikke sandt? – der er hældt saa megen sød Punch over dette Ord, at det er som Vranken at et helt Studentertog at se det bæve – o dette bæve! paa dine Læber! Jeg for mit Vedkommende har aldrig kunnet forstaa denne Trang til folkelig Sammenslutning. Thi enten mener man politisk Styrke, som skulde vindes; og det er noget Sludder; thi tre Lus ere ikke stærkere end en. Eller man mener, at det intimere Kjendskab og Samliv skulde avle en Fælleskraft, og det tror jeg endnu mindre. Thi jo mere man lærer om hinanden, jo dybere man kommer gjennem den overfladiske Lighed mellem disse tre Folk, desto tydeligere bliver man var, at det ulige er det væsentlige, at Forskjellen er Kjærnen, og at Beblandelsen eller Trangen til den er Skal. Derfor vil Folk ligesom Individuer blive stærke af at føle Uligheden tvers igjennem Ligheden; og jo mere det forøgede

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Kjendskab vil borttage Forbauselsen over al denne ydre Lighed, desto lykkeligere ville vi føle os hver for sig ved at vide et dybt Svælg mellem Nationerne; der er en Følelse af Tryghed i at forstaa og forstaaes; men Lykken – eller den inderste Bevæggrund til at leve er for Folkeslag som for Mennesker: Bevidstheden om at have og være noget ganske for sig selv, – noget som strax og energisk protesterer mod det fremmede, – mod ethvert Broderskab udenfor det rent nyttige eller konventionelle. Derfor stiger jeg ned af Talerstolen og frafalder Ordet: jeg er aldeles ikke Skandinav.

Men at du er bleven det, finder jeg at være et glædeligt Tegn paa, at det er saare langt fra Sandheden, naar du ynder at fremstille dig for mig som et vissent Blad paa Vesterbro. Nu mangler du bare Havet for ganske at blive af med Nytorveren; du vil komme til at skildre Bølger og Skyer og du vil lære – sent desværre! at paaskjønne mine Naturskildringer, mine Parabler fra Dyrene, lige til mit Symbolske Hus i den nye Bog, der er saa overmaade brøstfældigt. Men du skal ikke læse Korrektur denne Gang – Tak forresten! – thi jeg har lovet mig selv, at denne Gang skulde jeg efter saa lang Tid falde ganske færdig og uforberedt ned paa Bordet hos alle mine Venner; og naar du har læst den lille Bog, skal du tage dit Brev og skrive mig til, om du synes, jeg har fundet et godt Sted og om jeg har truffet rigtig midt i Blinken. Jeg tror det nemlig selv.

Du nævner Oftedal. Er det ikke ogsaa din Mening, at Religionen, som nu gaar over til at være frisindet, er værre end den gamle aabenbart reaktionære? Derom handler min Bog; men det er ikke Oftedals Type. Han er selv en Bog – det vil sige: han kan ikke bruges til at vise en Retning, idet han selv er noget af det mest originale, jeg kjender. Efterat de gamle Tordentalere ere faldne overende, faar vi nye Mænd, der følger Strømmen et Stykke, incasserer en Masse Arbeide, som andre har gjort, og «lader Sandheden suge Kraft af Vildfarelserne» – nogle farlige Folk. Idet jeg ledsager Tordentalerne til Graven, peger jeg paa de nye, – det er Bogen. Nu føler jeg, hvor ondt det er ikke at kunne faa snakke med nogen, naar man er færdig.

Vi lever alle godt og reiser i første Halvdel af næste Maaned.

Din hengivne A. L. K.

Frederik Hegel.

Aarre d. 27de Septb. 86.

Kjære Hr. Justitsraad! – jeg er nu aldeles sikker paa, at mit Stykke bliver forkastet. At forholde mig Manuskriptet i et halvt Aar og derpaa afslaa det – deri er der – undskyld! – noget saa overordentligt dansk, at jeg intet Øieblik tvivler paa, at netop saaledes vil det gaa. Vær derfor saa venlig, inden jeg selv slipper mig løs til almindelig Skræk og Forvirring, at beholde Sagen i Deres Haand og lemfældigen at sige Deherrer, at vi ved, hvor dydige de ere, og hvor inderlig vi ere imponerede ved Bevidstheden om, i hvilken Grad de ere dydigere end vi; men at nu har vi nok af dette Spilfægteri, og at Saisonen løber helt fra mig. Tiltrods for al sin Dyd maa de dog forstaa, at det er for Theatrets Skyld, jeg har undladt at trykke Stykket, og derfor skylder de mig Afskrifterne *strax* – enten de saa tar det eller ikke. Venskabelige Hilsener til Dem og Deres.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Stavanger d 2den Oct. 86.

Jeg svarede Dem igaar paa Deres Spørgsmaal om Hr. Nilssens Bog, idet jeg i en Fart passerede en Jernbanestation. Jeg har igrunden ikke stort at tilføie: hans naturlige Begavelse kan være stor nok; men han mangler den Dannelses, som de solide Kundskaber giver, og fremfor Alt er hans Udvikling i alt, hvad der kan kaldes: det sociale af en saa snever og tarvelig Art, at jeg – efter min Maalestok – anser det som ligefrem en Naivitet, naar han giver sig af med en Livsskildring som «Familien Graah». Dersom han viste bedre Besked, saa ser han ellers skarpt nok; og det kan godt være, at Manden en Dag finder sin Vei, og at denne Bog – om den kom ud – kunde blive Anledning til, at han fandt den. Men efter hvad jeg har seet af Bogen, vil jeg ikke betynde min literære Samvittighed med nogen anbefaling. –

Dr. Brandes skal ikke læse noget Korrektur; – jeg har skrevet det til ham. Jeg reiser herfra den 7de, saa jeg faar ikke læst hele Bogen. Men vær saa snil at bede

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Læseren – Hr. Christensen – huske følgende: I Gabrieles lange Tale staar: «ved at spytte Frelseren i Ansigtet» – der skal staa *Mesteren* – ikke Frelseren. Ellers ved jeg ikke noget; og det vil vel blive for tungvint at sende til Frankrig?

Jeg ser med glad Skam, at min siste Uartighed mod dansk Administration er falden ned paa mit eget Hoved; og jeg skal strax skrive et elskværdigt Brev til Fallesen. Min Anonymitet er der nu saa lidet tilbage af, at vi lader den falde overfor de andre Theatere; men vi trykker ikke som Bog før efter Opførelsen og taler ikke til nogen om det.

Vil De sende Korrekturark af «Sne» *strax* til Deutsche Rundschau Lützowstrasse 7 Berlin W. – Jeg lader dem besørge Oversættelsen selv efter Sarauws Fald; men ellers tænker jeg ikke Rodenberg tør trykke Bogen, naar han faar læst den; – jeg glemmer nemlig aldrig, at de strøg mig hele Kapitlet om Konfirmationen i «Gift», fordi Statskirken maatte ikke røres.

Min fuldstændige Adresse skal De faa, før jeg reiser. Vi reiser alle – Beate og Børnene ere friske og ved godt Mod.

Deres hengivne A. L. K.

Mit Manuskript sender jeg med.

Jonas Collin fortsætter vist i sin Faders Spor?

Jacob Kielland.

Holmegenæs d. 2den October 86.

Kjære Broder! nei jeg kan alligevel ikke komme op til Haugesund. Allerede Onsdag Aften gaar vi til Kristiansand, og selv om jeg jo nok kunde forsage de Afskedssammenkomster, man tiltænker os, saa har jeg dog Brug for disse faa Dage til at pakke og ordne. Onkel Axels beder mig derfor instændigt at invitere dig og Dikka herved til Middag Klokken 3 paa Tirsdag; hvis det paa nogen Maade gaar an, saa se til at komme; thi jeg ser virkelig ikke Syn paa at komme til dig.

Det er ogsaa for Pengene, jeg saa gjerne vilde tale med dig, om du kunde finde paa Raad til at skaffe mig Reisepengene. Nu har jeg de første 600 Kroner fra Hegel samt to Maaneder af Gagen – er 266 Kr.; men du ved, det skulde helst

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
være til at leve af den første Maaned dernede; og vi tør vel ikke haabe, at Hypotekpengene kommer før Onsdag, – jeg har forresten ikke seet Gude endnu. Kan du spolere endnu et Par af dine bortdragende Hovedhaar med at udgruble en anstændig Vei til et foreløbigt Laan – ohola-oholiba! – mon jeg nogensinde skal faa dette Ord ud af mit daglige Ordforbrug. Min Komædie er forresten antaget til Opførelse paa det kongelige Theater i Kjøbenhavn.

Dette Brev, siger de, du kan faa imorgen eller paa Mandag, saa maa du svare strax eller komme selv – eller telegrafere, hvis du har en Ide; i Privatbanken her er der Penge at faa laant; andetsteds findes kun de 500 Kroner, som løber rundt om Formiddagen.

Har du hørt, at Arendal begynder? Herlofsen er det galt med; Privatbanken har stanset; det var Heftye's Bank; han har solgt alle sine Aktier for 6 Maaneder siden; men nu ligger han for Døden – Stakkar! Tiden ser slem ud, og dog – rigtigt alvorligt talt er det mest Bobler, Blærer og Oppustetheder, som briste. Det kan være galt nok, at Pengene regjere; men det er dog værre naar der ikke engang er Penge bagom – kun en dum Ærbødighed for indbildte Rigdomme. Hvorom alting er lad mig se dig eller noget fra dig.

Din hengivne *Alexander*.

Frederik Hegel.

Christiansand den 8de Oct. 86.

Kjære Hr. Justitsraad! nu er vi paa Reisen, og imorgen tidligt gaar vi ud af Landet. Vi er her allesammen indtil Else, og vi ere ogsaa alle ved godt Mod, omend vi Voxne føle Benaelsen ved at forlade Slægt og Venner. (Det er en Hôtelpen, jeg skriver med.) Men Beate er den modigste. Min fulde Adresse er saaledes:

le Cernay la ville. – Seine et Oise. France.

Did maa jeg altsaa bede Dem sende Deres næste Brev; og jeg vilde bede Dem have mig i gunstig Erindring med, hvad der udkommer af Bøger. Saa maa De ogsaa debitere min Conto for Abonnement paa Politiken fra 1ste October og

Jeg har faaet en Skræk for den danske Korrektør og de norske Ord. Vil De sende Arkene – baade de 6, jeg har læst (flere kom mig ikke ihænde i Stavanger) – til Fætter Carsten med en Hilsen og et Par forklarende Ord? – Han kjender nøiagtigt mit Sprog og vor vestlandske Dialekt; og han er ubrødelig diskret. Det vilde berolige mig. Til Kammerherren fik jeg ikke skrive i de siste travle Dage; men det skal ske; vær saa snil at bringe ham min ærbødige og allerelskværdigste Kompliment.

Og nu Farvel! fra os alle; saasnart vi er fremme, skal De høre fra os. Hils Fru Julie og Jacob og tak for gode Ønsker.

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland.*

Kitty L. Kielland.

Hôtel des ministres den 13de October 86.

Kjære Kitty! Sandeligen! nu ere vi her! Synes du ikke, det er løie at tænke dig Børnene trimle i dine Trapper. Først i Atelieret er det forresten helt gaaet op for mig, hvormeget af Takken vi skylder Frøken Harriet, og det maa du hilse hende og sige. Conciergen er rørende, og ved ikke det bedste, hun vil gjøre os; og jeg mishandler Sproget paa det mest haardhjertede, forat udtrykke Rørelse og Tak. Men jeg har glemt at spørge dig om jeg tør give disse Mennesker noget, naar vi reiser? – jeg gjør det ikke; thi Undladelsen kan repareres, naar du kommer; mens en mulig Krænkelse af den brave Madame vilde gjøre mig ondt.

Vi maa blive her til Torsdag Formiddag; da først kan Tøiet være kommen fra Dieppe til Rambouillet. Igaar ved Ankomsten havde jeg telegraferet baade til Lie – efter Aftale og til Bjørnson – efter dit Brevkort. Det gik da naturligvis ikke heldigt – desværre; vi fulgte Bjørnsons og troede Lies gik med; indtil det pludseligt viste sig, at de skulde hjem til sig, og at endydermere Frøken Asta ventede os i din Leilighed. Det var en kjedelig Begyndelse, og jeg haaber bare, at det ikke vil kaste nogen Skygge fremover Forholdet til Lies. Nu er Beate og Smaapigerne ude med Frøken Bjørnson og Guttene venter paa Einar – eller er det Erling? som vil følge dem lidt omkring. Disse ere meget snille; men naar jeg

tænker mig om efter den Hjælpermand, som jeg hernæst behøver – nemlig til at følge os ud til Cernay, saa kan jeg ikke bruge den unge Bjørnson – bedre Frøkenen, helst vilde jeg have fat i Frøken Lie. Jeg har skrevet til Jonas og beklaget Gaarsdagen; men de sagde mig, at Lie havde saa brændende travelt med at slutte sin Bog, saa jeg tør ikke gaa derhen.

– Langt ere vi altsaa komne; og Beate er meget modig og henrykt over alt. Vi fandt dit Atelier saa hjemligt og dette Hotel er jo ogsaa som et slags Farsund saa fredeligt og forgjemt i den store By. Men den store By selv har endnu ikke helt grebet mig for alle mine Sorger som Stammens Høvding; men naar jeg nu blir kvit Guttene, har jeg et Par Timer for mig selv til at gjense Stederne, hvor jeg færdedes før og mens jeg vaagnede op.

Hils Frøken Backer paa det hjerteligste fra os

din *Allik*.

Jonas Lie.

Hôtel des Ministres No 32 rue de l'université d 13de Oct. 86.

Kjære Ven! – jeg har havt saadan ond Samvittighed siden igaar. I den store Betuttelse ved Ankomsten faldt det mig ikke andet ind, end at vi alle gik sammen; da vi saa skiltes, og jeg til og med fik vide, at Frøken Asta var her, blev det mig med en Gang klart, hvormegen Uleilighed og hvorliden Tak jeg begyndte Venskabet med. Nu hører jeg ogsaa, at du har travelt i de siste Dage af en Bog, saa jeg vil ikke føre mine Horder til dit Telt, men bare sende min Tak og oprigtige Undskyldning.

Og Frøken Asta, som havde ventet os med Roser! – Du maa bede hende vise sig! – vort Tøi er gaaet lige til Rambouillet, men ankommer did med den lille Hurtighed først Torsdag Morgen; derfor blir vi her saalænge.

Vor taknemlige Hilsen til Fruen; naar vi mødes igjen, skal der være mindre Betuttelse – haaber jeg –; og gid det blir snart.

Din hengivne *Alexander L. Kielland*.

Edvard Fallesen.

Cernay la ville den 15de October 1886.

Jeg beder Dem modtage min Tak, fordi De – efter hvad jeg hører – har drevet mit Stykke frem til Opførelse. Maatte De nu ogsaa faa nogen Glæde af det.

Det kan vel ikke nytte at holde længer paa min absolute Anonymitet; men jo mindre der vides og snakkes paa Forhaand, jo kjærere vil det være mig. Turde jeg derfor bede Hr. Kammerherren – paa hvis Velvilje overfor mit Lystspil jeg altsaa fremdeles gjør Regning, om saa meget som muligt at paaskynde Opførelsen paa det kongelige Theater.

Deres meget ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Cernay la ville den 15de October 86.

Kjære Hr. Justitsraad! De skal have det første Brev fra dette mærkelige Sted. Vi ere vel fremme og slap godt gjennem Havets Farer og mangehaande Uveir. Men De gjør Dem ingen Ide om det Hus, vi har faaet. Et rent Roderi efter vore Begreber – saaledes som Malerne pleier at stable alting sammen. Men morsomt alligevel, og vi tror nok, vi blir fornøiede. Byen er omtrent som Ordrup – dog ikke paa langt nær saa fin; og jeg tror, her er meget billigt – og det er Hovedsagen.

Ialfald øiner jeg endnu ikke megen Mulighed for luxuriøse Tilbøieligheder.

Theateret holder foran vore Vinduer, det er nemlig en Vogn, hvori den berømte Familie Robba giver Forestillinger; men endnu har ingen af os været der. Folk er snille og yderst hjælpsomme. Det lader til, at Mr. Pelouse er meget afholdt, og derfor mødes vi velvilligt.

Jeg sidder og skriver i et uhyre Atelier – langt fra Huset, og jeg tænker, her vil blive godt at arbeide. Foreløbig glæder jeg mig til at høre, hvorledes det gaar min Bog og mit Stykke. Venligste og varmeste Hilsener fra mine til Dem og Deres

venskabeligst *A. L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Cernay la ville den 18de October 86.

Tak for Deres venlige Brev til os af 14 dns og for Deres gode Ønsker.

Det glæder mig, at Tre Par endelig er kommen i Fart; men jeg vil dog helst, at «Sne» skal komme først; og det gjør den vel?

Naar vi engang skal trykke Komedien, maa jeg faa læse en alvorlig Korrektur; for jeg blev tilslut saa kjed af Blochs Blyant, at jeg bare skyndte mig, at faa det fra mig – det mishandlede Manuskript.

Det er ellers mærkeligt, at jeg, som kan være saa stridig paa et enkelt Ord i en Fortælling, kan være saa føielig i et Theaterstykke. Det kommer vel af, at jeg altid har noget, der ligner Foragt for Skuespilleriet – eller med andre Ord: at jeg igrunden ikke er nogen dramatisk Forfatter. Det skal næsten undre mig, om Tre Par gaar godt; og gaar det godt, vil det forringe yderligere mine Tanker om den dramatiske Form. Thi – literært talt – er jeg vis paa, at det er ringere end en hvilkensomhelst af mine Fortællinger.

Det var ikke at vente, at min Anonymitet kunde bevares, naar det trak saa langt ud med Forhandlingerne; nu faar det gaa, som det kan.

Gav De Frøken Ottesen min adresse?

Vi lever udmærket godt, men høist besynderligt. Vort Tøi er endnu ikke kommet, saa vi har hverken rene Klær eller kjendte Gjenstande, men hænger ligesom i Luften uden Fodfæste midt i alt dette fremmede. Men nu skinner Solen efter flere Dages heftigt Uveir, og Solen er for Beate nok til at trives, hvor det saa er; og jeg for min Del føler en paa lang Tid ukjendt Tilfredsstillelse ved at have to Arbeider tilendebragt og ved Følelsen af at være kommen over et slemt dødt punkt i mit Liv.

Jeg venter Jacobsens Bog, som De endelig maa sende mig.

Tak, fordi De tog Carstens Hjælp; jeg tænker, Ed. Brandes ærgrer sig en

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Smule, men det faar være det samme; jeg svor en indvendig Ed efter «Fortuna»,
og den vil jeg holde.

Skriv næste Gang, hvad Tid De tænker, at kunne faa Sne ud.

Venligste Hilsener fra Beate og de Smaa til Fru Julie, Jacob og deres Smaa og
til Dem selv

Deres *Alexander L. K.*

Nu kom Tøiet – Vær saa snil at bede Politikens Expedition skrive Cernay, de
skriver Ternay.

Jonas Collin.

Cernay la ville; Seine et Oise – France den 19de October 1886.

Kjære Collin! tillykke med Deres nye Søn og bring Fru Benedicte min og Beates
venlige Hilsen.

De skal gjerne faa «Tre Par», men De maa vente lidt. Jeg vil nemlig selv først
have fat i Manuskriptet til Trykningen, saa skal De faa det bagefter. Den første
Skrivning er saa aldeles løs, at jeg neppe tror, jeg har bevaret den. Hvis jeg finder
den, og hvis den ikke er saaledes, at jeg generer mig for Efterverdenen, skal De
faa den.

Gaa nu til Tak lige hen til Deres Søster og kys hende fra mig og giv Onkel
Viggo en venskabelig Haand – ogsaa fra mig, og sig dem begge, at de er
sandeligen ikke glemte i vore Hjerter eiheller i vore Samtaler, men kun
foreløbigen puttede lidt tilside formedelst nødvendige Omkalfatringer Flytninger
med mere. Men saasnart vi ere nogenlunde iorden, skal jeg skrive til dem. Saa
kan De igjen gennem dem erfare nøiere end jeg idag kan skildre det, hvorledes vi
rydder os en ny lun Plads i et fremmed Land, – det ser endnu lidt broget ud; men
vi ere ved godt Mod og alle friske.

Lev vel og Tak for Deres gode Ønsker. Vor bedste Hilsen til gamle Fru Collin;
hendes Veninde Baby er trofast til at mindes al hendes Elskværdighed og vi andre
glemmer det hellerikke. Hils ogsaa Hr. Professoren og spørg, om han ikke vil
besøge os her, siden han i siste Øieblik svigtede Ord og Aftale og ikke fulgte mig

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Cernay la ville d. 22de October 1886.

Frøken Ottesen melder mig, at hun er reist til Berlin. Jeg vil dog haabe, hun faar det hende tilsendte Manuskript? Hendes nuværende Adresse er: pr. Ad. Fräulein Hartmann No. 11–I Geuthinerstrasse Berlin W.

Saa har jeg ogsaa faaet Brev fra en, som heder Chs. Soldan pr. t. No. 8 Peder Skramsgade. Han siger, han er Repræsentant for de kongl. Theatre i Stockholm og spørger efter Tre Par. Jeg har svaret, at Manuskript er sendt, og at jeg venter Forslag fra Direktionen angaaende Honorar etc.

Tak for Jacobsens Bog. Den var bedre end jeg havde ventet; jeg var saa ræd, der kunde komme noget, der yderligere kunde forplumre Billedet af den ædle Mand, som kun var kjendt af saa faa. Men jeg synes, at der var valgt med Smag og Pietet (– det islandske var græsseligt!), og mange fine Træk og mange smaa Blottelser har atter gjenkaldt mig hele denne underlige Skikkelse, som jeg holdt saa ualmindeligt meget af. –

– Da jeg skrev Sne ude paa Aarre, var jeg ofte i Vanskelighed, fordi jeg ikke havde mine egne Bøger ved Haanden. Det er saa ofte, man har Brug for at se et eller andet, – om saa bare for ikke at gjentage sig selv i en Sætning eller i en Vending. Jeg ser nu i de Bøger, jeg har med mig hertil, at jeg mangler Skipper Worse og Arbeidsfolk. Tør jeg bede Dem sende mig disse to?

Vi lever nu udmærket og alt er i Orden. Børnene – de tre store ere i Skolen, Skolen er gratuit, hvilket er en velkommen Lettelse. Beate hilser Fru Julie; hun er frisk og fornøiet.

□

Frederik Hegel.

Cernay la ville den 28de Oct. 86.

Kjære Hr. Justitsraad! Tak for Deres Brev af 25de med indlagt Remisse for November fr. 833,33 – og endmere Tak for Deres udførlige Brev, der gav mig Besked om meget. Jeg har nemlig ikke hørt fra noget Menneske, siden jeg kom hertil og har dog selv hver Dag skrevet mange Breve; jeg begyndte at faa Følelsen af at være sat udenfor – uden Andel i Livet hjemme. Fra Dem har jeg jo havt Brev; men det var mig kjært denne Gang, at det var saapas langt, at jeg fik høre baade om mine Anliggender og om Deres. Jeg kan tænke mig, at Høsten kan være deilig, naar den først vil, paa Skovgaard; vi lever ogsaa i en deilig Egn med store Skove, dybe Dale og Skrænter ligesaa bratte som hjemme i Norge; men vi har havt stygt Veir, siden vi kom, kun enkle Solskinsdage; men de er da ogsaa deilige og varme – som norsk August.

Bjørnson har lovet at komme herud og besøge mig, naar han har læst «Sne»; jeg haaber, at De snart kan sende ham et Exemplar; jeg glæder mig til, han skal læse den; og jeg kan aldrig tro andet end, at Dedikationen vil være ham en *behagelig* Overraskelse. Egentlig burde jeg jo spurgt ham paa Forhaand; men jeg synes være saa vis paa, at han vil lige det som det er.

Men jeg skulde ogsaa ønske at vide, hvad De – kjære Hr. Justitsraad! – synes om selve Bogen? Det er ikke mer end rimeligt, at en Mand saapas tilaars som De finder de nye Mænd noget fremfusende; og desuden kan jeg godt sætte mig ind i, at en saadan Bog paa Deres Forlag kan paadrage Dem mange smaa og større Rivninger med Personer, hvis Venskab og gode Forstaaelse De sætter Pris paa – baade for Deres Person og for Deres Forretning. Men det skulde undre mig, om jeg ikke har Ret, naar jeg tror, at inderst inde er der noget i Dem, som sympatiserer med de oprigtigt mente Slag, jeg retter mod de bestaaende Magter; inderst og igunden er De en ligesaa oprørsk Natur – tilgiv det ugudelige Ord! – jeg mener bare, at De er frisindet, og at De glæder Dem, naar Prælaterne faar paa Hovedet; De er blot lidt ængstelig for, at man skal tage Livet af mig og bebreide Dem det skrækkelige Kammeratskab.

Men saa er De ogsaa saa gammel i Literaturen, at De ved, at det Skraal, som vil reise sig om min Bog, det vil baade ved den Kant, det kommer fra og ved det umiskjendeligt oprigtige Had, der præger det, være netop af den Art, som i Tidens Løb viser sig at være Hæder. Laurbær og Lovtaler visne paa Væggen; men

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Raseriet hos en Samtid bliver Guld i Literaturen, og med Tiden faar hverken De eller jeg Skam af min Bog, – tror De vel? Det gjælder bare om at tage den vældige Overhaling med Ro. Og hvad mig angaar i saa Maade kan jeg med Sandhed sige, at jeg længter efter at overhales – jo arrigere desto kjærere skal det være mig. Lad mig derfor ikke miste en eneste af Anmeldelserne, naar de ere onde, og vær overbevist om, at alt, som udøses over mig, gjør mig bare stærkere, – ikke saa, at jeg bliver vred, men saaledes, at jeg føler min Magt og glæder mig ved den.

Forretningsmæssigt talt er her denne Gang en slem Ting: Publikum kunde lade Vreden over Sne gaa ud over Tre Par! – hvad tror De om det? – det bliver iethvertfald en interessant Forestilling. Fallesen nævner 10. eller 14. Novbr.; men det tror jeg ikke stort paa.

De sender mig kanske et lidet Telegram Morgenens efter Forestillingen?

Maatte vi nu begge faa Glæde af begge mine siste Arbeider? det er underligt at sidde saaledes og vide, at snart skal man hænges! – Hils alle Deres fra Beate og mig.

Deres hengivneste *Alexander L. Kielland.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Cernay la ville den 29de Oct. 86.

Kjære Ven! Tak for dit Brev uden Dato. Velkommen altsaa – alene eller i to; Beate ønsker især det doble Format. Du telegraferer altsaa, saa faar jeg i Guds Navn skræve den Mil med dig! Send Jacob; sig han skal leve saa billigt hos os. Lad mig ialfald faa hans Adresse.

Du skal slet ikke samle mer for mig. Krisen er over, og jeg har al Grund til at tro, at den Hjælp virkelig var af den Hjælp, som hjælper over en Grøft, og saa gaar det videre et langt Stykke uden Grøfter. Bogen og Komedien deler Hegel og jeg, saaat Halvdelen gaar til Afdrag paa min Gjæld hos ham. Gaar det nogenlunde, saa kan jeg snart være kvit den Gjæld ogsaa – det er c. 12000 Kroner. Hjemme har Broder Jacob ordnet alting paa det beste for mig, saa jeg er sorgfri – uden at være overgiven.

Siden vi taler om Økonomi paa denne behagelige skriftlige Maade, vil jeg

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
opskrive, hvad jeg har faaet direkte og indirekte ved dig efter Hukommelsen; vil du saa se paa det og lade Karoline se, om det er rigtigt; – jeg vil gjerne vide det, forat ikke Erindringen senere skal forvirre ved at lægge til eller trække fra Tallene.

I.

Først kom der anonymt (østenfra) 100 Kroner

II.

Saa sendte du 700 fr. som du sagde var sendt dig nordenfra. – 700 fr er paa norsk 500 Kr.

III.

Saa kom der «Fra Gud Fader» – 500 Kr.

IV.

Saa kom fra «danske Venner» – sagde du 1100 Kr.

V.

Og saa fik jeg ved Ulmann fra Astrup 1000 Kr. Kr. 3.200

Jeg er ikke ganske sikker paa, om Beløbet fra Gud Fader – Post III – var 500?

Skriv mig til, om dette stemmer.

Naar du kommer, er du naturligvis forberedt paa at ligge her *en* Nat – idetminste? Hotellet – en gammel Kone – er udmærket at ligge i og er desuden landfast med vort Hus. Du skal faa laane Natskjorte. Karoline er ogsaa velkommen; hun skal ogsaa faa laane en.

Din hengivne *Alexander.*

Jonas Lie.

Cernay la ville; Seine et Oise, d: 30te Oct. 86.

Kjære Ven! i et Forretningsbrev fra Einar Bjørnson nævner han, at din Bog er færdig; og jeg skynder mig at ønske tillykke. Naar du nu faar Tid og Lyst, haaber jeg, vi kunne mødes for Alvor. Jeg for min Part staar endnu og kommer vist til at staa længe paa ét Ben ligesom Storken ved Reden; saa jeg kommer næppe til

Paris paa længe. Men vil ikke I prøve at komme herud for et Par Dage? Her er et ordentligt Gjæstgiveri Hus i Hus med os, – vi spiser der selv om Søndagen – og Omegnen er deilig. Hør nu Reisen: Afgang fra gare de Sceaux – place d'Enfert; med ligne de Limours; tager Billet til Boullay-les-Troux – og *glemmer ikke* at telegrafere til mig ved Afgang fra Paris. Saa mødes I med en Hest og kommer hertil i en Fart. – Pludseligt mindes jeg den lærde Frøken Asta, som vist ved dette bedre end jeg, – mon hun ler?

Tak for dit venlige Brev, som jeg fik strax før vi forlod Paris; det beroligede mig ganske; thi jeg fornam at du forstod, hvorledes det hang sammen. (– Jeg skriver saa stygt idag!) Lille Else er ogsaa stadig henrykt over en Dukke, hun fik fra sin ubekjendte Veninde; sender foreløbig Hilsen, indtil de kunne mødes.

Lad mig nu se, at I ere flinke og snart tænker paa os i vor Ensomhed.

Tog afgaar fra Paris Kl. 5,45, Kl. 7, *Kl. 10* Kl. 1, Kl. 5, Kl. 5,55, og Kl. 10 – saa der er mange at vælge og ligesaa mange tilbage.

Beate sender sin beste Hilsen til Fru Lie.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Cernay la ville den 10de Novbr. 86.

Kjære Hr. Justitsraad! – jeg sender idag Tre Par korrigeret, lad saa Kristiania og Bergen faa Korrekturafttryk; der er desværre vist endnu meget dansk i Sproget, som jeg ikke selv kan se; derfor skriver jeg til Heiberg (i Bergen), at han maa lempe lidt paa et enkelt Ord, om det skulde være for dansk.

Svenskernes Tilbud finder jeg saare luset. Skulde det ikke være Helaftensstykke, saa beklager jeg, at jeg har skrevet det – Sig til Krohn, at han maa klusse saa længe med Isen til anden Akt, at Aftenen gaa med. Vil De læse Willmans Brev og give mig et Raad, før jeg svarer?

Det er ikke den tykke Mand, De mener, som hvisker til Gabriele i Gyngestolen; det er en liden vissen Kjøbenhavner, som hed Søren Kierkegaard.

Vi lever godt og har to Fættere i Besøg fra Paris. Beate og de Smaa hilser.

i Hast/

Gunnar Heiberg.

Cernay la ville, Seine et Oise, den 1ode Novb. 86.

Kjære Hr. Heiberg! – nu har De vel faaet Manuskriptet? men pas Dem for det, hvis De vil spille Stykket; thi – som De vil se – er det afskrevne Exemplar meget dansk. Nu faar De snart et Korrekturafttryk fra Hegel, som er bedre; men meget dansk blir der vist altid tilbage i det Stykke; De maa vel rette et og andet Ord, hvis De finder det nødvendigt.

Tak for Deres venlige Brev og Hilsen til Beate, den jeg herved sender venligst tilbage fra hende.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Jeg sendte igaar hele Resten af Tre Par i én Pakke; – jeg tror, det var fra 6 til 11 ark? Jeg synes 5000 Exemplarer er svært meget af det Skidt; men hvis De vil, saa gjerne for mig. Kun vilde jeg bede, at der trykkes bagpaa et af Titelbladene: 1ste Oplag: 1 til 5 Tusinde; jeg glemte det ved Sne. Naar Komedien er trykket, maa den ligge, indtil den tyske Oversættelse er færdig og indleveret.

A. L. K.

Frederik Hansen.

Cernay la ville den 16de November 1886.

Kjære Rod.! – Tak for dit lange og kjærlige Brev af 9de, hvorved du atter er indtraadt i Naade og Bevaagenhed; men det er ikke længer saa godt med

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Humøret. Grunden er én – oprindelig bare én, men – du ved – naar man er paa
Ulag, synes Grundene at være mange, – ja alt er Grund. Saaledes har jeg i nogle
Dage været af den Anskuelse, at vort Ophold her var det blødeste Vanvid, Stedet,
Klimaet – alt var skidt – scittum apostolicum confectum – som Andreas siger.
Og Grunden, som jeg har opdaget med mit ubevægelige Tigerøie (Ill. Tidende),
er den, at Tre Par ikke er Helaftensstykke! – ja men er det ikke Fanden; – der
sidder jeg og laver sammen noget, som jeg – literært og alvorligt talt – helst
generer mig lidt over, og saa faar jeg ikke engang de Penge, jeg nedlader mig for!
Istedetfor Procenter og Reverencer faar jeg 120 Kr. pr. Aften de sex første og
senere mindre indtil 25de – ingenting. Min Skuffelse og Ærgrelse kjender ingen
Grændser! Igaar gik Stykket i Kjøbenhavn; de maa nu ligesaa gjerne pibe og sove
over det; hvis det nu ovenikjøbet gjør Lykke, er det syv dobbelt ærgerligt. Lad os
overgaa til Dagsordenen: Svar paa dit Brev.

I.

Skam og Blussel – det er godt!

II.

mangeartet Dovenskab – do. – visselig!

III.

Regnskab – overflødigt, – afpropop? – har jeg sagt dig, at du indtil videre kan
beholde Fogdepengene hjemme? – jeg har sagt det!

IV.

mismodig – Sludder – nu fik jeg Telegram, at Tre Par var modtaget med
Bifald og tænke sig! – 120 Kr. pr. Aften! – har kanske du nogensinde hørt
om en saadan Jaabespost? – og dog er jeg ikke mismodig – kun gal.

V.

Sne – Lovtaler – meget godt. Morgenbladet har skuffet mig.

VI.

Bogsending. Send Nutiden og Bruuns frisindede Kristendom. Natur kunde kan
foreløbig ligge.

VII.

Finanspolitik – ad Helvede.

VIII.

Du mener altsaa, at Sne vil være en absolut Forhindring for Fogdepengene? – det mente jeg ogsaa før. Men uden at jeg kan sige, hvad det er, som har bragt mig til at tvivle, jeg er nu ikke saa sikker paa det længer. Ser du – Bogen er vanskelig at bruge som alvorligt Vaaben mod en Forfatter. Hyklere og Samfundsstøtter har ikke længer fuldt saa let Spil; der skal mere til nu end de dybe Mavelyd, hvormed *F* – min endnu uplukkede Aprikos, – hvormed han har hævdet sig Mesteparten af Verdens Dyd. Vil man nu prøve at holde mig ude med Sne, maa der gaaes saa dybt ned i Løgn, at de blive næsten gjennemsigtige, og da ved du raaber Børnene: de har ikke noget paa.

Tre Par – derimod, – den skal du se bliver langt farligere, og det manglede bare!!

Naar jeg undtager, at jeg er knusende sint, fordi Stykket ikke fylder Aftenen, og Beate, fordi hun ikke er i Kjøbenhavn og ser det, har vi det rigtig saa koseligt: Styrregn og Storm, Sorpe, Træsko og fire Unger!

J. O. Lange.

Cernay la ville, Seine et Oise den 16de Novbr. 1886.

Kjære Onkel! – siden du svarte saa elskværdigt, dengang jeg spurgte, om der var noget iveien, har jeg hele Tiden skullet sende dig et Venskabs Brev. Men Tiden – kan du vide – løb fra mig i Flytning og andet, og saa bestemte jeg mig til at sende dig Bogen som en Hilsen; – der blev bare udsendt 3 Exempl. fra Forfatteren, saa det var – som du ser en Hilsen af megen Vægt og Værd. Desuden havde mine Tanker under Arbeidet passeret de tusinde Gange over Sandsvær og Kongsberg, thi – som du kanske ikke har mærket? – jeg har taget Scenen fra mit Ungdoms Kjendskab til dine Egne. Menneskene ere mine egne, – det ligner ikke meget den brave Prædikant Monrad! men for mig, der er saa absolut vestlandsk, var det nødvendigt at have et fast, kjendt Sted at sende mine Tanker afsted til, naar jeg vilde skildre den specifikt østlandske Form af det morgenbladske Blærieri; og da var Sandsvær omtrent det eneste, jeg kjender.

Stadig Sne i massevis har vi ikke hjemme i Stavanger; Skovene heller ikke; hele Naturen er igrunden forskjelligere end om det var to vidt adskilte Lande. Derfor var jeg ræd, at jeg ikke skulde træffe Stemningen præcis i Landskabet – Naturstemningen, der for mig – og især i den Bog er mere væsentlig end nogen tror. Det er noget Sludder, naar de snuser op alverdens Allegorier – disse kritiske Forbogstaver i Bladene. Sagen er, at Forfatteren, som drives af Aanden, hører ikke blot Lyden af sine Menneskers Ord; men han hører sine Tanker i Stormen og ser sit Had i den døde Sne, og denne Blanding er Hemmeligheden ved at digte – det er bleven et slemt Ord – nu som før i Verden; og nu som før i Verden kryber de travle Bladlus ud og ind og foreviser og forklarer – sig selv til megen Umag og til Sorg og Pinsel for den, de borer sig ind i. Men kan du forresten begribe, at jeg ikke bliver voldsommere udskjældt?

Skulde jeg ikke have været bisk nok? – mon jeg gaar nedad mod «literis et artibus»? – kan du forstaa, hvorfor ingen raser og bider? – Det har været mig en ren Skuffelse at læse Aviserne, – selv Morgenbladet er manerligt; og jeg havde dog, naar jeg skal være ærlig, haabet, at Morgenbladet skulde været aldeles rasende. Tror du, de betænker sig, og at jeg endnu har det beste tilgode?

Det er baade for Beate og mig saa trist at høre, hvor syg Tante er; du maa hilse hende fra os paa det kjærligste og sige, hvor vi synes Synd i hende, og hvor vi føler os varmt optagne i hendes Venskab.

Men du maa minsæl ikke gaa og være saa modfalden og tænke paa snart at fare herfra. Du kan da vide, vi maa sees igjen; jeg har dig med i mine Planer, og selv om Tante – som du siger – ikke spiller som før, saa er jeg vis paa, hun faar nok lidt Lyd for mig, naar jeg engang kommer. Jeg reiser mange Gange i tyk Sne til Kongsberg og forestiller mig at stige ind til Eder; og naar jeg ordner Fremtiden for en eller anden større Fritid fra Hussorg og Børn, siger jeg altid til mig selv: ja Guttene sender vi til Kongsberg. Det er altsaa langt fra, at du maa være færdig med Livet – kjære Onkel! – og du maa desuden paa Storthinget, forat se, naar mine dyrebare sexten hundrede flagse bort i Luften. Hils Kusine Elisabeth og Tak hende for venlig Hilsen – og lad mig snart igjen høre fra dig. Onkel Christinus's Breve ere Guld værd; men man kan ikke blive gal paa ham, han er jo af Chocolate.

Hilsen fra Beate og Børnene Din hengivne Nevø *Alexander L. K.*

Frederik Hegel.

Cernay la ville den 19de Novbr 1886.

Kjære Hr. Justitsraad! – Skuffelsen over, at Tre Par ikke var Helaftensstykke har aldeles nedslaaet mig. Jeg havde sat mig saa fast i Hovedet, at det var stort nok – jeg ved ikke selv hvorfor; – nu er det mig næsten ligegyldigt. – Jeg har modtaget Deres to Breve af 13de og 15de dns, samt i dette Øieblik Deres Telegram: Tre Par modtoges med meget Bifald! – hvad hjælper det, naar der ikke er noget at tjene? Man faar vel hellerikke Antagelseshonorar for et 2/3 Stykke? –

Tryk 5000 Exempl. – det er da rede Penge! og vær saa snil at sætte: Stykket er oversat og indleveret til tyske Theatere.

Dette er ingen Løgn; thi Oversættersken renskriver nu sit Arbeide og Felix Bloch har jeg henvendt mig til; han venter bare paa Manuskriptet. Jeg følger Deres Raad mod Svenskerne. Tak for Telegrammet. Venlig hilsen

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

A. Willmann.

Cernay la ville, Seine et Oise den 22de Nov. 86.

Jeg har ladet Deres Theatres Tilbud ligge ubesvaret, forat se Udfaldet i Kjøbenhavn. Det blev – saavidt jeg kan forstaa Efterretningerne – en middelmaadig succes; men Stykket blev givet som Helaftensstykke.

Dersom De kungl. Theatrarne vilde forsøge at lade mit Stykke gaa som Helaftensstykke, vilde jeg være tilfreds med det ordinære Tilbud, som antydes i Deres Skrivelse av 6te Nov: 1/8 af nettobeløbet med Fradrag o.s.v.

Derimod synes jeg, at 1/12 af netto med Fradrag o.s.v. – eller 500 Kroner en Gang for alle er for lavt Tilbud for mig.

Deres meget ærbødige *Alexander L. Kielland.*

August Strindberg.

Cernay la ville; Seine et Oise d. 27. Nov. 86.

Kjære Strindberg! – jeg fik for nogen Tid siden tre Exemplarer af Giftas II; men var saa dum at rive Indpakningen istykker, saa jeg kunde ikke engang se efter Poststemplet hvor de kom fra. Jeg skrev da til Bonnier og fik idag Deres Adresse; derfor har De ikke før faaet Svar og Tak. Jeg ventede ogsaa halvt om halvt et Ord fra Dem, idet jeg tænkte, Meningen med *tre* Exemplarer var, at jeg skulde overrække de to til nogen i Paris; – er det saa? eller kan jeg disponere over alle tre? – Det er nemlig for mig, der lader mine Friexemplarer betale af Forlæggeren, – for mig er en saadan Rundhaandethed kolossal og ubegribelig. Som ringe Gjengave sender jeg Dem «Sne» i et noget medtaget Exemplar; men jeg har ikke andet; og De bliver naturligvis bare galere i Hovedet, naar De ser, at jeg fremdeles forkjæler de Satans Fruentimmerne. Men vi ere saa forskjellige – ikke saa meget i det Grundstof, hvoraf vore Karakterer ere dannede, – der er vi tvertimod meget lige hinanden. Men alt, hvad der har mødt os fra vi slog Øinene op i denne Verden, har været saa ganske forskjelligt; – vore Liv, vor Skjæbne, vor Plads mellem Mænd og vor Vandring blandt Fruentimmerne – alt er saa forskjelligt som muligt. Derfor griber De mig dybest i Skildringen af Guttedagene, før Livet endnu har taget Grundstoffet saa stærkt under Behandling; medens jeg senere i Studenterskildringen var ganske kold og følte Afstanden mellem svensk og norsk. Der er nemlig det ved Deres senere Bøger, at da De med Vilje forsmaar det kunstneriske ved selve Fremstillingen, bliver der ikke nok tilbage for den Læser, der er aldeles ukjendt med Skildringens ydre Apparater. – Examensvæsen og hele det svenske Væsen med Adel och Nationer o. s. v. –; den, som mangler Maalene, forstaar ikke hvor dybe Nederlagene ere, eller hvor opmuntrende Sejeren; naar ikke selve Fremstillingen giver den Understrøm, der bevæger Læseren op og ned, bliver Reisen en Reisebeskrivelse og ikke et Stykke bølgende Liv levet sammen med den, der gaar foran og fortæller. Men da jeg kom fra Jäsningstiden over i Giftas II, følte jeg Livet igjen, et intenst og stolt Had, som vederkvægede mig og muntrede mig op. De kjender godt nok mig og min Metode til at vide, at jeg ikke sætter megen Pris paa Deres

Noveller som saadanne; men Understrømmen – dette velsignede Raseri – uden Tvivl eller Skaansel, saa aarvaagent og snedigt i sin Forfølgelse, det griber mig saaledes, at jeg formeligt misunder Dem og sørger over, at jeg umuligt kan være enig med Dem. Men Livet har i den Grad forkjælet mig, at jeg har faaet Tid til at omforme min Gnist af det velsignede Raseri; medens De i selve Smerten gnistrer og lyner til alle Kanter. Thi De lever ganske anderledes i Smerte end nogen anden, jeg kjender; og derfor kan en som jeg kun fra det fjerne forstaa, hvorfor De er bleven den, De nu er. Men noget er der mellem os, som gjør, at paa samme Tid som jeg slænger Deres Paradoxer ad Helvede til, paa samme Tid faar jeg Dem ikke ud af mit Hoved; og det er ikke frit for, at naar jeg sidder fed og fornøiet og pudser min blanke Staalpen, farer det gennem mig med en ond Samvittighed: var det ikke bedre at staa paa Gaden med Strindberg og kaste Sten i de pene Vinduer. Dette er omtrent den Forskjel, Livet har frembragt mellem os; jeg vilde gjerne, at De skulde føle, hvorledes jeg forstaar, hvor ondt De har det – uden at dette skulde krænke eller irritere Dem. Og hvis De vil overse min beklagelige Svaghed for Fruentimmerne og tillade mig i omtrent alting at være uenig med Dem, saa haaber jeg vi skulle forblive gode Venner og inderst inde i Forbund og Slægtskab med hinanden. Lad mig nu snart høre fra Dem; sist fik jeg bare et lumpent Brevkort. –

Deres *Alexander L. Kielland*.

Pietro Krohn.

Cernay la ville den 2den December 1886.

Kjære Ven! Tak for to meget elskværdige Breve af resp. 12te og 19de November. Alt i alt maa jeg jo siges at være sluppet vel fra mit vovelige Stykke. Der har været en forunderlig Uklarhed – synes det mig – over Indtrykket. Ikke saaledes, at Dommene have været mere forskellige end ellers; men det har været Publikum noget uvant og uforberedt, at denne Gang vilde nu den ugudelige Forfatter bare være spøgeful. Alle Mennesker har ligesom ærgret sig, – jeg ved ikke hvorfor. Naar jeg selv er paa Komædie, morer det mig mere at høre to dygtige Kunstnere bytte Ord end at se dem sætte sig paa høie Hatte og gemme sig i Klædeskabe;

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
men det staar vist endnu for en Del fast dette: der maa bestandig ske noget paa Scenen. Og dernæst er der dette uheldige, at man i Danmark ikke kjender den Kjøbmands-Adel – undskyld Ordet! som i vort Land besidder den udenlandske Opdragelse og den gode sikre Tone. Saasnart der i Danmark nævnes Konsul eller Grosserer, faar man en Smag af noget blæret, snobbet – ialfald rundmavet med Guldkjæde paa, næsten henimod Jøde. Dersom de tre Herrer i mit Stykke ere Damerne underlegne i noget, maa det ialfald *ikke* være i Elegance og sikker gentlemansmæssig Holdning. Og det er jeg bange, Brødrene Poulsen ikke har forstaaet. De Danske paa Scenen faar ikke Selskabsfinheden frem, førend det gaar paa Fransk med Titler og Pommade. Dersom de tre Herrer ikke ere absolut «Hertuger», saa kan jeg forstaa, at hele Stykket bliver pinligt, og det tror jeg har været Feilen. Jeg gad vide, om det ikke vil gaa bedre i Sverige. Mandfolkene der ere mere omhyggelige med sine Façader end i Danmark. Jens Waage skal saaledes være stor og blond, med aabent Ansigt og Hovedet tilbage; rig, godmodig og vigtig.

Jeg hører, Emil Poulsen var liden, sort, insinuant, – jeg har endog faaet en Hentydning fra en Ven, at han i Masken lignede Ed. Brandes. Det er nu nok til at rykke Stykket helt ud af sin Gjænge.

Derimod kan jeg ikke begribe, at Fru Eckardt ikke var god. Frøken Svendsen er vistnok ikke snerpet; men der er saamænd heller aldrig nogen kommen hende for nær. Hun er af de Fruentimmer, som vi snart faar nok af, for hvem Elskoven er noget usundt Sludder, som de synes er halvt ækelt og halvt at le ad. Nu har vi – Nutidens Mænd – vi har med en Gang revet ned hele Elskovens Mysterium, kværket Nattergalen og slukket Maanen. Nu kommer der af denne Forandring nye Fruentimmer – sikre, fordi de ved Besked, men dumme alligevel, fordi de endnu ikke vide – som Boccacio siger – med hvilket Horn Mændene støde; – naar de naar frem til selve Elskoven, vilde de smelte – glædeligt overraskede; medens Elskoven fordem næsten altid skuffede Kvinden. Dette skulde efter min Beregning netop passe for Fru Eckardt.

Kjære Collin! – dersom Theatret siger, at det ejer Manuscriptet, saa ved jeg virkelig ikke noget at sige derimod; det synes jo noksaa rimeligt. Men kan De faa det ved Snedighed, saa er det Dem vel undt. 1ste Skrivning brændte jeg i Norge; den var for generende.

Vi lever alle godt undtagen Beate, som længe har havt Plage af Gigt i Tænderne. Det er ikke til at undres over – sligt Veir, som her er. Jeg selv er mere afhængig af Barometeret end man skulde tro efter min Sundhed, og derfor har jeg levet nogle tunge og triste Dage, – ikke oplagt til noget. Derfor faar De først Svar idag og saa kort.

Hils Deres Frue og gamle Fru Collin og Onkel Theodor og ude hos Drewsens og Pingels – fra Beate og mig

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Cernay la ville den 13de Dec. 86.

Kjære Hr. Justitsraad! – der har gaaet en altfor lang Tid, siden De hørte ordentlig fra mig, og jeg har levet nogle Uger i en saa nedtrykket Stemning som De maaske neppe tror mulig hos mig. Her er – oprigtigt talt og ganske mellem os – her er fælt. Det vil sige: dette knebne og indskrænkede Liv bliver mig i Længden en Lidelse; – og saa har her til og med været et Veir! – saa har Beate været et Par Dage i Paris og jeg har havt hele Huset paa mine svage Skuldre – De husker dem vel? – ja jeg ser, det kan ikke nytte at opregne mine Lidelser, for De sidder bare og ler; men De kan tro, jeg har været sær, sint og ufordragelig, doven og ulykkelig. Men da jeg vaagnede idag, sagde jeg til mig selv: der er kun en Redning: Arbeide! – og derfor sidder jeg her foran en ophobet Bunke af ond Samvittighed og ubesvarede Breve.

Fra Dem har jeg tre – av resp. 23de Nov, 4de Dec. og 6te Dec. med Anvisning 833,33 fr. – ja, det var ogsaa en af Sorgerne. Vistnok har jeg 1000 fr. i Postsparekassen her for Livs og Døds Skyld; men det er ikke til at faa ud med mindre end 8 a 14 Dages Varsel, og nødig vilde jeg tage ud det lille, jeg har sat

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
ind. Og her er jeg ganske fremmed og kan ikke hjælpe mig frem med Laan. Jeg fik saaledes først den 11te Anvisningens Beløb tilbage fra Paris, og jeg vilde nogle Dage have været aldeles uden Penge, om jeg ikke tilfældigvis havde faaet 400 fr. fra Berlin. Men det var en ny Ærgrelse, som jeg endnu ikke har forvundet. Tænk Dem! for hele «Sne» betaler Deutsche Rundschau 400 fr. – og for Fremtiden et gratis Abonnement paa Tidsskriftet. Jeg vil skrive et bittert tyskt Brev til Rodenberg. – Hvis De for de følgende Maaneder – og nu haaber jeg, at mit Liv er forlænget med nogle Maaneder? – hvis De vilde sende mig de 500 Kr. saa nær den 1ste i Maaneden som muligt – helst lidt før, da det tager Tid at sende Anvisningen ind til en Ven i Paris, – eller om De kunde sende de 833,33 fr. lige til Posthuset her i Postanvisning? – det vilde nu være allerbequemest, hvis det gaar an for Dem.

Jeg vilde svært gerne vide lidt om, hvad jeg nu kan have tjent ved Theatret. Kunde De underhaanden forhøre Dem? – naar noget forfalder til Udbetaling, beder jeg Dem hæve det og lade det indgaa hurtigst i Deres Kasse – til Dæmpelse af Renterne og til et trøsteligere Aarsopgjør end ifjor. Det er dog det, som holder os oppe og som vi siger til hinanden mange Gange: alting kan taaes af Savn og Ubekvemhed, naar vi bare ved, at det gaar opover igjen ud af Gjæld og Bekymring.

Jeg burde rettet nogle slemme Trykfeil i Sne og et enkelt Ord; men nu faar det være. 2det Oplag overraskede mig; det var godt gjort i saa slette Tider. – Tak for Bøgerne. Pontoppidan skuffede mig frygteligt; – er det noget at skrive om for en voxen Mand? – hans Stil er desuden nu ligesaa opfyldt af Adjektiver som Schandorfs. Det er besynderligt, hvorledes en ung dansk Forfatter med Talent kan skrive saa ganske løst flydende ovenpaa eller ved Siden af sit Lands og sin Samtids Liv og Trængsler. Det er omtrent som i gamle Dage, naar Skjalden gik tilveirs i Skyerne, forat glemme Verdens Tummel; og dog var det siste, jeg læste af Pontoppidan, noget udmærket aktuelt og levende.

Jeg har en Fornemmelse af, at der var endnu meget mere, jeg skulde sagt; men den store Bunke foran mig –; altsaa de kjærligste Hilsener til Dem og Deres fra os alle.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Cernay d. 21d Dec. 1886.

Kjære Hr. Justitsraad! – Tak for Brev af 17de med indlagt 850 fr. i Sedler. Mit Humør er bedre, og jeg skal tænke over Deres gode Raad.

Jeg var vel tilfreds med Indtægten ved Theatret; skynd Dem at hæve de optjente 2000 Kr., at de kunne forskjønne Aarsopgjøret. Jeg har været flink til at tjene Penge i det siste Halvaar; og den Sparsommelighed, som De uden Tvivl har bemærket er et saa fremherskende Træk hos mig, – denne Sparsommelighed – Hr. Justitsraad! – er nu gaaet over til den smudsigste Gjerrighed. Derfor har jeg ikke endnu været med min Fod inde i Babylon siden Gjennemreisen; jeg lever herude som en havesyg Bonde blandt de andre, røger disse forbandede Papircigarer og drikker sur Landvin dertil. Vedlagt Fuldmagt for Theatret.

Lies Bog har jeg ikke faaet; men kan De forstaa, hvorfor jeg ikke faar Tilskueren? – *Pludselig falder der mig noget skrækkeligt ind!* – jeg har dog vel aldrig bedet Dem subscribere for mig paa Nutiden? – for det Skidt faar jeg til min store Forundring regelmæssigt, medens jeg endnu ikke har faaet læst 2den Serie af J. P. Jacobsens Breve ejheller fru Skrams Novelle. Har jeg skrevet «Nutiden» for «Tilskueren», saa glem min Daarskab; og lad Abonnementet paa Nutiden uddø saasnart som muligt, og skaf mig – jeg beder saa mindeligen – *strax* Tilskueren.

Ser De, hvor jeg begynder at skrive stygt? – jeg er ræd, det er Skrivekrampe; det er mig ikke muligt at faa det penere.

Vi bereder os til Julen, saa godt vi kan. Fra Paris kommer Søster Kitty, hendes gode Veninde Frøken Backer og en ung Fætter af mig Jacob Kielland Sømme – ogsaa Maler. Juletræet sætter vi i et Værelse i Hotellet, hvor vi ogsaa vil spise, da der slet ikke er Plads i vort Hus. Ved Babylons Floder sidder vi uden at græde –, men lidt landflygtige føler vi os jo. Beate er den beste; det er især jeg, der begynder at lide ved dette Bondeliv. Men glædelig Jul for os alle – for Klareboderne Nr. 3 med den lange Række lune Værelser, for store og smaa i Huset, vor hjertelige Julehilsen til Eder alle! – fra Beate og Børnene og fra

Deres hjerteligt hengivne *Alexander L. Kielland.*

Edvard Brandes.

Cernay la ville, Seine et Oise den 29de Dec. 86.

Kjære Ven! Aaret holder paa at gaa ud, før jeg faar skrevet til dig efter denne lange Taushed – rig paa Begivenheder for mig og mine. Jeg har ikke hørt fra dig siden før «Sne»; og jeg har stundom tænkt, du kunde være lidt muggen paa mig, fordi jeg saa underfundigt lod min Komedie uomtalt. Det var min Drøm at faa et Stykke spillet anonymt; og da det drog ud i Maaned paa Maaned med Snak mellem Erik Bøghs Dyd og Kammerherre Phallussens Last, blev jeg saa tvivlsom overfor det hele, at jeg troede, det vilde blive et nyt mislykket Forsøg paa at komme op paa Scenen. Det blev det dog ikke helt; og din Anmeldelse var mig en stor Trøst; jeg vil prøve en Gang til – uden Spor af Moral – bare lempelig Moro uden Karikaturer og uden Problem.

Thi nu har vi Pinedød nok af det for en Stund. Eller er ikke ogsaa du underlig brækkefærdig af alt dette Alvor? Ak – om vi nu kunde faa os en af de store gode Samtaler; thi nu har Stoffet ophobet sig. Især føler jeg det, som lever i Ensomhed og ingen taler med. Inde i Paris har jeg ikke været endnu; Lie har jeg ikke talt ti Ord med i mit hele Liv! – og Bjørnson er jo saa meget ældre og anderledes end vi. Hvor skal jeg da begynde i et lidet Brev? – Først igaar fik jeg 2den Serie af J. P. Jacobsens Breve. Det var en Glæde og dog – hvor vemodigt for os, som kjendte ham. For os er hvert Ord et Lys, der streifer over en af hans 63 Sider; jeg gad vide, om Fremmede faar Indtryk af, hvor uendeligt mangesidig han var, og hvor fint Facetterne vare slebne. I samme Hefte stod en Fortælling af Fru Skram, som jeg havde seet dig rose.

Den gjorde et dybt Indtryk paa mig og aftvang mig en Anerkjendelse af Talent hos hende, som du ved, jeg før – ja du forstaar: Sætningen blev saa kjedelig. Men sig mig – ganske mellem os – faldt det dig ind, at det lignede Beate og mig? – os faldt det ind; men lad mig høre, hvad du mener. Rosmersholm greb mig, som den jo maa. Men jeg kan ikke længer lade være at smile lidt af al denne Forskrækkelse og af disse arme Idealer, som tuller hjemløse omkring. Din Anmeldelse var ualmindelig god. Mimoser skuffede mig, og jeg blev meget

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
overrasket, da du fandt den dristig. Jeg synes ikke, den er paalidelig i Skildringen, lidt overlæst i Stilen, samt snobbet. Han kjender ikke disse høie Herskaber, saa at han tilbørligt kan tumle dem overlegent. Derimod har han Ret – hvad du modsiger – i at Baronnen falder over Malkepigen; – thi det er nedarvet hos ham som det selvfølgeligste: hvor der ligger en Malkepige, der lægger man sig. Og nu paa siste Side kommer først de siste norske Bøger. Jeg læste netop din Broders – hils ham fra mig! – hans Brev til Krohg. Det er sandt: det er lige galt overalt. Og dog blir jeg ikke saa nedslaaet af sligt; – jeg blir nok gal og sint; men jeg tænker alligevel som saa: det er godt, at det kommer ud, at Samfundshykeriet viser sig i saadanne Bylder, som man kan tage og stikke i. Men det er jo en Skam og en Tort for os alle, at en enkelt skal lide for Tanker, vi alle ere med paa; – det blir formeligt generende ikke at rammes af saa dumme Love. Mon hvordan jeg skal faa fat paa Albertine og Mandfolk, for den gaar vel snart samme Vei? Og saa Krigen – nu er Arket ude.

Vi lever nok saa godt og meget billigt; saa jeg haaber om et Par Aar at være paa fode igjen, og da taler vi om at komme til Kjøbenhavn. Beate sender venlig Hilsen og mine Smaa til dine et glædeligt Nytaar!

Glædeligt Nytaar! – og Tak for det gamle!

Din hengivne *Alexander L. K.*

Frederik Hegel.

Cernay 5te Januar 1887.

Glædeligt Nytaar – Hr. Justitsraad! og Tak for det gamle!

Her er to Breve fra Dem at besvare.

– Vor Jul var jo noget underlig. Træet stod i et Hotelværelse, og vi var jo en liden Flok fremmede Fugle langt hjemmefra. Her er det ikke til at være om Vinteren og vi lider af Kulden. Især synes jeg Synd i Guttene, som ikke har Spor af Opvarmning; hos dem ligger Isen paa Ruden snart en Uge gammel og en halv Tomme tyk. Om Natten er her Snestorm, og Snefanerne ligger halvanden Alen i Gaderne. Klimaet – i Frankrige! – det er Pinedød Humbug! – Imidlertid trykker

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
vi os sammen om Kaminen og trøster os ved god Mad. Og det er besynderligt, ingen feiler noget. Vi fryser værre end hjemme; men ingen er forkjølet. Beate er saa frisk som hun aldrig har været, og Børnene ere rundkindede og muntre. Saa vi har det godt; men jeg ærgrer mig frygtelig over al den Humbug med Solen i Frankrige!

Hils nu et hjerteligt Nytaar til Fru Julie og Jacob – Jule & Nytaarskort findes ikke i Cernay – og Tak for det gamle Aar – Fra Beate og mig.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Ernst Motzfeldt.

Cernay la ville; Seine et Oise 5. Jan. 87.

Kjære Principal! – jeg er bange, du er vred paa mig? – javist var det l50 – se selv! Men kan du nu begribe, hvorledes et saa klart juridisk Hoved som mit kan ørske saaledes? – og dertil lokke andre med ud i Dumheden. Er du meget ærgerlig?

Jeg har skrevet til Josephson, at Skylden alene var min og gjort min Undskyldning, saa du behøver ikke at have mere med Sagen. Skulde han alligevel sende dig disse Satans Kroner, faar du vel kvittere og sige, at jeg desværre er lidt fjollet. Men det er haardt for en gammel Kontormand. Hvorfor forblev jeg dog ikke ved jurisprudensen?

Forresten skammer jeg mig for meget til at kunne spøge; og jeg imødeser med en vis Spænding et Par Linier fra dig: om du er meget sint paa mig? – jo! – Dokumenterne var i en deilig Orden.

Din skamfulde *Alexander L. Kielland.*

Louise Drewsen.

Cernay la ville, Seine et Oise 6te Januar 1887.

Kjære Fru Drewsen! Deres Brev har ligget hernede i Atelieret nogle Dage ubesvaret, fordi Veiret har været saa frygteligt, at jeg har holdt mig hjemme,

Jeg havde nok hørt, her kunde være koldt; men jeg troede dog ikke, det kunde være saa rent bandsat. Sneen ligger høit, og Isen paa Ruderne inde hos Gutterne er tommetyk og snart en Uge gammel. De har slet ingen Opvarmning, og vi har en Kamin til vort og Smaapigernes Værelser; saa vi lider virkelig af Kulde.

Men underligt nok! – hidtil har vi alle været friske; Børnene blir tykke og røde; og Beate har ikke paa mange Aar været saa frisk og fornøiet. –

Jeg tror at hele Verden er i en urolig Sindstilstand, og at det speiler sig i enhver, der lever med i Tiden. Selv har jeg intet at klage over; mine rent personlige Forhold er jeg fornøiet med; alligevel har jeg hverken den Ro, der giver Lyst til Arbeide, eiheller noget bestemt rettet Raseri, der tvinger mig til at arbeide, og derfor er jeg tung, og Beate og Børnene siger, at jeg er sint og hidsig i Smaating. Naar bare Barometret vilde stige og Luften komme tilro, saa skulde jeg igjen blive snil og munter.

Det kan ikke nytte i et Brev at ville forklare, hvor underligt langt De er borte fra at forstaa Beates og min egen Opfatning af dette med Drachmann. Det var os en Skuffelse, at De vedbliver at tro, at De skylder eller at vi ønsker en Forklaring. Hvad der gjorde os ondt var, at De kunde tro, vi vare svækkede i Venskabet; det andet – ja det kan ikke nytte i et Brev, men hvis jeg havde Dem Ansigt til Ansigt skulde det dog vel lykkes mig at faa Dem overbevist om, hvor absolut ligegyldigt det er for vort – Deres og mit – Forhold – ja for os fire – hvor ganske uden Betydning det er, om en Femtemand er Ven for en og Uven for en anden af os. Se jeg holder jo for Exempel i nogle Ting paa Edvard Brandes, men aldrig har jeg derfor frygtet at miste Deres Venskab; og med hvilken Ret kunde De da saa stygt mistænke mig for at stille Fordringer til Dem og Deres Mands Venskaber.

Men baade De og Drewsen har set saa meget af Digterforfængelighed og Skinsyge paa nært Hold, at jeg virkelig tror, I mener, jeg føler Jalousi ved Drachmanns Gjenoptagelse i Eders Omgang. Mod dette kan jeg ikke forsvare mig; thi hvis Eders Kjendskab til mig ikke indeholder Frifindelsen, saa er Forsvar Anklage. Og især synes Beate, som dog aldrig har gjort literære Fordringer, at De ikke skulde draget hende ind under de onde Formodninger; og Deres skarpe og haarde Brev har gjort hende mere ondt end De maaske tror. Jeg vilde inderligt

«Kredsen» og fra al den onde Tale i Deres store By, og gjenfinde de rent menneskelige Sympatier, som binder os sammen.

Dyp nu strax Deres Pen igjen og trød ind til os – som paa Hjortevang – sikker paa at være velkommen fremfor nogen anden.

Glædeligt Nytaar til Onkel Viggo og Deres Børn fra Beate og os alle.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Kielland.

Cernay la ville; Seine et Oise d: 8de Jan. 87.

Kjære Broder! – glædeligt Nytaar for dig og dine og Tak for det gamle. Du havde kanske ventet at høre fra mig før om Pengene, som nu ere komne Fred. Hansen ihænde og vist allerede for størsteparten ere distribuerede. Men her har været et saadant Veir, at jeg ikke har kunnet opholde mig i Atelieret, og hjemme er der ingen Skriveplads. Af min Gjæld i Stavanger bliver der nok et residuum – det vil der vist gjerne blive efter Gjæld –; Summen Hypotek var – som du vel har faaet vide – 7000 og nogle hundrede opimod 8, hvoraf du ved, jeg fik et tusinde med paa Reisen. Men hvad der saaledes ikke bliver betalt af Hyp.Laanet, lader vi staa i en ældgammel Fontenelle-Obligation fra Jonas's Tider i Sparebanken. Fredrik faar mine Fogdepenge til Renter og Afdrag, til min Livspolice m. m.; – selv klarer jeg mig herude med de 600 Kr., Hegel sender mig hver Maaned. Nu – da det værste er over, maa du ogsaa faa vide, hvor galt det stod med mit Regnskab hos Gyldendal. Jeg skyldte ihøst 14,000 Kroner! Men siden har jeg tjent følgende:

Sne – 13 1/2 Ark à 325 Kr. (6000 Ex)	Kr. 4,387,50
Mine Friexemplarer (som jeg tar Penge for	35,–
Tre Par 11 1/4 Ark à 270 Kr (5000 Ex)	3,037,50
Mine Friexempl.	33,80
2d Opl. af Sne 13 1/2 Ark à 110 Kr. (2000 Ex.)	1,485,–
Det kngl. Theater indtil Jul	
2–9 Opførelse af 3 Par	1 848,06
Antagelseshonorar af samme	300 –

Saa det værste maa jo siges at være over; men som du ser – det var paatide. Og havde jeg ikke faaet denne Hjælp af dig og de andre Søskende, vilde jeg have været – jeg ved ikke hvor.

Nu var det, om du faar nok i mine Skibspenge til Renter og Afdrag i Hypotheken? Du hæver altsaa ogsaa min Lod hos Andreas. Tidligst i 86 gav jeg Andreas en accept, som skulde saldere os den Gang og lidt til. Saa min conto er vist noksaa god. Lad mig høre, naar du engang gjør op.

Saaledes er den store Omvæltning i mit Liv iværksat og i Betragtning af dens Nødvendighed maa den jo siges at være vellykket. Hvergang jeg synes, vi har det ondt, tænker jeg, hvor langt bedre dog end at luske hjemme med Halen mellem Benene. Her lever vi ukjendt og i Fred i et ynkeligt lidet Hus uden Spor af Comfort endsige Luxus; men vi trives, alle er friske og muntre. Om et Aar eller to kan jeg være saa nogenlunde paafode; og det er – mellem os – min Drøm at ende i Fars Hus, naar engang Enken dør. Jeg mener ikke om to Aar – forstaar du; men engang ude i Fremtiden.

Det er værst for Børnene. Skolen er slet og ret Almueskole – vistnok god som saadan; men Guttene var jo langt længer. Derfor tænker jeg allerede paa at sende dem til Kristiania med Tiden. Tycho vilde være god, hvis han vilde tage dem; jeg har ikke endnu spurgt. De blir 13 og 14 Aar til Sommeren.

Saaledes som det er, kan det godt gaa, naar her bare blir Veir igjen; men saaledes som her er med Storm og Sne og Frost, kan man neppe forestille sig efter de almindelige Begreber om det solbeskinne Frankrige. Saaledes som vi fryser, har jeg aldrig frøset, ligetil vi kommer under Dynen, – den er norsk og den er der da lidt Varme i. Men det er underligt – ingen blir forkjølet eller syg. Naar du skriver, venter jeg ikke at høre noget om Sne; jeg kan vide – efter vore Breve paa Aarre – at du synes, jeg er i Uret; men som vi blev enige om, at lade Kontroverserne hvile, ville vi ogsaa fremdeles være gode Venner og Brødre i al vor Uenighed.

Hilsen fra alle mine til dig og alle dine.

Din hengivne Broder *Alexander*.

Frederik Hansen.

Jeg har nu endelig efter fire Maaneder været inde i Paris fra Onsdag til Søndag. Meget var jeg – kan du vide – optaget med at gjøre Lie's Bekjendtskab, besøge Bjørnsons og indføres i Kredsen omkring dem. Der er naturligvis en hel Del, som ikke passer for mig; men da jeg – som du ved – er ganske blottet for Skamfølelse, fører jeg min egen Tone med mig; og jeg maa sige, det ser ialfald ud, somom den taales. Bjørnson har jeg især en fast og god Fornemmelse af. Lie derimod er mere med Fruentimmer. I Længden vilde jeg spy af dem alle; derfor flytter vi dem aldrig nærmere end til rive gauche. – Jeg vil ikke længer besvære mig over Kulden; kun saa meget være mig tilladt at sige: disse siste Dage have været værre end hele Vinteren. Som du vel har seet skal de spille Tre Par i Stockholm; jeg troede, de var fornærmede, fordi jeg stillede Pengesfordringen lidt høit. Desuden har jeg omarbejdet Paa Hjemvejen for Kristiania Theater, fundet en ivrig Oversætter til fransk, samt skrevet noget Djævelskab til Verdens Gang, som heder Taknemlighed (anonymt er det) og som du maa holde Udkik efter om en 8 Dages Tid. Hvis du kan, saa skriv snart igjen til mig, og lad mig høre, at det gaar dig noget bedre; hils din Kone.

Din hengivne Ven *Alexander L. K.*

Hans Schröder.

Cernay-la-ville den 1ste Februar 87.

Jeg har omarbejdet Paa Hjemveien; vil De se, om Theatret kan bruge det til Opførelse?

Dersom Fru Gundersen vilde spille Fru Worm, vilde jeg være glad.

Tør jeg bede Dem passe godt paa Manuskriptet og i ethvert Fald lade det komme mig ihænde igjen, for det er det eneste, jeg har.

Modtag min forbindtligste Hilsen.

Frederik Hegel.

Cernay la ville d: 2den Februar 1887.

Kjære Hr. Justitsraad! – jeg har to Breve fra Dem at besvare. Det første af 12te Januar: Tak for det kngl. Theaters Regulativ. Vil De sige til Bloch, at han maa gjerne stryge noget af det kjedsommeligste i 3die Akt. Bjørnson skal have strøget meget – ogsaa i 2den Akt; derfor er det gaaet saa godt i Kristiania. I Kjøbenhavn dør det vel snart ud, – medmindre altsaa lidt Strygning kunde lette det? –

Aarsopgjøret fik jeg i sin Tid og erkjender herved dets Rigtighed, ligesom jeg med Glæde konstaterede Fremgangen og med blid Skam Fraværelsen af Renteberegning. Med Hensyn til Fremtiden, saa har jeg – mellem os – en Plan til et uskyldigt Lystspil – 4 Akter, som jeg skal have færdigt til Sommeren. Desuden sendte jeg igaar til Schrøder en Omarbeidelse af Paa Hjemvejen. Det er ialfald noget. Deres 2det Brev af 27de Jan: Det var en Overraskelse – en sørgelig, at Venstre tabte saa skammelig. Kjøbenhavn bevarer trofast den gamle røde Lakeikjole fra Oldenborgerne. Drachmanns nye Stykke kjender jeg ikke, og jeg begjærer heller ikke at kjende det. Derimod vil jeg bede Dem sende mig noget, som jeg saa anmeldt engang: En Expedition paa en Konebaad i Grønland?

Vi lever godt; men her er fremdeles det mest nederdrægtige Veir, jeg har oplevet. Norges Vestkyst er en lun Urtegaard sammenlignet med Elementernes Rasen paa denne taagede Plet af Jorden.

Søster Kitty er herude paa et Besøg. Hun er meget optaget af Ønsket om, at Kittelsen skal faa illustrere Per Gynt, hvormed der skal være Tale. Hun paalægger mig at anbefale Ideen til Gyldendal.

Tænk Dem! jeg har endnu ikke været i Paris! men nu skal det dog snart blive; jeg kan baade trænge og fortjene lidt Opmuntring. Alle hilser Dem og Deres Kjære –

Deres meget hengivne *Alexander L. Kielland*.

Olav Thommessen.

Cernay la ville d. 13de Februar 1887.

De har været saa snil at sende mig Deres Blad en Tid. Modtag som en liden Gjengave dette journalistiske Forsøg, hvis De kan bruge det urørt. Jeg overlader til Dem at bedømme, om det er nødvendigt – ved en Note foran eller nedenunder – at gjenkalde i Erindringen Jaabæks stygge Artikel, da han vilde, Bjørnson skulde frasige sig sine 1600, fordi jeg o.s.v. – De husker?

Der skal ikke være Navn eller Mærke under; forhaabentlig vil mine Venner kjende mig paa Kloen – og mine Uvenner.

Modtag min forbindtlige Hilsen

Deres ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Cernay den 14d Marts 87.

Kjære Hr. Justitsraad! undskyld, at jeg ogsaa denne Gang telegraferede; nu skal jeg ikke gjøre det mere; men jeg faar undertiden her i min Ensomhed en Følelse af at være glemt af Gud og Mennesker. Denne Gang havde jeg hellingen Nød; thi Kristiania Theater havde sendt mig 500 Kroner, som jeg anvendte til et halvt Aars Husleie og til en Parisertur. Fra Bergen faar jeg vist ikke noget; men jeg venter at høre fra Sverige, hvor det siges at gaa godt. At der ikke var mere at presse ud af Kjøbenhavn, forundrer mig ikke; jeg er vel fornøiet; og Resten af mit Tilgodehavende maa De inkassere, naar Tiden kommer. Vilde De ogsaa forespørge, om Theatret kunde have Lyst paa det i Kristiania antagne «Paa Hjemvejen»? – eller skulde jeg byde det til – for Ex. Folketheatret?

At jeg ikke har skrevet til Dem paa en Tid, kommer ogsaa af, at jeg har opsat det til Pengebrevet skulde komme; og derfor har jeg hellerikke fortalt Dem om mit Besøg i Paris. Jeg har nu altsaa endelig seet Lie og Fru Lie – man nævner dem uvilkaarligt sammen, – jeg har sogar selv gjort den lidt ondskabsfulde Vits, at der paa hans Bøger burde staa: «af Jonas Lie (le *lit* conjugal)» – og alt, hvad der er sagt om disse Menneskers Elskværdighed finder jeg i høi Grad bekræftet.

Lie selv gjør ikke fra først af noget betydeligt Indtryk; men der er en Hygge over Huset og det hele som i et rigtigt godt gammelt norsk Familiehjem. Alligevel – ja hvis jeg sad paa «min Plads» i Deres lille Kontor, skulde jeg snart have forklaret Dem, hvad jeg nu stanser foran; thi korteligen og skriftligen er det ikke saa let at udtale sig om Ting, som egentlig talt ikke kommer en ved, uden at ens Ord tage Farve af Sladder eller underfundig Misstemning. Men kortelig er det dette, at Lies og Bjørnsens Omgang er omtrent fælles og meget rig paa Fruentimmer. Nu er Fru Lie og hendes Børn korrekte indtil Tørhed; Caroline derimod og hendes er der altid lidt iveien med – ialfald altid Stof nok for en livlig Sladder. Saa gaar B. selv med store Ord og Munden fuld af Svava; og det kan de ikke taale, fordi de forstaar ikke, at han ikke ser alle Smaating, fordi han ikke vil – ikke har Tid til alt det smaa FruentimmerVrøvl; og saa ærgrer de sig og puffer Lie op til at være større, større og større og trykker B. ned, forat Lie skal tage sig rigtig stor ud. Og Lie er desværre ikke klogere, end at han lader sig lokke op i Høider, hvor han aldeles ikke hører hjemme – efter min Forstand; og derfor er der – lad det være mellem os – i al denne Venskabelighed mellem de to norske Digtere i Paris en ulmende Glød, som jeg meget vel følte, skjønt det gik med Latter og gode Miner, og som – det frygter jeg – vil fordærve Forholdet engang. Men min Sympathi er udelt paa B. B's Side i det Stykke – ialfald efter det, jeg har seet til Dato. Se saa! nu fortalte jeg meget alligevel; lad det gaa i Deres hemmelige Skuffe! – Vi er saa i Nød for Lektüre – baade jeg og Børnene. Wilh. Møllers Oversættelse af Dickens var saa oprørende gemen, at vi – Beate og jeg – ikke kunde holde det ud. Findes der ikke for billig Pris nogle af de gamle Oversættelser af Moltke eller Schaldemose? De vilde gjøre en Velgjerning med en Bogpakke; – turde jeg bede om Fru Thoresen Midnat. II? – andet nyt husker jeg ikke; men alt hjemmefra er kjært. – De har mildt Veir! – men vi! – ja saadan Kulde har da jeg aldrig kjent i mit syndige Liv; idag morges var her Sne paa Taget, frossen Jord og selv midt i Solen blæser her en Vind, som piber ind mellem Ribbenene og bringer Milten til at sitre! B. B. skrev en Dag fra Paris, at der var saa megen Sol og Vaar; men jeg tænker, han fryser paa Næsen nu igjen – selv i Paris; *her* er altid lidt koldere. À propos om BB! – kan De forstaa, hvorfor han er saa skrækkelig sint, fordi Silvia Bennett ikke vil være saa nøieregnende med dem, hun vil slippe ind i Paradiset? – Stedet er dog virkelig hendes eget. Jeg synes idetheletaget, at det bliver lidt

Vi lever alle godt; Beate er især overraskende frisk og fornøiet. Else har Kighoste, men mildt; naar her bare blir – jeg vil ikke sige varmt, men lidt mindre grønlandsk, saa tænker jeg, vi alle ville trives udmærket. Beate hilser Dem og Deres; Børnene ogsaa – jeg ogsaa

Deres hengivne *Alexander K.*

Frederik Hegel.

Cernay den 29de Marts 1887.

Kjære Hr. Justitsraad! Tak for Brev af 25de og for Bøger: I. Frøken Nelly er noksaa god, hvis det ikke er Wil. Bloch; men er han Forfatter, skulde han skamme sig. II. Prinsessen paa Bolstad – den kunde jeg ikke holde ud; men min Søn Alexander har fortalt mig Historien og udtalt som sin Dom: «at Bogen mangler Stil», – derved er jeg akkviesceret. III. Midnatssolen læser jeg – og med Fornøielse; det exalterede generer mig mindre nu, da jeg kjender Fru Thoresen og ser hendes skjøne og elskværdige Træk bagom; og jeg beundrer i høi Grad den gamle Dames Kjendskab til Egnen, hendes utrættelige Varme og Sympati, som hun virkelig ender med at faa meddelt selv den Læser, der ellers frastødes af den noget gammeldagse høit opskruede Naturbegeistring. – Lad os vente med «Paa Hjemveien», indtil det er prøvet i Kristiania; det skal snart op nu; Omarbeidelsen har jeg foretaget hernede for faa Uger siden. De husker, det er en Bagatel, som spilles i en halv Time.

Jeg kan ikke – desværre! denne Gang modtage Deres Kompliment for mit skarpe Syn i Forholdet Bj.-Lie. Thi jeg har min Søster Kitty og hendes Veninde Frøken Backer som overflødig sprudlende Kilder; og det er for en stor Del disse to halvgamle Damers hysteriske Jonasdyrkelse, som gjør mig ængstelig. Det Næt, som der desværre saa ganske unødigen – synes jeg – er spundet mellem de to Mænd af Fruentimmerintriger, Forfængelighed, Hensyn og smaa skjulte Fornærmetheder – hele det Næt har jeg ikke behøvet mine to – ganske vist gode – Øine til at opdage; men jeg er grundigen og uden nogen min Fortjeneste sat ind i Sagerne – mer end jeg har Lyst til. Men hvad jeg saa med egne Øine og med

Forholds Bestaaen. Lie fik en haard, aggressiv Tone, saasnart B kom paa Tale, og Fru Lie lagde liden Dæmper paa sin Misstemning – endogsaa *overfor* / d. e. i Nærværelse af / mig, der dog kom til dem som værende langt mere Bjørnsons Ven end Lies.

De siger, det er sørgeligt, at B. spreder sine Kræfter, – ja det er det paa en vis Maade for ham selv, og da væsentligst af den Grund, at han ikke har Raad til det. Men betænk, hvad Nytte alle vi andre har af ham; tænk om I – nu i Danmark havde en Mand med B.s Autoritet til at tage snart denne snart hin i Nakken og holde ham imod Lyset? – tænk hvilken Skat for et lidet Land at have i en stor og modig Mand samlet ligesom hele Folkets Samvittighed; – thi han er som en ond Samvittighed over alle, der fristes henimod Kjæltringagtighed i Politik – i Literatur – i Theologi – overalt. Er det ikke netop, hvad I mangler? – se gamle Madvig famlende og ængstelig: tør ikke sige aabent til Høiesteret: skam Eder! – men maa dog sige noget, forat fri sin egen Samvittighed. Eller se den ædle, men lille Hostrup! – som trækkes frem, overvældes med Hurraraab og Begeistring, for at staa forladt paa selve Dagen – tænk om I havde en eneste Mand, som Ingen vovede at gjøre Grin af; – ja Grin var nu et uheldigt Ord, for der er saamænd nok af dem, der har Mod nok til at gjøre B. til Nar, saa ofte de skimter Muligheden. Men Sagen er med ham, at Latteren altid taber; der hvor han stiller sig, samles efterhaanden Alvoret: de tvinges hen til ham – modstræbende, fordi han har Mod og Magt og et forunderligt sikkert Instinkt. Og altid er han paafærde! – imod ham er dog vi andre ikke andet end respektable Næringsdrivende. – Nei – nei! ikke hele Dickens! men hvis De kan skaffe os f. Ex. David Copperfield, Oliver Twist, Bleak house. –

Jeg ser Brandes's Stykke faar yderst forskjellig Dom: Politiken hører et øgende Bifald; gamle Jacob Davidsen bare Hyssen; den eneste sikre Dom i den dramatiske Verden er Theaterkassen, og den venter med at udtale sig en 14 Dage à 3 Uger. Jeg spaar, at Stykket er godt og tørt og ufint, og at Forfatterens Person vil accentuere de svage Sider, saaat Stykket ikke værdsættes efter Fortjeneste. Denne Spaadom er som alle andre gode Spaadomme tøielig og ikke altfor afgjørende. Lille Else har Kighosten, – ellers alt vel.

Beate hilser Dem, Fru Julie og de Smaa – fra mig ogsaa Hilsen til Alle.

Ja Veiret glemte jeg! – vær glad, det var ellers blevet et Brev fuldt af
Forbandelser!

Frederik Hegel.

Tak for Remisse fr. 900. Jeg skal snart skrive et ordentlig Brev. Tør jeg bede
Dem subscribere for mig paa Nyt Tidsskrift. Før fik jeg det fra Redaktionen, men
nu synes Farao at have glemst Josefs Fortjenester; – jeg maa have det fra Nytaar.
Bed Deres Søn skrive mig et langt politisk-socialt Brev; jeg er saa udenfor de
gamle Forbindelser i Kjøbenhavn og dog saa interesseret.

Hilsen fra alle til alle. Deres *A. L. K.*

Frederik Hegel.

Cernay den 15de April 1887.

Kjære Hr. Justitsraad! – Tak for Vidar og Hexene. David Copperfield skal jeg
nu faa fra Paris, men det kan maaske vare længe, hvorfor jeg beder Dem sende
mig Bleak house eller Vor fælles Ven i *medtaget* Exemplar, – det gjør ikke noget.

De spørger, om jeg snart har noget til Trykning. Det bliver ikke andet end en
Komedie til Høsten; men bare jeg faar den færdig, vil jeg være fornøiet. Hvad
Indtægten angaar, saa er jo en Fortælling bedre – ialfald mindre afhængig af
Lykken; men vi har dog tjent næsten ligesaagodt paa Tre Par som paa Sne, og saa
er det jo ikke det halve Arbeide. Min Komedie bliver ganske uden Problem og
skal kun flyde paa sin gode muntre Stemning. – Vi lever alle godt; faa Dage var
her varmt, saa Sne igaar igjen og idag iskold Nordenvind. Under saadanne
Veirforholde er det meget vanskeligt for mig at arbeide; jeg er mer end de fleste i
mit Fag optaget af Naturen og følsom for Luftens og Landskabets Stemning, saa
denne evige Venten og Skuffelse gjør mig saa rasende, at jeg ikke kan sidde stille.
Naar her blir varmt – *hvis* her blir varmt, skal jeg skrive pent til Dem, men idag

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Jacob Kielland.

Cernay la ville d: 21de April 87.

Kjære Jacob! Jeg skrev til Jane, om hun vidste, om du var sint paa mig for Sne, og hun svarede forleden, at hun havde talt med Præsten Meyer o.s.v. Jeg talte paa Aarre med Præsten Meyer – han spurgte om min nye Præstebog, vi kom til dig, jeg nævnte, hvorledes netop denne Præstetype drev mig henimod Sider af dit Væsen. Hvor nær jeg har været dig, maa du selv dømme om; men jeg skulde ønske, du kunde forstaa, hvorledes en Bog som Sne er skrevet – efter din Sprogbrug vilde det hede: lige under Guds Øine. Jeg vilde ønske, du kunde forstaa, i hvor høi Grad de Men nesker gjør mig Uret, som ville mærke mig som en Parti-forfatter eller som endog letfærdigen sige: lad nu de stakkels Præster være i Fred – og lignende. Det er dog klart og maa engang blive klart for alle, naar Alvor bliver til Alvor, at dette var, hvad jeg havde at gjøre i Verden, alt, hvad jeg hidtil havde gjort var Tilløb eller snarere Kredse om det centrale. Thi ligefra jeg i min Ungdom blev vakt af Søren Kierkegaard har det brændt i mig: at jeg skulde føre et Slag mod den værste Løgn, jeg saa og ser i Verden: mod denne Legen-Kristendom med en jævnt avancerende Embedsstand, Ceremoni, Spilfægteri og hele Samfundets Opdragelse i Hykleri. Og alt har samlet sig i mig – halvt modstræbende, men ustanseligt saaledes som hos den, der drives af Aand, har Tanke tvunget Tanke frem, indtil det fylder sin Form og staar der.

Naar jeg nu ser paa Sne, og mest naar jeg tænker paa alt det Pjank og Pølsesnak, den har ophvirvlet, saa synes det mig, at mit store Slag faldt mat. Men naar jeg saa læser et Par Sider og føler, hvad der i de jævne Linier er presset sammen af Kraft og Vrede og Overbevisning, saa faar jeg det Haab, at denne Bog skal virke i Tiden og hjælpe til engang at nedbryde den officielle Gudsdyrkelses Skjændsel. Men da er det mig og trist at tænke, om dette mit store Kjæmpeslag, der var rettet saa mange hundrede Meter ovenover dit Hoved, om det skulde

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
forekomme dig eller nogen at være rettet mod dig? Har Jürges Træk, som og findes hos dig, og som du er bragt til at se eller se klarere ved mig, saa har jeg ikke fortjent Dadel men Tak, saafremt du bare kan se mit Arbeide og min Mening med at arbeide saaledes an, som jeg mener, at det fortjener at ansees. Det er dette, du maa svare mig paa; thi vistnok siger Jane, at Meyer sagde, du var ikke sint; men denne lange Taushed kan dog ikke være af andet – synes jeg – end Misstemning hos dig mod mig? Jane griber Anledningen til en Forsvarstale for Jacob og minder mig om den Gang, jeg mistænkte dig for at ville tjene paa den graa Hesten. Det gjorde mig ondt, at hun saa lidet forstaar mig; men med Hesten havde hun Ret. Jeg har altid skammet mig over, at jeg et Øieblik kunde tro, at der i din store Forretningsdygtighed fandtes Spor af Vindesyge, det har jeg dog baade før og efter vidst dig saa aldeles ren og fri for. Men paa den anden Side hører naturligvis ogsaa denne Forretningsdygtighed med til de Egenskaber, der efter min (den kierkegaardske) Opfatning af Kristi Efterfølger som Sandhedsvidne gjør dig mere skikket og lykkeligere udrustet for omtrent ethvert andet hæderfuldt og menneskegavnligt Kald i Livet end det, du har. Det antager jeg ogsaa, du altid har vidst, at jeg ansaa dig saavel som de andre Præster, jeg har mødt, for lidet svarende til Idealet; men jeg indser ogsaa, at en saadan Dom fra en, der selv staar udenfor Kristendommen, ikke kan virke anderledes end irriterende. Det er dette Punkt vor indbyrdes Kjærlighed har baaret os over hidtil – skal vi ikke ogsaa sige: og fremdeles? Jeg har jo aldrig mødt andet end godt og trofast fra dig; skulde nogen ond Hensigt have ført min Pen, maatte jeg være utaknemlig og bundslet. Men har jeg – følgende, hvad jeg anser som min høieste Pligt kommet dig for nær, saa har det altsaa været i en god Mening, og jeg beder dig intet Øieblik gjøre mig den Uret at tvivle paa mit oprigtige Brodersind. Skriv mig nu ialfald til og snart.

Din hengivne Broder *Alexander.*

Herman Schwanenflügel.

Cernay la ville 23de April 87.

Kjære Ven. Tak for dit Brev af 17de; – det var vist netop i disse Dage ifjor at vi

jeg ogsaa Efterretninger fra Aarre. Min Fætter Andreas Sømme og Frue – du husker Coteletten – har været derude paa Aarre i Paasken, og han sendte mig Besked om Mennesker og Dyr. Vi efterlod os nemlig Høns, Ænder og Kalkuner, som vi endnu interesserer os levende for. De lever godt hos Thore og hos Bertha; i det tredie Hus – husker du der, hvor Guttene laa? – der har Berthas tørre Søster Lissa mod al Formodning faaet en Datter. Jeg ved ikke, om du nogensinde fik vide, at du steg endnu nogle Grader i Berthas Gunst, efterat Fru Edgreen i nogle Dage havde boet i din Stue. Thi denne mandhaftige Dame, der for Exempel laa med aabent Vindu om Natten, skræmte i den Grad den fredelige Bertha og forargede hende saa meget ved sin Mandslighed, at Fru Edgreen's Eftermæle blev lutter Forsmædelse i Berthas Mund, hvorimod Lovtalerne blomstrede over han – Svanefygen. Jeg haaber, at naar du nu mærker, at der kommer grønne Blade paa Træene i Østerbro, du da vil mindes Vaarsolen paa Aarre, Fuglene i Stranden og den sødt-rislende Bæk. – Her bor vi ogsaa fuldstændigt paa Landet – næsten ligesaa trangt som paa Aarre, og vi har haft en aldeles skrækkelig Vinter – hvad Klimaet angaar – værre end hjemme! – Nu er endelig varme Dage komne; men – som det gaar saa ofte – nu er vi alle syge, efterat have klaret os godt i Storm og Sne gjennem 4 a 5 Maaneder!

– Du nævner i dit Brev det uklare i Johannes's Reflektioner, da Gabriele er gaaet fra ham. Jeg har hos flere forstandige Læsere mødt dette, saa det maa vel være min egen Skyld.

Johannes skulde være den nye Præstetype, som vi allerede slider saa haardt med hos os. Disse, som kalde sig Venstre, som bruger de nye Ideer, for atter engang at tage et nyt Fodfæste og atter vinde Sejer for Kirken paa Grund af Feigheden og Hykleriet i et saa religiøst forskræmt Samfund som vort. Faderen er større skaaret, steil og myndig uden Mulighed for Forhandling; Sønnen ser, saadanne Pavers Tid er forbi, og han forbereder sig til den nye Pavetype: liden, tætbygget, velvillig, indrømmende, men inderst stiv og ubønhørligt magtlysten, uden Spor af det Ideelle, hvoraf de gamle uforsonlige dog altid kunde have et Anstrøg, – men en kold, simpel Beregner – skamløs og derfor yderst stærk. >f. Ex. Krogh.< – Jeg kunde nok have streget stærkere under paa de siste Sider, men jeg vilde nu, at det skulde være nok; og vi hjemme i Norge forstaar Johannes

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
bedre med det lille, der er givet. Du ved, min Fryd er Knaphed; og der er mere
puttet ind i Sne end mange tror.

Dit uhøviske Ordsprog om Otto Forsonius er mig til megen Glæde, jeg vil som
du vente paa Knaldet. – Hvorfor synes du, at Vaskningen i Albertine er
overflødig? – du husker vel, det er første Gang? – hun er Jomfru –, men mener
du, den er overflødig, fordi Forfatteren kunde nøiet sig med mindre drøie Farver,
saa ved du, at jeg efter min literære Troesbekjendelse maa svare: det har ingen
nogen Ret til at afgøre uden Krogh selv. Han maa faa bruge det Svineri, han
tiltrænger og give Fanden i Æsthetiken. Sagen er: samler og forstærker
Enkelthederne det Heles Vægt og Kraft? – og det synes jeg, de gjør – selv de
pinibleste cruditeter. Derimod synes jeg, Bogen er lidt skabagtig, – som Malerne
oftest ere.

Beate sender sine beste Hilsener til dig og din Frue. Børnene hilser ogsaa. Pas
paa i næste Hefte af Norden, der vil du finde min gule Frak og min Skindhue,
som du laante paa Aarre. Venskabelig Hilsen til din Kone

Din hengivne *Alex. L. Kielland.*

Andreas Sømme.

Cernay la ville 30te April 87.

Kjære Andreas! Tak for dit Aarrebrev, som i al Sandhed var indholdsrigt, rigt
paa Overraskelser og gode Nyheder. Du er noteret i Fiskebogen med 4 blanke pr.
9de Marts; og du kan vel tænke dig, at jeg gjerne vilde været med paa Sanden i
Solskin – selv med den kolde Nordenvind, jeg kjender saa godt. Her har vi det
ikke synderligt godt just nu. Baby har havt Brystbetændelse, Else har fremdeles
Kighoste og nu tilslut er Beate gaaet tilsengs for Hoste og Forkjølelse. Det er et
Helvedes Klima! Kitty og Eilif Petersen var her et Par Dage, hvilket kvikkede os
op; han var en jild Fyr, og han malede en god Skitse af mig med rød Vest og røde
og blaa Flammer paa Næsen.

Min Forbauselse over Lisa kan du vel tænke dig; det er en af de utroligste
Begivenheder i vort Aarhundrede; jeg vilde ønske, at det Barn forblev ilive – som
et Dokument og en Advarsel. – Vore efterladte Dyr synes jo ogsaa at trives, og jeg

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
tror ikke, det er saa farligt med Ænderne, som værper i Elven; det er vist bare de første Æg, fordi de ere saa unge. Det var uhyre heldigt med Kalkunerne; men jeg forstaar ikke rigtig, hvorledes det er med Hønsene: det Misfoster, som du har spist op, skulde jo være Gaardens *Hane!* vi efterlod den ialfald i den visse Tro, at det var en Hane. Har de ingen Hane nu? – de maa endelig faa sig en, forat det store Hønseslaget kan formere sig – som Lisa. – Dine Livsfarer – især den siste med gamle Ane har rystet mig. Hun kommer engang til at tage Livet af en af os paa Hjemturen fra Nærland; thi der findes virkelig ikke noget Middel til at faa hende til at staa stille.

– Jeg faldt her i Tanker og kom til at gaa op og ned i to Timer – balende med mit Stykke, som aldrig har villet tage nogen rigtig fast Form i mit Hoved. Men i disse to Timer kom jeg længer end i mange Maaneder; og mit Haab, som rent ud sagt har været ringe nok, begynder igjen at tro paa en færdig Komedie til næste saison – til Høsten. Men nu er jeg ogsaa saa blød i Hovedet, at jeg gaa lige hjem og drikke et stort Glas Vin og Vand. Hils alle gode Venner og Veninder; Tak Tante Hanna for Brev. Beate hilser til dig og Maren, jeg ogsaa. Skriv snart igjen.

Din *Alexander.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Cernay 13de Mai 87.

Skindfytlinger – Kjære Maaltrost! det er et Garverord. Du ved, en garvet og færdig Hud er ujevn og flysset i Kanterne; alt det Skrab, som skjæres bort, forat faa ren Kant – disse Remser og Strimler – det er de oprindelige Skindfytlinger. De tilsvarende moralske Skindfytlinger blandt Menneskene ere dem, der hænge sig fast i Udkanterne af en Ide og give sig Mine af at være med i Midten; og det er desværre sjeldent, at der kommer en skarp Kniv, der skjærer ren Kant. Men forklar nu du mig, hvad Johnsens pisikke er for noget; i min juridiske Tid havde vi noget, som jeg kaldte Brandts suspensorium; nu tænker jeg mig, at Johnsens pisikke kunde være noget lignende?

Jeg har læst Bondemaalstræverne med baade Bifald og Fornøielse. Det er en Lettelse ogsaa for mig, at faa rammet en Pæl gennem dette, at disse Maaldolke

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
ere patentnationale fremfor os andre. Fra først af maatte man holde med dem, fordi Modstanden, de fik, var det rene Snobberi – de fines, de dannedes Spot over Bondens «simple» Sprog. Og lad Landsbørn faa nye Bøger – det er Sagen; thi skal de fremdeles bare have Pontoppidan og Bibelen, saa er det best, de beholder det Sprog, de minst forstaar. Men jeg tvivler ikke om, at det var høist paatide at forklare dem, at alt skal gøres og med Glæde, forat hjælpe dem frem – fremover til os andre; men de maa ikke vente, at vi skal komme bagover til dem. Det synes jeg, du har sagt med mere Maadehold end Garborg kunde vente. – Glædelig 17 Mai! Beate kommer med Baby; jeg har været syg. Maatte nu Fred være med Eder paa Festens Dag; thi en af mine Anker mod Fester er ogsaa den, at de hyppigt benyttes til Opgjør, til at sige «Sandheder» og saadant mere. Jeg vil tømme mit ensomme Glas saa ofte, somom vi var mange, og ønske det gamle Land, at Børnene maa faa Ved til at holde sammen og Mod til at være stolte af Moderen. Hilsen fra Hus til Hus

Din hengivne A. L. K.

Frederik Hegel.

Cernay d. 23 Mai 87.

Kjære Hr. Justitsraad! – vi saa med Glæde Beretningerne om Deres Festdag; men da vi kom til Middagen paa Skovgaard, saa vi paa hinanden med et Blik, der tydelig sagde: ah – der skulde vi have været! thi vi vovede at tænke os, at der vilde have været to Pladse for os ved det lange Bord, om vi havde boet i Øresundsgade og havt vor gode gamle Rørby!

Tak for «Hytterne» og hils Pontoppidan, naar De ser ham. Det var da noget andet end de modbydelige Adelspersoner, som han hverken kjendte eller foragtede tilstrækkeligt. Men Hytterne er god solid Indignation; han er den eneste i Danmark, som har noget af denne saa nyttige Ingrediens. Kunde han nu ogsaa flytte sin Vrede opover og tage Kjøbenhavn i Nakken! – ak! om jeg var dansk, saa sad jeg vist forlængst paa Tugthuset!

Beate og Baby var i Paris til 17de Mai; jeg holdt mig mit Princip tro og gik ikke til Fest. Der var forresten et helt Røre. Hvad jeg har talt til Dem om før, har

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
udviklet og forværret sig. Selv jeg, der baade saa og forstod, blev forsøgt – det vil sige: man forsøgte ogsaa at bruge mig i Rivaliseringen mellem L & B. Men da valgte jeg at tage Tyren ved Hornene og sagde lige til B., at jeg saa det altsammen, og at jeg var paa hans Side, men ellers vilde være fri for at spille med.

Det lettede B. at faa tale ud med et Mandfolk, og siden ved jeg, han har været hos Lie og de to ere nu klare og velforligte, saalænge det varer. Thi alle Bipersonerne, der ligesom have levet paa Spændingen – de ere ikke tilfredse – (allermindst med mig), og desuden vilde B. B. ikke have med til Festen Irgens Hansen og C. Krogh. Denne siste er nu bleven en Blære, der ikke længer rummes under Himmelen; og da han tilbedes af de frelstste Kvinder, blev der et Schisma og meget Roderi, som jeg kun halvt er inde i. Imidlertid siger Beate, at B & Lies Fest var morsom; – Krogh & Hansen passerede med sine Tilhængere nedover Floden. Naar jeg ser paa Menneskenes Færd af denne Art, forekommer jeg mig selv at være syv hundrede Aar gammel. – Vi lever alle godt, men tænk Dem! endnu er her hundekoldt med Haggel. – Aldrig havde jeg tænkt – nei lad mig ikke begynde med Veiret, men slutte med vore hjerteligste Hilsener til Dem og Deres.

Deres hengivne *Alex. L. K.*

Jacob Kielland.

Cernay den 23de Mai 87.

Kjære Broder! – jeg har gaaet i nogen Tvivl, om jeg skulde fortsætte med disse høist personlige Anfald paa dig; eller om det ikke var bedre bare at takke dig, fordi du er saa god og kjærlig og bede dig – trods alt – være vis paa, at min Mening er god. Men jeg synes at føle, at jeg trygt kan gaa dig ind paa Livet uden at miste dig; og da vil jeg dog prøve det en Gang til, om jeg ikke ialfald i et enkelt Blink skulde kunne vise dig, hvor svimlende langt din Stand og du med den er kommen bort fra Forbilledet – ikke i Skrøbelighed o. s. v. men i aabenbar Trods. Du siger, at min Afstand fra Kristendommen er meget mindre end jeg selv vil være ved – kjære! det er jo netop jeg, som staar lige ved Kristendommen, men udenfor forsaavidt som jeg er uden Troen; og som fuldstændigt klart kan se, hvad

Jeg skal sætte Fingeren paa et eneste Punkt i dit Brev for derudaf at fremstille en Afstandsmaaler. Du siger – du nævner som noget, en Præst maa lide eller finde sig i: dette, at høre saarende Ord, fordi Præsterne gennemgaaende har mange Børn. Du beklager dig ikke over det som nogen stor Lidelse, men du nævner det dog. Og paa samme Tid ved du dog absolut sikkert, at for Mesteren og hans Disciple var den Tanke: at bemænge sig med en Kvinde – den var en Greüel, en Umulighed, en Bespottelse. Og du ved, at det var Paulus – ikke Mesteren, som tillod Ægteskabet, og du husker paa hvilken brutal Argumentation; men selv denne Tilladelse var dog kun for den menige Kristen; at Anførerne, Kristi umiddelbare Efterfølgere, Lærerne og Præsterne – at de skulde bemænge sig med en Kvinde – det ved du var en umulig Tanke i hundreder af Aar, for Slægtled af de beste og reneste Kristne og for Hovedmassen den Dag idag. Der maatte en hel, øgende Række af Præsteliderlighed paa den ene Side, og en dyb Synken af Idealet paa alle Kanter til, førend Een fandt Frækhed til at træde frem og uden Sky forlange ogsaa Kvinderne for dem, der sagde sig at være Efterfølgerne. Og fra Luther – som i sine kjødelige Krav var et stort Stykke af et Svin – er det nu gaaet saaledes «*fremad*»! at en Præst gifter sig og gifter sig og gifter sig igjen og tager alt som en Del af Korset, naar han spottes for sin flittige Børneavl. Du, som er vant og fortrolig med den Tanke at arbeide under Mesterens Øie, og du, som venter engang at staa for ham, sæt dig hen og gør dig det ret levende og nærværende, at han kom gaaende, at han stansede i Aftenkjøligheden foran din Bolig, hvor du sad omgivet af dine 9 kjække Børn, at Mesteren strøg sig over Panden og løftede sit Øie paa dig: Du er jo min Efterfølger, og at følge mig efter er dette ene at lide for min Skyld, – lider da du?

Og sæt, at du da – uden at ville sammenligne dine Lidelser med hans – dog nævnte hvad du anser for at være Kristi Forsmædelse i disse Dage, og at du da og kom til at nævne dette: de spotter os ogsaa, fordi vi har mange Børn, – i hvilken Grad tror du ikke, at Mesteren – rent menneskeligt talt – vilde gaaet bagover af Forfærdelse – ikke over din Skrøbelighed – o! han vilde vel kunnet tilgive dig dine 9 og 9 x 9 Skrøbeligheder; men hvilken Rædsel – fremdeles menneskeligt talt – vilde ikke gribe ham ved denne dybe Perversitet, denne aabenbare Trods, denne cyniske Foragt for Forbilledet. – Jeg er saaledes indrettet at naar jeg en

Afstand for mig en Kløft, en Afgrund til alle Tider, hvorover hverken Argumenter eller Fortolkninger eller praktiske Hensyn kan slaa nogen Bro; og om der end ikke var mere end dette ene at sige paa Statskirkepræsten, saa er det nok for den, der har faaet dette i sig: enten Skidt eller Kanel. Jeg ved og kan forstaa, at faa Mennesker ser paa den Maade; men jeg kan ikke forstaa den Ublufærdighed eller den tykke Tillid til Menneskenes Feighed, der kan føre en Mand, der staar paa den gyngende Bro af Fortolkninger og Tilsnigelser, til at sige for fuldt Alvor: netop denne norske Statskirke er det, Gud selv hidtil har bekjendt sig til. – Men naar jeg fra disse Tanker vender mig mod dit Brev og læser om dem, der have *gjennemlevet* Kristi Død og Opstandelse – ja, saa ved jeg hverken, om jeg skal le eller græde, saa fortvivlet langt ere vi fra hinanden; og den ene kan kun sige: Gud give, Alexander kunde faa den rette Aand, – og den anden: Bare Jacob kunde se i hvilken Ormegaard han er falden; – men ingen af os faar vel sit ønske opfyldt. Hellerikke venter jeg at faa Kristendommen reformeret – det ved du godt; men derfor er det lige meget min Pligt at raabe, naar jeg har faaet Øine og Stemme.

Og du paa din Side behøver ikke at være bekymret for de mange unge Mennesker, der ved mig skulde føres bort fra sin Forbindelse med Gud. I saa Henseende kunde jeg svare dig, som Sinding svarede Brændevinshandler Torkildsen, som klagede over Geschäften – «Vær De kun rolig – min gode Mand» – sa Sinding – «Djævelen hjælper Dem nok.» Og saalænge det skal gjælde for Kristendom, som nu leves: jævnt borgerligt omtrent som man har Lyst – med Præsterne i Spidsen, med Bevistheden om at være de Udvalgte her og de Udvalgte hist, – saalænge vil den store Geschäfte blomstre, og den vil trives – Herrens Menighed, som I vove at kalde dette modbydelige Sammensurium. – Saaledes ser du ikke – jeg ved det; men hvorfor skulde jeg derfor agte dig mindre? Hvis du saa som jeg og dog forblev i det, da var det Skam; men du har ikke Ret til at formode, jeg skulde agte dig saa lidet, at jeg end ikke skulde bryde mig om din Kjærlighed, aldenstund det dog er absolut in confesso mellem os, at vi begge ere ærlige.

Nei Ærligheden er i orden og med den følger Agtelsen og Kjærligheden; men du siger noget om en Reservation, du altid læser i mit Ansigt, og dermed har det sin Rigtighed; der er noget der, som ikke netop er Reservation, men som jeg nu

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
vil vove mig paa at forklare dig. Du har alle Dage levet i høi Grad energisk, og ifølge den eminente praktiske Retning, jeg fremdeles tillægger dig, er alt, hvad der har mødt dit Øie og dit Øre, gaaet ind i dig med en Fart og en brændende Varme, der ikke har givet dig Fred, førend du fik meddelt din Interesse, din Iver til andre. Du er tidligt bleven et af disse Mennesker, for hvem Livet strax har omsat sig til Beretning; men derved er Midtpunktet i Beretningen blevet dig selv, fordi alt fik sin oprindelige Interesse ved at møde dig; og da du har været et lykkeligt og sundt Menneske, er Beretningen bleven selvtilfreds. Jeg husker, de Voxne lo af dig, da du kom fra Lyngdal, – og det var kanske dumt af dem; jeg tror nu du skulde været *how I found Livingstone* eller noget sligt; men med Aarene øgte denne Iver i Gjengivelsen; og som dit Liv flød stille, greb din Energi de smaa Ting, meddelte dem dit eget Væsens Glød, saaat tilslut alt, hvad der kom dig nær, blev elektrisk, du virkede paa dit eget Liv som en Multiplikator: det smaa blev betydeligt, det store blev kollossalt, og det gode blev glimrende. Tilslut har du mistet den fine Sands, der holder en Mand borte fra Selvros. Du kan sætte dig hen og under et meget gjennemsigtigt Slør af Fordringsløshed give dig selv, og hvad dit er, de mest utvetydige Komplimenter: har du en Ven, er han den beste paa Jorden, har du en Hest, er det den første i Skandinavien, alt, hvad der tilstøder dig, er det mærkeligste i Verden, ja det skulde ikke undre mig, om du paastod, at den Vind, du slap igaar, er den mærkværdigste Vind, som er sluppet i de siste ti Aar i Nord-Europa. Ja det er sandt! – saaledes er du virkelig! Fremmede ser det neppe; Folk, som er dig underlegne i Dannelse maaske hellerikke; men blandt dine, der kjende dig, er denne din Feil ogsaa høist forskjelligt bedømt; Søster Jane for Exempel finder det at være en ubetydelig Plet; og jeg tror nok, at det vindende og interessante ved dit Væsen bringer de fleste til at glemme, i hvor høi Grad du er optaget af dig selv. Men jeg – ser du – for hvem enten-eller er som en Religion, jeg kan ikke taale denne Blanding. Deraf det, du kalder Reservationen i mit Ansigt; det er den pinlige Fornemmelse, jeg har saa tit sammen med dig: at jeg ved, du er Præsten i Ydmyghedens og Selvfornægtelsens Religion og samtidig se dig sidde ofrende Røgeoffer til dig selv. Thi var du ikke Præst, saa var du ikke bleven saaledes; og Omgangen med dine nærmeste var bleven saa fri, at denne din Feil ikke havde faaet udvikle sig. Men netop, fordi du altid har havt Præsten saa nær ved Haanden, er der aldrig bleven

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Plads for det friggjørende. Hvor mange Gange har jeg ikke sagt til mig selv: om nogen kunde binde Klokken paa Katten! – om nogen vilde sige dette til Jacob! Men aldrig har jeg troet, det skulde blive mig; og naar jeg nu har gjort det, er jeg mig vel bevist, at det er spøgeligt. Du kan maaske have Gavn af det; men du kan ogsaa finde, at jeg kunde passe mig selv.

Nu har jeg skrevet paa dette Brev i to Dage, og mange Gange har jeg seet op paa Mors Billede, og jeg har spurgt mig selv: sidder du nu der i Hovmod og Ukjærlighed og finder op saarende Ord mod din Broder? Men jeg har svaret nei – jeg har svaret ganske trygt nei; og jeg tror, du vil føle, at det er sandt. Men nu vil jeg hellerikke sidde til doms over dig længer – eiheller oftere; kan du taale dette af mig, saa er du god. Og synes du, jeg er gaaet for vidt, saa vil jeg ikke undres derpaa; men modtage, hvad du vil sige mig; kun beder jeg dig tro, at jeg er din inderligt og oprigtigt hengivne Broder

Alexander.

Harriet Backer.

Cernay 27 Mai 87.

De er saavidt jeg ved i en tung Stemning. Tillad mig, at give Dem et velment Raad: sæt et stort Punktum og begynd med ny Linie, skift pludseligt alt om og tving Dem selv til et Hop. Vi staar færdige til at tage mod Dem, naar De hopper af Vognen foran vor Dør Pintsedag; her er Caroussel paa Pladsen og Frokost hos Leopold! Lystig behøver De ikke at være; men vi vilde glæde os, om vi kunde hale Dem ud af lange tunge Fortærelser – saaledes som jeg forestiller mig dem hos andre efter egen Erfaring.

Beate hilser hjerteligst. Hop altsaa – og velkommen!

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Otto Lange.

Cernay d. 11te Juni 87.

Kjære Onkel! – du faar gjøre, hvad du vil med mit Brev; jeg kan ikke huske, hvad der staar i det; men jeg overlader det til dit Skjøn. Vi har ellers andet at tænke paa just i disse Dage. Ved en Misforstaaelse er vi uformodet husvilde fra 1ste Juli midt i dette fremmede Land, – vi er meget fortvivlede. Ved denne Omstændighed nødes vi formodentlig ogsaa til at sende Guttene fra os tidligere end tænkt. De skal bo hos Mammi Petersen – født Smith efter Sommerferien; men hvor vi skal sende dem hen indtil den Tid, ved jeg ikke. Da jeg derfor fik dit Brev igaar, faldt det mig ind, at jeg engang i Spøg vist har skrevet til dig, at du skulde hjemsøges med mine Sønner i Ferien? – kan du paa nogen Maade hjælpe os med dette, om vi skulde sende dem hjem snart? – Hils Tante og Elisabeth fra Beate og mig; vi lever ellers godt.

Din hengivne A. L. K.

Frederik Hegel.

13de Juli 87.

Kjære Hr. Justitsraad! – jeg venter saa paa Penge; jeg er i den mest pinlige Stilling; thi ved en ulykkelig Misforstaaelse er vi nødt til at fraflytte vor Leilighed 1 Juli istedetfor 1 October, og det er ikke let at finde billigt Sted nu. Dertil kommer, at jeg hver Dag forgjæves gaar og venter Penge fra Dem, saa jeg ikke har Sindsro til at arbeide paa mit Stykke, som nu var kommen i god Gang. Kjære – lad mig snart høre fra Dem.

Deres hengivne Alexander L. Kielland.

Frederik Hegel.

Cernay la ville d. 19 Juni 87.

Kjære Hr. Justitsraad! Det kan muligens for Dem tage sig ud som en overdreven Ængstelse, naar jeg denne Gang var saa betuttet, før Pengene kom. Men De kan ikke tænke Dem, hvor jeg syntes, vi var forladt af Gud og Mennesker, efterat jeg pludseligt erfor, at M. Pelouse – hos hvem vi leier – havde bortleiet

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Hus og Atelier fra 1ste Juli. Jeg skrev og beklagede mig, reiste selv til Paris, men det hjalp ikke. M. Pelouse er en meget stor Landskabsmaler; men han har til sit 30te Aar været Handelsreisende, maaske sidder der noget igjen. Det bliver for langt at forklare, hvorledes han henholder sig til et Brev fra mig, der efter hans Paastand berettiger ham til at tro, at vi vilde flytte – flytte naar Sommeren endelig gjør det elendige Hus beboeligt! – kort og godt: han burde averteret mig.

Vi viste slet ikke hvor vi skulde vende os med saa kort Varsel og paa en Tid, da «Landet» netop er optaget, vi ere 7 Personer; naar så dertil kom, at jeg Dag for Dag ventede Penge, saa kan De nok tænke Dem, at min Fantasi gjennemløb alle rædsomme Muligheder, og det var tilslut det eneste, jeg syntes var tilovers for mig, hvis Remisserne fra Gyldendal pludseligt ophørte, det var at reise hjem over Havre den 30 Juni for de 1000 frcs. jeg har i Sparekassen, fordele Børnene mellem velhavende Slægtninge og selv søge Toldbetjentpost i Farsund, – ja saa langt ned var jeg kommen. Derfor skrev jeg den 13. og telegraferede den 16d – undskyld mig; men derimod er jeg ikke Skyld i, at ogsaa Bjørnson – som jeg hører – har skrevet til Dem om mig. De kjender imidlertid hans store landsfaderlige Hjærte, saa De vil ikke tage hverken ham eller mig det ilde op, at De saa gjentagende er plaget af dette?

Da jeg havde faaet Pengene i Haanden og hørte af Deres elskværdige Brev, at der var ingenting iveien, – da lysnede det for os alle, og Børnene kom straalende og spurgte, om jeg ikke nu vilde være glad igjen, og – som det gaar saa ofte baade naar det gaar op og naar det gaar ned – strax efter Pengebrevet kom Huset. En gammel snil Værtshusmadame tilbød os fuld Pension for hele min Bande: god Hôtelkost ved table d'hôte eller særligt, 3 Soveværelser i Sammenhæng og en Salon for os selv – vi enedes om 600 frcs pr. Maaned og leiede da foreløbig for de 3 Maaneder Juli August & September. Jeg faar ogsaa Arbeidsværelse i et andet nærliggende Hus; og der haaber jeg at faa min Komædie færdig; den er ganske harmløs, det gjælder bare om at faa den morsom. Beate glæder sig tilligemed vor Pige til at være fri Kjøkkenstel i de varme Maaneder, og jeg haaber, det bliver en sorgfri Tid ligesom det vist er noksaa billigt.

Efter den Tid ved jeg ikke, hvad vi finder paa. At drage til Paris og kjøbe Møblement indlader jeg mig ikke paa, medmindre jeg skulde tjene rigtig godt paa Stykket; – jeg vil holde mig herude i det smaa og landlige, hvor her ikke er

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Anledning til Udgifter og Vidløftigheder, der kun ligger min Person altfor nær.

Lie & Bjørnson er paa en vis Maade lykkelige, for de har aldeles ingen personlige Udgifter, de er et Par besynderlige Mandfolk i saa Maade. De bare fortjener Pengene og saa ser de dem ikke mere; men naar Thomasine giver Jonas en broget Klud om Halsen, saa hopper Jonas ellevild af Henrykkelse, og hvis Caroline nogensinde giver Bjørnson to frcs. i lommepenge, saa er han paa Graaden af Rørelse. Saaledes bliver jeg vist desværre aldrig! – nei ikke engang, om jeg havde en Thomasine, og det har jeg – Gud være lovet! ikke! Beate og Børnene hilser til Dem og alle Deres – fornøiede og friske.

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Vi har havt en Fætter – Lieutenant Smith hos os i Sorgens Dage; han reiser nu hjem over Kjøbenhavn og jeg vil bede ham bringe Dem vore Hilsener.

Frederik Hegel.

Cernay 22/6 87.

Vil De være saa snil at sende til min Broder Sognepræst Jacob Kielland i Haugesund Søren Kierkegaards: Indøvelse i Kristendommen og Øieblikket.

Alt vel. Hilsen. Deres *A. L. K.*

Jacob Kielland.

Cernay 22 Juni 87.

Kjære Jacob! det var visselig best, om jeg bare fulgte din Opfordring til at fortælle om mig og mine – skjønt vi netop nu en Tid har havt det uhyggeligt –; thi jeg mærker, det gaar ikke godt i Længden, at jeg sidder her og stikker min Pen ind i dig. Men lad mig fare gennem dit Brev i en Fart: Kristendommens Forkjærlighed for den enlige Stand ialfald hos Præsten er uimodsigelig, og et Skriftsted hos Paulus rokker ikke dette; jeg har min Visdom og visselig de fleste af disse heftige Ord, som du ikke liger, fra Søren Kierkegaard. – Der er ikke to

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Slags Moral – en høiere og en lavere – siger du. Du ved – jeg gjentager: du ved, at Fordringen til den enkelte er: alt, hver din Tanke, hver din Evne skal være spændt i Kjærlighed, i Tro, – i Ydmyghed, og alt efter det Pund du har faaet, voxer Kravet. Dette med de 2 Slags Moral er ikke andet end Theologi og Fægtekunst, thi seet fra Kravets Side er det fordrede ligesaa forskjelligt som Menneskene ere forskjellige. Og en Hyrde tør ikke slaa sig tilro med Faarets Maal, en Kristi Efterfølger ved, at Gud fordrer mer af ham. Men faktisk og praktisk har du desværre Ret. Jeg har seet Theologer voxer op og udfolde Præstekraven baade foran mig, sammen med mig og bagefter; og jeg har generet mig over den brutale Freidighed, hvormed Kravet er reduceret til et Lavmaal af jævn Verdslighed – ja langt under

Det er nu drevet dertil, at Hyrden og Hjorden i al Gemytlighed følger sin Appetit og den ene forstyrrer ikke den anden med overdrevne Fordringer. Men du kan umuligt indbilde dig, at Mesteren er tjent med slige Efterfølgere? eller tror du, det vilde imponere ham, om nogen sagde til ham: Ja ser De – Høistærede! som bekjendt er der ikke to Slags Moral, det er en Tanke fremmed for Kristi Person og for Kristendommen. Hvad der er tilladt for den Menige, maa ogsaa være tilladt for Officeren; – tror du, han, som hengav sig for Menigheden, vilde forstaa en saadan Tale? Nei det tror du ikke – kjære Broder! men istedetfor at fastholde Vrægebilledet i Idealets skjærende Klarhed, har du lært at fægte, og tusinde tynde Broer af Ord hængt i Ord, paa hvilke du har lært at gaa, som var det fast Grund, fører dig hen over Afgrunde og Modsigelser, som ellers maatte fylde dig med Rædsel. Dermed lader jeg Theologien fare.

Det er sandt som du siger: saa vi hinanden Ansigt til Ansigt vilde vi ikke misforstaa og gjøre hinanden Uret. Ser du da ikke, at denne Vind i Nordeuropa var netop et Forsøg paa ikke at gaa dig altfor nær; jeg valgte Exemplerne saa fjernt fra dig som jeg kunde

Og du skal ikke sige, at jeg har baaret din Feil ud af Søkendes Kreds, thi det, at du taler for meget om dig selv – det er jeg overbevist om, at alle finder; men – som jeg sa – det forekommer ikke alle lige galt. Men at det for mig er saa stor en Ting, kommer jo af, at jeg er ligedan. Du taler om den første Sten – Kjære! det er jo vor fælles Feil Men Selvbehageligheden hos mig selv har jeg kjendt og faaet høre om, fra jeg var liden. Tro mig, der findes i min Vennekreds fler end en, der

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
om han viste, at jeg gav mig af med at revse min Broder for Forfængelighed ikke vilde tøve med at tage mig i Øret og sige: pas paa dig selv Alexander! Ja om vi nedsatte en Jury af fælles Bekjendte, er jeg ingenlunde vis paa, at de 12 brave Mennesker vilde blive enige om, hvem af os to, der er mest optaget af sig selv. Det er derfor ingen Haan fra en, som tror sig selv paa det Tørre; men det er et Varsko fra en, der tumler paa de samme Bølger i en ligesaa skrøbelig Baad. Men jeg har været mere fin i Metoden – kanske for en Del af at se paa dig og de andre; og dog hører jeg og føler jeg – ja jeg kan sige dagligt, hvorledes der selv i smaa Smaating vil frem en Lyst en Trang til at faa Ret eller Ros. Jeg kan forekomme mig selv saa stinkende af Selvros bagefter, at jeg langskjæmmes; og jeg kan passe saa nøie paa, det overlister mig dog – især før, naar Vinen gjorde mig rap paa Tungen og tilfreds med mig selv i Øieblikket. Nei – jeg har ikke kastet nogen Sten udaf indbildt Renhed.

Du gjør ogsaa en Bemærkning, som – psykologisk talt – overrasker mig, du undrer dig paa, at ikke jeg eller en af de andre har havt Ærlighed nok til at sige dig det. Du maa dog vide, hvor vanskeligt, hvor pinligt og resikabelt sligt er. Vistnok taler du ud af en Stand, hvis Pligt det er paa denne Maade at være «ubehagelig» mod sine Medmennesker; men paa den ene Side synes jeg ingenlunde, selve den Stand er saa redebon til at sætte Fingeren paa de ømme Steder, hvor der er noget at resikere, og for det andet var jo Forholdet her ganske det modsatte, og som jeg sagde dig: det var dobbelt vanskeligt at sige dette til dig netop, fordi du er Præst. Nei, man kan ikke sige, at der er Mangel paa Ærlighed, om man kvier sig ved at gribe ind i en andens Barm – især naar man selv ikke er bedre funderet. Men nu er det over, og det er kanske godt; du kan maaske have Nytte af det og Tak, fordi du taalte det.

– Vi har havt en lei Tid. Ved en Misforstaaelse leiede Pelouse Hus og Atelier væk til en Maler fra 1ste Juli. Jeg fik det at vide rent tilfældigt 7de Juni. Vi stod saaledes uden Hus i en vanskelig Tid. Saa skulde det ogsaa hænde, at Hegel den Maaned lod mig uden Penge, hvilket i høi Grad forværrede Stillingen. Jeg var tilslut ganske modløs og tænkte paa at telegrafere til dig eller Fredrik Hansen efter 1000 Kroner og styrte hjem. Endelig kom Penge fra Hegel; der var ingenting iveien; den Gamle havde holdt Jubilæum og havde travelt, og samme Dag tilbød et Par snille gamle Værtshusfolk os Logis, Mad – *alt* før mine syv

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Personer for 600 frs. pr. Maaned. Vi faar tre Soveværelser og Salon nede for os selv samt Arbeidsværelse for mig i et andet Hus. Vi tog imod for tre Maaneder, saa faar jeg et Arbeide færdigt og vi faar Tid til at se os om efter et passende lidet Hus. Jeg tør ikke flytte til Paris for Udgifterne.

Guttene skal til Mammi og paa Andersens Skole. Men dit Tilbud – Tak for det! var mig alligevel meget kjært. Der er – som du siger – baade for og imod den store By. Men jeg vilde, at de nu endelig skulde faa nogle Aars Skolegang i Sammenhæng, og Jens er jo 14 Aar. Imidlertid: Pengene maa vi ogsaa betænke; hos Mammi skal de betale 120 Kr. pr. Maaned, dertil Skolepenge o. s. v., og faar jeg nu ikke Digtergagen – som jeg vist ikke gjør – saa kan det nok hænde, at jeg kommer til dig, og beder dig være saa snil at tage dem. Thi – som du siger – billigere blir det jo og vel farne er de og; men vi – Beate og jeg, som synes, vi har saa evig nok med de 4 Børn, vi maatte le over den utrættelige Dikka, som kan strække sit Hjærte og sin Omhu til saa mange. Hils hende og Tak fra os begge til Eder begge for Tilbudet. Fortæl mig næste Gang om Hypotheklaanet; hvad gav Andreas ifjor? Skriv snart,

din hengivne *Alexander.*

Frederik Hegel.

Cernay 27d Juni 87.

Kjære Hr. Justitsraad! Tak for Deres lange Brev med Besked og Bud fra mange gode Venner. Den almindelige literære Flid helt op til Hostrup og Goldschmidt har rigtignok sønderknust mig noget; men jeg haaber dog ogsaa at komme med. Dersom det kngl. Theater ikke faar Tid til at spille mit Stykke, saa synes jeg ikke derfor, at Bogen skal ligge uden at udkomme. Hjemme i Kristiania kan de jo spille det, og hvis det duer, saa tænker jeg nok, Fallesen faar Tid. Det er jo kun de 600 Kr. i Antagelseshonorar, jeg taber? – jeg siger ikke «kun», fordi jeg foragter 600 Kr.; men jeg mener, det forandrer jo ikke Betalingsberegningen forresten, at et Stykke er opført andetsteds før? – Ved De noget om Sverige? – jeg har intetsomhelst Regnskab faaet fra de kngl. Theatrarne og vi vide dog, at Tre Par gik med Bifald.

Julefortælling, men jeg er dog i Arbeide med det, jeg har, og det er enda en Trøst. Nu skal vi flytte paa Torsdag 30te Juni, og da jeg gjerne vilde sende Pelouse Leiepenge og min Velsignelse, saasnart som muligt, vil jeg være taknemmelig for de 900 frcs for Juli. I August skal Guttene til Norge; forhaabentlig kan vi da leve for mindre hernede; naar jeg saa fik Digtergagen; men den faar jeg nok ikke – ak! hvor det dog er Skade, at jeg ikke længer kan producere saa fort som dengang, da jeg først slap mig løs! – jeg egner meg ikke for Pengesorg og de dermed beslægtede Dyder!

Vi lever ellers godt og fredeligt herude; men gjennem Baby, som besøgte Lies nogle Dage, har jeg troet at mærke, at det mellem B & Lie maa være kommen til etslags Brud. Det kunde ikke være anderledes; men det er overmaade sørgeligt.

Dette bidrager ogsaa til, at jeg har liden Lyst til at nærme mig mere til Paris. Snurrikt skulde det blive, om Schandorf kom til Versailles, thi det er bare en god Kjøretur fra os; jeg tror, jeg vilde sætte Pris paa ham hernede mere end i Kjøbenhavn, hvor han altid forekom mig forceret.

Beate sender sine venligste Hilsener til Dem og Deres, Børnene ogsaa, jeg ogsaa

Deres inderligt hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Cernay la ville 6te Juli 1887.

Kjære Hr. Justitsraad! Tak for Brev af 30 Juni med indlagt 900 frcs for Juli!

Bjørnsons med Søn og Kone kom hertil Dagen efter vor Flytning; og uagtet vi ikke paa langt nær var kommen iorden, havde vi det dog meget hyggeligt. Som De kan vide havde vi en hel Del at snakke om – især nu, da det arter sig saa muntert hjemme. Bjørnson var naturligvis rasende. Man har skrevet mig til fra Kristiania, at de 1600 Kr. for næste Aar vilde jeg – og naturligvis ogsaa B. B. faa ad privat Vei, saa faar vi se Tiden an. – À propos! mens jeg husker det: er G. Brandes's Forhold overfor den Strodsmannske Udgave o. s. v. absolut ren og dadelfri fra et Boghandlerstandpunkt? Jeg læste hans Redegjørelse, og er saa

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
enig i hans Klager over sin ringe Fordel af sit Arbeide overhovedet; men jeg vilde gjerne vide, om han, forat være ganske korrekt, først burde konfereret med Eieren af 1ste Udgave?

Fra Theatret i Kristiania har jeg ved min Broder faaet for Tre Par 500 Kr. og for Paa Hjemvejen 150. Fra Bergen er der neppe noget at vente; men nu skal jeg idag henvende mig til Stockholm og bede dem indbetale til Gyldendal, hvad jeg maatte have tilgode.

Bjørnson talte ikke om sit Forhold til Lie, hvoraf jeg slutter, at det er meget slet. Han kan ikke tilgive Lie, at denne holder etslags gode Miner med Bohemerne (hvilket ogsaa er en – efter min Dom – misforstaaet Følgen med Tiden, der igunden sletikke passer for Lie) og da Krogh var her, tog Lie ham med aabne Arme, og hele den skandinaviske Kreds – eller ialfald mange ere trukne bort fra B og til Lie. Dette er de ydre og smaa Ting, som have bragt den Sandhed frem i Dagen, at de to Familier allerede for længe siden have ophørt at holde af hinanden. Det gaar Bjørnson meget til Hjerter, og jeg tror, at naar han nu – som han vist gjør – styrter sig over Maleficanterne hjemme, vil det være en gavnlig Afleder for hans private Ærgrelser.

Vi lever nu i tre Hotelværelser – meget hjemligt er det jo ikke endnu; naar vi bare var friske. Men Else har havt Diarhoe, og Alexander har en af sine bronchit-artige Forkjølelser, og da er vi altid lidt ængstelige. Beate er frisk og noksaa vel fornøiet og jeg arbejder. Alle hilser vi Dem og Deres paa det hjerteligste.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Bjørn Bjørnson.

Cernay d: 6te August 87.

Kjære Bjørnson! – dengang De tilbød at tage Guttene med, havde jeg endnu saa mange Planer – for Ex. at flytte til Kristiania strax –; nu er alle Planer opgivne; vi blir ude, og jeg tager med stor Tak mod Deres Tilbud. Jeg ved, at Deres Frue ikke har faaet Besked om fri eller modereret Reise for Guttene; men jeg tvivler ikke paa, at De vil forhjælpe os til lempelige Betingelser.

Vil De altsaa – helst snart – lade mig vide, hvad Dag og Time De agter at forlade Paris, paa det at jeg kan være inde med Guttene – ialfald Dagen før. Hils Deres Far og tak for et Brev idag, som jeg tror at faa læst og forstaaet imorgen; da skal jeg ogsaa svare; men ellers faar vi jo nu et Møde i anledning af Guttene.

Med Tak paa Forhaand til Deres Frue og Dem

venskabeligst *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hansen.

Cernay den 6te August 87.

Kjære Ven! Tak for Brev af 29 Juli og Regnskab; – hvor skal du nu faa Indtægter fra? – hvad er det, du behøver til Renter og Assurance? – Nu skal Guttene til Kristiania; man lover mig 1600 Kr. privat. Vor Plan: at flytte derop har vi opgivet, det blir for dyrt. Derimod har jeg fuldført mit Lystspil og sendt det til Hegel. Jeg tager da strax fat paa en Fortælling; og nu er det Oftedahl, som skal i Gryden: han er moden. Vogt endelig din Tunge; men skaf mig Materiale; bed Politi Andersen skrive mig et langt Brev om de Oftedøler. Jeg føler, at jeg heller ikke idag er i Humør – og her er desuden smeltende varmt.

Hvad vilde du gjøre af Abraham Løvdal? – en bevist ond Hykler er det eneste, jeg kan se; sig hvad du vil. Jeg vender Morten Kruse om til Lars Oftedahl. Næste Gang mer! Hilsen fra alle.

Din *Alexander*

Man lader mig leve i den elendigste Uvidenhed om mine Kalkuner paa Aarre; reis ud og skriv om alle Dyrene.

Frederik Hegel.

Cernay d. 6te August 87.

Kjære Hr. Justitsraad! – hermed følger Manuscript til et Lystspil i 4 korte Akter. Vil De sende mig et Par Linier paa et Brevkort, saasnart De faar det; men

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
naar De har læst Stykket, maa De fortælle mig, om De finder det morsomt. Jeg tænker, at De lader Trykningen begynde strax og sender mig 2d el. 3die Korrektur saa kan et Exemplar snart være færdigt for de 4 Theatere. Bogen maa De lade udkomme, naar De selv synes; vi faar denne Gang opgive Antagelseshonoraret. – Jeg haaber, De er glad ved at se Livstegn fra mig? – og jeg kan yderligere glæde Dem med, at jeg har et nyt Sujet, en Fortælling, som jeg strax vil begynde – den bliver vel færdig til Vaaren. –

Jeg har skrevet saa flittigt i 3–4 Uger, at jeg ikke har besvaret Deres Brev af 16 Juli – Tak for det. –

Deres Efterretninger fra Kjøbenhavn er de eneste, vi faar, saa vi sætter megen Pris paa dem – allerede af den Grund; saa De maa af og til sende os en saadan orienterende Epistel som sist. – Synes De at vi skal henvende os til Sarauw med Komedien? – jeg vil have den oversat –. Jeg ved sletikke, hvorledes jeg skal skrive til ham. Min Glæde over, at den stakkels Mand slap ud, er meget stor; men han er og blir dog en Forræder og en Spion – hvad synes De?

Vi er alle friske. I denne Maaned sender vi Guttene til Kristiania. Der har været nogen Tvivl hos os, – vi har endog tænkt paa at flytte allesammen til Kristiania; men vi har modstaaet Lysten; Livet hjemme falder os altid dyrere, vi kommer, før vi ved Ord af det, paa en Fod, som bedre svarer til vore Tilbøieligheder og selskabelige Kvalifikationer end til min Pengepung. Hernede er man mere Herre over sig selv. –

Der er to Bøger, jeg dog burde læse; men jeg vil ikke netop købe dem, mon der ikke hos Jacob skulde flyde omkring brugte Exemplarer af Drachmans: Der var engang og Brandes Kjærlighed?

Vore hjerteligste Hilsener til Skovgaard.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Cernay 20d Aug. 87.

Kjære Hr. Justitsraad! – kun nogle faa Ord til Tak for Brev af 12te med indlagt 900 frcs. Jeg har meget travelt og vil gjerne komme i Arbeide med min nye

Fortælling. Mine to Gutter er reist med Bjørnson jun. til Norge; og min Stedmoder i Stavanger er død. Vi har havt forskjellige Planer; men foreløbig blir vi her Vinteren over.

1.

Jeg behøver kun ét Korrektur.

2.

Behøver jeg at skrive disse Breve til Theatrene?

3.

Jeg giver Frøken Mary Ottesen Lov til at rekvirere et Exemplar til Oversættelse, saasnart Bogen er trykt; – gaar det an? B. B. jun. lovede at Bettys F. skulde op i Kristiania i September, – iethvertfald vilde jeg gjerne, de skulde se det først i Kristiania paa Grund af dets Aktualitet. Fra Sverige skal der sendes Dem for 3 Par Kr. 656– i næste Maaned. Tak for de to Bøger, hvoraf Brandes retourneres. Brandes's Konversationstone er pinligt simpel, og der er i det hele noget bund-raat, som jeg ikke rigtig kan forklare. Drachmann er derimod helt ud og tilbunds modbydelig; det er dog en Guds Lykke, at H. C. Andersen er vel i Jorden, ellers vilde han – og med Rette! have faaet Slag af at se sit gode Guld saaledes udvexlet i vel beregnede Kobberskillinger. Schandorph bliver ikke ude i mange Aar. (Spaadom.)

3

Har virkelig Brandes giftet sig? (Ironisk Spørgsmaal; man venter en Benægtelse.)

Vi lever noksaa godt, men savner Guttene. Alle hilser hjerteligst Dem og Deres.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Kielland.

Cernay la ville 22d August 87.

Kjære Jacob! – mange tak for dit udmærkede Brev af 16de (som jeg først fik iaftes –?); jeg skal nu svare punktvis saa godt jeg kan; jeg telegraferede ogsaa

I.

Jeg synes ogsaa Synd i de fattige Slægtninge, skjønt det jo slet ikke var Fars Mening; jeg skal bare være glad, om vi slipper yderligere Krangel med dem. Stundom har jeg tænkt, at Enken alligevel lagde noget hen i en Lærke til os – eller til dem af os, som tækkedes hende; thi det laa paa en vis Maade ogsaa i hende at klynge sig til os og Fars Slægt; men jeg kan tænke mig, at den virkelige Trang hos hendes egne har vejet mere, og derpaa er der jo ikke stort at sige, naar Far først havde ordnet det saa; lad os være glade, at hun ikke giftede sig med en ung Mand!

II.

Det er aldeles brilliant, at Dikka bliver i Fæstningen. Jeg skulde ville tilraabe hende, hvad Gude vilde telegrafere til Frøken Serck, som giftede sig: Vær Stærk – i din Særk! – Lad hende endelig faa alt det urene ud af Huset strax. Madam Smiths Buffet og Lysekrone – lad det strax blive bragt ned paa Knud Bertelsens Søhus til Afhentning – ellers beholder de et evigt Paaskud til at gaa og snuse i Huset. Skidt med Fortegnelsen! – lad dem faa det i Klyben strax og saa afsted!

III.

Enig i, at Huset gaar, til der er skiftet; – og gid I maatte faa nogle jille Dage. Denne Gang kunde det været rigtig morsomt; – jeg ved, I ville tænke paa mig og savne min ugudelige Tunge. Men det behøver ikke at være siste Gang, vi mødes. (Se nedenfor.)

IV.

Huset. *Vi kan ikke sælge* – om ikke for andet saa for Tabet; galere kan Tiden dog ikke blive – vel?

V.

Jeg kan ikke købe Huset, saa frygteligt gjerne som jeg vilde. Det var for letsindigt. Men hør nu min Plan – eller rettere min Bøn: Lad mig faa leie Huset fra Vaaren for en urimelig billig Pris! – i nogle Aar, saa kan vi se Tiden an og sælge til fælles Fordel, om Tiderne skifte – eller om jeg mod al Formodning bliver rig!

VI.

Forvaring. Det maa nemlig helst betragtes som Hjælp for mine Efterlevende.
Vil du det?

VII.

Naar jeg nu altsaa foreløbig tænker mig, at jeg faar leie Huset, saa taler jeg om *Indboet* saaledes: Alt fint: Glas, Dækketøi etc. Malerier – deles bent frem i 6; for det vil vi alle vist have af. Men Møbler blir det værre med, fordi nogle af os neppe bryr sig om saa meget deraf som andre – for Ex. jeg. Nu skal jeg gaa gjennem Huset: i Storstuen, Rødstuen, Gulstuen er der ingenting, som særligt interesserer mig; men Møblementet i Dagligstuen er jeg glad i, særlig Speilet og Stolene; Pianoet og Fars Skrivebord; men jeg synes den Ælste skal have Piderstalen. Ovenpaa er der Fars Skab med Glasdøre og det sorte Kontorbord; men da dette nærmest er Pragtstykker, blive de at overlade Skjæbnens Deling. Ellers husker jeg ikke noget særligt; men hvis jeg skulde bo der, trængte jeg vel til mer end min retmæssige Sjettepart. Imidlertid skal I ikke være saa bange for at snaue Huset af; for vi har jo noget Møblement, og desuden er det jo ikke Mening at møblere Huset *standsmæssigt* med en Gang. Om man ved en Møbelauktion kunde skaffe Valuta for dem af os, som ikke tager Møbelportion?

VII b.

Hvis I vil tænke paa dette, saa ved Maren Tobiesen, hvad vi har og hvad vi trænger. Senge f. Ex. (Vi har Ægtesengen.)

VIII.

Skal du plent have Fuldmagt paa særskilt Papir? – ja du skal faa en, naar jeg er færdig med Brevet.

IX.

Kjøkkentøi, Kar og de tusinde Ting af diverse, som lidet er at sælge, men som dog ere uundværlige – om dette fulgte Huset, saa behøvede det jo ikke være *mit*, men kunde i Fremtiden realiseres for fælles Regning, thi engang i Tiden maa der jo fra dette Hus holdes en otte Dages Rabe-auktion.

X.

Hertervigs store Billede har jeg altid holdt høit. I Pengeværldi naar det hverken Hansens eller Thaulows; men det er et deiligt Billede, som jeg tænker, alle er

XI.

Hvis der findes endnu gamle Blomster fra salig Mors Tid, – men det gjør der vel ikke. Den store Palme, hvis ingen vil føre den bort med sig, er vi glade i den; den kunde være hos Maren Tobiesen eller Andreas?, til vi kommer.

XII.

Ud med Professor Lund! – af Stalden! Du ved ikke, hvad jeg har lidt af det Menneskes Haan, af hans Kuskes – ja indtil det Øg, som drog ham – stod de alle og gren i Fars Vognhusdør, naar mine Greier stod ude i høljende Regn i Axel Sømmes Gaard! Ja – du synes kanske, det er lidet; men jeg forsikrer dig, at mine Forældres Hus, min Barndoms Have i Fremmedes Hænder – det lærte jeg at bære; men naar jeg kom til Vognhuset, hvor vi fordem rustede os til Fisketure – jeg taaler endnu i dette Øieblik ikke at tænke længe paa det, for det suser mig i Hovedet! – Kjære! ud – ud med ham! Kan du ikke sige, at naar Eiendommen staar tom, vil vi ikke have hans Folk med Lys og sligt i Stalden? – eller om du vilde sige Sandheden med Peber paa: At Alexander har forlangt det! – men lad ham være ude om 14 Dage, – jeg beder dig saa mindelig.

XIII.

Saa er der en Forandring i Huset, som jeg maa fastholde. Den sorte Krog, hvori Sengene stod, holdt jeg aldrig af – ikke engang i Moders Tid. Men efterat Far giftede sig igjen, var det Sengekammer ligesom forgiftet for mig; jeg gik fort gennem det som forbi en Skam; og det siste, jeg saa der, var Far, som døde. Der vil jeg gjøre et Vindu mod Haven og udvide Døren til Dagligstuen, saa skal det blive et lyst Værelse og den sorte Krog skal forsvinde for os alle. Tror du ikke, alle vil tillade det?

XIV.

I Haven vil jeg kviste og beskjære!

XV.

Altsaa er min Drøm og mit høieste Ønske at komme hjem til Vaaren og bo i Fars Hus. Hvis saa bliver, kan Maren Tobiesen faa Nøglen og se til Hus og Møbler i Løbet af Vinteren, og Fred. Hansen føre Opsyn med Vinduet i Sengkammeret.

Vi tænker at bo saaledes: Beate og jeg paa Salen, Smaapigerne paa Kittys
Værelse, Guttene, naar de er hjemme, ved Siden – ellers er mit gamle
Værelse til Gjæster, – ligesaa det ene af Pigekammerne. Saa kan vi mødes og
besøges – ikke sandt?

Rødstuen tager jeg til Kontor; Storstuen bliver vel foreløbig tom; saa har vi
Gulstuen, Dagligstuen og det nye Kabinet til den deiligste Bekvemmelighed.
Spisestuen som før. Ohola! Oholiba! Jane, Tycho og Kitty kommer; og naar I nu
sidder sammen, saa ved jeg, at I alle er mig saa kjærligen stemte som Søkende
kan være – vore Svogre er ogsaa greie og snille; lad mig derfor sige, at jeg er
tilfreds og sikker paa den allersomfineste Behandling, – kun beklager jeg, at jeg
ikke kan være med for Fornøielsens Skyld. Beate sender sin beste Hilsen til dig
med Tillid og Tak paa Forhaand; – ja saa var det den Fuldmagt paa særskilt
Papir! – hils nu alle dine og vore.

Din hengivne Broder *Allik*.

Fuldmagt.

Jeg meddeler herved min Broder Sognepræst Jacob Kielland Fuldmagt til at
varetage mine Interesser ved Skifte efter vor Stedmoder paa en saadan Maade, at
jeg ikke blot erholder min retmæssige 6te Part, men ogsaa saa meget som muligt
af mine kjære Søkendes Parter.

Cernay la ville den 22 Aug. 87.

Alexander Lange Kielland.

Frederik Hegel.

Jeg er ganske forskrækket over at se, hvor liden Komeden bliver; jeg haaber
alligevel, siden den er delt i fire, at den skal være Helaften-stykke. Lad mig snart
høre, hvad De synes om den. – Jeg har lovet B. B. junior at der skal sendes ham
et Exemplar paa samme Tid som til Schrøder, forat det kan gaa desto fortere.

Hilsen Deres *A. L. K.*

Frederik Hegel.

Cernay 28d. Aug. 87.

Kjære Hr. Justitsraad! – De faar lade Stykket komme, naar De selv vil; er det godt, tænker jeg nok, at det Kngl. Theater faar Tid til at spille det. Jeg modtager altsaa Deres Tilbud: 3000 Exempl. à 162 Kr. Arket – det bliver ikke stort; der er knapt 8 Ark.

Jeg ser til min Skræk idag i norsk Morgenblad, at afdøde Jacob Davidsen fortæller om Sarauw, at han er reist til Frankrige. Jeg har nemlig en afgjort Ulyst til at møde denne Mand igjen. Jeg har forsøgt at forlige mine venskabelige Følelser, min Agtelse for mange af Sarauws gode Egenskaber med min Afsky for Troløshed og Lovbrud; men der blir ikke noget Forlig. Jeg er enig med mig selv om, at jeg ikke længer vil have noget med det Menneske – ikke engang literært. Naar jeg mindes, at han først i 1870 skrev tyskvenlige Artikler i Tyskland og saa siden har levet af fransk Spionage, saa ved jeg Besked; han er en Forbryder. –

Hvad synes De om Sarauw? – kan vi vel anstændigvis arbeide med ham?

Jeg taber vist nogle Flasker Champagne paa Brandes's Ægteskab; thi jeg har vist tilbudt Væddemaal til høire og venstre paa, at det aldrig vilde ske. Men – som Kritikerne pleier at sige, – nogen dyb Psycholog er Kielland ikke.

Vi lever godt, og jeg er flittig. Fortællingen bliver paa Størrelse mellem Else og Sne, og den skal være færdig fra mig før Jul.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Kielland.

Cernay d. 28d. Aug. 87.

Kjære Jacob! – jeg kan ikke lade nogen Sten ligge i Veien mellem os, og derfor maa jeg beklage mig over dit Avertissement i Morgenbladet. Ikke at der stod kjære – det var hun kanske for nogle af os. Men hvordan kunde du sætte «Moder»? – Tænk om din Søn Jens engang i din Alder vil avertere, at han og de

Olsen? – Eller om du synes, dette er et ligegyldigt futurum exactum, da jo baade du og Dikka til den Tid maatte være i Graven, saa er det dog – finder jeg – pinligt at tænke sig sine Børn fremover i Tiden saaledes løst fra os, at de skulle have Lyst eller Hjerte til en Form saa lidet pietetsfuld. – Og endnu et: Vor rigtige Moder har Slægtninge – Brødre og Søstre, som lever endnu. Hvor pinligt maa det ikke være for dem, at Børnene efter deres høit elskede Janna nu kommer og fortæller Verden, at nu har de mistet sin kjære Moder? – Desuden Stedmoder – det er da ogsaa noget; det er jo intet Skjældsord; – derved betegnes korrekt og sandt et Familieforhold som ethvert andet. Vel hviler der medrette en Skygge over Ordet fra Urtiden; og kun sjeldent har det vel hændt, at Børn i Hjertet og i Sandhed har følt Trang til at give den fremmede Moderens Navn; og *det var jo slet ikke Tilfældet hos os* – det er du selv enig i. Og selv om nu Livet – med sin Konveniens o. s. v. baade lokker og stundom næsten tvinger til at bruge usande og forskjønnende Navne og Epitheta, saa synes mig dog Døden at være alvorlig nok til at forbyde en uretmæssig Opfiffen af Forhold eller Personer. Jeg vilde inderligt ønske, at du ikke havde noget at sige mod dette; men at du – uden at tænke større over brugte det Navn, du havde vænnet dig til at give den Afdøde. Det vilde for mig udslette meget af det pinlige Indtryk, og jeg vilde da snarere glemme det.

Din hengivne Broder *Alexander*.

J. O. Lange.

*N*o 3. Kjære Onkel! – javist sees vi igjen! – enten kommer du til os, – du maa da se Domkirken og Bredevandet, før Hovedstadens Avis tager Livet af dig; – eller jeg kommer, forat gjense Hôtel des Mines og hele det Østlandske, som jeg igrunden kjender saa lidet. Hvergang du reiser til Kristiania, maa du finde mine Gutter; du er en af mine Garantier, naar jeg tænker dem saa langt borte fra mig. Det er underligt at være bleven saa gammel; vi skal ogsaa snart have Sølvbryllup – bare 10 Aar til! – Siden jeg fik Tanken om en mulig Hjemreise til Vaaren, er jeg bleven saa modig; det er godt at være ude, men forat det skal være rigtig godt,

Din A. L. K.

Frederik Hegel.

Cernay 31 Aug. 87.

Kjære Hr. Justitsraad! Tak for Deres Kort af 27de. De tror ikke meget paa Bettys Formynder, og jeg ikke heller. Men det er dog muligt, at det paa Grund af sin Aktualitet vil gjøre Indtryk i Kristiania. Spørgsmaalene om den subvenerede Presse, om Malernes tiltagende Blærieri, frisindet-hysteriske Damer og en liden politisk Scene i anden Akt – det er Ting, som er saa specifik norske, at det maa sees hjemme.

For Tre Par fik jeg høre meget ondt, – det var for dansk – sagde de hjemme; kanske er jeg denne Gang for norsk. Iethvertfald venter jeg mig ikke noget stort af Stykket; men jeg er glad over, at jeg er i god Fart med en Fortælling – *der* har jeg dog fastere Fodfæste end paa de troløse Brædder! – den skal være færdig fra mig iaar, saaat den kan forskjønne vort Aarsopgjør. Vore hjerteligste Hilsener

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Men det er rent pine-galt, at Formynderen er for kort!

Bjørn Bjørnson.

Cernay 3die Sept. 1887.

Kjære Bjørnson! – ja nu maa De og Deres Frue have saa mange Tak for Børnene; – vi haaber, de var noksaa snille. – Desværre har jeg fra Hegel, som er den eneste, der har læst Bettys Formynder, faaet en meget nedslaaende Dom; – lad mig snart høre fra Dem, om De tror, der kan gjøres noget af Stykket i Norge.

Imidlertid trøster jeg mig med at arbeide paa en Fortælling, – det forstaar jeg mig dog bedre paa; forøvrigt har jeg ikke andet at sige, end at det er sandt, hvad De lærte mig: naar Vinen gaar ind, gaar Øllet ud!

Deres Forældre –

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Kielland.

Cernay 3die Sept. 87.

IV.

Det nedslog mig paa en forunderlig Maade, at der alt var Kjøbere til Huset. Ja – nu faar I betænke Eder. Det er, somom de skulde skjære mig op, naar jeg tænker, at nu – efter Forsmædelsens lange Aar skulde Huset endelig være kommen til os, for rigtigt evigt at gaa fra os. Men vi har jo itide faaet vænne os til at se Fremmede i vore intimeste Forhold, saa det faar bæres; men det vil fylde mig for Livet med mange Potter Bitterhed.

V.

En ond Stund. Ja – men om jeg engang maa ud igjen, saa er det ikke værre for Eder, at jeg har glædet mig der en Tid? Og om end Stunden blir ond for mig, saa er jeg ialfald i dette Øieblik overbevist om, at intet vil gjøre mig lykkeligere og stærkere end at faa komme hjem igjen. Fremtiden – kjære Broder! er som Tante Catrines Arbeidspose: ingen viste hvad der var i den, og ingen havde Lyst til at se efter.

VI.

Leien. Ja nu maa du hverken le eller græde over min Ublufærdighed – men hvad skal jeg kalde det? – jeg har jo ikke meget Ved; men jeg gjør altsaa følgende Beregning efter min Erfaring. Skatter etc. – siger du – henimod 200, 120 til 5 Søskende 600, altsaa 800; det var, hvad jeg gav i Hillevaag, og det var – om end ikke formeget for Huset, saa var det for meget for mig. (Jeg tror endogsaa, jeg hørte, at min Eftermand fik det billigere.) Men dette siger jeg ikke – kan du vide! forat ægle eller nagle; men forat du, naar du foreslaar for de andre, kan have noget at gaa efter. Jeg vil gjerne have Huset, I vil gjerne lette mig det – (– hvis det nu bliver saa og ikke Salg –) – kan vi altsaa mødes etsteds under 800 Kr, saa er jeg glad og I snille.

VII.

Min Blikkasse. Tak, fordi du vil have den; men lægge op? – er du gal? – – nei
lad os være fornøiede, om vi kan beskytte Hovedstolen!

VIII.

Jeg troede virkelig ikke, at Møblerne i Dagligstuen var saa gjæve. Skrivebordet
nævnte jeg bare, fordi jeg ikke har noget, men jeg bryder mig ellers slet ikke
om det. Det er Stolene og Speilet – ja det faar gaa som det kan, naar I deler.

IX.

Det store Skab maa – mellem os – ialfald ikke gaa over i Holms eller Skavlans
Slægter; du faar se at stille det saa uden at støde Søstrene.

X.

Kun forat du kan vide det: Kongeuhur og stor Sølvopsats bryder jeg mig ikke
om.

XI.

Jeg ved kun altfor vel, at den fraværende faar sin Part – især hvis han blir i
Huset; lad det derfor ikke trykke dig og Dikka – ja ingen under Delingen, om
Huset blir noget pjurret.

XII.

Fanten, som sammenligner Klær, skal naturligvis Amtmanden have; de tre
sværgende Mænd er jeg glad i.

XIII.

Høist tilfreds, hvis Dikka vil forsyne Kjøkken och Fadebur.

XIV.

Vil du virkelig holde Rabeauktion? – hvad vil du kalde det, som er paa
Dreierkammerset? – «*Diverse*» er altfor mildt. – Jeg beundrer dig!

Dit Brev er hermed besvaret, og jeg er stiv i Fingrene. Vi lever alle godt. Beate er
i Paris. Hils Dikka og alle dine.

Din hengivne Broder *Alexander*.

Frederik Hegel.

Cernay la ville 17de Sept. 87.

Kjære Hr. Justitsraad! – det har ligesom anet mig, at jeg kunde vente et Brev som det, jeg fik igaar; og derfor har jeg været end mere i en pinlig Spænding, naar det varede noget langt ud i Maaneden, før Pengene kom. Men min Trøst har bestandig været, at jeg var i Arbeide, og at min status i Deres Bøger ikke er saa gal. For Komedien – saa liden som den er – faar jeg dog altid 11 à 1200 Kr, 500 Kr. skal sendes Dem fra Sverige, og i næste Maaned, hvis jeg faar Fred, skal De faa en Fortælling paa Størrelse som «Sne» – altsaa c. 4–5,000 Kroner i min Favør. Det bliver saaledes ved Aarsopgjøret ialfald ikke meget, jeg har gaaet tilbage i 87; og i 86 betalte jeg et respektabelt Afdrag fra 13,000 Kr ned til 5,000 Kroner. Dette er ikke saa ilde; men jeg kan forstaa, at de onde Tider gjør Pengene saa knappe, at alle gjerne ser at indskrænke sine kontante Udlæg.

Vær derfor for det første overbevist om, at intet kan være mig fjærnere, end at føle nogensomhelst Art af Uvilje. Nu har jeg seet Tiderne gaa ned og ned i en Række af Aar, og jeg har seet det knibe for mine Nærmeste og seet Venner opslugte; og saa meget Kjøbmand er jeg af Erfaring og Blod, at jeg kjender og forstaar den pinagtige Fornemmelse, naar det gaar løs med Tab og Skuffelser. Ja – tro nu hellerikke – kjære Hr. Justitsraad! – at jeg i min opskræmte Fantasi tænker mig «Den Gyldendalske» – hængende i en Traad, endmindre, at jeg i Ord eller Brev skulde lade nogetsomhelst forlyde, der kunde være Dem til Fortræd. Men jeg mener bare, at hvis De, som har arbeidet saa smukt og saa heldigt, skal slide med Pengesorger paa Deres gamle Dage, saa er det mig en Sorg at tænke paa; og jeg vilde visselig nødig forøge Deres Byrde. Men naar De spørger mig, om en Stans i subsidierne vilde sætte mig i Forlegenhed, maa jeg svare i allerhøieste Grad ja. Vi har nu endelig fundet et lidet og billigt Hus i Asnières, som vi *lykkeligvis* kun har leiet for 3 Maaneder ad Gangen; men det maa tiltrædes 1ste October og 3 Maaneder efter er Jule og Nytaarstid, – *da* var det slemt at maatte reise over Havet med Familien; 3 Maaneder efter i Marts gaar det bedre an. De maa derfor, saasnart De modtager dette Brev, være saa snil at sige mig, om det er Dem *ganske umuligt* at holde mig 6 Maaneder til à 900 frcs? De siger i Deres Brev: «stanse... indtil mit Tilgodehavende er bragt betydeligt ned» –, men i Slutten af October vil det være Tilfældet, naar jeg sender min Fortælling, hvoraf jeg kun mangler de to siste Kapitler, der ligge mig brændende færdige i Hovedet, og jeg skriver hver Dag. Naar jeg siger reise hjem, saa er det ikke, fordi al Sorg

mens den forladte Fornemmelse herude uden Penge – er rædsom!

Ved min Stedmoders nylige Død kommer jeg til 20 à 30,000 Kroner; men de skulde jo helst bevares for Børnene. Mine Søsken, som alle har det sorgfrit, vil leie mig Fars Hus fra Vaaren for billig Pris, og de lader mig ogsaa faa, hvad vi behøver, af Fars Møbler (De husker, jeg solgte alt mit) –; og da er det min oprigtige Mening at søge offentlig Ansættelse med fast Gage: Tolder eller Postmester eller noget sligt. Thi dette usikre elendige Liv paa et lunefuldt Talent kan jeg ikke holde ud længer. Det var da Tanken at skrive endnu en Bog til i Asnières, og saa reise til Stavanger til Vaaren. Men fremfor alt beder og besværger jeg Dem at sende mig 900 frs. strax, saa jeg kunde faa dem *her* i de siste Dage af September; thi jeg behøver dem til Flytningen, hvorhen det saa bliver, og indtil jeg faar allarmet mine Venner tilhjælp, forat komme hjem. Men imod Hjemreisen *nu* er der to Ting:

først: at vi vel maatte betale en dygtig Bod for det leiede Hus; og dernæst, at min Fortælling blir afbrudt; mens den er paa det varmeste. Det er derfor, jeg beder Dem overveie og strække Dem saa langt De kan; – jeg ved, De vil gjerne, og naar jeg ser paa min Stilling og især, hvor hurtigt og let jeg har arbeidet i det siste, tror jeg ikke, at De resikerer noget ved endnu at opholde os et halvt Aar. Fra November kan jeg godt modtage Anvisninger paa Königswarter, hvis det er bekvemmere for Dem; jeg er da saa nær Paris. – Jeg kommer nu til at gaa i nogle Spændings Dage, indtil jeg hører fra Dem; men hvad det saa bliver, maa De endelig sende mig Penge; thi ellers kan jeg hverken komme frem eller tilbage i min Elendighed. Beate ser paa mig med store forskrækkede Øine og begge ser vi nordover med hjertelige Hilsener til Dem og Deres –

Deres hengivne *Alexander L. K.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Cernay den 18d Sept. 87.

Kjære Mæster! du skulde gjerne faa min Adresse, men ikke til det Brug. Det gaar nemlig ikke an, at du gjør mig til et slags Dukkemand, der er for fin paa det

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
til at bede, men nok tar imod, naar andre ber for ham. Nu har jeg faaet saa meget ved dig; Dagbladet kan jeg godt undvære, – ja jeg vil – oprigtig talt – nødig have det gratis. – Ellers er jeg temmeligt opskjørtet just idag. Hegel har spurgt, om jeg kan klare mig uden ham en Tid. Det kan jeg aldeles ikke – har jeg svaret; og nu faar jeg vente paa hans Svar igjen. Min lille Komædie, som han siger er daarlig, er netop udtrykt; og han ved, at i næste Maaned faar han fra mig en Fortælling omtrent som Sne, saa han maa visselig være i Klemme, naar han nu netop stanser. Det gjør mig saa ondt for den Gamle; og hvis han lader mig uden subsidier, ser jeg ikke andet Raad end at styrte hjem; der har jeg da altid Tag over Hovedet. Nu var det godt, at vi ikke leiede en stor Leilighed for 9 Maaneder eller et Aar! Jeg skrev til Hegel, at jeg ingenting skulde sige til nogen; men nu siger jeg det alligevel til dig som en Medbroder; men vi faar begge passe paa, at intet flyder fra os, som kunde skade hans Kredit eller volde ham Fortræd. Jeg kan aldrig tænke mig, at den Gyldendalske Forretning driver med megen Vexelgjæld; men jeg tænker, der er Tab paa mange mindre Boghandlere og yderst knappe Tider for Kontanter, og det kan være galt nok – ialfald kan det være nok til at skræmme den gamle Herre, som vist er kommen sikkert og forsigtigt igjennem til denne Tid. Nu faar jeg vente, og skulde han være ganske umulig, kan jeg vel altid faa laant i Paris til Hjemreise – tror du ikke det?

Du spaadde rigtig med Françoise, – det var og blev en ganske mislykket Bog. Jeg er lidet oplagt til at skrive om Politiken og det der. Du ved, jeg synes, alle Blade og Bladfolk ere lidet at vente godt og trofast af; og du skulde jo have megen Erfaring i den Ting. Derfor synes jeg ikke du skulde hægte dig fast i dette: Jøde! – alle Bladfolk tabe efterhaanden sin Forhud. Desuden ved du, jeg er en mat Medbroder, hvor det gjælder Dyd og Sædelighed; jeg er igunden slet ikke vis paa, at du har Ret. Jeg holder paa mit – skjønt det unægteligt som axiom ser lidt underligt ud: det skal blive mindre vigtigt for Menneskene, om de har dyppet eller ikke. Jeg ved, du fnyser, men det faar ikke hjælpe.

Hils Caroline og Dagny fra os alle – imorgen har vi vor 15de Bryllupsdag. Jeg skrev til Hegel, at jeg vilde blive Tolder eller Postmester i Stavanger og det er saagu mit Alvor –

Din hengivne *Alexander.*

Alexander og Jens Zetlitz Kielland.

Mandag den 19de September 1887.

Kjære Jens og Bodde! – hvordan gaar det? – jeg haaber godt? – Vi har havt et stort Bryllup i Hotellet. Den høie vakre Pigen i Sypigens Gade – hun, som var lidt affekteret, – hun blev gift med en Fætter fra Versailles. Der var ingen af vore Venner fra Cernay – saa fint var det, – jo Mr. Rouquant; og om Aftenen dansede de uden at tage os med; hvorover vore Damer vare fortrydelige. Den eneste Glæde, vi havde, var nogle gode Mader; her var en udmærket flink Kok; og han havde – underligt nok! været to Aar i Hotel Victoria i Kristiania, saa han kunde sige: meget god – og Glas Øl! Men idag er alt forbi, og vi havde en slet Dejeuner; Baby var især fornærmet: Æg, Finker – noget hakket vont! opvarmet Gigot og oplunkede Haricots, Osteskorper og Syltetøi paa en Tallerken!

Her er ellers ikke stort at fortælle. Nu nærmer vi os til October; og da skal vi ud og flytte igjen; jeg gruer naturligvis allerede, og skynder mig for at faa min Fortælling færdig, mens jeg er her, saa kan jeg skrive den for anden Gang i Asnières.

Dette Brev er saa kort, at jeg skal skrive et til om et Par Dage; men for denne Gang faar det være nok. Hold Eder friske og snille! – vi hilser alle, tænker ofte paa Eder, jeg savner Eder hver Dag!

Eders hengivne *Pappa*.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Cernay 20d Sept 87.

Kjære Mæster og Ven! – igaar fik jeg Telegram fra Hegel, at han samtykker i at holde mig til Vaaren som før. Efterat denne Sorg nu altsaa er slukt, har jeg udstedt den provisoriske Anordning til mig selv, at naar jeg næste Gang faar en Sorg, skal jeg ikke strax løbe hen og belæsse dig med den; du kan have nok foruden. Dit korte Kort har jeg modtaget; og jeg finder naturligvis, at det heller ikke var et Gran formeget, om Dagbl. gav dig de Exemplarer, du forlangte;

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
hellerikke er det, fordi jeg ikke af *din* Haand skulle ville modtage noget; men jeg vil ikke unde de snottede Smaa, som steller med Avisen, dette Moment af Stolthed: «imødekomme» B.B. ved at «forære» noget til A. L. K. – I disse to–tre Dage – ved du, hvad jeg har tænkt paa? – paa, hvorledes jeg vilde te mig som Embedsmand?

Og saa nøie havde jeg fantaseret mig ind i det, at jeg ikke kunde tænke paa andet. Samtidig var der et stort Bryllup og Forstyrrelse i Hotellet, og under alle saadanne extra Omstændigheder er jeg tilbøielig til at drikke mer end ellers – (jeg maa absolut vende tilbage til total Afhold i Norge – det er ganske sikkert –) alt dette og Ængstelsen for Hegel gjorde mig saa besynderlig i Hjernen, at jeg laa længe i Nat og tænkte paa, om det ikke kunde være noget af det, man kalder Stormandsgalskab. At de taabeligste Fantasterier – ikke netop saa storartede, men saa nøiagtige og detaillerede faar en saadan Magt, at Læsning eller fornuftig Tænkning blir umulig, og man gaar i dagevis i en ganske fremmed og uvirkelig Verden. Det føles nu for mig, somom jeg maa gjøre en stor Anstrængelse for atter at trænge ind i min Fortælling, hvoraf jeg mangler lidt.

Imidlertid er jeg klar idag efter 10–12 Timers Søvn, kun lidt mat og tom i Skallen; men jeg havde en forfærdelig Angst inat. Man skal være sund og stærk, forat leve paa et Talent; og det er jeg jo ogsaa; men alligevel er det et Fandens Levebrød, naar det tilogmed er knapt og uvist. At jeg kom saa rent ud af Fugerne denne Gang, var fordi min Fortælling netop var paa det allervarmeste; jeg havde skrevet den utrolig fort og havde bare faa Dages Arbeide igjen, – derved var naturligvis min Hjerne sur-exité. Men – det forekommer mig, at jeg allerede har glemt den provisoriske og atter belæsser dig med mine Sorger? Dog – idag er jeg frisk igjen, og nu skal jeg lægge mig nogle Aftener Kl. 9 og drikke Vand i Vinen, saa tænker jeg, at jeg skal faa Bogen færdig her; og leve lykkeligt et halvt Aar i Asnières, rue Dumaine No 16.

Din hengivne A. L. K.

Alexander og Jens Z. Kielland.

Cernay den 20de September 1887.

Kjære Bodde og Jens! – jeg ved ikke rigtig, paa hvilke Dage I skriver; for Brevene kommer lidt uregelmæssigt; men det gjør ikke noget, det gaar godt, som det gaar. Men til Lettelse for den, som skriver, vil jeg anbefale, at han tager for sig mit siste Brev eller Mammass, baade fordi det er den fornuftigste Maade: at der svares paa Breve; og fordi det er meget lettere at finde paa noget at skrive om, naar man har et Brev foran sig til Besvarelse. Saa vilde jeg ogsaa anraabe især Bodde om nogle faa store Bogstaver. Efter Punktum – kjære Bodde! og i alle Navne! – naar du ser «børre» – skulde du saa tro, at det er en hel stor drabelig Lieutenant med Sabel? – Men Skit med de store Bogstaver, naar du bare var frisk!

Det er endda en stor Glæde og Trøst for os, at du er i saa gode Hænder; – tænk om du havde været blandt udeltagende Fremmede! – saa jeg ved, du blir passet og pleiet godt. Men med Skolen kan det aldrig blive noget rigtigt paa den Maade. Du faar stræve og putle dig med, saa godt du kan; men hvis det skal blive saa udover Vinteren, at du ret som det er maa holde dig hjemme nogle Dage, saa kan ingen vente, at du skal gjøre store Undergjerninger paa Skolen; vær bare snil og forsigtig, saa faar vi ikke tage det saa nøie med Fremgangen i Kundskab.

I klager over, at jeg ikke er i godt Humør, naar jeg skriver; men en Gang sendte jeg dog et muntert Fotografi, som jeg aldrig fik nogen Tak for; det er vel kommen frem?

Igaar skrev jeg ogsaa et Brev, som vist ikke var muntert. Men jeg skal sige Eder: vi har havt en stor Forskrækkelse. Hegel skrev, at han ikke længer kunde sende mig Penge; og da – ved I – er vi ganske uden nogenting her i det fremmede Land. Jeg svarede og forklarede, at han om kort Tid skal faa en ny Bog o.s. v.; og igaar – da jeg havde skrevet til Eder –, fik jeg Telegram fra Hegel, at han vilde sende Penge som hidtil indtil Vaaren. Saa slaar vi os altsaa tilro for et halvt Aar i Asnières og saa til Stavanger til Vaaren.

Mamma vil ogsaa skrive lidt. Lev nu godt og hils alle.

Eders hengivne *Pappa*.

Cernay den 24de Sept 87.

Min nye Adresse fra 1ste October er: No 16 rue Dumaine: Asnières; Seine & Oise.

Kjære Hr. Justitsraad! Mange Tak for Penge og for Deres kjære Brev af 20d. Ja visselig betragter jeg Dem som noget mere end min Forlægger, og jeg haaber, at De ogsaa trods den store Aldersforskjel tænker paa mig og mine som paa en Art Slægtninge, – ialfald kunde ingen gammel Onkel være snillere mod os. I Glæden over Deres Telegram skrev jeg min Fortælling helt ud – 1ste Gang –, og den blev 10 Kapitler; Sne har 11, saa det blir paa det nærmeste samme Størrelse. Paa tre à fire Uger kan jeg faa 2den Skrivning færdig; og Bogen er god – synes jeg.

Saa flytter vi til Asnières med god Samvittighed; og hjem til Vaaren; faar jeg en Bog til i Asnières, saa staar jeg godt igjen.

Jeg har – og De vel ogsaa – megen Sorg af B. B. i disse Dage! – det høres jo rigtignok noget «faderligt» af mig at have Sorg over den store Mand; men De vil forstaa, at jeg siger det ikke af Blærieri, men fordi der er Ting, hvor den mindre kan være klogere end den større. At kaste sig ind i en Aviskjævl med de biske Hunde i Politiken, det er ikke bare uklogt, men det er rent ud sagt dumt. Det er hellerikke for Sædelighedens Skyld; men fordi han er sint. Og han følges af Morgenbladets smaa Hunde, som – kynologisk talt – ere langt uslere Dyr end Politikens. Men værst er det, at han vælger Georg Brandes, der for det første har saadanne knusende gode Kort paa Haanden, og som dernæst er altfor god og stor en Mand til det Slags Behandling. Hans Feil kjender vi alle: Forfængelighed og Forfølgelsesmani – jeg mener hans overdrevne Indbildning at være Gjenstand for alle Menneskers Opmærksomhed og Forfølgelse; men udenfor dette er hans Maal saa store, at det er en Ynk at se ham vride sig i den danske Ormegaard. Og saa gaar B. B. med! Først har han nu Uret – efter min Mening; G. Br.s *Maade* er frivol – det indrømmer jeg; men Tanken, som skal gjøre noget nyt godt i Sædeligheden, den er paa hans Side; mens B. B.s Tale om Afholdenhed ikke er andet end gamle opstuede Ord. Det har jeg da ogsaa faaet sagt B. B. > nemlig om selve Sagen <; han liger det ikke, men det faar enda gaa. Derimod gruer jeg nu næsten for at møde ham, naar Personen Brandes skal forsvares; thi De ved, hvorledes han er, naar han først er sint – den Stund, det varer; da kaster han

gjærne Venskab og alt tilside, bare for at faa buldre løs, og da blir jeg ogsaa let sint. Jeg vil derfor vise et feigt Maadehold, indtil Stormen faar udraset, – hvis ikke det bliver altfor galt!

Der er to Bøger, jeg gjerne vil have: Fruerne Langes og Skrams, samt Piraten, naar den kommer igang. Tør jeg ogsaa bede Dem give Tilskueren og Politiken min nye Adresse – samt – hvis det ikke er Dem ubehageligt – bede Bladet offentliggjøre Adressen – for mine danske Venners Skyld?

Dagmartheatret har telegraferet efter Bettys Formynder, – ansporet – kan jeg se – af en Artikel i Politiken; jeg skrev da til Kammerherren, at hvis han ikke vilde have Stykket og ialfald, hvis det ikke kunde komme frem før Jul, vilde jeg byde det til Cetti. Skal det Stykke overhovedet bruges til noget, maa det være nyt. Lad Dagmar prøve. Jeg er som De ved – en Hund efter Skillinger, og Ære har jeg allerede nok af. Hvad synes De?

Vi lever alle godt hernede; men Alexander er begyndt med sine Forkjølelser i Kristiania; vi er altid lidt ængstelige for ham; nu skal han blive Uldmand. Beate hilser med mig Dem og Deres –

venskabeligst *Alexander L. Kielland.*

Alexander og Jens Z. Kielland.

Cernay den 27de September 1887.

Kjære Jens og Bodde! – det var glædeligt, at du er paa Skolen igjen – Bodde! nu maa du hale ud i dine Uldbuxer og tage dine Kammerater igjen. – Jeg er lidt bange, at I faar vel mange Theaterbilletter nu, og at Folk er altfor snille mod Eder. Bliv ikke vigtige – det beder jeg saa pent. – Og hold ikke Allarm! – jeg skrev til Mammi, at hun maatte være stræng i den Ting. Nu skal jeg vistnok indrømme, at jeg var overflødigst sint, naar I gjorde Støi; men alligevel staar det fast, at ingen Vane er utækkeligere og mere plagsom for Menneskene end store Gutters taabelige Slagsmaal. I skulde lært saa meget under mig, at I holdt Eder for gode til at begynde saadant Garpeliv, som Gutter oftest finder Fornøielse i.

I skal forandre Adressen fra den 1ste October. – Paa Lørdag flytter vi. Genin kjører Tøiet, og vi gaar med Jernbanen fra Essard Station. Der var vi igaar med Leopold, Marquis & Radis. Vi saa en urimelig Mængde Fasaner og Perdreaux; en lang Hare og mange korte Kaniner. Disse Dage, som nu kommer, blir ikke saa jille. I ved, hvor fælt det er at flytte. Men jeg siger til mig selv: nu er det da næstsiste Gang; thi naar jeg er kommen tilro hjemme i Fars Hus, saa vil jeg nok se den Magt, som skal faa mig til at flytte ud igjen. Der er bare en Magt, og det er Fattigdommen. Kan jeg holde mig den fra Livet, saa blir jeg hjemme; og I kommer i Ferierne, og saa reiser vi paa Jæderen!

«Bettys Formynder» er ikke saa daarlig endda. Jeg formoder, det er Aftenposten, I har læst; og den har altid været kjærlig mod mig. Men de danske Aviser ere lovende, og ialfald tror jeg selv, at de vil spille den morsomt i Kristiania. I maa skrive, naar I har seet den. Hvis I bryder Jer om et Exemplar, saa skriv et Par Ord til F. Hegel Justitsraad – Klareboderne 3 – og opgiv Eders Adresse. Jeg skulde gjerne gjøre det selv; men jeg skrev netop til Hegel iforgaars; Brevkort har jeg ikke, og jeg er ræd, jeg glemmer det næste Gang. Bare skriv ham nogle Ord – nogle venlige Ord, han vil blive glad; thi han spørger altid efter Eder; og naar han har Eders Adresse, sender han kanske et og andet, som kunde passe for Eder – ialfald naar der kommer noget af mig. Begynd: Kjære Hegel! Pappa har givet os Lov til at bede o. s. v. – samt lidt Fortælling om, hvorledes I lever.

Jeg ser paa Modellen, at det har været et vanskelig Slot. Sidder I med det Arbeide inde i Stuen? – eller paa Eders Værelse? – det er mageløst, at Mammi læser høit for Eder. Hvorledes gaar det med Maden? – er ikke de norske Smørogbrød gode?

Du – Jens! maa hilse Grøndahl fra mig paa det venskabeligste; vi var gode Venner i Studentertiden, og siden mødtes vi i Köln og i Paris. Har han endnu noget tilbage af sin deilige Stemme?

Hils nu alle gode Slægtninge og Venner og hav det godt. Jens's Brev til Skitmond og Crottin satte hele Cernay i vild Henrykkelse. Her er intet nyt. Næste Gang skal I altsaa faa høre, hvorledes vi flyttede, og hvorledes der monne se ud i vort nye Hjem. Mamma og Smaapigerne hilser.

Eders hengivne Pappa.

Jacob Kielland.

Cernay d. 27d Sept. 87.

Kjære Broder! mange Tak for dit Brev af 21d. Og mange Tak

I

skylder og sender jeg dig baade for din specielle Omhu som min *Fuldmægtig* og for din store og gode Virksomhed. Vi skylder dig og dine stor Tak allesammen. Dernæst har jeg da at udtrykke, hvor glad og fornøiet jeg er med alt, hvad der er gjort for mig. Baade Beate og jeg var tilfredse med alt det, vi fik; og jeg er vis paa, at jeg – skjønt saa langt borte – har snydt Eder alle morderlig. Jeg kjender Maren, naar hun graver til os; og er hun fornøiet, saa vaager jeg, min Portion er vel maalt.

II

Jubelfest. Godt gjort! – jeg forstod ikke af Telegrammet, at *hele* Familien var i Selskab. Og jeg telegraferede ikke, fordi jeg ikke havde mer end nogle faa francs. Senere fik jeg fra Hegel.

III

Leien kunde sandelig ikke være lavere; og jeg er yderst taknemmelig. Men det er ikke frit, jeg skjæmmes lidt over dette Tal: 94! – synes du ikke selv, at det ser noget fjollet ud? Men det blir din Sag, for det skal du betale af Blikbaxen –, som gamle Fru Monrad sagde.

IV

Brændsel! – glimrende! – jeg vil ogsaa hugge *mange* Kvister i Haven.

V

Kan jeg ikke lade Fredrik Hansen, som har gode pyntelige Tømmermænd – eller Lars Sunde – gjøre Vindu? – og kan han faa Penge af dig? – scilicet af mine Kontanter?

VI

Speilet – ja naturligvis var det leit; men jeg fik jo saa meget andet. Det store Skab passede best til dig.

VII

720 for Maleriet og Husgeraad er ganske vist Tyvepris. (Kun skulde Moppen have betalt mer for Laxefiskeren; han kan vist sælges strax for 5000 – he? jeg vilde ikke eje ham.)

VIII

Det skal være mig en Fornøielse at være Eders Lysekronarius.

IX

Dreiekammeret! – ja tænkte jeg det ikke nok! – jeg vil se den, som tør give sig ilag med Dreiekammeret! – det skal blive mit Maal at berige Samlingen.

Altsaa alt ialt ere vi fornøiede og taknemlige. Jeg skulde skrevet mer; men jeg har saa forfærdelig travelt. Ser du: de onde og trange Tider begynder ogsaa at genere Hegel (mellem os); derfor var der lidt Knibe med Penge; men nu er det over: han vil holde ved 6 Maaneder til at sende mig. Men i den Stemning sagde han, at min Komædie var daarlig – naa! den er jo ikke glimrende, men bedre end den ser ud til ved første Læsning, og derfor har jeg arbeidet saa usædvanligt ivrigt med en ny Bog, at jeg kan sende ham Manuscript i October. Nu flytter vi herfra paa Lørdag; og næste Gang, du skriver er Adressen: No 16 rue Dumaine, Asnières, Seine & Oise.

Beate hilser og takker Dikka og dig og Jens; og endnu engang mange Tak fra

Din hengivne Broder *Alexander*.

Alexander og Jens Z. Kielland.

Asnières den 3die October 1887.

Kjære Børn! kun nogle faa Ord har jeg Tid til. Vi ere nu her i et nydeligt Hus; men endnu i et frygteligt Rod – som I kan tænke. – Mamma er alt føgen til Paris; – det er bare nogle Minuter med Omnibus. Vi har en smuk liden Have med uhyre høie Trær; og tæt ved, men høit oppe i Luften gaar Jernbanen her passerer 200 Tog om Dagen og 300 om Søndagen.

Floden løber lige ved os – fuldt af Baade og Dampskibe. – Jeg har saa mange Breve at skrive, fordi jeg i flere Dage ikke har skrevet. Derfor maa I tage tiltakke med dette for idag. Jeg skulde hilse fra Mamma og fra Smaapigerne. Baby gaar i

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Byen og kjøber Mad, og Else leger i Haven med nedfaldne Kastanier; her er
noksaa mange Druer paa Havemuren. Lev nu godt og lad mig snart faa Brev.

Eders hengivne *Pappa*.

Frederik Hegel.

No 16 rue du Maine, Asnières; Seine den 11te October 87.

Kjære Hr. Justitsraad! – værsaagod! – jeg har skyndt mig, forat Bogen kunde komme til Jul; – er det muligt? Men hvad skal jeg gjøre med Sarauw? – hvad synes De? – er det stygt at gaa fra ham nu?

Vi lever alle godt; men jeg er ganske stiv i Fingrene.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Tryk nu rummeligt; ikke mer end høist 25 Linier paa Siden; – hvad siger De om 24?

Deres *Shylock*.

Alexander og Jens Z. Kielland.

No. 16 rue du Maine; Asnières den 11te October 1887.

Kjære Børn! – netop i dette Øieblik har jeg fuldendt min nye Bog, og jeg gaar nu, for at sende den til Hegel. Jeg er meget glad, men stiv i Fingrene.

I skal begge to have Ros for Skolen; – flinke Drengbørn! – hold nu bare ud!

Jeg skal en Dag skrive til Theatret om Billetter for Eder; men fra først af fik I vel mange.

Hav det nu godt og vær snille, saa skal jeg en Dag skrive ordentligt. Vi lever alle godt, og Mamma og Smaapigerne hilser.

Eders hengivne *Pappa*.

Kjære Krohn! – Tak for Deres venlige Brev af 5te. Jeg havde allerede afsendt mit ja-Brev; det gik jo slet ikke an at tage Stykket tilbage, naar man allerede var i Arbeide med det. Men forresten kunde jeg nok havt Lyst at prøve med et andet Theater. Som De ved, har man altid beskyldt mig for at være ensidig, for en vis Tilbøielighed til at se alting paa Vrangen. Naar jeg derfor tænker paa det kongelige Theater, saa tænker jeg hverken paa Dem eller paa Kammerherren; men jeg tænker paa Erik Bøgh; saa længe han er der kan jeg kun forestille mig det kgl. Theater under hans forlorne hvide Haar. Og hvad angaar Slutningen i Deres Brev – denne ganske let antydede – om jeg saa maa sige – danske Trudsel om mine kommende Stykker, saa vil jeg ganske ærligt sige Dem at jeg netop for mine kommende Stykker føler mig fuldstændig fri og uden Forpligtelse; og jeg agter at anbringe dem ganske forretningsmæssigt der, hvor jeg finder det mest fordelagtigt for mig – overladende det til Skjæbnen at afgjøre, hvem af os to: det kongelige Theater eller jeg selv –, der bedst kan undvære hinanden.

Nu skulde det glæde mig, om B. F. gjorde ordentlig Lykke; og det skulde overraske mig; thi selv synes jeg, Stykket er temmelig tyndt. Dertilmed havde Hegel – er han bleven Etatsraad? – slaaet mine Forventninger ned paa Forhaand. Imidlertid har jeg været saa stærkt optaget med en ny Bog, som jeg skrev færdig paa en utrolig kort Tid, – Manuskriptet blev sendt igaar, – og derfor har jeg lidet tænkt paa Formynderen. Jeg er lidt bekymret for det store Pengeskab, at det nemlig ikke skal sees tilstrækkeligt fra hele Theatret, siden det er anbragt paa *høire* Væg – (for Tilskuerne); De maa være saa snil at rykke det godt frem, – ligesom Toldkassererens Gyngestol i de første Akter; – han bør være i Uniform – blaa Frak med blanke Knapper.

Med Hensyn til Rollernes Besætning har jeg intet Ønske. Sist, da jeg havde sat mig saa fast i Hovedet, at Frk. Svendsen var Fru Eckardt, fik jeg jo, saa vidt jeg kan dømme – Uret; skjønt det endnu forundrer mig. Dersom De – ligesom sist vilde skrive til mig efter Opførelsen, vilde jeg være Dem meget taknemlig. Denne Gang er her vel ingen Forkortelser at ønske? – det er bare Synd, det er altfor kort!

Ellers lever vi i triste Tider – ikke sandt? B. B.s og G. B.s Strid var et klageligt

Syn; og jeg, som ofte ser B. B., har Møie med at soutinere G. B., som for det første altid har mit Forsvar og min Taknemmelighed, og for det andet i denne Sag baade er nærmest det, jeg tror er Sandheden og desuden har saa frygtelige Vaaben ihænde. Men værst er det med Befæstningen, som B. B. er kommen til at forsvare; det har han nu ikke ment, men alligevel! Ak! – Ak! – kjære Ven! – hvorfor ønsker vi at leve længe, naar det er saa livsfarligt at blive en gammel Mand!

Vor norske Politik begeistrer mig i min Ondskab! – nu er der igjen fuldt op at opsluge for min Blodtørst; min nye Bog er et godt Hug – skal De se. Vi lever godt; Beate hilser Fru Krohn og Dem, jeg ogsaa.

Deres hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hansen.

No. 16 rue du Maine Asnières, (Seine), den 14de Octbr. 1887.

Kjære Ven! – Ja nu er den nye Fortælling færdig og Manuskriptet afsendt. Den kan da – haaber jeg – komme ud til Jul. Jeg har aldrig arbeidet saa fort; Bogen bliver paa Størrelse som Sne, og jeg har skrevet den to Gange paa 8 à 9 Uger, og i den samme Tid har jeg havt en Flytning. Den er baade let og morsom. Ingen kan tage fejl af Maalet: Oftedølerne; men samtidig er Bogen og Personerne saa sammenarbejdet med mine andre Bøger, at hele Galleriet er min Eiendom – Bagstræveren ogsaa. Men jeg haaber, han skal fryse! Som et Lyn fra klar Himmel skal Bogen falde i Hovedet paa ham. Han vil ikke dø deraf; han vil end ikke minke fra først af; men en Kulde – haaber jeg, skal efterhaanden snige sig over ham og hans, naar de have hængt en Tid til Tørring i min lille giftige Fortælling.

Jeg er vis paa, at du vil blive fornøiet, fordi vi ser Manden ganske ligt; – tror jeg; og jeg har ialfald truffet ham saa aldeles i Blinken efter min egen Dom, at denne Figur hører til mine Stoltheder. Du maa naturligvis rapportere baade din Dom og de andres, – glem ikke Strandsiden. Men jeg sender denne Gang ikke et eneste Friexemplar – ikke engang til dig, fordi jeg vil have den i et samlet Slag for alle.

J. O. Lange.

No 16 rue du Maine, Asnières 14/10 87.

Kjære Onkel! – skulde du ikke have Lyst til at foreslaa paa næste Storting en Forandring i Eden for Valgbarhed til Repræsentant? Man behøvede jo ikke at tage Vidneeden og alle de andre med strax; men ialfald løse op Forargelsen ved politisk Arbeide. Mange med mig ere udelukkede fra politisk Virksomhed ved denne Ed.

Formen for den nye Forsikring bliver formodentlig lettest funden i selve Debatten, bare man blir enig om at udelade det forhyklede om Gud og Guds Ord, – som minst passer i Politiken. – Vi lever godt; jeg har skrevet en bisk liden Bog efter Lystspillet og er derfor vel tilfreds. Beate sender Hilsen til Tante og dig og Elisabeth – ligesaa

Din hengivne Søstersøn *Alexander L. K.*

Herman Schwanenflügel.

No 16, rue du Maine, Asnières 14 Oct 87.

Kjære Schwanenflügel! Tak for dit Brev og for dit udmærkede Fotografi. Jeg har ikke svaret af Travlhed. Først skrev jeg den lille Komædie – derfra gik jeg lige over i en Fortælling, som nu er sendt til Gyldendal og i den samme Tid er jeg flyttet fra Cernay til Asnières. Derfor er jeg først igaar og idag begynt paa de mange Breve, som ligge ubesvarede paa min Samvittighed. Der er ogsaa hændt det, at vor Stedmoder er død; derved er min Fars gamle Hus i Stavanger – jeg viste dig det vist, da vi gik forbi? – det er nu frit; og mine Søsken de har udleiet det til mig for en billig Pris. Did vender vi altsaa tilbage til Sommeren og jeg glæder mig mer end nogen kan tænke.

Stedkjærligheden og Familiekjærligheden er hos mig saa stærkt udviklede, at jeg har lidt mer, end jeg har villet tilstaa, under dette pinlige interregnum, hvor min Stedmoders Slægt har huseret i min Barndoms Stuer. Nu føler jeg en mægtig Trang til at gaa derind som forud og leve om igjen de gamle gode Minder, og

alle mine Søsken og hele Familien glæder sig med mig. Det vil vel kanske ikke vare saa længe, før jeg atter synes, jeg maa ud igjen; men den Tid – den Sorg! Foreløbig er jeg lykkelig ved denne Udsigt; og jeg er endvidere glad over, at jeg igjen har arbeidet godt; i det dramatiske Fag gjør jeg Fremskridt, og min nye Fortælling er jeg selv meget fornøiet med. – Vi lever alle godt her; Guttene gaar paa Skole i Kristiania og trives godt.

Jeg læser med Forbauselse i dit Brev af 20d August følgende: Det er sørgeligt, at Bjørnson stiller sig i Række med Georg Brandes Angriben i Anledning af Sagen med Frk. Grundtvig! – enten maa du have været fuld! – nei – nei – nei! – om Forladelse! – det er mig, som læser galt: der staar *Angribere!* – ja det har du Ret i; det er meget sørgeligt. (Jeg ved ikke egentlig, hvad jeg har tænkt mig ved Ordet Angriben; men jeg fik det Indtryk, at du maatte have været snyd.)

Og endda værre er det, at B. B. er kommen til at rose Befæstningen. Jeg ser ham jævnlig, og har min Møie med at udtrykke for ham, hvor meget jeg i hele den Sag beklager hans Indgriben. Hvad skulde han der! – han har ikke engang Ret.

Det er idetheletaget netop Tider for mig. Derfor har jeg ogsaa faaet ny Skrivelyst. Dengang det saa ud, somom vi i Norge havde vundet den politiske Sejer for lange Tider, da slappedes jeg og i to Aar havde jeg ingenting at sige. Nu, da – Gud være lovet! Feighed, Hykleri og Kjæltringskab atter florerer i de nordiske Land – nu kan jeg atter skjære mig en Madpose, – er ikke det et dansk Ordsprog? men – alvorligt talt! Harmen gjør godt!

Beate og Smaapigerne hilser din Kone og dig; jeg ogsaa. Lad mig se, du igjen faar Lyst til at sende mig nogle Ord.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Giv mig et godt Raad: kan jeg anstændigvis efter din Opfatning blive ved at samarbeide med Kapt. Sarauw – min Oversætter til tysk?

Jonas Lie.

Kjære Ven! – Surt Veir! – vi var paa et Streiftog i Paris – for saa vidt mislykket, som vi ikke traf Eder hjemme; men ellers er jo Afstanden nu ikke stor mellem os. Jeg er meget fornøiet, fordi jeg har sendt min Fortælling til Hegel; og jeg har seet i Avisen, at din ogsaa kommer til Jul. Lad mig vide, om du er færdig, saa jeg ikke skal forstyrre, om jeg kommer indom en Dag. Vi er vel fornøiede her; J. Fougner bor lige ved Siden, og Bjørnson lægger sin Eftermiddagstur herud et Par Gange om Ugen, imorgen spiser de her; og for Kitty – naar hun engang kommer, blir det ogsaa nærmere og bekvemmere end i Cernay. Jeg har skrevet og formanet hende til at komme snart herved; thi vi blir jo ikke længe i Frankrige nu, da mit gamle fædrene Hus er vendt tilbage til os. Jeg haaber, vi skal sees i Vinter sammen med de Venner, vi har fælles, og befæste Bekjendtskabet. Beate hilser Damerne Lie, Baby, Elisabeth – ja gjensidig Hilsen fra Hus til Hus.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

– **m**en det var det, jeg vilde sagt: har du set sligt Veir!! – de snakker om Norges Vestkyst! –

Frederik Hegel.

Nr. 16 rue du Maine; Asnières; 19d Oct. 87.

Kjære Hr. Etatsraad Hegel! – undskyld! at jeg saa sent har opdaget Forandringen i Deres Titel, i hvilken Anledning jeg herved frembærer min Gratulation; – for mig og mine vil De vel endnu en Tid forblive «Justitsraaden»; men jeg tænker dog, det vil ikke vare længe, før «Etatsraaden» faar den samme kjære og fortrolige Klang.

Tak for Deres Brevkort, at Manuskriptet var kommet. Jeg venter nu ogsaa Brev fra Dem idag eller imorgen; men jeg skriver alligevel nu, da Jeg har noteret adskilligt paa min Huskeseddel under «Hegel».

I

Først har jeg tilladt Guttene i Kristiania at bede Dem om mine Bøger, eftersom de kommer: det er jeg vis paa, De gjør med Fornøielse. Af Sankt H. F. skal der forøvrigt ikke sendes et eneste Friexemplar, – kun vilde jeg gjerne, at B.

B. saa snart som muligt fik et.

II

Jeg skulde svært gjerne have fat paa Martensens Etik; men da det vel er en dyr Bog, som jeg ikke vil kjøbe og ikke heller bede Dem om tileje, saa tænkte jeg, om De kunde laane mig et brugt Exemplar, – jeg skal bare kige med et ondt Øie hist og her.

III

Jeg bad Theaterchef Schrøder sende mit Manuskript af Paa Hjemvejen – omarbeidet – til Dem; har De faaet det? Meningen var at byde det til Kammerherren – til at spille foran Bettys Form. Vil De levere det ind, men samtidigt sige, at vi gjerne vil have Svar strax; for der er andre Theatere, som vil. – Jeg ved ikke, om De har hørt, at Fallesen har været noget «attaqueret» – som Krohn skrev til mig – over mine Underhandlinger med Cetti? Cetti bød for Betty – 1000 Kr. contant; og det syntes jeg ikke var saa ilde, – især da jeg gjennem Dem viste, hvor lidet Haab, der var for Stykket ved det kongelige Theater. For mig er det naturligvis kun en Forretningssag; Æren og de øvrige store Ord skulde der spares med fra en Anstalt, som staar under Censur af Erik Bøgh! –

IV

Har de falske Svenskere sendt 550 Kroner for Tre Par? Hvis der kommer Bud, at de antager Bet. Form. uden at der samtidigt følger Penge og Regnskab, saa vil jeg skrive, at de maa betale strax. De er slet ikke at stole paa – de Svenske!

V

De skikkelige Bergensere kan gjerne skrive op saa høie Honorarer, de vil; men de har jo aldrig noget at betale med.

VI

Flytningen og Installationen her – især at jeg maatte betale 450 francs i Forskud paa Leien har medtaget min Kasse saa stærkt, at jeg maa bede om November Gage strax, De maa ikke blive utaalmodig; det skal rette sig i Løbet af næste Maaned. Jeg kan – som sagt før – nu godt tage Anvisning paa Paris.

Vi lever godt her; alt er mere bekvemt og civiliseret end i Cernay. Vi kan fare

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
midt ind i Paris paa 10 Minutter for 30 centimes, og her er overalt interessante
Spaserture. B. B. kommer her ofte. En anden Gang faar jeg skrive om ham.
Modtag og fordel vore hjærteligste Hilsener mellem Dem og Deres.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Louise Drewsen.

No. 16 rue du Maine, Asnières; 21de Oct. 1887.

Kjære Fru Louise! Jeg fik Brev fra Onkel Viggo idag; men jeg skriver til Dem; fordi det er saa længe siden; han skal nok faa et ordentlig Brev han ogsaa, for nu har jeg god Tid. Vi har det nu meget bedre og hyggeligere i Huset end i Cernay; Paris er saa nær, at man paa 6–7 Minutter kan komme til Gare St. Lazare – hver halve Time. Gutterne er i Kristiania, hvilket ogsaa giver mere Fred inden Døre; og dette – eller om det er andre Ting har lykkeligvis gjenoplivet min Skrivelyst, saa jeg foruden den lille Komædie har fuldført en Fortælling, som ialfald i Norge vil være et godt Slag. Men ved De, hvad jeg begynder at tro om mig selv? Jeg tror, at mit Talent netop paa Grund af det, som man pleier at kalde: min Overfladiskhed – trænger til Begivenhedernes Irritation. Dengang vi «seirede» hjemme ved Sverdrup, fik jeg en mat Følelse af, at nu havde jeg ikke stort mer at gjøre – d.e.: at klage over! Saa kom de to ufrugtbare Aar, der lykkeligvis sluttede ved mit uforglemmelige Besøg hos Dem; Sne, som De ved dengang flød ud for mig til ingenting, samlede sig og blev paa sin Maade fast og god. Altsaa jeg rystedes op af min Dvale i Panthernes Bur, og siden har Begivenhederne hjemme holdt Liv i mig – Onkel Viggo spør mig, hvad jeg siger om de danske Forhold –, men hvad siger I nu om os? Baby kom hjem imorges, hun havde ligget hos Bjørnsons inat; og hun bragte mig Efterretningen om, at alle de norske Ministre vil sidde, – det havde jeg nu spaaet i min Ondskab; men at Verdens Gang er beslaglagt! Johan Sverdrup beslaglægger Verdens Gang! – ja, at jeg skulde have den djævelske Glæde at opleve dette! Jeg ler – ja tænk, jeg ler høit! – jeg føler virkelig Glæde, naar Feigheden og Hykleriet danser nøgen paa Gaden; naar de nødes til at vrænge sig selv ud – disse Paver og Herrer af det store Ord, – som aldrig – aldrig – aldrig har elsket Friheden! – da ler jeg – det er mig ligefrem en

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Nydelse – som Shakalen, naar den veirer fede Aadsler. Thi nogen Bekymring kan jeg umulig nære; jeg synes saa overbevist om, at Straffen er nær. Men jeg skal villig indrømme, at det er ikke værdt at være for sikker; dengang Reaktionen begyndte i Danmark, var der vel ingen, som drømte om, at det skulde gaa saa vidt. Derfor maa der slaaes til strax. B. B. reiser vist strax hjem. Min eneste Frygt er nu, at han skal være saa gal paa Venstre, at Høire, som længe har friet, skal faa besnakkethed ham. Men i ethvert Fald: lad ham slaa; det gjør altid godt. Shakalen kommer lurende bagefter; men han har Fornemmelsen af, at der er meget at gjøre for os alle. Se saaledes blander der sig i de alvorlige Tanker om Fædrelandets Skjæbne en liden komisk Tilfredshed over at have Arbeide og Levebrød for en lang Tid – er jeg saa ikke en Shakal? Beate sender sine bedste Hilsener og bønfaller om Brev!

Hilsen til de gamle Collins og de unge.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

No 16 rue du Maine, Asnières, 22d Oct. 87.

Kjære Hr. Etatsraad! Tak for Deres Brev med indlagt frcs. 900, som kom beleiligt. Det glæder mig, at De synes om den siste Bog; jeg havde ellers troet, den var for specifik norsk til ret at gouteres af danske; men hjemme i Norge er jeg vis paa, den vil sætte Sindene i Bevægelse. I den samme Forbindelse vil jeg bede Dem sende saa stærke Portioner som muligt til de norske Boghandlere – særlig til Stavanger, som er den skildrede Bevægelses Hovedsæde. Og jeg kjender saa godt den eneste Boghandler i Byen, der overhovedet *tør* sælge mine Bøger, – vor fælles Ven Johs. Floor, – han tager aldrig mere enn 63 Exempl. Saa skriver han til Kjøbenhavn efter flere – med Skibsleilighed – 6 Uger bagefter.

Vær saa snil for min Skyld at overvælde ham denne Gang med en uhyre Sending; jeg er vis paa, at Stavanger med Omegn vil konsumere af denne Bog minst 300, hvis den er rigeligt for Haanden fra først af. – Jeg modtager altsaa Deres Tilbud 7000 à 380 Kr. Men denne Gang vil jeg forlange *med høi Røst*, at der trykkes i Bogen saaledes: Første Oplag (1ste–7de Tusinde) – det er en

Jeg maa faa et Korrektur; men hvis Deres Søn vil være saa snil at l se et, saa tak ham paa det venligste fra mig.

At finde Forlægger er vist ikke vanskeligt; jeg har Bud fra tre.

Kan vi virkelig faa Bogen ud i November? Det tidligste, jeg troede muligt, var under Jul.

Men lad den bare komme. Som De ser, lægger Forholdene sig netop nu saaledes tilrette hjemme, at jeg faar fuldt Slag med min Fest-bog; og jeg glæder mig til at se, hvor galne de skal blive. – Bjørnson er ganske for skrækket efter de siste Efterretninger; jeg ved ikke, om han farer hjem og vrider Hovedet af dem allesammen strax, eller om han opsætter det til Vaaren. Hils Fru Julie, Jacob og de smaa fra alle os.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Mary Ottesen.

No 16 rue du Maine; Asnières, 22 Oct. 87.

Kjære Frøken Ottesen! – undskyld mig; jeg har havt travelt; og jeg har n let i Spørgsmaalet Sarauw. Idag har jeg endelig brudt definitivt med ham; og spørger Dem derfor, om De vil være min Oversætter? Lad da Komedien ligge, hvis De er begyndt; og kast Dem over min nye Fortælling, som vil blive sendt Dem arkvis fra Gyldendal. – Jeg er selv saa kj d af dette med de tyske, daarligt skriver jeg ogsaa tysk; – vil ikke De være saa snil at anbringe Fortællingen?

Deutsche Rundschau betaler saa slet; men den brave Spot & Speeman i Stuttgart – han burde faa det; best om begge fik det – eller Engelhornet? – Vil De sende mig Regning for Deres Arbeide.

Deres forbundne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hegel.

Jeg sender de to første Korrekturark til Dem, fordi jeg glemte at se paa Omslaget, hvad det var for en Bogtrykker.

Forman ham – De ogsaa til at tvære det ud – han *øder* saa frygteligt Manuscript – Bogen blir altfor liden.

Deres A. L. K.

«Sne» var skrevet paa 67 1/4 af mine smaa Ark og udgjorde 13 1/2 Ark. Den nye har 62 Ark og synes kun at blive 11 – 11 1/2. Kan jeg have skrevet saa forskjelligt de to Gange? – eller er der noget andet iveien?

Alt vel forresten.

Deres A. L. K.

Alexander og Jens Z. Kielland.

No. 16 rue du Maine, Asnières Mandag den 24de October 1887.

Kjære Børn! – det var du – Boddemand! som skrev sist. Du maa forbedre din Ortografi – det vil sige din Bogstavering. Dersom du bliver ved med at skrive saa spingalt, kan det jo lidet nytte, at du har «Stil». Smaa Bogstaver til alle Ord – det kan gaa an; men *Navne* – kan du da for Pokker begribe maa have store Bogstaver – for Exempel paris – med lidet! eller kielland! eller onkel tyko – du maa da kunne se, at det er galt? Alt dette med den rigtige Bogstavering er igrunden bare en Anstrengelse, som man gjør sig en Gang for alle; siden falder det af sig selv; bestem dig nu, at du *vil* skrive rigtigt, saa *kan* du.

Jeg synes, at hvis I har nogen Fornøielse af det, og hvis I vil arbeide alvorligt og udholdende, saa kan I gjerne faa deltage i det, som med et modbydeligt svensk Ord kaldes Sløjd – Fy! Jeg skulde give meget for at kunde opfinde et andet Navn. Er det 20 Kroner for hver eller tilsammen? Jeg skal skrive til Tycho om det og ligervis om Røgningen. Men jeg ved ikke, hvad jeg skal sige om den Ting. Det maa komme af sig selv, efterhaanden som I bliver større. Thi nu allerede at slippe Eder ganske løs med Taabak vilde bare skade Eder. Jeg skal sige til Tycho, at hvis han en enkelt Gang vil traktere Eder med en Cigaret, saa har I lov; men jeg maa atter indskjærpe Eder, at jeg paa ingen Maade vil, at I sætter Eder til at

Min nye Fortælling bliver nu trykket, og efter den tænker jeg nok, I skal høre et Rabalder. Men jeg beder Eder i alle saadanne Tilfælde, hvor der er Tale om mig som Forfatter, at tage det med Ro – enten I hører Ros eller Daddel. Som I ved, gjør det ikke stort Indtryk paa mig, hvad Kritiken siger; den samme Ligegyldighed maa I ogsaa vænne Eder til – baade for mit Vedkommende og for Eders eget. Jo mer I lærer at forstaa, desto mer ville I erkjende, at jeg i denne Ting har Ret.

Mamma ligger tilsengs for en stærk Forkjølelse, saa hun fik ikke være med til Bjørnsons igaar, hvor vi vare sammen med Schandorph. Mamma beder mig hilse Eder varmt, og hun paalægger Eder at være forsigtige i den stygge Vinter, som er alt begyndt. Her fyger saa mange Blade, at Gader og Veie er ganske strød. Else og Baby hilser; vi lever godt, og det maa I ogsaa gjøre.

Farvel for idag.

Eders *Pappa.*

Bjørn Bjørnson.

No 16 rue du Maine; Asnières, 27 Oct. 87.

Kjære Ven! Naar Vinen gaar ind! gaa til Tycho og faa Forklaring paa min Misforstaaelse; som De ser, var Bevæggrunden ædel, men Telegrammet eller Begribelsen var svag. Deres Far og jeg kunde ikke faa det til andet – ja det var forresten mest mig, som fik ham til at se det saa, at De *tiltrods* for Chefen ikke *vilde*. Nu ser jeg, det var helt anderledes. Men jeg satte mig saa vist i Hovedet, at hvis jeg *forlangte* Deres Hjælp vilde jeg forpurre Deres Reise til Kjøbenhavn, og det vilde jeg ikke. Kunde det falde mig ind at et Stykke af *mig* ikke fra Theatrets Side skulde faa den beste Haand – nemlig Deres? Og saa gik Øllet ud! – Altsaa alt vel mellem os; Gud bevare Formynderen!

Deres *A. L. Kielland.*

27d Oct. .

Kjære Mester! Tychos Telegram skulde læses saaledes (som du ogsaa først troede, før jeg ved Bordet fik dig bibragt den *gale* Opfatning) at jeg skulde forlange af Theaterchefen Bjørns Iscenesættelse. Al min Fatasi om Kjøbenhavn og om Bjørns Pripperi er saaledes fuldstændig dumt; jeg vender nu mit Raseri mod Schrøder, mod Tycho, som telegraferede som Sørensen, og til din Søn sender jeg en oprigtig Beklagelse, at jeg ikke gjorde alt, hvad jeg kunde, forat faa ham. Dermed endte den Krig.

M.H. m. B. Din *Alexander.*

Frederik Hegel.

Aldrig har der gaaet saa meget Manuscript til! Enten er Typerne mindre eller ogsaa maa denne Sætter forstaa at perse det sammen; meget springer han ogsaa over. Tak for Brev af 23d, jeg skal snart skrive. Alt vel her.

Hilsen Deres *A. L. K.*

Frederik Hegel.

No 16 rue du Maine; Asnières 6 Nov. 87.

Kjære Hr. Etatsraad! – der var ogsaa mest Spøg i min Fortvivelse over den forslugne Sætter, man denne Gang har givet mig; og jeg undrer mig endnu over, at jeg paa saa kort Bog skulde kunne skrive mig halvandet Ark tilkort. Men da man jo ikke er nogen Maskine – hvad da forresten Sætteren hellerikke er –, saa kan jo Arbeidet falde noget forskjelligt, og derfor anraabte jeg Dem gjentagende om at komme mig tilhjælp i min Skuffelse. Jeg er ogsaa overbevist om, at De har gjort det; og naar Sætteren faar tilføiet, hvad han har sprunget over og ryddet lidt op paa de værst sammenpressede Steder, tror jeg ogsaa, at Bogen vil naa 12 Ark; og dermed maa jeg være fornøiet.

Vil De være saa snil at sende «Paa Hjemvejen» til Dagmartheatret. De blir

saa vigtige efterhaanden ved Erik Bøghs Theater, at jeg faar Lyst til at prøve andre, som ialfald ville gjøre sig Flid; jeg er kjed af Olaf Poulsens Blæleri.

Tak for Deres Telegram, hvor De melder mig, at Stykket gjorde Lykke. Jeg kan tænke mig, at det har overtruffet Deres Forventninger, som jo var meget smaa; men jeg tror dog at kunne mærke, at successen bliver mager for Kjøbenhavn; det ser bedre ud hjemme. –

– Efter Deres forrige Brev af 23de Oct. fik jeg Martensens Etik, som morer mig meget. Jeg skal bevare Bogen saa godt jeg kan og sende den ved Leilighed til Vaaren. Tør jeg bede Dem købe for mig og sende: Bergens Forsvar af Lieutenant Baastad (Bergen). Jeg haaber, Frøken Ottesen i Berlin er begyndt at faa Korrekturark?

Hvad skal vi dog gjøre med Svenskerne? – Skulde jeg kræve mine Penge – eller skal vi vente? –

– Nu er det da bestemt, at B. B. farer hjem. Mange og modstridende er mine Følelser i den Anledning; men i en Hovedsum er det dog Tristhed over, at selv en Mand som han ikke paa sine gamle Dage skal være anderledes økonomisk sikret, end at han er nødt til at gjøre, hvad han ikke har Lyst til. (Nei, jeg vil for min Part itide søge en Post som Toldkasserer Isachsen.) Maatte nu disse Foredrag, han agter at holde, indbringe ham Penge; men se – ikke engang det er jeg vis paa. Leit er det ogsaa for os, at de reiser bort. Imidlertid faar vi Schandorphs istedet – her i Asnières endogsaa.

Vi lever alle godt; og naar Veiret bare var bedre, kunde vi ikke leve behageligere. Guttene i Kristiania lever ogsaa udmærket; jeg haaber, de har takket ordentlig for Bogen fra Dem? Beate og Baby og Else hilser hjerteligst Dem og Deres.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Bjørn Bjørnson.

No 16 rue du Maine, Asnières, 7 Nov. 87.

Kjære Bjørnson! Tak for Deres Brev, for Telegram, Taarer og alle Lidelser og

Beslutningen, paa hvis Rand jeg nu har seet ham vakle en lang Stund; og forat De strax skal komme under Trykket af en ny Forbrydelse, overvælder jeg Dem herved korteligen med Ukvemsord, fordi De har været med til at lokke ham hjem. Min Grund hertil er dog væsentlig bare den, at vi kommer saa stærkt til at savne ham og Huset, – thi hvad hans Reise ellers vil føre til, kan ingen vide; men naar han først vil noget, skal han ogsaa have Lov og sine Venners Bifald. Vi takker Dem og Deres Frue for stadig Venlighed mod Guttene; venskabelig Hilsen

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hansen.

No. 16 rue du Maine, Asnières 19de Nov. 87.

Nu venter jeg hver Dag at se min Bog komme ud. Situationen er fortrinlig, og det er en ganske eiendommelig Fryd at staa saaledes ganske alene med en god Hammer færdig til at slaa det intet anende Uhyre, som just nu boltrer sig tryggere og federe end nogensinde. Men læg vel Mærke til – hvad jeg vist ogsaa har sagt før –, jeg venter ikke, at jeg saaledes med et Slag skal knuse Uhyret; men jeg haaber at forandre Strømningen ved at nedbryde og undergrave Hykleriet paa dette ene Punkt.

Din hengivne *Alexander.*

Pietro Krohn.

No. 16 rue du Maine, Asnières 19de Nov. 87.

Kjære Ven! – mange Tak for Deres venlige Brev af 3die November. Det er altid vanskeligt at danne sig en Mening om et Stykkes Succes paa Afstand; men jeg maa jo denne Gang tro, at jeg har været noksaa heldig. Idethele har jeg det Haab, at jeg arbejder mig fremover i det dramatiske, saa jeg engang vil faa Evnen til at tumle lettere med det sceniske Apparat. Thi det er en egen Art af Ondskab i mig, som jeg lettere vil faa frem i Skuespil end i Fortælling; og det er sikkert nok:

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Vittighed og Satire vinder en mangfoldig Potenseren ved at siges fra Scenen. Men hvad der især skorter mig paa, er Begivenheden; jeg kan aldrig finde paa nogen Handling med Slag i.

Egentlig er vel dette min egen Skyld; men jeg kan alligevel ikke lade være *at* tro, *at* noget kommer ogsaa deraf, *at* – hvordan Fanden er det, jeg sidder og skriver! – tre Gange *at!* Altsaa: vort hjemlige Liv – mener jeg – er saa fattigt paa Begivenheder; der er saa faa Folk, og de kjender hverandre alle. Her i Frankrige – i Paris – er der Sujetter for 30 Lystspil og 50 Tragedier i hver Morgens Aviser; og en Pariser behøver bare at gaa om Hjørnet, forat finde nye og overraskende Grupper af Mennesker.

Kunde jeg bare finde paa noget, som gav Liv og Spænding uden at staa for grelt i Farven imod vort graaladne Hverdagsliv, saa har jeg ellers Stof og Humør nok til flere Lystspil; men jeg synes saa let at Midlerne blir for grove og plumpe, og det holder mig tilbage.

Det vilde allerede være meget vundet om jeg kunde faa se mine egne Stykker. Det siste syntes mig selv temmelig tyndt; og jeg kan ikke let tænke mig Betty spillet af Fru Sinding, – men jeg vil gjerne tro, at der fra Theatrets Side er vist al mulig Flid og Interesse. – Vi lever her godt og fredeligt alle i mit Hus; og vi har faaet til Naboer Schandorphs. De bor to Kvartaler fra os, men alligevel i en anden By, idet Courbevoie og Asnières gaar lige over i hinanden netop mellem os. – Beate beder mig hilse Deres Frue og Dem. Ogsaa mine venskabelige Hilsener til Eder begge.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Viggo Drewsen.

No. 16 rue du Maine, Asnières; 21de Nov. 1887.

Kjære Ven og Onkel! da jeg skrev sist til Fru Louise var det just i de Dage, hvor vi troede – Bjørnson og jeg, – at Verdens Gang var beslaglagt for Politik samtidig med, at Ministeriet blev siddende. Der var nemlig En, som havde telegraferet til B. B. saaledes: Ministeriet forbliver siddende; Verdens Gang beslaglagt. – Da vi saa et Par Dage efter forstod, at det var «Krohg», blev vi ganske overordentlig

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
flaue; og jeg tænkte mig strax, at mit Brev vist maatte tage sig besynderligt ud for den, der vidste Sammenhængen. Bjørnson og jeg havde nemlig udfundet paa en lang og bekymret Spadsertur, at nu var Sverdrup bleven ligesaa gal som Estrup! Saa galt var det da altsaa ikke.

Det er et stort Savn for os, at Bjørnson er reist. Jeg er bare saa glad, at det gik ham saa godt i Kjøbenhavn; thi nu anser jeg hans Foretagende for sikret. Og jeg var ingenlunde sikker paa det. Han har talt saa længe hjemme i sine Stuer om disse Ting, at han rent glemte, hvad der kan siges, og hvad Folk slet ikke kan sidde og høre paa. Det var det, jeg var ræd, at hans Fiender skulde faa indbildt Folk, at hans Foredrag ikke var anstændigt. Men har han klaret det i Kjøbenhavn, saa gaar det nok; og saa kan han komme hjem med lidt Penge og faa Ro for den økonomiske Bekymring, som han med al sin Kraft holder fra sig, men som dog – det er jeg vis paa – har hængt trykkende over ham alt i mange Aar. Det er forfærdeligt trist, at et langt og virksomt Liv som hans ikke fører til bekymringsfri Alderdom; saasnt han ikke længer har Bøger stadigt at sælge, saa har Samfundet hellerikke noget at byde ham. Og det er desværre ikke bare, fordi Samfundet er saa lidet og fattigt. Havde Manden været paa den rette Side, saa havde de nok fundet noget for ham – baade med Titel og med Gage. –

Jeg formoder, baade De og Pantheren forlod Hulen og hørte ham i Casino? Hvad han sagde, passer kanske bedre med Deres «sfæriske» Elskov end med min Frivolitet. Jeg tilstaar, at denne Fordring om Abstinens til et vist Aar i sit Liv – 23de for Manden! – det er og blir det allerdummeste, jeg har hørt. Det ved B. B. ogsaa, at jeg mener; saa vi lod helst den Ting fare. Der var saa meget andet, vi kunde tale om, og det er mig et stort Savn, at han er borte. Beate beklager sig ogsaa over, at Fru B. og hele Huset der nu er vække.

Jeg forstaar saa godt det Collinske: rart men lille om Stykket; men jeg trøster mig med, at den Bog, som kommer, skal faa bedre Karakter: lille men – ja lad mig nu høre, hvad det kan blive til. Synes forresten ikke De, som allerede ved Tre Par fandt, at der var kommen lidt dramatisk Sving i mig, at det nye Stykke er noksaa ordentlig bygget? Jeg vilde naturligvis saa uhyre gjerne finde op en virksom Agent; men dels finder jeg ikke noget, dels finder jeg, at en stærk Begivenhed eller en overraskende Kollision gjør Brud paa Jævnheden, som dog endelig engang ogsaa maa faa Plads paa Theateret, der altfor længe har været

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Tumleplads for grelle Farver og Skabagtighed. – Lad os snart høre fra Eder, det er længe siden.

Beate hilser til Fru Louise, Dem og de Smaa; jeg ogsaa.

Vore Hilsener til Tværgaden!

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Hegel.

No 16 rue du Maine; Asnières; 21d Nov. 87.

Kjære Ven! Tak for Deres Brev af 18d Nov. De maa endelig fremdeles være saa snil at sende mig nogle Ord med korte Mellemrum om Deres Faders Befindende. Bring ham min hjærteligste Hilsen, og sig ham, at det gaar mig saa til Hjærte at vide ham syg og uvirksom i Sengen; kunde jeg sende ham lidt af min overflødige Sundhed, saa skulde han isandhed faa en god og velment Portion.

Indlagt sender jeg et Forsøg paa 300 Kroner. De maa tage imod Contanterne (hvis de nu kommer) med Fradrag af 5 % til Agenturet – Körner. Hvis De eragter, at det Hele er Tant og Spilfægteri, saa sig mig det; vi kan da slaa Prisen ned og prøve med C. Henriksen eller andre.

Fortalte jeg Dem, at jeg tog imod Svenskernes Tilbud? saa luset som det var.

Nu venter jeg snart at høre et forfærdeligt Skraal hjemmefra for Sankt Hans Fest; – kommer den ikke snart?

Schandorph bor nu to Kvartaler fra os, men alligevel i Courbevoie. De var her igaar aftes, og bad mig hilse Etatsraaden, Dem og Deres.

Beate sender Hilsen til Fru Julie og til Dem; gid De nu snart kunde fortælle, at den Gamle var frisk igjen. Hils Bjørnsons!

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Hegel.

No 16 rue du Maine; Asnières; 28 Nov 87.

Kjære Hr. Hegel! – jeg skriver fremdeles til Dem; thi uagtet jeg haaber, at Deres Fader stadig gaar frem i Velbefindende, kan jeg dog tænke mig, at det endnu maa vare en Tid, inden han kan gjenoptage Kontoret.

Jeg fik igaar min nye Bog; men Glæden og den festivitas, som ellers pleier at følge, blev mig denne Gang fordærvet ved nogle Ærgrelser, som muligens vil forekomme Dem smaa. Først syntes jeg nu gjerne, at jeg kunde faa det som jeg saa ofte har bedet om: at der trykkes paa alle Exemplarer 1ste til 7de Tusinde. Dernæst ærgrede jeg mig over, at Sne med sine to Oplag er udeladt i Fortegnelsen over mine Bøger, mens jeg omvendt inde i Bogen har faaet et Blad vedhæftet med Avertissement for uvedkommende Bøger og Forfattere, hvilket jeg aldrig før har seet i nogen af mine Bøger. Men værst er det med Trykfeilene. Jeg noterede ved Gjennemlæsningen 9, hvoraf de 8 ere ganske ubetydelige men den 9de paa Pagina 188 er desto skrækkeligere.

Man maa vist være Forfatter selv, forat forstaa den dybe Forargelse ved en saadan uforskyldt malheur som to Linier Vrøvl midt inde i Bogens allervigtigste Udvikling. Og for mig, som gjør mig saa megen Flid og sætter saa stor Pris paa den absolute Klarhed, er dette med de to Linier 8 og 9 fra oven et virkeligt Slag. Hele Slutten er aldeles fordærvet.

Nu husker jeg godt, at jeg har været med paa at smile, naar Fru Collett paastod, at Sætterne af ond Vilje forvanskede hendes Text. Men alligevel kan jeg ikke frigjøre mig fra den Tanke, at jeg denne Gang har været i Hænderne paa en – om end ikke ligefrem vrangvillig saa dog *yderst slurvet og ubehagelig Bogtrykker*; – (hvad jeg ogsaa flere Gange har skrevet.) – Først vilde jeg sendt Bud til Aviserne, forat undgaa Anmeldernes Vittigheder og Dumheder, men siden faldt det mig ind, at Rettelsen heller bør fremkomme fra Gyldendal. Der skal naturligvis staa: de store trykkede de smaa ned, klatrede op og blærede sig i Solskin.

Saa underligt gaar det i Verden: Bettys Formynder, som jeg – især efter Deres Faders Dom – troede vilde blive en Skuffelse – næsten en Skam, – den fik jeg dog adskillig Glæde af; – idag gaar Stykket efter min Beregning for 8de Gang – det er 900 Kroner. Og omvendt denne St. Hans Fest, som jeg lovede mig saa meget af, den begyndte ialfald meget kjedeligt. Men kanske vil alligevel den Kraft, som unægtelig ligger i den lille Bog, virke stærkere paa Folk og bringe mig

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
det Skylregn af onde Ord, som min Sjæl tørster efter. Forbitrelsen hjemme i Norge maa denne Gang blive ualmindelig.

Drachmanns nye Bog vilde jeg svært gjerne læse. Stuck burde jeg ogsaa se; men vilde ikke De være saa snil at laane mig et Exemplar, da den er for dyr i Forhold til den ringe Grad af Lyst, hvormed jeg begjærer den.

Vi lever godt her i Huset; Schandorphs hilser, ligesaa alle vi til Dem og Deres. Hils Deres Fader paa det venskabeligste; og hvis han endnu er svag, saa plag ham endelig ikke med mine Ærgrelser; lad det da heller blive mellem os; men lad mig snart høre, hvorledes Etatsraaden lever.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Alexander og Jens Z. Kielland.

No. 16 rue du Maine, Asnières den 28de November 1887.

Kjære Smaa! vi fik igaar – Søndag høist uventet Boddess Brev. Ellers pleier Eders Brev aldrig komme før Tirsdag. Dertil blev vi – baade Mamma og jeg – meget betuttede over, at I saa letsindigen taler om Halsesyge. For jeg læser hver Dag i Aviserne om Difterit og Dødsfald, saa jeg er saa ræd, I skal faa noget, som kan ligne Halsesyge. Men der maa altsaa være en anden og mildere smitsom Sygdom i Halsen, siden du – Bodde fortæller, at I alle har haft den. I skal gjøre Alvor af det, som jeg skrev om Borsyre til Gurglevand.

Igaar fik jeg min nye Bog – Sankt Hans Fest; men Glæden blev fordunklet ved alle de dumme Trykfeil – især paa siste Side – Pag. 188.

Hvad er det, du siger? O Bodde! ser de bare paa Komma'erne i norsk Stil? Det var en underlig Bedømmelse. Du skulde sætte en Masse Kommaer til dem, hvis det er det, de liger. Ellers maa jeg sige, at baade Mamma og jeg er meget glade over, at det gaar Eder begge saa godt paa Skolen. Jeg for min Del har altid tænkt, at naar I kom under skikkelige Lærere og iblandt nogenlunde Gutter, maatte det snart komme Eder tilgode, at I har hørt mer fri og frimodig Tale i Eders Hjem end de fleste andre. Derfor var jeg saa gal paa Storms Skole, fordi der blev alt trukket ned til et simplere og lavere Gjennemsnit ved disse uvidende

Vi har mildt, taaget Veir med enkelte varme Solskinsdage.

Hvor er det, I render paa Sjeiser? Isen ligger da vel aldrig foran Fæstningen paa den indre Havn? – eller maa I gaa helt ud til noget, som jeg tror, vi kaldte Filipstadbugten?

Lad mig nu se, at I holder Eder friske og glade; og hils i Huset, hos Dagmar og Tychos. Kitty er vel reist nu?

Mamma og Smaapigerne hilser, jeg ogsaa.

Eders hengivne *Pappa*.

Frederik Hegel.

Nr. 16 rue du Maine; Asnières 2d Dec. 87.

Kjære Hr. Etatsraad! – jeg kan ikke sige, hvor glad jeg blev, da jeg saa, at Brevet var fra Dem selv. Jeg havde netop hørt fortælle, at det stod i norske Aviser, at Hegel var alvorligt syg, medens jeg hele Tiden kun havde tænkt mig en almindelig Forkjølelse. Deres Brev af 29de kom derfor netop i rette Tid; og vi sender Dem vore hjerteligste Lykønskninger; vær nu forsigtig og spar paa Kræfterne. Hvad De fortæller om Deres Søn's Iver i Forretningen, var mig en Glæde at høre – især for den venskabelige Fortrolighed, hvormed De hædrer mig. Men selve Tingen overrasker mig ikke; jeg har altid sagt, at der i Jacob Hegel var noget af Uffe hin Spage –, Ingen kan vide, hvad der bor i et Menneske, før det er prøvet; men nu vil – tænker jeg – Etatsraaden sidde roligere i det indre Kontor og lade Jacob tumle med Folk og Bøger i de andre Rum. Jeg – som er en gammel og erfaren Lediggjænger, kan forsikre Dem om, at Hvilen er sød.

Uheldigt – midt op i Glæden over Deres Helbredelse falder mit uelskværdige Brev om Trykfeilene. Ja, De ved nu, kjære Hr. Etatsraad! at jeg har min Hengivenhed for Dem og Huset i et godt, solid Jernskab; og mine literære Ærgrelser i en liden Skuffe paa en helt anden Kant, saa der kan aldrig blive nogen Forblanding. Naar jeg af og til trækker denne lille Skuffe ud, saa ved nu baade De og jeg, at det har ikke stort at betyde.

mig de 900 frcs. for December. Men herved tager jeg alle mine Ord tilbage; jeg vil meget gjerne have de 900 for December sendt – gjerne snart; thi dels er her dyrere saa nær Paris, dels har denne Maaned et stort Hul i Enden, som heder Jul. Til Modvægt mod de svenske Penge, som kom direkte til mig og saaledes ikke kom i Deres Kasse, vil jeg haabe, De inden 31. Dec. faar c. 1000 Kroner fra det kongelige Theater – til Opgjørets Formildelse.

Mon jeg skulde tro, at vi faar nyt Oplag snart? – 7000 Exempl. er mange; og det norske Morgenblad opfordrer til ikke at købe.

Mange hjertelige Hilsener fra os til Dem og Deres.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Thekla og J. O. Lange.

No 16 rue du Maine; Asnières, 7 Dec. 87.

Kjære Onkel og Tante! – find mig ikke paatrængende –, men hvis I vilde invitere vore Sønner til Kongsberg i Julen, saa var I svært snille. Nu ved vi – baade Beate og jeg, at I er svært snille, og derfor staar det mest paa, om jeg ikke ved denne Udelikatesse for stærkt kunde paavirke Eder, saaat I tog Guttene, selv om I ikke vare friske – eller af anden Grund modtagelige for Besøg. Lad mig derfor kraftigen lægge Eder paa Hjærte, at I svarer og handler upaavirket; og ikke betænker Eder paa at sige det, hvis der er noget i Veien.

Jeg for min Part kan ikke tænke mig noget deiligere for Gutter, end at komme fra Byhusene og Skolen til de lune Stuer midt i Sneen paa Kongsberg, og jeg haaber, at de ikke skulde plage Eder for meget. Om Dagen fik de tumle ude der, hvor Onkel vilde tillade dem at færdes, og om Aftenen sidder de med sine Tinsoldater og sligt. Hvis nogen vil læse høit eller devovere sig til at spille Gnav om Sukkertøi Juleaften, saa er jeg vis paa, de ere salige. Men altsaa: find mig ikke o.s.v. – som ovenfor.

Nu tænker jeg, du Onkel, som altid er saa fornøiet med mig, har faaet dig en ny Vederqvik af min siste Bog – hvad? Synes du ikke, den træffer midt i Blinken?

Beate hilser Tante Thekla, Elisabeth og dig – jeg ogsaa; gid I vare friske og

Din hengivne Nevø *Alexander Lange K.*

Jacob Hegel.

No 16 rue du Maine; Asnières 10 Dec. 87.

Det gjør os saa ondt, at der nu er et Tilbagefald i Deres Faders Reconvalescens; og jeg er saa ræd altid, naar saapas gamle Folk skal bruge sine Kræfter op imod lange Sygdomme. Men man skulde jo tro, at en Mand med et saa mønsterværdigt Arbeidsliv som Etatsraaden maatte have Bryst og Mave for otti–nitti Aar; og det stoler jeg ogsaa paa. Imidlertid maa vi vel alle være forberedt paa, at han efter dette med en Gang bliver den gamle Mand, der maa sidde stille istedetfor at løbe omkap med os Unge. Men det kan ogsaa blive godt for alle Parter; og Hvile har han ærligt fortjent. –

Mine Ærgrelser har ganske rigtig sat sig. Hvorledes gaar det med Salget? – jeg formoder, Norge konsumerer mange Exemplarer?

Jeg tror slet aldrig, vi hører mer fra Cortes eller nogen anden; Stykket har vist alligevel gjort tynd Lykke. Næste Gang vil jeg gjøre det til en Betingelse, at Olaf Poulsen ikke slipper ind i mine Stuer; han er ikke fin nok for det, jeg kalder Skuespil.

Bangs Stuck har jeg læst med megen Fornøielse, men Drachmans Smøreri med den fede Pensel tog jeg i smaa Portioner som harskt Flesk.

Schandorphs ser vi jævnligt; de sender Dem og Deres Gjenhilsen. Modtaget Anvisning for December francs 900; – Tak! Venligste Hilsener til den Gamle og til Fru Julie

Deres *Alex. L. K.*

J. O. Lange.

No. 16 rue du Maine; Asnières; 19de Dec. 1887.

Kjære Onkel! Tak for Brevet og Tak for Guttene. Naar det bare ikke blir for meget for Eder. Du maa endelig love at sende dem fra dig, naar I er trætte. Og saa maa du huske paa, at de har arvet mine Kalveben, saa du maa ikke slippe dem afsted paa Ski, som om de var Gjerdrums-unger. Men naar du giver dem bestemt Ordre, *hvor* de maa gaa, saa kan du stole paa dem; husk bare, at de er tynde i Benpiberne. Men ellers haaber jeg, at I skal blive fornøiede med dem; de er snille – om end kanske noget voxne af sig. Jeg husker, at Onkel Baltazar var saa snil mod mig, da jeg var liden Gut, at han lod mig røge lange Piber; saa snil maa du ikke være; de har Lov til én Cigaret om Dagen, men ikke mere.

Jeg tænkte nok, du skulde blive glad over Bogen; og det er altid en Fornøielse at modtage din ublandede Tilfredshed; thi de fleste Mennesker finder det at være Pligt mod sig selv og Literaturen, at blande Rosen med lidt velvillig Kritik. Men det ligger til Lange-blodet at være enten helt ud misfornøiet eller ogsaa helt ud henrykt; – og min Portion af dette Blod er jeg glad over; thi det Lyst og Mod til at se paa Tingene med den saakaldte Ensidighed, som i Virkeligheten er Kraft, – Evnen til at afsky og beundre helt og ublandet.

Glædelig Jul! – fra Beate og mig til Eder alle.

Din hengivne *Alexander Lange K.*

Jacob Hegel.

No 16 rue du Maine, Asnières 22 Dec. 87.

Kjære Jacob Hegel! nu er jeg ganske bekymret; der stod i Avisen, at Deres Fader fremdeles er saa syg; og jeg havde gaaet og tænkt mig, at han bedredes. Ak – om gode Ønsker kunde hjælpe noget!

Hils ham – hils ham fra mig – den gamle Hædersmand; og sig ham Tak for alt, om det skulde vende sig saa sørgeligt, at han maatte gaa bort fra os.

Og til Dem og Fru Julie sender vi vor Julehilsen, som denne Gang samler sig i denne ene Tanke – dette ene Ønske, at han maa komme sig.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Ole Jacob Broch.

No. 16, rue du Maine, Asnières .

Mange Tak for Nytaarskort og for Indbydelsen til iforgaars. Jeg haaber, Bätzmann forklarede, i hvilken Grad det var mig umuligt at have den store Fornøielse at spise i den snurrige lille Ko. Lykkeligvis gik min Kones Sykdom ligesaa fort over som den kom pludseligt, og om et Par Dage haaber jeg, hun skal være ganske frisk. Naar der saa falder rigtig godt Solskin paa en Onsdag, vil vi tillade os at overbringe vore Nytaarshilsener til Dem og Deres Damer, hvem vi sender vore foreløbige og venskabelige Hilsener.

Deres meget ærbødige *Alexander L. Kielland.*

Jacob Hegel.

No. 16 rue du Maine; Asnières 3die Jan. 88.

Kjære Jacob Hegel! – vi tænkte os, at han blev begravet igaar; og vi talte sammen – Beate og jeg – om den kjære, gode Ven, vi har mistet. Men det har ellers været nogle onde Dage til at sørge i – disse Juledage, hvor man baade skal more Børnene og gaa i Selskaber. Kun paa mine lange ensomme Vandringer opover langs Floden har jeg gennemgaaet Minderne og forestillet mig Fremtiden, hvor jeg aldrig mere skal se en venlig Linie fra hans Haand og aldrig mere møde hans gode trofaste Øie. Alle maatte jo holde af ham; men jeg haaber, at De og Fru Julie vil tage mig og Beate med ind i den engere Kreds af Sørgende og tillade os at begræde det fælles Tab somom vi var Slægtninge.

Vi sender Dem vore hjerteligste Ønsker for det nye Aar, vor Deltagelse og vort oprigtige Venskab.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Kielland.

Som du har seet i Aviserne, har jeg lidt et stort og smerteligt Tab: Gamle Hegel – min gode og kjærlige Ven. Hvorledes vi faar det nu i Gyldendal, kan jo ingen vide; men bedre end før kan det ikke blive; og hvordan det saa blir, vil den tomme Plads efter Justitsraaden altid være et pinligt Savn. Heldigt var det dog, at jeg just nu ved Tronskiftet staar saa godt med de to nye udkomne Bøger, – hvad synes du saa om St. Lars Fest? – er han ikke akkurat saaledes? – du, som har kjendt ham fra Barndommen; naturligvis med Fradrag af noget godmodigt, som jeg ikke havde Brug for og med Tillæg af noget fra min oprindelige Morten Kruse, der fra først af – i Gift og Fortuna ingenlunde var lagt tilrette for det, den siden blev til. Jeg har aldrig tænkt mig at vende mine Vaaben mod Oftedal; mange har opfordret og spurgt, men jeg har aldrig følt nogen Trang; meget gjorde det, at hans «Nytte» stod i Veien for min Vrede over Spilfægteriet, og mest holdt det mig tilbage, at vi ligesom blev ført personligt mod hinanden ved Digtergagen. Men saa hændte det en Dag – som det er hændt mig ved flere Bøger – at Ideen med denne Fest, som forpurres, steg ganske færdig frem for mig, og fra det Øieblik – det var en Morgen i Sengen – kunde jeg ikke tænke paa andet, ikke se andet for mig end Oftedal. Det var med en Gang, somom et Dække var bredt over alt det, som hidtil forstyrrede; – hans «Velgjørenhed» blegnede for mig i det stærke Lys, som Fordringen til Sandhed kastede over hans Person; det guddommelige Raseri kom over mig og viste mig klart, at ikke al Verdens Almisser og milde Gjerninger kan opveie mod den Sjælegift, som en Løgner og Hykler forpester sin Skare med. Den Tanke, at jeg skulde have gjort ham Uret – taget feil af ham, – den Tanke falder mig selvfølgelig ikke ind; thi med en saadan Tvivls Tanke frembringer man ikke noget værk; og paa det Punkt er det, at Forbilledet løser sig fra Digtet; det er et Digt om Hyklery og simpel Magt, som skal bestaa; samtidig levede der ogsaa en Mand, paa hvem det passede; – saaledes ser jeg det.

Din hengivne *Alexander.*

Frederik Hansen.

Kjære Roderich! nu har jeg endelig gjort Alvor af det: leiet et Værelse her i et Hotel nogle Gader fra vort Hus, hvor jeg nu sidder stille og uforstyrret Formiddag og Eftermiddag, for at samle mig sammen til en Komædie. Det blev ikke noget i rue du Maine. Mit Værelse var uden Ovn, og her er ofte stærk Frost med Vind; og desuden er Huset ikke større, end at jeg hørte hvert Ord og saa hvert Menneske, som kom ind af vor Haveport. Desuden lever vi her ret selskabeligt – synes jeg ialfald. Hør nu selv: – her i Byen bor Schandorphs, Fougner & Bætzmann – disse ser vi ofte; i Paris Kitty med hele den store norske Bande – c. 30 Personer, hvoraf vi ser stadige Portioner; dertil gamle Ola Jacob Broch.

Der er forresten morsomt hos den Gamle. Vi spiser aldeles glimrende og faar den mest udmærkede Vin; men det er altid Frokost, da han bor saa vanskeligt – midt inde i St. Cloud's Park, hvor ingen maa kjøre om Aftenen. Broch bringer mig ogsaa sammen med de første franske Reisende og Geografer i en liden underlig Kneipe i quarter latin, hvor disse berømte Mænd spiser Middag hver Fredag før Mødet i det geografiske Selskab. Du ser saaledes, at jeg er i nogen Bevægelse, men jeg stritter imod – alt hvad jeg kan. Især er Kittys Malerbande forfærdelig. Lies liker jeg ikke heller stort; Madamen er en Kniv; og han er en stor Tøvekop, som det er Tidsspilde at snakke med for et voxent Mandfolk; men han er udmærket for Fruentimmerne. – Desværre er Beate bleven syg. Det er vel ikke andet end en almindelig Nedgang i Kræfter, foraarsaget ved det anstrængende Liv. Doktor Gade, som lykkeligvis er her, har bare forordnet Jern, Chinin – o.s.v. du ved; og saa faar jeg prøve at holde hende i godt Humør og ikke slippe hende i Selskaber om Aftenen; men det er jo ikke saa godt: hun taaler ikke at more sig og blir syg, naar hun kjeder sig.

– Jeg har – Skam at sige! dit store Brev af 2 Dec. liggende ubesvaret for mig. Du var fornøiet med St. Lars Fest – ganske som jeg ventede; jeg troede netop, vi saa ham ligt. Naar B. B. nu har været i hans Bedehus, maa du skrive mig til, om du virkelig tror, B. B. lader sig lumpe af Lars. Jeg ved, at Bjørnson søger noget, som han kalder Forsoning. Jeg tror, det er gamle Mænds uimodstaaelige Bøining henimod Reaktion; – men med Oftedahl!?

– Politi Andersen maa skrive mig en Rapport. – Synes du 2,500 er noget at

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
assurere for? Alene Hertervigs store Billede taxerer jeg for 1000 Kr., skjønt vel ingen vilde give det. Men der er en stor del Møblement, som tilhører Kitty, skulde hun have sit erstattet af min Assurance, saa blir der ikke meget til mig. Paa ialfald paa, at det ikke brænder. Det store Billede af Hertervig, som er mit Yndlings-maleri fremfor alt, jeg har seet, – det kollossale Tungsind helt henimod det sorte Vanvid – altid har det Billede trukket mig ligesom mod min Vilje, – det maa vi finde en anden Plads for. Der, hvor det hænger, er det saa umuligt. Man kan ikke – end ikke tilnærmelsesvis komme det paa rimelig Afstand, fordi Rødstuen er saa smal. Inde i Storstuen kunde jeg vel finde en Væg; men Storstuen blir vist for

J. O. Lange.

No. 16 rue du Maine; Asnières 17de Jan. 1888.

Kjære Onkel! Først igaar fik vi Brev fra Guttene, – saa lang Tid tog det, før de kom til sig selv efter Glædens Tid paa Kongsberg. Den Bevidsthed kan ialfald du og dine medtage og beholde fra iaar, at I har skjænket Guttene en Række af disse uforglemmelige Dage, der forblive en Skat for Erindringen, saa længe de lever. De har ikke – hverken Jens eller Alexander drevet det videre i Skildringen af Feriebesøget end til de voldsomste Adjectiver om, hvor jilt der var; men fra Dagmar hørte vi, at et af mine 99 Søkendebørn – en Søn af Onkel Tycho? – var kommen fra Amerika og fandt dig og Guttene i en Kamp med rigtig Krudt og Tinsoldater. Høiere kan man ikke drive det i den Alder i Retning af Lyksalighed.

Vi haaber ogsaa, at de Smaa opførte sig saa vel, at ogsaa I kunde have nogen Fornøielse af at fornøie dem; og baade Beate og jeg sender vor hjertelige Tak til Eder alle. Vi har begge to nogle af vore lykkeligste og luneste Minder fra Eders Stuer, og at vore Børn nu besøgte Eder, var som et nyt Baand mellem Eder og os. Jeg gad vide, om Guttene nogensinde sang for Eder? – jeg havde paalagt dem at synge for Tante Thekla.

Da det lader til, at jeg maa opgive Haabet om at faa en nogenlunde ordentlig Beskrivelse af Julen fra mine henrykte Sønner, maa du bede Studenten tage sig en Pen og fortælle mig, hvad man gjorde om Dagene, og hvorledes hun fik mine kalvbente Efterkommere til at hænge paa Skierne.

– Jeg tænkte nok, du vilde lige min Bog. Det er ogsaa en stor Nydelse, naar det hellige Raseri faar ordentligt Tag paa En, saaat man selv føler, at man skriver Ild. Men det falder ikke altid i samme Grad. I andre Bøger kan der være et eller nogle faa rigtig brændende Steder; men St. Lars Fest var for mig som et helt Baal; – jeg skrev det paa en utrolig kort Tid – som efter en meget hurtig Diktat.

Ja – Virkningerne snakker du om. De ydre og smaa forsvinder snart igjen; men selve Manden – eller Bevægelsen, – thi Manden er Bevægelsen i dette Tilfælde – han falder ikke saa snart. Og dog! – jeg har en liden Følelse af, at Harpunen sidder godt; og om han end en Stund vil slaa kraftigere end nogensinde med Halen, saa har han dog muligens faaet et Grundskud, og sent eller tidligt skal han vende Maven iveiret.

Du siger: vel mødt til Vaaren! – mon du endelig skulde have faaet saa meget Ved i din gamle Skalle, at du skjønner, du *maa* til Stavanger? For nu ved vi, vi faar Fars Hus, saa du og Tante skal faa ligge i Storstuen. Vi kommer hjem i Juni – i det seneste, kanske før. Velkommen alle Tre!

Vi lever noksaa godt. Beate har havt en slem Tur med Træthed og Gigt; men nu gaar det opover igjen. Det maatte være fælt at være syg eller have Syge her ude i det fremmede Land. Jeg længter nu hjem. Bare jeg nu for Økonomiens Skyld kunde holde mig hjemme for Resten af Livet og kun reise kortere Reiser. Jeg haaber altid at dø i Stavanger som Toldinspektør; – men jeg gad vide hvad Slags Regjering vi skulde have, forat opnaa et Embede for mig?

Din hengivne *Alexander*.

Hilsen til Tante og Elisabeth fra Beate.

Jacob Hegel.

No. 16 rue du Maine; Asnières, 28 Jan. 1888.

Kjære Hr. Hegel! – Tak for Deres elskværdige Brev af 24d med indlagt 900 frcs. i Anvisning. Jeg kunde nok tænke mig, at De havde baade triste og travle Dage, men jeg haaber, at selve Travelheden vil bidrage til at hjælpe Dem over den pinligste Del af Tristheden, saaat Savnet, der er bittert, gaar over til Erindring og

Mens jeg ventede Deres Brev, tog jeg derfor ud af min Sparekassebog, hvor jeg altid har en Nødskilling for Krig eller Pestilenz; disse Penge sætter jeg nu ind igjen, og derfor har jeg allerede ved næste Maanedes Begyndelse igjen Brug for Penge. Det vilde derfor være mig kjær, for at indtræde i mit regulære Budget, om De sendte mig atter 900 fr. i de første Dage af Februar.

Tak – ogsaa for de to Bøger. Vogts Digte tiltaler mig i høi Grad; der er virkelig en ny Lyd i Versene, som ialfald i Norge er noget overmaade sjeldent. Pontoppidans Isbjørn er derimod fuldt ud mesterlig; jeg har nok seet den rost, men intetsteds efter Fortjeneste. Det er, hvad jeg altid har sagt: han er den eneste Danske, som virkelig kan tage sin Samtid i Nakken og ryste dem ordentlig op; Schandorph er for godmodig, og hans Satire er hovedsagelig den Lærdes; de andre gjør aldrig andet end at forkjæle sit Land og sig selv; men Pontoppidan har noget af det guddommelige Had til sit eget Kjød, som er det beste ved Fædrelandskjærligheden; – første Gang saa jeg det i Novellen om ham, som «meldte sig», – da der var skudt paa Estrups Knap; men saa skrev han den snottede «Mimoser»; nu i Isbjørnen er han igjen der, hvor jeg vil have ham: paa Nakken af sit Samfund, som isandhed trænger til skarp Lud og grove Børster. – Schandorphs lever nok saa godt; Fruen er naturligvis bestandig paa Gravens Rand, men der har jeg nu seet hende i 10 Aar snart, saa man vænner sig til det. Han har sine Caféer med sine Glas; og naar jeg ser ham om Formiddagen, har han denne bistre Mine – De ved, før han er udluftet. Men saa er han siden blid og elskelig, og han er forunderligt flink til at arbeide om Aftenen. Jeg begriber det ikke, hvorledes han, der dog hver Aften er belæstet – om ikke med en Rus saa ialfald med flere Glas, – hvorledes han da – og kun da kan samle sine Tanker og skrive. Jeg for min Del kan intet udrette undtagen om Formiddagen; og hidtil har det været smaat nok med Arbeidet.

Jeg skulde have en Komædie igjen, thi skjønt jeg jo endnu aldrig har faaet noget rigtig ordentligt Theaterstykke istand, saa synes jeg dog, at det ser ud, somom jeg kunde komme til at lære Kunsten; og helt mislykket har intet været; – à propos! har De hævet mit Tilgodehavende i det kngl. Theater? – mon ikke nu det resterende halve Antagelseshonorar for Tre Par – 300 Kroner – ansees som forfaldent til Udbetaling? Hvorledes er det gaaet med Salget af St. Hans Fest?

Vi lever nok saa godt. Kun har Beate af og til nogle Anfald af Gigt og Mathed, som gjør en Forsigtighed, der er imod hendes Natur, nødvendig – siger Lægen. Hun sender sammen med mig vore beste Hilsener til Fru Julie og til Dem.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Jacob Hegel.

No 16 rue du Maine; Asnières 9de Febr. 88.

Kjære Hr. Hegel! Tak for Deres Brev med vedlagt Anvisning for Februar c/ L. Königswärter & Cie – 900 frcs. Nogle Dage ere hengaaede, fordi jeg har været tilsengs af Gigt – noget nyt for mig; thi Klimaet paa Norges Vestkyst lige ud imod det vilde Hav er et rent Andalusien sammenlignet med det, man hertilands byder under Navn af Klima. Man har sagt, at der er megen Humbug i Frankrig – med Republiken, Politiken og Friheden, – det er ikke sandt; men skulde De nogensinde møde et Menneske, der vilde underholde Dem om *le beau soleil de la France*, saa vær saa snil at slaa ham fra mig paa Snuden.

De siger i Anledning af Pontoppidan: «Den literære Interesse er jo som bekjendt ikke stor i dette Land» –, den Bemærkning overrasker mig i høi Grad. Thi efter min Formening findes der ikke i vore Dage nogen Nation, hvor der læses saa mange *Bøger* som i Skandinavien. Tænk Dem, hvor yderst faa – jeg behøver vist ikke at sige, her findes 20 Forfattere i dette Land, som strax faar startet en Bog i 5 à 6,000 Exempl. og her er dog 35 Millioner Franskmænd. Jeg har holdt Øie med det, mens jeg har været her. De ganske enkelte – ja jeg ved igrunden kun Zola –, som bryder gennem de 10,000 Exempl., naar vistnok uhyre høit; men ellers ansees Forlægger og Forfatter sig vel fornøiet med en Bog paa 4–5000. Tag dernæst en Bog som min siste – for Exempel, som De sælger for c. 3 Kroner. Den udgjør formodentlig trykt paa fransk Maade *en Tiendedel* af en Zolask Roman, som aldrig koster mer end 3,50, og som lettelig erholdes for 2,75. Læg dertil, hvad der ganske vist gaar med til alt, som hedder Reklame, og hvortil Udgifterne her siges uhyre, saa vil De vist indrømme, at det er utaknemligt af en dansk Forlægger at klage over et Publikum bestaaende af – ja hvormange er vi nu? – 2 Millioner Danske? – 1 1/2 Norske og saa de saakaldte svenske Brødre.

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Nei-nei! hverken de Franske eller de Tyske – England kjender jeg ikke – intet Folk har i Forhold til sin Faatallighed og sin Fattigdom saa mange Skillinger tilovers for Bogkjøb som vore Folk. Og netop, fordi jeg denne Gang har hørt hjemmefra, at saa ualmindeligt mange Bønder og Landsfolk har kjøbt min Bog, vilde jeg svært gjerne høre, naar De faar Oversigt over Salget, hvormange Exemplarer der er gaaet hjemme og hvormange i Danmark; thi jeg for min Del kan ikke andet end haabe – som Deres Hr. Fader spaaede i sit siste Brev, at vi snart faar nyt Oplag paa St. Hans Fest.

Nogle Dage før Deres siste Brev modtog jeg Conto-Courant for Aaret og saa jo med en vis Smerte, at jeg var gaaet c. 1000 Kr. tilbage; men det trøster mig noget at se mit Tilgodehavende i det kngl. Theater, til hvis Hævelse jeg herved fremsender Fuldmagt. Glem ikke at spørge efter Resten af mit Antagelseshonorar for Tre Par.

Vi lever bare temmeligt godt; thi foruden min Gigt har vi Else i Vandkopper, og om det end synes at skulle forløbe let og godt, saa er dog Sygdom i et saadant travelt Korthus en bestandig Urimelighed. Vore bedste Hilsener til Fru Julie og til Dem.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Hegel.

No. 16 rue du Maine; Asnières den 12 Marts 88.

Kjære Hr. Hegel! – undskyld mig, at jeg først idag erkjender Modtagelsen af Deres Brev af 1ste Marts med indlagt Remisse 900 frcs. Vi har nemlig alle været syge og er endnu mer og mindre vaklende. Vor Pige er paa Hospitalet og i 4–5 Uger har vi ført en høist uhyggelig Tilværelse. Beate er – som De kan vide – meget svag og træt af syge Børn og forøget Husstel; jeg selv maa ogsaa tage Haand i med mangt og meget, saa jeg forhindres i mit Arbeide. Derfor vil jeg idag ikke skrive mere; men haabe paa bedre Tider og bedre Humør. Hils hjerteligt Fru Julie fra os; jeg haaber, I har det godt i denne skrækkelige Vinter.

Deres hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

Det er sandt! – vil De ikke være saa snil uopholdelig at fravriste Cetti det lille omarbeidede Manuskript til Paa Hjemvejen. (Det er iaar akkurat 10 Aar siden jeg debuterede som Forfatter i Norsk Tidsskrift med Proverbet.)

Viggo Drewsen.

No. 16 rue du Maine, Asnières den 19de Marts 1888.

Kjære gode Gamling! Mangfoldig Tak for Deres Brev af 13de, som er kommen lykkelig gennem Sneen og naaede mig idag. I Café de la Regence skal der være kommen Aviser fra Kjøbenhavn, som melder om 10 Fod Sne og fuldstændig Ufremkommelighed paa Strandveien; jeg haaber, I har Kul og Mad, – saa har I jo et godt og tæt Hus, – det er mer end vi har. Thi ogsaa vi har haft en forfærdelig Tid, hvis Lidelser jeg ikke længer kan opregne i Rækkefølge: Beate har været syg af Gigt, Baby har haft Bronchit, Else baade Vandkopper og nu tilslut Nældefeber, selv jeg har ligget i Gigt og siden gaaet og pleiet de andre med en lang og besværlig Forkjølelse. Men værst af alt har det været, at vor norske Pige har været paa Hospitalet og endnu gaar omkring og er halvsyg og daarlig. Se – alt dette er jo for Intet at regne mod en virkelig livsfarlig Sygdom som lille Gerds – hils hende fra mig; men naar det varer Uge efter Uge nu snart i 2 Maaneder, her i et fremmed ligegyldigt Folk, i et Hus, der er indrettet til alt andet end Sygdom, i et Klima, hvis Rædsler jeg er mat af at udmale, saa blir det tilslut forfærdeligt; og samtidigt som vi oprigtigt deltager i Eders Angst og Bekymring og i Glæden over det overstaaede, forlanger jeg udtrykkelig, at baade Louise og De skal synes frygtelig Synd i os. Dertil er vi uden Efter retning fra Børnene i Norge siden før den lode, – ikke engang en Avis er der kommen i elleve Dage! – Har De nogensinde – De som er gammel! – har De nogensinde seet sligt Veir? – og dog! – jeg er vis paa, at her er værre end noget andet Sted. Aldrig skal nogen Magt faa mig ud af Norge nogen Vinter mer; det er det eneste Land paa Kloden, hvor Vinteren er raisonabel og udholdelig for Mennesket. Om Sommeren kan man nok risikere sig i dette Land; men fra September til Juni er her absolut ubeboeligt! – Jeg har ikke hørt mange fornuftige Ord om St. Hans Fest; det var derfor en Fest at høre Dem. Det er sandt, hvad De siger om «en god seig Hud»;

Undskyldning maa det fremhæves, at vi alle har faaet mer Afsmag for denne Stil ved Efterlignerne – Krohg ikke undtagen –, mer end ved mit eget Misbrug.

Desuden *maatte* det staa der. Jeg skriver nemlig altid saa at sige under Søren Kierkegaards Øine, af hvem jeg har lært baade Allegorien og Gjentakelsen. Og der er et Sted, hvor jeg under selve Arbeidet havde Følelsen af, at Mesteren var mig nær, at han vilde sagt: saaledes anbringes et Afgjørende. Det er der, hvor der staar: Thi om Hykleriet kunde man prædike. – Det er en Bog om Hyklery, derfor maa Ordet kun forekomme paa et Punkt, hvor det ligesom selv bryder sig en Vei, springer frem af sig selv, for igjen at dukke under og forblive Understrømmen. Naar derfor Morten Kruse kører ud af Bogen, skal han bære Mærket: «Hykler» ligesom klæbet paa sig – for og bag, overalt paa hans blanke vaade Regnkappe skal der være klæbet Plakater med: Hyklery. Derfor *maatte* Ordene fra hint Kapitel om Øglen vende tilbage og en Gang for alle forbinde sig uadskilleligt med den forfulgte Mand. Men jeg følte selv: dette blir en Lækkerbidsken for den banale Kritik og Feinschmeckerne vil rynke paa Næsen. Og dog *maatte* det staa – isandhed ikke som en Present til de banale; men – jeg tror – fordi min Stil er saa meget mig selv, at jeg bevidst kjender den fuldtud – selv hvor jeg selv føler selve Afsmagen ved mig selv. Derimod vil jeg ikke besudle dette Venskabs Brev med en Kjæggel om Drachmann og hans «vederhæftige» Stil. Kun saa meget: hvis De mener, at hans modbydelige og perfide Skrivemaade er et sikkert og vederhæftigt Vidnesbyrd om hans bundløse Uvederhæftighed – før som nu – kun i dette – desværre lidet sandsynlige Tilfælde vil jeg, om den Sag kunne «skifte Ord» med Dem. (Jeg rider en liden Seiersgalop efter den Pragtperiode.) – Men hvad der mest af alt i Deres Brev er gaaet mig til Hjerte, er Deres øiensynligt oprigtige Følelse af at være gammel. Thi nu i to Aar har jeg ikke følt stort andet i mig selv end Overgangen til at blive gammel; det er utroligt, hvor fort det er gaaet med mig; og det eneste, jeg nu venter med en vis Utaalmodighed, er at Aarene selv og mine Forhold, Livets Krav til mig – at alt det ogsaa maa blive reduceret til den gamle Mands. I saa Maade er jeg heldigere stillet end De; for det første er mine Børn nærmere mig i Alder, jeg blir saaledes før fri Dagens og Nattens aldrig hvilende Ansvar; dernæst har jeg lykkeligvis ingensomhelst Sympati for Ungdommen. Jeg føler ikke den ringeste Trang til at høre paa de Asen. Jeg vil

virkelig mit Alvor, at jeg vil gaa over i det, man kalder praktisk Virksomhed, naar jeg kommer hjem. Jeg vil søge det første Embede af nogenlunde Størrelse, som jeg kan faa og med sand Lettelse vende mig fra denne halvt kunstneriske halvt købmandsmæssige Kamp for Udkommet. Jeg har ogsaa – mellem os – Grund til at frygte, at Arbeidet med Forlaget ikke vil bevare de fine Traditioner fra den gamle. Saa vil jeg muligens skrive mit Livs Erindringer, forøvrigt være Post- eller Toldinspektør, plante Kaal, fiske Lax og pille lidt ved de unge Piger, – men Ungdommen, som saadan, skal jeg vist ikke spørge efter. Saa vil jeg ogsaa opsøge Dem i Pantherens Hule; og ville vi da atter i al Oprigtighed drikke Whisky og snakke sort, naar Hulkekrukken er henlagt til Udhvilelse.

Saaledes er nu min Smag og mine Planer; derfor maa De ikke vente den unge Mands Røst fra mig; men vel en grøn Oldings muntre Skjæmt og vel overveiede Tale. Jeg gaar desuden i mit 40de Aar; det er Tid at kaste den kjæln Lyre og gaa paa Torvet i Mændenes Forsamling. Og derfor glæder det mig, at De trods nogle stivbenede Spræl mod det excentriske og Herman Bang, dog øiensynligt endelig er bleven min sande Jevnaldrende.

– Beate sender sine beste Hilsener til Fru Louise og til Dem; hun glæder sig specielt over, at en ung Hornemann af Eders Slægt? – ialfald intime Bekjendtskab nu er reist til Kjøbenhavn, hvor han vil bringe Hilsener og Efterretninger om os. Det er et ungt Menneske, i hvem Beate med sin uslukkelige Ungdommelighed fandt meget Behag; mig var han naturligvis meget for ung

Sig til Fru Louise, at hun maa fortsætte den afbrudte Æglægning; jeg længes saa meget efter endelig igjen at læse et Brev fra hende.

Skriv snart *igjen* og glæd Deres Ven!

Digteren A. L. K.

Bjørnstjerne Bjørnson.

No. 16 rue du Maine, Asnières, 24 Marts 88.

Kjære Mester! nu blir det for meget. Jeg havde ikke tænkt mig, at du var saa gal: at ville forære mig hele Summen. Og jeg ved ikke rigtig, hvorledes jeg skal tage

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
imod og hvorledes takke, – trist og tung som jeg har været nu i lang Tid. Vi har nemlig havt omtrent bare Uhygge, siden I reiste, og i de to siste Maaneder Sygdom af al Slag allesammen. Pigen har endog været paa Hospital, saa jeg er baade moralsk og pekuniært reduceret; men værst var dog den siste Uge, hvori Baby har havt Lungebetændelse; først idag er hun forhaabentlig uden Fare, og vi sidder her – Beate og jeg – i en Café og drikker Absinth – for første Gang lidt glade paa lange Tider. Beate har holdt sig merkværdigt – som altid, naar det gjælder; bare hun nu ikke falder sammen efterpaa.

Under disse Omstændigheder kan du vel vide, at jeg har intet skrevet eller tænkt; og naar jeg nu i Juni reiser hjem, er min Beslutning fast: Toldfaget.

Du maa ikke vente mer af mig for idag. Tag imod vor Tak og hils Caroline fra os begge.

Din hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

Jacob Hegel.

No. 16 rue du Maine; Asnières den 17d April 88.

Kjære Hr. Hegel! Tak for Deres Brev af 11te med vedlagt 900 frcs. Det er fuldstændig sandt og ret, hvad De skriver; og De kunde have al Grund til at vente nyt Forslag fra mig, da min siste Aftale med Deres Hr. Fader var udløben. Naar jeg alligevel lod det gaa, var det af en lidet rosværdig Svaghed og i en vag Forestilling om, at min Situation efter hin Brevvexling med Etatsraaden var saa betydelig forbedret. Jeg sendte nemlig – kort efter – baade Bettys Form. og St. Hans Fest. Men for det første blev der ikke saa meget Indtægt af de to som jeg havde ventet, og forresten er jeg saa ganske enig med Dem i, at der bør være bestemt Aftale; jeg beder Dem derfor undskylde, at jeg har tiet.

Jeg har længe forudseet, at det med Aarene vilde blive mig mer og mer umuligt at leve som Forfatter uden noget andet pekuniært Rygstød; og da jeg ikke har Spor af Bjørnsons Evne til personlig Fremtræden, – hvorved han nu forhaabentlig for lang Tid har repareret sine Finantser –, saa vil jeg nu for Alvor recurrere til min juridiske Examen og til min Position forøvrigt mellem mine Landsmænd og søge Poster i Embedsværket eller ved Bank- og andet Væsen.

Denne Beslutning har jeg foreløbig kun meddelt mine nærmeste, og jeg vilde nødig se den diskuteret paa Forhaand i Aviserne; men saa langt er jeg dog kommen, at min Broder igaar telegraferede, om jeg vilde søge Posten som Bogholder ved Norges Bank i Stavanger. Jeg svarede imidlertid nei; det var mig endnu for haardt at binde mig til en underordnet Post, der hver Dag vilde optage mig i Banktiden for en Løn af 2,400 Kroner; og desuden tænkte jeg som saa: det er ikke engang sikkert, om jeg faar Posten, naar jeg ikke selv er hjemme og kan bedømme Chancen; og det vilde være en elendig Debut at manquere en saadan Post. Jeg har saaledes endnu intet, og det vil vel kanske vare nogen Tid, inden jeg finder noget – eller inden jeg bliver ydmyg nok til at tage, hvad jeg finder; og derfor tillader jeg mig at stille følgende Forslag – et Forslag, som – det indrømmer jeg – i enhver Henseende ligner en Bøn. Vil De sende mig endnu 900 frcs for de to Maaneder Mai og Juni, som vi agter at tilbringe her samt for de øvrige Maaneder af indeværende Aar 500 Kroner pr Maaned. Min Gjæld vil da være oppe i 11–12000, hvorfra jeg haaber at kunne trække et Manuskript – selv om det kun bliver den Komædie jeg arbejder paa.

Jeg tænker mig, at De mindre tænker paa selve Risikoen ved disse Penge, men at De – ligesom Deres Fader engang skrev – finder, at der bør være en Grænse – et fornuftigt Forhold mellem Forskud og Manuskript. Dette vilde – mener jeg – i Tiden opnaaes, naar jeg ved andet Arbeide, kunde have et Rygstød uden at forhindres i ved Siden at skrive, – og den Tid af Aaret, hvori jeg virkelig skriver, er aldrig den halve Tid. – Vil De tage dette «Forslag» under Overveielse.

–

Sist fortalte jeg Dem vist om Sygdom og Fortræd; men siden har det dog været endnu værre. Vor lille Beate – Baby kaldet – De og Deres Frue husker hende kanske? – hun har været yderst farligt syg af Lungebetændelse, og først i de siste Dage, hvor ogsaa Vaarvarmen er kommen, er hun udenfor al Fare og i hurtig Reconvalescens. Vinteren har idetheletaget været forfærdelig; nu faar vi se, hvad Vaaren bringer.

Vore hjerteligste Hilsener til Dem og Deres – venskabeligst

Alexander L. K.

Frits Thaulow.

No. 16 rue du Maine; Asnières den 23de April 88.

Kjære Fritz! – jeg bestemte mig til at opmuntre dig med et Brev, da jeg saa, du skulle «sidde»; og samtidig bestemte jeg ogsaa, at jeg ikke skulde underholde dig om selve «Sagen», – som du ganske vist nu selv er saa ludende lei af; thi Sagen er egentlig, at saa bagvendt er den officielle Moral hos os, at det eneste, der lader sig sige, er: handler du rigtigt, saa handler du galt, og handler du galt, saa handler du rigtigt. Du har altsaa handlet rigtigt, det vil sige: galt, og derfor «sidder» du nu – kjære Ven! og jeg ærgrer mig med dig.

Vi lever nu her omtrent paa samme Maade som du, dengang jeg for mange hundrede Aar siden først besøgte dig i Paris. Det vil sige høist stridende mod min Smag. Som du nok kan tænke dig gaar mine Lyster mod store Stuer og bekvemme Indretninger, og her har vi nu prøvet to af disse usandsynlige franske Huse, med Kjøkken i Kjælderen, Stuen paa Loftet og Sovekammer paa Taget. Men lad mig nu, inden det meteorologiske Raseri griber mig, kun kortelig meddele dig, at værre Klima end her findes ikke nogetsteds, hvor Mennesker bo; jeg *vil* ikke fortælle dig, at vi i syv samfældige Maaneder har baalet i vor Chouberski Nat og Dag; jeg vil ikke – nei lad mig ikke begynde, jeg kjender alt Sinnet begynder at koge; kun saa meget være sagt: disse storsnude Franskmænd maa holde op at tale om Solen, for den har de ikke; derimod skulde de opreise en opvarmet Statue af den brave Russer Mr. Chouberski, som har gjort dette Land beboeligt. – Altsaa – jeg har nu prøvet Livet fra denne ubekvemme Side og længter oprigtigt efter Norge; det er dog skrækkeligt, at være længe hjemmefra; jeg ved ikke, hvad der er værst: enten være længe hjemmefra, eller være længe hjemme. Naar man endda kunde faa «sidde» i Fred.

Forresten har vi – naar jeg skal prøve at se lyst – et rigtig pent lidet Hus i en grøn Have med store Trær; thi nu er her endelig grønt, og vi, som i hele Vinter har slidt med Sygdom og Fortræd, vi vaagner nu op til Haab om nogle gode Uger inden vor Hjemreise – i Slutten af Juni. Her i Asnières har vi Schandorphs og flere Landsmænd, og inde i Paris ved du selv, hvordan det er. Gaar du derind med din Kone, for at se noget eller spise noget, saa er du 2 Timer efter omgivet af 36 begavede Mænd og Kvinder fra Norge, som ogsaa netop vil se det samme

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
eller spise det samme. Jeg lader mig dog ikke længer lumpe; men Beate liker det godt – dette Bande-væsen; saa hun gaar baade hid og did og morer sig godt. Jeg holder mig noget alene og har et ondt Ord paa mig, fordi jeg er hoven, selvklog og høist uomgjængelig. Javist er jeg lidt hoven – det ved du.

Igaaraftes skulde jeg ind og se paa de, som slaas for Boulanger; men der var ligesaa stille som i Kristiansand; idag ser jeg i Gil Blas, at der var lidt Mudder helt oppe ved Pantheon. Jeg faar prøve iaften igjen; men det blir vist ikke noget med alt dette; lille Else sagde imorges, at nu havde hun saa mange – saa «malfoldige» Gange hørt, at Brødkjøreren var afsat, saa nu var hun kjed af det, og det tror jeg blir Enden paa selve Sagen ogsaa. Idet jeg nu er kommen i Nærheden af Politiken, ville vi glæde os over, at der ikke er Papir nok til at udtale mig om den norske.

Har jeg nu adspredt og glædet den fangne Mand?

Min venskabelige Hilsen –

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Sophus Schandorph.

Hôtel de Paris; Asnières 26d April 88.

Kjære Ven! – jeg er umaadeligt stolt af, at jeg har forfærdiget omstaaende Vers til dig – inspireret som jeg blev ved at høre dig le nedenunder, da I spiste Middag. Der er især nogle Polka-hop i Rhythmen, som jeg finder charmante.

Din Collega *Alexander L. Kielland.*

Schandorph! Schandorph – gamle Gris!

hvad skal Enden blive?

Dag og Nat du færdes i Paris,

mens du burde skrive.

Røden Vin du skyller i din Vom,

som er stor og vakker;

og paa Vinens dunkelrøde Flom

Ak! – men Vinen fører og
let i Elskovs Snare:
Schandorph – Schandorph – gamle Drog!
ta'r du dig ivare?
Mon du gaar paa Dydens trange Vei
saadan udpaa Natten?
Er det ikke Kristenpligt, om jeg
klager dig til «Katten»?

Jacob Kielland.

No. 16 rue du Maine; Asnières den 2den Mai 88.

Kjære Jacob! Fred. Hansen melder mig, at du studsede ved min Plan at flytte Hertervig ind paa Portraitvæggen i Dagligstuen. Jeg forstaar, hvad du mener og griber derfor Anledningen til at udvikle mine Tanker om Pieteten. Jeg hverken kan eller vil «fortsætte» Far. Skal der være nogen Lykke i et Hus, saa maa det tage Præg af dem, som bor der; og det i desto høiere Grad jo høiere udviklet Menneskene ere. Nu har jeg ikke været i Stuerne paa 6–7 Aar, og mange bitre Minder og Krænkelser staar for min Erindring. Kunde vi enda rekonstruere Stuerne til vor salig Moders Tid – det vilde iethvertfald kun blive til Glæde for os 3 ælste –; men det kan vi ikke, da jo hele Møblementet – omtrent – skiftede efter Bestefars Død; og fra den Tid den Skrækkelige regjerede, var jo vort daglige Liv en Strid for at bevare Traditionerne.

Og nu er det ganske vist saa – jeg har selv følt det –, at den Væg over den gamle Sofa med Mors Slægt og alle de gamle Daguerreotyper – det er som en siste Rest af de gode gamle Dage; og derfor skulde der meget til, at jeg vilde lægge Haand paa den. Men saa maa du ogsaa vide, at hint Billed af Hertervig er for mig halve Huset; og flyttes maa det, – det har jeg svoret; – det har været min Sorg og min Ærgrelse, at det var umuligt at faa se rigtig ind i dette storartede Maleri, fordi Stuen var saa smal og Lyset saa slet. Hænger jeg det ind i den

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
tomme Storstue, har jeg ingen Glæde af det; mens det paa Portraitvæggen i
Dagligstuen vilde virke i al sin ophøiede Tungsindighed.

Imidlertid! – jeg er nu kommen saa meget i Tanker om dette, at hvis jeg viste, at I andre syntes det var Synd – og jeg finder dog ikke, at jeg kan give mig til at skrive om til alle 5 hver Gang jeg vil flytte noget – saa vil jeg indskrænke mig til at høre dig, og hvis du synes, det var altfor leit, saa vil jeg være enig med dig og beholde Portraitvæggen som den er. Jeg har nemlig fundet en halv Udvej. Inde i det gamle Sovekammer blir der nu en god stor Væg – nemlig den østlige – med Lys fra to Vinduer; og om end Bredden af Stuen ikke er større (den er mindre) end Rødstuens, saa kan man dog fra Dagligstuen paa skjøns faa den nogenlunde rette Afstand og betragte Billedet i al dets Glands fra Gyngestolen ved Ovn – Døren tager vi formodentlig ud. Dette blir vel det beste; saa er den Væggen Moders ligesom Ovnskrogen med Pibestellet Faders. Men ellers maa det være en Aftale mellem os alle, at ingen venter nogen minutiøs Pietet af mig, naar for Ex. Fars Skrivebord og Speilet kommer bort, maa dette erstattes – jeg har tænkt ved en stor Opstilling af Blomster, – hvilket jo i høi Grad vil forandre Stuens Karakter.

Lad altsaa det være en forhaands Aftale: Stuerne skal rette sig efter mig og mine; jeg vil ikke gaa som en Arvtager af al den Forkrøbling, Hensyntagen og Uhumskhed, som fulgte med den Skrækkelige; jeg elsker lige saa høit som I andre hvert Sted, hver Plet, hver Spiger i Huset – men frit skal der blive, frit vil jeg endelig bevæge mig i vore egne Stuer, og Stole og Borde og Døre og Bænke skal føie sig efter mig, og den Skrækkelige skal udrøges med Svovelblom og hendes Minde skal udslettes af hver en Vraa.

– Nu er Baby frisk og ude igjen; og nu er her deilig Vaar – grønt overalt. Frugttræerne i Blomst, vi sidder i Haven til langt udpaa Aftenen. Men for hver Dag, som gaar, længes jeg mere hjem til Bredevandet. Gid jeg nu kunde stille mig saaledes, at jeg endelig fik Fred og fast Rod.

Din hengivne *Alexander.*

Kjære Smaa! det blir vist ikke bedre Brev idag; men vi har det dog nu alle godt, og nu lakker det stærkt mod Hjemreisen. Jeg tænker næsten ikke paa andet hele Dagen. – Jeg fik nylig Brev fra Skolebestyreren; han var vel fornøiet med Eder, hvilket var meget godt ogsaa af den Grund, at I – som I ved – har en betydelig Moderation i Skolepengene. Gjør nu en pen Middelskoleexamen begge to – det er jo nu til Sommeren?

Jens spørger, hvad jeg skriver paa. Ak! jeg skriver desværre saa lidet; men det skulde nu være en Komedie, hvis det blir noget; men snak helst ikke om det; for jeg er endnu ikke rigtig i Fart.

Else holder Kontor paa Do ude i Haven; men igaar paalagde hun mig at fortælle Eder, at nu var hun flyttet til Lysthuset, og der holdt hun Skole – ikke Kontor. Else og jeg var alene i Jardin d'acclimatation igaar, mens Mamma og Baby var i Magazinerne. Haven er saa nær os, at jeg gaar derind et Par Gange om Ugen. Nu er der deiligt – kan I tro. Blomster har de især begyndt at drive i uhyre Masser og af de allersjeldneste Sorter. Dyrene slipper nu ud; den gamle store Elefant har nu en liden med sig paa Rundturen i Haven; Eders gamle Kamel er klippet og greiet saa fint; en ung Kamelunge er der ogsaa; men de store Kasuarer har faaet ikke mindre end 12 store graastribede Unger.

Nu har de alt slaaet Græsset for første Gang i Haverne; og Asparges er nu saa billige, at vi spiser dem ofte.

Mamma og de Smaa hilser; jeg ogsaa. Lev vel og vær snille.

Eders hengivne *Pappa.*

Jacob Hegel.

No 16 rue du Maine, Asnières den 12 Mai 88.

Tak for modtagen Anvisning 900 frcs. og endmere for Deres foreløbige Antagelse af mit Forslag, hvorom jeg venter nærmere i Brev. For mig er det en stor Ting at have noget af Fremtiden sikret; thi det er næsten umuligt at arbeide med tænkte Sorger og opfundne Vanskeligheder, naar Hovedet allerede paa Forhaand er fuldt optaget med virkelige og høist personlige Bekymringer. Jeg

har nok hørt og læst om Digtere, der kunde «flygte» fra sig selv og ind i Fatasiens Verden som i et Fristed; det kan jeg ikke: jeg maa have det godt, forat kunne skrive. Nu lever vi alle godt og Beate sender Fru Julie og Dem sin venskabelige Hilsen.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Kielland.

No. 16 rue du Maine, Asnières 1ste Juni 88.

Kjære Jacob! – du bemærker vist ikke, at jeg skriver Brev paa Brev, mens jeg fra dig ikke paa et Aar har hørt andet end et Telegram: om jeg vilde holde mig i Rumpen efter Ulstrup. Atter idag griber jeg Pennen efter Opfordring: Det var mig, der efter den lykkelige Proces foreslog de andre en Hædersgave til Jacob. Nu har Tycho og Kitty købt et Uhr med Tilbehør af Kandelabere, som er sendt fra Bon Marchée. Men derfra kan man kun faa forudbetalt en Del af Fragten, hvorfor jeg herved skulde bede dig skrive op, hvad du lægger ud i Fragt, Told o. s. v. og sende Regning til Jonas Sømme. Jeg vilde havt St. Michal ovenpaa Uhret og en Drage med tre Portraithoveder – BerthaJohannaJensina – men desværre – det kunde de ikke finde i Paris.

Men pent skal det være og godt er det undt dig; og megen Tak skal du have atpaa. Lad nu Uhrsmiden i Haugesund sætte det igang, at det ikke skal gaa som da Bofis – C. B. Svendsens Bofis – satte Onkel Axels Spilledaase igang for Toldbetjenterne uden at udtage Korkebeder og Papirtutter, som var anbragte i Værket for Transportens Skyld. –

– Nu lever vi alle godt og her er hver Dag Sol og stærk Varme. Sirener og Guldregn er afblomstret; Jasminer, Roser, Asperges og Jordbær – det er som August hjemme.

Vi reiser med Kong Dag den 28.

Vil du ikke være saa snil at sende Fred. Hansen 500 Kroner; jeg ber saa tyndt.

Tycho's reiste igaar. Alle mine hilser dig og dine.

Din hengivne *Alexander.*

Tak for alt, hvad der er gjort hjemme i Huset.

Jacob Hegel.

No. 16 rue du Maine; Asnières d: 7d Juni 1888.

Kjære Hr. Hegel! Tak for Deres Brev af 4de med indlagt Remisse – den siste herved, – jeg mener i Udlændigheden. Den 28d reiser vi hjem over Havre, og naar jeg har faaet ophængt mine Malerier og fyldt mit Blækhush, skal det gaa raskere med Komedien. Her er i Virkeligheden vanskeligt at arbeide. Vi er nær Paris, og har jo efterhaanden en temmelig stor Kreds – ikke just saa talrig, men meget intim. Schandorphs ser vi saaledes ofte; han er – som De siger – ikke forandret af at være i Frankrige. I det første han kom her, var han mere dæmpet – synes jeg; men eftersom han er bleven mere kjendt med Folk og Forhold, har han gjenoptaget sine stygge Vaner fra Kjøbenhavn: at le, somom han var ganske alene paa Kloden, samt uafladeligt at afbryde Samtalen med kjendte og dumme Historier med ækel Ende. Mig generer det ikke saa meget; men, da han selv er børnløs, ved han ingen Besked om, hvor pinligt det er med de stygge Historier, naar der er Smaapiger eller yngre Damer – ja ældre Damer maa jo naturligvis ogsaa tilslut blive kjed af dette evige Svineri. Og det skader Manden, det overgror med Aarene hans gode og elskværdige Egenskaber; men jeg er paa den anden Side sikker paa, at den, som sagde ham det ligeud, han vilde miste Venskabet i samme Stund. Thi med al sin tilsyneladende Jovialitet er Schandorph ikke den Mand, som taaler meget eller glemmer noget; han ved vel sit Værd og er saar og lydhør. Men arbeide kan han; – det er mig ubegribeligt, hvorledes han faar gjort saa meget; stundom viser han mig Manuskripter, som – hvis det var mine! – ak! lad mig ikke atter komme ind paa min sørgelige Dovenskab – eller Ufrugtbarhed.

Mener De, at Drachmann skulle pønse paa en ny Vending? – og tror De, der endnu vil findes Folk i Danmark, der ville modtage ham paa den venstre Side? Hvis han kunde gjenfinde sin Ungdoms Toner; men det kan han ikke efter min Religion, – istedetfor Religion har jeg nemlig faaet en Art Overtro: at Troløshed hævner sig, – ikke Troløsheden Mand og Mand imellem, thi den smitter bare,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
indtil Menneskene i bandavis blive troløse; men Troløsheden i Overbevisning gjør Manden til en Skjøge, der forgjæves søger at gjenfinde den honette Kvindes Væsen, – hun beholder Mærket, en egen Lugt, for hvilken anstændige Mennesker ingen høi Pris betaler. Anderledes med Borchsenius; han er født til det, han er: en retskaffen, men noget indbilsk Vindmølle, der staar ved Landevejen, og om hvilken det hedder i Eventyret: «Medens alt dette foregik, gik Møllen – klipklap! – klip-klap! – (SK).

Ja godt Veir, det har vi nu endelig efter den afskyelige Vinter; fra Mai har her været deiligt, lidt for varmt – det er det eneste. Men herude i Asnières er Luften altid frisk, mens Støvet staar gult over Paris. I Politiken læser vi hver Dag om Udstillingen og glæder os over, hvor godt det gaar. Kjøbenhavn er baade for Beate og mig langt mere end Kristiania – mer kjendt baade med Hensyn til Steder og Folk – À propos! Jeg tror, at Sammenhængen med mit omarbeidede Manuscript til «Paa Hjemvejen» er denne: Det kom efter min Ordre fra Kristiania til Hegel, blev af Deres Hr. Fader leveret til Fallesen, som refuserte Stykket, hvorpaa jeg i sin Tid bad Dem levere det til Cetti. Saaledes tror jeg, det er. Hvis nu Cetti ikke har det, vil jeg se at faa en Copi fra Kristiania.

Vi lever alle godt; jeg glæder mig umaadelig til at komme hjem, Beate derimod mindre. Hun hilser Fru Julie og Dem, ligesaa Deres hengivne

Alexander L. Kielland.

Jacob Kielland.

No. 16 rue du Maine; Asnières d. 15 Juni 88.

Kjære Jacob! – jeg faar vist ikke Penge nok til Hjemreisen. Derfor har jeg idag skrevet til Fred. Hansen, at jeg sandsynligvis trækker paa ham herfra en 5–600 frcs. Vil du sende ham disse Penge omtfram de 500 Kroner, som jeg haaber, du sendte ham efter mit Bønskrift Brev No. 5.

Den 28de Juni reiser vi over Havre-Arendal, og Hjertet hopper i mig ved Tanken om at komme hjem igjen; – skjønt jeg indser nok, at Stavanger mer end nogensinde er et tvivlsomt Opholdssted. Iethvertfald maa jeg se at faa meget at bestille, ellers gaar jeg samme Vei som Far. Vel mødt igjen! – og mange Hilsener

Din hengivne *Alexander.*

Hæ du finje *Klokkaa?*

Alexander og Jens Z. Kielland.

Den 26de Juni.

Kjære Smaa! – bare et Par Ord! – de siste herfra. Vi var ude i Cernay igaar, laa hos Avril, spiste i Haven, besøgte Madame Leopold, drak Cider hos Madame Cibeau og hilste paa alle vore gode Venner.

Iovermorgen reiser vi altsaa over Havre. Tøiet er sendt i Forveien. Jeg glæder mig og gruer – begge Dele. Men vi glæder os ublandet til at gjense Eder. Vel mødt!

Eders hengivne *Pappa.*

Jonas Lie.

Stavanger den 9de Juni 1888.

Kjære Ven! Tak for dit venlige Brev af 1ste Juli. Jeg syntes saa Synd i dig, da jeg hørte, at du havde faaet dit Onde igjen, – selv har jeg hidtil havt saa liden Uleilighed og saa megen Fornøielse af mit Legeme, at jeg føler en stor Gru for alslags Lidelser – især saadanne, som kommer igjen, naar minst man venter dem. – Vi ere komne vel hjem. Hus og Have er udmærket; Venner og Slægtninger ere trofaste og snille, men ak! hvor modfaldne og medtagne af de onde Tider. Ja hele Byen ser ud, somom den havde faaet et Svimeslag, – hvad den forresten ogsaa har faaet. Kun mine Fiender siges at trives vel og formere sig; men jeg kan desværre aldrig se dem. Derfor finder jeg mig altid saa vel og føler mig saa tryk herhjemme; naar man længe har vaklet fremmed omkring blandt Fremmede er det en sand Fornøielse at vide sig hadet af mange lumske og onde Mennesker, som man ved er der, uden at man dog har dem for Øie til

Kitty bor ude paa Jæderen. Hun mødte mig forleden, da jeg var paa en Fisketur i Nærheden af hendes Gaard. Frisk var hun og tyk; men hun frøs og havde stor Trang til at tale med Malere! – Smagen er nu saa forskjellig!

Beate stræver endnu med at bringe Orden i det store Hus, og iaften kommer Guttene fra Kristiania. Der er mange Ting, som binder og som synes at maatte binde mig fast til dette Sted og dog! – det er ikke rigtig som før. – Vore venligste Hilsener til Fru Lie, til Husets Børn og til dig.

Din hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Aarre pr. Stavanger d. 14d Juli 1888.

Kjære Mester! nu er det længe siden, du hørte fra os. Fra dig ser jeg derimod fast daglig nogle Dunderslag, der vederkvæger mig i den store Stilhed. Thi saa død-stille som jeg denne Gang finder min gamle Dødbiderby har den dog aldrig været ved nogen Hjemkomst tilforn. Stillere kunde der neppe være omkring den oprigtige gamle Inkquisition. Og alt er som lagt tilrette for denne sure Stilhed; det gaar galere og galere for Verdens Børn; ingenting vil trives, fordi ingen har Mod til at trives. Før vi reiste herud, gik jeg nogle Dage i Byen – med mine pene Klær – iført de to eneste Hansker, som fandtes i Byen, med min blanke Pariserhat, solbrændt og smilende til Mennesker og Dyr –, jeg forsikrer dig! jeg virkede som en rød Klud mellem kalkede Grave; Folk gik ind i sine Huse og sagde: han haver Djævelen! Hvad vil du, at jeg skal gjøre? – Tror du ikke, jeg ogsaa i al Hemmelighed kom hjem med Planer om at «kaste mig ind i» baade det ene og det andet. Men du skulde seet de blege Ansigter blegne – selv hos disse faa «simple» Folk, jeg har til hemmelige Venner, og i hvis Inderste du kan finde alt Nihilismens Tilbehør undtagen Modet. Ak – ak! – at jeg dog ikke i min Ungdom føiede Onkel Gjerdrum og lærte at staa paa Hovedet! saa kunde jeg maaske have aftvunget min forsurede Samtid et Smil, og saa var kanske Fortryllesen løst. Thi der er noget andet, som staar paa Hovedet, og det er Alvoret. Alvoret er blevet svensk, og Falskheden har stablet sig op saa høit, at ingen Haan, ingen Latter kan

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
reise en Bølge høi nok til at skylle østover og atter lægge Raaddenskab en bag
Kjølen, hvor den efter Guds Vilje hører til.

Der er en Trøst og som Kollega ser du den og. Naar man er saa gal i Hovedet som jeg, pleier det at sætte en Frugt. Men det, jeg nu arbeider paa, gaar ikke lige paa Tingen og Tiden; og jeg ved jo ikke, hvor Aanden vil pege for mig bagefter. Underligt skulde det dog være, om jeg ikke fandt mig en god Bid i denne Overflod. Hvad der mest og oftest staar for mig som det utaalelige ved min Stilling er dette, at jeg er saa udenfor. At leve i et lidet Land, er at lukkes ude. Det er underligt nok. Man skulde jo tro, at i de store Lande, blandt Millionerne var det end vanskeligere i den store Tilstrømning at blive til en deltagende og bevægende Kraft. Men det kan umuligt være saa: de store Lande kan taale og bruge smaa Folk; men de smaa Lande kan hverken taale eller bruge store Folk. Naa! – saa stor er jeg da ikke; men der er dog noget i Tanken.

Vi har ellers levet godt; der er ikke andet at klage over, end at Beate er bleven grundfordærvet i Paris. Der skal megen Smidighed og Kultur til at optugte sig i en tolerant Kjærlighed til vort Eget, naar vi længe har været i det Fremmede. Dette savner hun – og jeg tror mange Fruentimmer af begge Kjøen.

Her er forfærdeligt hjemme – det er vist; men alligevel: en Mand – ja dig behøver jeg ikke at forklare, hvor alt-overvældende deiligt her er.

Altsaa – ellers – omtfram det oven berørte er alt vel. Her ude paa Jæderen er uforandret Jordens Midtpunkt. Guttene fisker og bygger i Elven; Baby steger Vafler og Else gaar med Kjørene; nu skal vi snart til Byen, til Fars gamle Hus. Ja gid jeg kunde faa Tag paa noget; jeg er saa ledig og saa doven. Vi hilser Karoline, Børnene og dig. –

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Frederik Hansen.

Aarre 14de Juli 88.

Kjære Rhod! her er vi alle – lykkelige som alle altid maa være paa dette velsignede Sted. Men Armoden har fulgt mig paa en underlig trofast Maade, idet jeg pludselig ingen Penge har. Beate fik 40 – vips! spørg Nordenvinden. Jeg fik

Resten – do! ubegribeligt! Du maa sende mig et nyt hundrede, men af et varigere Slag.

Om du vilde gaa indom min Skomager og retleie ham lidt. Vi har nemlig maattet tilbagesende begge Guttenes Lærstøvler, fordi de – som altid i Stavanger – er for trange over Ankelen – umulige at komme ud af eller ind i. Jeg ved ikke, hvorledes han vil optage dette; men Støvler maa man jo kunne bruge, og kan man ikke, saa faar man være fri for at betale og for at beholde dem. Vil han uden videre gjøre to Par nye, saa er alt vel. Men vil han gjøre Vrøvl og begynde – som altid i Stavanger – med Udblokning og lange Taler, saa stans ham og lad mig det strax vide, at jeg kan bestille to Par gode Bondetampe paa Thime. Saa faar vi heller procedere med Nielsen. Men Guttene maa have Høistøvler.

Vor fælles Ven Politi Andersen har helbredet mig ganske for mit politiske Anfald. Alt, hvad han sagde, slog mig. Min Tid er ikke kommen eller – som Andersen siger – jeg er kommen for sent med min Lyst. Nu er jeg med en Gang kommen ud af de Tanker, hvori jeg nu har gaaet et halvt Aars Tid; jeg vil aldeles ingen Verdens Ting gjøre ved Valgene, men tage fat paa min Komædie og vente, indtil man kommer og henter mig – var det ikke Coriolanus, som blev hentet fra sine Oxer og sin Ploug?

Naar du sender noget til Beate, saa forsøm aldrig at lægge en Flaske Rhum deriblandt, mærket *ALK – Rottekrud*.

2 Flasker Rosenlikør

1 box Maltkarameller – en liden box – forstaas!

2 røgede og 2 ferske Makreller.

4 Boxer marineret Sild Carl Olsen, som bor attemed Banen.

4 do røget Brisling

Salat og Grønsager, Persille.

1/2 simpel Røgelax til Lørdagsmad

Hvad Maren bringer.

1 godt Stykke Gedeost

1 do Nøgel-ost

– at sende som snarest.

Din hengivne *Alexander*.

Beate hilser.

Jacob Hegel.

Aarre pr. Stavanger den 18de Juli 1888.

Kjære Hr. Hegel! Tak for Penge og Brev af 10de. For Svenskernes Regnskab tænker jeg mig, at De har meddelt «quitto» – som det heder i disse Menneskers forlorne Sprog.

Ja – nu, er vi her igjen! – gad vide, hvorledes det vil gaa; og hvilken Ende det idetheletaget skal tage med os. Foreløbig er alt godt; Steder og Mennesker, man holder af, er det altid godt at gjense. Men hvad Menneskene angaar – saa maa jeg desværre tilstaa, at de ere falmede. Aarene og de onde Tider har bøiet og forandret min Generation, og de, som voxer op, kjender man ikke. Det var i det siste Aar min Plan – nu – da den er opgivet kan jeg betro Dem den – det var min Plan at gaa ind i Politiken, – baade fordi jeg fik Lyst og fordi jeg derved lettere vilde kunne holde mig en Adgang aaben for et Embede. Men da jeg havde været otte Dage hjemme i Stavanger, opdagede jeg gjennem mine intime Forbindelser blandt selve Massen og gjennem mine egne Iagttagelser, at mit Valg til Storthinget vilde være en Umulighed at sætte igjennem til September. Den korte Tid vilde aldeles optages af Oftedølernes Skrig mod Fritænkeren; Folk vilde ikke kunne bringes til rolig Dom inden Valgene; og desuden kunde – efter Kyndiges Dom – min pludselige Optræden ikke andet end skade det rene Venstre, der nu krampagtigt søger at samle sig om Steen. De vil nu vel tabe alligevel; men jeg vilde dog nødig skade dem med mindre jeg selv kunde vinde. Steen vil jeg ikke hjælpe med min liden Finger; saa gaar jeg altsaa ud af Spillet – paa en Maade skuffet, men hemmeligt glad alligevel; kunde jeg slippe og leve som Forfatter, saa er jo intet herligere. Mine Tilnærmelser har været saa forsigtige, at det skulde undre mig, om nogen Meddelelse om mine politiske Hensigter kunde tilflyde Aviserne; derfor meddeler jeg Dem dette under Richters Formel – 1ste Udkast: dette er for Dem alene. – Vi er flyttet herud paa Jæderen, hvor vi tilbragte 5 lykkelige Maaneder før Afreisen til Frankrige. Guttene ere komne fra Kristiania,

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
og vi ere alle forsamlede her – friske og vel fornøiede, – alene Beate savner Paris,
ligesom hun før savnede Kjøbenhavn, og dette gjør mig mer end noget andet
betænkelig for Fremtiden. Thi her er – det maa indrømmes – et vanskeligt Sted
for den, der har levet under friere og gladere Himmelegne.

Nuvel! – jeg styrter mig atter over min Komædie og haaber.

Mange venlige Hilsener til Deres Frue og til det ganske Hus.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Jacob Hegel.

Stavanger den 15de August 88.

Kjære Hr. Hegel! Tak for Deres prompte 500 kr. pr. 5 Sept. – Her passerede
igaar gjennem Byen en Kollega, som rigtig vakte min Medlidenhed. Det er
Gunnar Heiberg, der nu, efterat have fratraadt Bergens Theater, har skrevet et
Stykke, der – saavidt jeg kunde høre og forstaa – maa være meget godt. Men han
var saa aldeles blottet for Skillinger, at jeg tror, han gik ombord i Dampskibet
uden at kunne betale. Nu har Philipsen forlagt hans første Arbeide: Tante Ulrike,
men ellers vist sig temmeligt lidet imødekommende; saa Heiberg bad mig bede
Dem tillade, at han gjorde Dem en Visit. De kunde jo altid se paa Stykket, og hvis
det er saa godt som jeg formoder, kunde De kanske faa Lyst til at tage ham med
blandt alle Deres andre norske. Jeg tror, han er den haabefuldeste af de yngre;
men han har uheldigvis en nok saa smuk, men lidet kultiveret Skuespillerinde til
Kone, og det pleier ikke at være godt for en Forfatter – ja for ingen.

Herhjemme gaar nu alt ved det gamle – nu blive vi alle gamle.

Vore venskabeligste Hilsener til Dem og alle Deres.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Alexander og Jens Z. Kielland.

Stavanger den 26de August 1888.

Kjære Smaa! – idag er det Søndag med frisk Nordenvind – nei Søndenvind, Solskin i Haven og Bølger paa Bredevandet. Jeg savner Eder meget og glæder mig til at høre, om I ere komne vel frem, og om alt er gaaet Eder godt.

Det var en sur og uhyggelig Morgen, dengang vi skiltes, og Graaden blev mig siddende i Halsen hele den lange Dag. Men siden haaber jeg, vi har trøstet os hver paa sin Kant; det er jo ikke langt til Jul. – Jeg har sat mig ned til Arbeide, og nu skal det gaa laust.

Mamma og de Smaa hilser, og alle er enige om, at I var snille og søde, og at det var en extra jil Ferie. Skriv snart.

Eders hengivne *Pappa*.

Jacob Hegel.

Stavanger den 4de September 1888.

Kjære Hr. Hegel! – nu maa vi da siges at være komne vel tilro i mit gamle Hjem, og jeg haaber rigtig, at det nu skal lykkes mig at holde Stillingen og holde ud. Jeg er i Slutten af 3die Akt med min Komædie – der skal være 4, – men det bliver neppe alligevel nogen Julebog, da jeg helst vilde have den antaget og spillet først ved Theatrene. Aaret har saaledes været af mine daarlige, og jeg ser med stadig Bekymring mod Fremtiden. Denne Stemning skal isandhed hellerikke løftes og adspredes under Forholdene herhjemme. Alle vore Nærmeste har det trangt og ondt, og selve Byen og Aanden i samme regjeres saa aldeles af Oftedahl, at jeg mangen Gang maa spørge mig selv, om jeg da med min Kanin-bog ikke har gjort ham den ringeste Skade. Nu var det jo ikke Meningen med Bogen at tilføie denne Mand nogen direkte Skade; men jeg undres dog over, at en saa aabenbar absolut træffende Skildring af et vidt forgrenet Hykleri ikke har gjort Menneskene en liden Smule mere blufærdige – ialfald her i selve Bevægelsens Centrum. Men nei! – man rører vistnok ikke mig personlig; jeg kan intet Spor mærke i min Færden blandt Folk paa Landet eller i Byen, at jeg er Fienden; men se nu forleden Dag – da gik hele Høire sammen med Oftedølerne til Valg – ledet af min egen Onkel – Capitainelieutenant Jacob Kielland, – en Mand af de mest fremskredne Anskuelser i Religion og Moral, der ydermere skrev mig et begeistret Brev for St.

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Hans Fest. Men al denne Reaktion, som nu blæser over Verden, maa sprænge sig selv igjen. Nu synes det Økonomiske at ville gaa lidt op, og naar Folk faar bedre Raad, blive de mere modige og ærligere.

Men sikkert er det, at med vor nuværende Regjering og med det tilbagevendende religiøse Tyranni forringes mine Udsigter betydeligt, om jeg skulde ville indtræde i nogen offentlig Tjeneste. Da jeg kom hjem, havde jeg endog en Ide om at stille mig til Storthingsvalg. Men det varede ikke længe, inden jeg følte, hvor langt denne By var fra Muligheden af at kunne bruge mig. De kloge Mænd, jeg henvendte mig til, svarede ogsaa strax: om den dygtigste og beste fremstillede sig til Valg, men havde kun den ene Feil, at han ikke kunde besvare: Tror du paa Jesum? – med et fuldt ortodox ja, saa kunde han ligesaa godt pille ned af Tribunen strax. Jeg stak da ogsaa Piben i Sæk, saa her er kun tre–fire ganske paalidelige, som kjender min vilde Plan; – og rent ud sagt: jeg havde slet ikke duet til det; jeg taaler ikke Menneskene saa nær indpaa.

Beate og Børnene lever godt; Guttene er igjen i Kristiania; Baby og Else paa Skolen her. Efter vort lange Ophold i Frankrig er Kjøbenhavn ligesom kommen paa større Afstand end før. Dog bevarer vi altid i Erindringen og i Samtaler vore Venner i Deres Hus, Drewsens, Collins – ja saa er der mange andre godt spredt omkring. Krøyer har trofast besøgt os i vor forskjelligartede Udlændighed. Hils alle fra os; men modtag selv vore hjerteligste Hilsener til Deres Frue og Børn og lad os snart høre fra Eder.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Gustav Philipsen (telegram).

Stavanger 8/9 1888.

Boghandler Philipsen,
Kbhvn.

Jeg beder Dem opfylde Gunnar Heibergs Anmodning. Stykket er godt.

Alexander Kielland.

Bjørn Bjørnson.

Stavanger den 20d Sept. 1888.

Kjære Hr. Bjørn Bjørnson! – Tak for Deres elskværdige Tilbud; men her er ingen Tale om at reise til Kristiania til Høsten; – jeg er ikke engang færdig med min Komédie.

Idag vælges her i Stavanger. Det er besynderligt for mig, der gennem saa lange og skiftende Tider har levet stille beskuende mellem det ædle Høirefolk – at se dem paa denne deres Hædersdag med Oftedahls Stemmeseddel under sine trofaste Hjerter. At de skammer sig kan man mærke blandt andet deraf, at man gjenfinder akkurat de samme Ord paa alles Læber – lig hin Obol, man medgav de græske Lig – disse afdøde Ædles Obol begynder saaledes: Man maa tilsidesætte personlige Sym- og An- og saa videre.

Men nu skal jeg spaa, hvorledes det gaar: Naar nu Oftedolkerne ved Høires Hjælp faar sine Valgmænd, saa kommer der til 7 eller 9 Oftedolker fra Haugesund. Saa er Oftedahl stærk nok, og saa tager han begge Pladsene og levner ikke Høire andet end kanske anden Suppleant. Og forat give det Skin af at holde Løftet til Høire, tager Lars med sig min Bror Jacob, der er Høiremand, og aldrig har villet være Oftedøl; men som desuagtet i alt væsentligt vil passe til det nye System. Herved opstaar for det gamle ædle Høire i Stavanger en urimeligt lang Næse, som jeg allerede ligesom Abraham ser i Aanden og glæder mig.

Uden at forvirres af alt dette reiser vi alle til Jacob Præst imorgen, forat gjøre et længe aftalt Besøg.

Vore venlige Hilsener og Tak til Deres Frue. Hils de Gamle.

Deres forbundne *Alexander L. Kielland.*

Alexander og Jens Z. Kielland.

Stavanger den 8de October 1888.

Kjære Smaa! – nogle Ord i Hast, mens jeg venter hernede i Andreas's Kontor

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
paa Kitty, som kommer fra Bergen, – det er hendes Geburtsdag. – Jeg er ikke muggen paa Thore Aarre for andet, end fordi han kunde støttet os lidt mere overfor sin Kone. Imidlertid haaber jeg, at det for Fremtiden ialfald kan blive saa, at vi Tre reiser derud paa en 8 Dages Fisketur; det er ogsaa jilt! I maa vel gaa paa Danseskole; Tycho er underrettet. Jens skal aldeles ikke deltage i Skydeøvelser; og du kan hilse Bestyreren, at jeg synes, det var et temmeligt tyndt Paafund. Under Exercitien lærer man tilstrækkeligt, hvor Skydning er ubehagelig; men al Klatten med Gevær opelsker kun Vaadeskud og dette utaaelige Garpeskab, at nogle opkaste sig til Jægere og skyder ned de Fugle, som vi alle eier isammen under Himmelen.

Eders hengivne *Pappa*.

Jacob Hegel.

Nærbø pr. Stavanger d: 15de Oct. 1888.

Kjære Hr. Hegel! – jeg har i dette Øieblik endt min Komædie «Professoren» – i 4 smaa Akter. De skal faa Manuskriptet om faa Dage; jeg skal bare læse det igjennem imorgen. Nu maa De selv raade, om De vil have det ud strax eller vente paa Antagelse ved Theatret i Kjøbenhavn; der er de 600 i Antagelseshonorar, som frister; men man kan jo aldrig være sikker paa at det antages og saa spilder man bare Tid. Mine Skuespil er desværre ikke saa gode; men jeg har dog hidtil ikke havt Skam af noget.

Jeg vil med Fornøielse meddele Dem, hvad jeg ved om G. Heibergs Stykke. Læst det har jeg ikke; men han har fortalt mig det saavidt nøie, at jeg kan vide, *hvad* der siges. *Hvorledes* det er sagt fra Replik til Replik ved jeg ikke; men det er han flink til og har jo desuden efter «Tante Ulrike» været ved Bergens Theater.

Men der er en Ting, som jeg vil gjøre Dem opmærksom paa, da jeg ikke ved, hvor stærkt det kommer frem i Stykket. Heibergs Tanke er den: nu har vi nok af dette, at nogle stærke Mænd gaar omkring i Sandhed og fortæller alt muligt naar det bare er sandt – det vil sige: naar det bare er faktisk foregaaet. Dette – mener Heiberg – gjør bare Skade og er i Bunden etslags Vigtigmageri af Sandhedsvidnet, – (det mener jeg forresten ogsaa.) Men nu ved vi jo alle, at

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
nævner vi Sandhed, saa er Bjørnson ikke langt borte; og den, der vil skrive mod
nogen, der vandrer i Sandhed, han gaar lige i Løvens Gab. –

Ja – Heiberg viste jo godt om det; han klagede over, hvor det havde generet
ham under Arbeidet, at han med Vold og Magt blev ført hen imod B. B., som han
igrunden slet ikke vilde tillivs.

Det er altsaa dette ene, som muligens kan blive til Ærgrelse, at mange
Uvenner af B. B. kunde tage Stykket til Indtægt. Men jeg synes efter mit Skjøn
ikke, at Gyldendal behøver at tage det Hensyn. Hvis Stykket er godt, bør det
komme paa det beste Forlag. Vi kan jo ikke – nogen af os forlange nogen
gjensidig Beskyttelse fra Forlaget. Hvis B. B. en Gang kommer som Dommedag
over mig: Du anbefalede jo Heiberg til Hegel, saa vil jeg ogsaa svare, at det
forekom mig det loyaleste.

Lad mig høre, naar De har læst Manuskriptet, om De finder Stykket for
aggressivt mod B. B. eller om det kommer mindre frem under Læsningen.
Iethvert Fald maa jeg tro, at Heibergs Bog som literært Foretagende kan
anbefales uden nogen Risiko.

Hvorfor har Drachmanns Sommer været saa anstrængende? – har han
begaaet nye Forræderier?

De sorte Tider synes ingen Ende at tage. Herhjemme glæder vi os over en
Lysning i Fragterne; jeg har ganske vist nogle Stumper af Fars Skibsparter, men
ikke nok til at være ovenpaa i Humøret.

Vi sender vore beste Hilsener til Dem og Deres. Jeg sidder herude paa den
vilde Hede i en liden Jernbanestation – 3 Tog om Dagen –, hvor jeg har fuldendt
Komedien. Naar jeg nu kunde faa en god lang Ide!

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Bjørn Bjørnson.

Stavanger den 13de Nov. 1888.

Kjære Bjørnson! – jeg tænker, jeg vil bede Hegel sende Dem Stykket saa snart
det er trykket, skjønt jeg derved gaar glip af 600 Kr. Antagelseshonorar i

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Kjbnhvn. Men for det første er jo Antagelsen aldrig sikker, og dernæst vilde det være uhyre morsomt at se det først i Kristiania, hvor det hører hjemme.

Om jeg kunde komme før Jul er imidlertid høist uvist, og enda uvissere om jeg gik tilankers i Deres elskværdige Indbydelse. Jeg er ikke til at have i Hus – om Dagen for Sinne, om Natten for Snork. Men Tak for Tilbudet og hils Deres Frue; min hilser til Begge.

Deres meget forbundne *Alexander L. Kielland.*

Alexander og Jens Z. Kielland.

Stavanger den 13de November 1888.

Vi glæder os over, at I ere paa fælles Bande. Forleden Lørdag kørte Andreas og jeg med Morten til Reve, laa der og gik Søndag Morgen i blikstille Solskin og Frost langs Havet til Aarre. Der var deiligt. En Masse Vand saa Kværnedammen var fuld og det fossede over Stokkene. Desværre fossede det ogsaa lidt over Asbjørns Dæmning fra Medalhus, men den stod dog, saa faar jeg reparere den til Vaaren.

Teglværket stod endnu, men der var en forfærdelig Sprække i Piben; Dammen var fin, og Kaierne var ikke værre end før; overalt en Masse Vand. Jeg trægede i den Grad paa, at jeg ikke havde været der til Høst fiske, at jeg lidet kunde taale at se Elven rulle saa bred og dyb med deilige Strømhaaler og Høler.

Her er klart, koldt, Østenvind; kan I huske Østenvinden fra Hillevaag, naar Fjeldene var blaanæsede og Vinden kom op fra Sjøen saa tør-kal! – saaledes er her. Jeg kvister Trær i Haven. Huset er nydeligt med Sol; kun ere vi for fattige til Gulvtæpper; men vi finder nok nogle Lapper senere. Mamma og Smaapigerne hilser hjærteligst. Fik Mammi en Saueskrot? smagte den godt? – den var fra Adolph von Tangen – det vil sige, han havde slagtet den.

Eders hengivne *Pappa.*

Louise Drewsen.

Stavanger den 16de Nov. 1888.

Hvad skal jeg sige, hvad skal jeg klage! – hvorfor skulde dog han dø! – hvorfor skal Livet gøres saa dobbelt tungt ved saadanne Urimeligheder. Vi gaar og ser paa hinanden – Beate og jeg, som jo er de eneste Sørgende her, og naar vi er alene, siger vi stadig: Men stakkels Fru Louise! – hvor skal det gaa hende! –

Jeg har selv aldrig som voxen lidt noget tilnærmelsesvis saa stort Tab som Deres; men jeg har mange Gange tænkt paa, om der virkelig er nogen Glæde eller Trøst ved Medmenneskers Deltagelse. Ialfald maa den da være saare diskret og tindrende oprigtig. Vor Kjærlighed til ham og til Dem og ham sammen er af de bedste og dybeste Følelser i os – Beate vilde sige det lige saa vist for sin Part; og min Bedrøvelse ved Tanken om, at han ugjenkaldelig er udslettet af Livet, kunde ikke være større og bitrere, om han havde været min kjødelige Broder. Og naar jeg da tænker paa Dem, paa Deres Ensomhed, da synes jeg mig saa fattig med en Pen i Haanden – ude af Stand til at mildne Smerten med Ord – uden at kunne andet end klage med Dem.

Tag imod vor Hilsen – kjære Frue! og lad os forblive i inderligt Venskab – dobbelt forbundne i det fælles Savn.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Hegel.

Stavanger d: 19 November 1888

Først idag kom Deres Brev af 14de med 500 Kr.; for Posten er i den frygteligste Uorden paa Grund af Storm langs Kysten. Jeg sender Korrek tur samme Dag som jeg faar det, men det kan alligevel blive sent nok paa denne Maade. Derfor vil jeg bede Dem at lade læse 2det Corr. paa min Bekostning ved en flink Korrektør. Jeg sender idag 7 Ark, saa er der neppe fuldt 3 igjen?

Jeg modtager Deres Forslag 3000 Ex. a 162 pr. Ark; og beder Dem sende et Exempl. til Kristiania, Stockholm, det kongl. Theater, *men ikke til Bergen.* Vilde De sende til Kristiania, saa snart et Exemplar kan sammenstilles.

Saa Drachmann løber fremdeles gal? – jeg troede, hans Omvendelse var

Siden mit siste Brev har vi havt den store Sorg med Drewsen. Vi regner – Beate og jeg – vi regner allerede 3 store Tab af vore beste Venner i Danmark: I. P. Jacobsen, gamle Hegel og nu Viggo Drewsen. Dersom De skulde se en god Nekrolog over ham – eller om Drachmann skrev et smukt Vers – de var altid gode Venner – vilde jeg være glad, om De sendte mig det. Har De nogen Ide om Fru Drewsens økonomiske Stilling?

Mens jeg husker det: De har hidtil været saa venlig at betale «Politiken» for mig; nu skal jeg tage den her paa Postkontoret fra 1ste Januar.

Vi lever alle godt – lidt Mæslinger som sedvanligt om Vinteren. Vi sender vore beste Hilsener til Dem og Deres.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Kielland.

Stavanger d: 23d Nov. 1888.

Kjære Broder! – det gaar nok mod Slutten med vore Venner i Pengekniben. Fra Throndhjem er der forlangt – og denne gang med megen Kraft – 5 % Afdrag ved alle Fornyelser. Dette siges Tou ligefrem ikke at kunne, og saa begynder en Krise, som neppe stanser ved Bankerne. Man spaar megen Ophidselse, som da vil falde paa vor Slægt; en besværlig Tid at gennemgaa for alle; og for selve de Angjældende en Tid saa pinefuld, at jeg neppe kan tænke mig, hvorledes f. Ex. Tante Hanna skal kunne gaa det igjennem. Men ogsaa vi kommer til at miste nogle Penge. Jeg anser hele Aarets Skibsindtægt, som vi gik og glædede os over, for tabt og borte, hvis Konkurserne aabnes før Nytaar; og der er ingenting at gjøre ved Sagen; – undtagen om du, som holder Øie med Skibene, skulde se noget stort Udbytte forfalde, og vi da under et plausibelt Paaskud kunde faa det udbetalt til os direkte. Ellers er der ikke noget at gjøre – saavidt jeg forstaar. Men for Fremtiden er det best, at vore Skibspenge kommer til mig, saa skal jeg sætte dem i en Bog i Privatbanken; andet Stel er der vel ikke med den Ting; og er der Rhederispørgsmaal, saa kan jeg jo spørge dig. Jeg tror nok at jeg blir fast i Byen nu. Men saa sparsomt som Kilden nu flyder, kan jeg ikke leve paa det bare

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Forfatteri: jeg har tænkt og søgt; men jeg er saa vanskelig at placere – helst fordi jeg paa mange Maader er for stor. Og paa den anden Side er min Brugbarhed ikke egentlig mangfoldig. Jeg gaar her ligesom uden om Byen, og dog er der faa, som kjender den bedre og dybere; jeg ser Misbrugene, og er kanske den eneste, der har Mod og Autoritet til at sætte Fingeren paa det ømme Sted; men nu vil – jeg ved ikke hvorfor – nu vil mit Hoved ikke længer omdigte det Iagttagne til Kunst; jeg er kommen saa nær indpaa Livet, at min fine Kunst er paa Randen af det, jeg altid har foragtet saa dybt: Journalistik.

Ja – ser du! – der er jeg nu. Jeg vilde fortalt dig det sist; men dels var der dengang saa lidet at fortælle, dels kom vi ikke til at sidde alene nogen Aften. Jeg har prøvet med den skrækkelige Moe; at leie hans Avis og udstøde alt, hvad der hed Moe. Men det er gaaet overstyr, han forlangte for store Summer. Saa har Brødrene Haabeth en skrækkelig Sladank af en Avis, som skulde omgjøres, renses og blive et Byblad for Stavanger; morsomt, europæisk og frygteligt for de smaa Paver.

Det er meget langt fra, at dette huer mig; men jeg tror, det er et Levebrød, kanske en Gjennemgang til et Embede eller nogen fast Indtægt, – iethvert Fald er der Fyr i Skjægget, og noget maa gøres. Jeg vilde nødig bede Hegel fortsætte sine Forskud fra Nytaar, kanske han ikke engang vilde, og da kjender jeg, hvorledes jeg gaar uden nogen Tanke, bare ørkesløs i Skræk for Fremtiden. En Avis i min Haand kunde blive renselig; fast Indtægt og stor Andel i Netto, – ja du ved – saa fint som Digter er det ikke; men det er Mad. Imidlertid er endnu alt i sin Begyndelse og – jeg haaber – ganske hemmeligt blandt Menneskene; men jeg vilde fortælle dig det, forat høre din Mening.

Din hengivne *Alexander.*

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stavanger den 30te Novbr. 1888.

Kjære gode Ven og Mester! – siden jeg fik dit siste Brev – 20 August – er lang Tid gaaet; men ikke meget skeet – synes jeg. Du var dengang midt opi Uhyggen efter Richter; – jeg vil haabe, du har forvundet det nu. – Dit store Foredrag fik

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
jeg igaar; men jeg tror, du vilde gaa hen og brække dig bitterligt, om nu jeg ogsaa begyndte og vilde give mit Besyv til det. Husk bare ganske løseligt, at jeg er et Svin.

Derimod vil jeg underholde dig udelukkende om mig selv. I hele dette Aar har jeg kun skrevet den lille Komædie, som kommer nu, og som alt var i mit Hoved, da vi var sammen; siden har der ikke været noget. Se det gaar jo ikke an længer. Nogen Ansættelse faar jeg Fanden ikke; mine Maal er paa en vis Maade for store, og min Brugbarhed – oprigtig talt – temmeligt begrændset. Ved du saa hvad jeg vil blive! – jo jeg tænker paa at blive Redaktør – det, jeg sist i Livet havde tænkt, jeg skulde føres til. Men nu er det – da jeg har tænkt over – ikke bare den siste Udvej til Livsophold; men jeg synes virkelig, at jeg føres den Vei: fra de første større Bøger med længere Sigte, altid kortere og nærmere, indtil jeg med St. Hans Fest jo er Dagens Kamp lige indpaa Livet, – en Avisartikel i Bogform. He? – hvad mener du?

Et Blad her i min Haand vilde være en Svøbe for Byen og en Fornøielse for Landet. Og jeg tror, jeg skulde tjene.

Desværre har jeg endnu ingen god Kontrakt. Arne Haabeth og nogle andre har et Blad, som de først bød mig paa tilsyneladende uegennyttige Vilkaar. Jeg skulde have hele Indtægten i et Aar for det første; de vilde ikke engang have Renter af sine Penge. Men saa viste det sig, da vi kom nærmere Kontrakten, at de i Virkeligheden havde tænkt at skubbe over paa mig et Vrag af et Blad, samt et helt nyt Bogtrykkeri, som jeg skulde besætte og drive ved Siden af Avisen. Selv vilde de ikke have nogen Indtægt første Aar – de har altid tabt –, men naar jeg i et Aar havde faaet alt op, saa vilde de nok være med paa en Deling.

Jeg blev sint og reiste herud til Haar – en Bondegård lige ved Sjøen. Det er for galt, at naar en Mand som jeg byder saadanne Smaafyrer Haanden, saa skal de prøve at narre og fante paa samme Tid som de bruger de store Ord om Interesse for Sagen – for Friheden! – Var her bare lidt længer Tid inden Nytaar, skulde jeg samle et andet Konsortium.

Nu faar vi se, naar jeg iovermorgen kommer tilbage, om de har betænkt sig. Det vilde være Synd for mig – ja for «Sagen» ogsaa, om dette ikke blev til noget. Et nyt Venstre, hvor det paa Forhaand var vedtaget: ingen Præst med, kunde jeg hjælpe til at danne just nu, hvor Tiderne gaar op og Folk faar Mod til at hjælpe sig

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
selv uden den frygtelige Gud lige over Hovedet. – Hjemme lever vi godt og vilde
leve bedre, om Beate ikke stadig var saa fuld af Længsel efter Paris. Hun er ellers
snil.

Modtag nu mine beste Hilsener til dig og dine.

Din hengivne *Alexander.*

Jonas Collin.

Stavanger d: 6te December 1888.

Kjære Collin! – jeg havde netop fundet og sendt Dem nogle Stumper
Manuskript, da jeg fik Deres første Brev. Jeg tænkte derfor, da jeg aabnede det,
bare paa det mærkværdige: at De allerede havde faaet min Sending. Saameget
mere uforberedt traf Budet mig, at den elskede Ven var gaaet bort. Nu synes det
mig allerede saa længe siden; den jævnt henrullende Tid er en brutal Trøster; thi
egentlig trøste gjør den ikke, den bare svækker Sørge-evnen.

– Tak ogsaa for Deres andet Brev med den indlagte Begyndelse til mig. Et
andet underligt Vidnesbyrd om, at han nylig havde tænkt paa mig, fik jeg i et
Memorandum fra en Skibshandler i Kjøbenhavn, hos hvem jeg havde bedet
Drewsen spørge efter noget gult Tøi. Dette Memorandum er dateret den 3die
November, altsaa kan jeg regne ud, at det var i de siste Dage før han blev syg, at
Drewsen gik dette Ærinde for mig.

Det undrer mig ikke, at Fru Drewsen vil bort fra de Omgivelser, der altfor
stærkt og dagligt raabe om Savnet; saaledes gaar det vel altid i den første Sorgens
Bitterhed. Men jeg ved ikke, om det ikke er en Art Utaknemlighed mod de kjære
Steder, om man ikke gjør dem Uret; om ikke den øde Tomhed paa de nye Tomter
alligevel er endnu værre – især for Børnene. En stedlig Tradition anser jeg for at
være til Gavn for Karakteren. Men jeg formoder, at økonomiske Hensyn tvinger.
Især da jeg hører, at I ogsaa vil løsrive Eder fra Ellekilde.

Det er jo heldigt, at De – foruden Brodersindet ogsaa har en saa uafhængig
Livsstilling, at De *kan* følge til Lyngby. Paa den Maade er Fru Louise's Liv saa vel
ordnet som jeg fra først af ikke kunde forestille mig det, men som hun fortjener
det. Med Tiden – ja med Tiden – siger vi alle! –

– Vi lever godt. Else har gaaet Mæslingerne gjennem med megen Bravour og Baby er nu i Ilden. Guttene venter vi hjem til Jul; de lever godt paa sin Kant. Beate har altid Længsler ud mod lysere Egne; men jeg trives i Storm og Regn og buldrende Sø, og det er her nok af.

Vore Hilsener til Dem og Deres

venskabeligst *Alexander L. Kielland.*

Jacob Hegel.

Stavanger d: 13 Decemb. 88.

Kjære Hr. Hegel! Tak for Deres Brev af 7de Dec. med indlagte 500 Kr., de siste, jeg altsaa tør bede om à conto. Det er allerede galt nok med vort Regnskab. Men lidt kommer der vel af Komedien fra Danmark og Sverige, lidt tør man vel i Tiden haabe af nye Oplag – eller nye Bøger; skulde det gaa mig særdeles godt, kunde jeg endog haabe paa Afbetaling.

Jeg har nemlig ikke blot bidt i, men slugt hele det sure Æble: at nedsætte mig som Redaktør i Stavanger. Tilbudet fra Bladejernes Side er godt, – og enfin! – som man siger, naar man er flau over sig selv.

Glædelig Jul til Dem, til Fruen, til Børn og alle gode Venner, og ønsk mig kraftigt et godt Nytaar

Deres hengivne *Alex. L. K.*

Vilde De besørge mig en Pakke Børnebøger: Juleroser, Oldfux etc.?

Johannes Arneson, Hjelmeland.

Saalænge De ikke offentlig er sigtet, behøver De neppe offentlig Bevidnelse, men privat giver jeg Dem herved den Erklæring: at De aldrig har skrevet noget Stykke fra Hjelmeland i Stavanger Avis.

Tillad mig samtidig at bemærke: at hverken «den skarpe dalsnoen» eller «ei

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
brusande elv», ei heller «eit larmande sagbruk» er efter min Opfatning Grund
nok til at svigte sit Kald for en Præst.

Derimod er jeg enig med Dem og Kapellanen i at det er ganske anderledes «å
sitja inne i ei logn stova um kvelden.»

Ærbødigst *Alexander L. Kielland.*

Jacob Hegel.

Stavanger d. 3 Januar 1889.

Kjære Hr. Hegel! – jeg er desværre allerede saa opslugt og depraveret af denne
Avis, at jeg forsømmer Vennepligter og alle bedre og finere Følelser. Tak for
Deres Nytaarskort, – vi ser paa det med Vemod; det er akkurat Billedet, naar vi
steg af Vognen – Sporvognen fra Østerbro.

Godt Nytaar for Dem og alle Deres!

venskabeligst *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Stavanger d. 3die Jan. 1889.

Kjære Onkel! Ak denne Avis har alt saa fast Klo i mig, at jeg ingen Tid har
tilovers! Tak for Kort og Brev og for dit aldrig svigtende Venskab. Vi har talt saa
meget om Eder i Julen, for iaar har vi Guttene hos os; de skulde jo ogsaa hver
Dag skrive til Eder, men se!

Jeg venter ikke som du noget Verdens-krach, men desværre et By-do, som vil
gjøre mig min Stilling end surere. Det er haardt at være fattig, og for mig passer
det nu sletikke.

Alle hilser dig og Tante og Elisabeth; jeg skal dog gjøre et Forsøg til med
Guttene, i sit Hjerte er de Eder evigt taknemlige for ifjor, men skrive! –

Din hengivne Nevø og Ven *Alexander L. Kielland.*

Kjære! skriv mig en Morgen i Sne i Skoven – for mit Hjerte og Avisen.

Herman Schwanenflügel.

Stavanger d. 6. Jan. 88.

Kjære Ven! Tak for din Hilsen og godt Aar igjen for dig og din Frue.

Vi gjennemgaar en forfærdelig Tid.

Alt, hvad der er af det gamle Kiellands gaar fallit.

Jeg selv mister ikke stort, for jeg har ikke stort. Men denne Avis, som jeg skulde føde mig af, sætter mig i en yderst vanskelig Stilling.

Husker du de Sømmes, hvor du fik Coteletten? – ja – de gaar ogsaa.

Beate hilser; og alle Børnene, som vi har havt til en munter Jul –

Din A. L. Kielland.

Frits Thaulow.

Stavanger Avis d: 5te Februar 1889.

Kjære Fritz! – jeg har havt ganske ond Samvittighed, fordi jeg svarede dig saa kort og skjødesløst paa dit og din Frues Brev, og ikke takkede varmere for dit ypperlige Bidrag til Avisen. Men jeg var syg den Dag og rev fra mig paa en Maade en hel Masse Arbeide, fordi jeg kjendte, at der kom en Halsesyge. Den kom ogsaa værre end sædvanligt, og jeg har nu ligget en hel Uge med en Dolk af en Halsbyld.

Min første Visit er til Eder, at du ikke maa have tabt Lysten til at skrive hos mig, at Fruen ikke maa synes, jeg er en gammel Tværdriver, som ikke har noget at svare paa en saa elskværdig Indledning af Venkab.

Avertissementet! – ja saa langt var Halsbylden altsaa kommen, at jeg ikke forstod en Spøg bagpaa et Fotografi; Tak ogsaa for Fotografierne; det er virkelig en sød Gut, og hans Dom om Irgens Hansen er streng, men retfærdig.

Ja saa syg var jeg, at jeg endog glemte at oppikke en Kompliment for mig selv; jeg tror nemlig, der ligger en Mulighed for en Kompliment i dit Spørgsmaal efter Forfatteren af «Forfalskninger o. s. v.»? det er nemlig mig selv – ja, du kan vide, jeg har en Bog ved Siden. Men det er en god Bog, og saa limer jeg det sammen med forskjellige Ting, jeg ved selv; – det er morsamt? – he? Har du noget, saa tillad mig at føre det ind som Bidrag fra Fr. Th. I hvilken Kunststart er det, du har en Historie? – jeg kommer nemlig til at gjennemgaa alt: Porcellain, Maleri, Møbler, Sten, Glas – alt.

Lad mig nu snart se dig igjen; her er jo et Veir, som ialfald mange Dage maa stænge dig inde ved Pennen!

Kunde I ikke besøge os? Dersom du legemligen kunde fornemme, hvorledes jeg forestiller mig Stordøens geografiske Berettigelse, vilde du føle dig kastet frem og tilbage mellem det Stavangerske og det Bergenske, ud af Hardangerfjorden, bag Bømmelen, Bukken og Karmøen – for Exempel Kinn! – ved du, hvad det er? à bientôt i Avisen.

Ærbødig Hilsen til Fruen.

Din *Alexander*.

Alexander og Jens Z. Kielland.

Stavanger den 6te Februar 1889.

Kjære Smaa! Nu er jeg frisk igjen. Det var en Halsbyld, som var ond nok; jeg laa 8 Dage og pintes. Her er nu et saa afskyeligt Veir, at jeg kun faar Lov til at løbe ned i Kontoret og hjem igjen til Middag; men om Eftermiddagen maa jeg holde mig inde.

Idag er her Slædeføre, men en Storm. Flinke Gutter paa Skolen; meget bra!!

Ja – Flytningen! – hvad skal jeg dog gjøre med den! Jeg har udrevet tre gode Haar af mine faa, for at finde paa noget; men det hjalp ikke. Hvad skal jeg dog finde paa! – jeg ulykkelige Fader!

Nu kommer mine Swibler – store og duftende som paa Hillevaag. Her er varmt og godt i Stuen; men Folk kommer og skal snakke med Redaktøren i et

Mamma hilser og Smaapigerne. Vær nu snille og forsigtige; vi vil ikke være syge mer. Godnat søde Smaa!

Eders hengivne *Pappa*.

J. O. Lange.

Stavanger Stavanger Avis. den 6te Febr. 1889.

Kjære Onkel! kan du ikke give mig et lidet sint Brev af og til? bare nogle Brokker, saa limer vi sammen. Bare lidt Stof til giftig Haan?

Din hengivne *Alexander*.

Hilsen til Tante og Elisabeth.

Jacob Hegel.

Stavanger d: 10d Februar 1889.

Kjære Hr. Hegel! – jeg har modtaget og vedtaget Deres æ/. Conto courant for forrige Aar; og jeg haaber, at bringe min Debet ned et godt Stykke i dette Aar.

Avisen gaar jævnt fremad; men om det nogensinde bliver en Guldgrube er vel tvivlsomt. I en Henseende er det godt for mig – dette daglige Arbeide, eftersom jeg var kommen i en slem og sløvende Lediggang.

Professoren er vel sendt til det kngl. Theater og til Stockholm?

Turde jeg bede Dem betale til Hrr. Lehmann & Stage 23 Kr. 10; samt en besynderlig Regning paa 5 Kr. 58 fra mit Ophold i Kjøbenhavn, som kommer til os gennem et Incasso Bureau.

Den stakkels Kaptein Sarauw truer mig med alt ondt, fordi jeg ikke fremdeles vil have ham til Oversætter.

Vi lever noksaa godt; men her er ellers trist. Vore Hilsener til Dem og Deres

venskabeligst *Alexander L. Kielland*.

Anders Stilloff.

Stavanger Stavanger Avis. den 16de Febr. 1889.

Hr. Student A. Nystuen

Fortunen 10, Bergen.

Jeg tager Deres Korrespondence paa Mandag, og betaler 5 Kr. – da De overlader mig Bestemmelsen af Honorar.

Vil De for den Pris skrive om Carneval og andet, saa tager jeg gjerne mod 1 à 2 Breve om Maaneden.

De skriver forresten en nederdrægtig Ortografi, som De ikke faar beholde i min Avis.

Ærbødigst Alexander L. Kielland.

Frits Thaulow.

Stavanger Stavanger Avis. den 18d Febr. 1889.

Kjære Ven! Tak for dit ypperlige Brev, der gaar lige ind i Rækken af mine Artikler, – jeg tager det med, hvis jeg siden gjør en Bog af dem –? – Vi sender dig nogle af de Nummere, du bad om; men vi er lidt gjerrige – især paa Lørdagsblade; vort Abonnement øger saa fort: vi trykker allerede 1300 Exempl.

Hils din muntre Madame og sig hende, at alle Digtere pæser, naar de værper.

Din hengivne Alexander.

I dag er jeg 40 Vintre gammel!

Frits Thaulow.

Du maa ikke tænke paa nogen anden Avis end min – vi er henrykte. Kom snart

Din A. L. K.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stavanger den 28d Febr. 1889.

Kjære Mester! – du kan tro, det er løje for mig, som aldrig har bestilt noget, at have saa uhyre travelt. Men jeg liger det udmærket godt. Ikke saameget selve Skrivningen – det er et temmeligt simpelt Arbeide for en af os – Omforladelse! men dette at have ligesom en hel Fabrik under Hænder er noget for mig; det minder mig om mit Livs lykkeligste Tid, da jeg havde Teglværket. Og nu er det saa meget jillere som jeg er uden Penge-sorg, det vil sige uden Ansvar og Frygt for at tabe. Vistnok har Avisen endnu ikke bragt noget Overskud, men vi har i disse 45 Dage øgt fra 300 til c. 1100 Abonnenter og Avertissementerne begynder at strømme rigeligere. Her er en 11 – 12 Mand at styre i Trykkeri og Redaktion foruden Gutte-Banden, og det morer mig. Saa er her ogsaa i Virkeligheden mere Kraft end du kan se. Byen finder os over al Maade modige – ja frække. Bare de smaa Hib, vi har givet Byfuden, Falch og andre er noget saa uhørt, at vi allerede har en vis Respekt med os. Mine store Artikler om vor kombinerede Indretning har ogsaa indbragt os megen Tak. Det er ikke saa smaat – for mig, som hører hjemme her, ialfald stræber jeg at tænke mest paa, hvor godt det er, at jeg er i fast dagligt Arbeide; thi Lediggang i Stavanger *er Drik*.

Oddmund Vik er en ren og grei Natur; vi arbeider meget godt sammen. Han udfylder, hvad jeg aldrig kunde, den daglige Kjævl i Politiken, og jeg synes, han gjør det godt og med adskilligt Maadehold. Jeg selv skal snart begynde med nogle politisk-filosofiske Artikler helt nedefra, forat slaa op en Arbeider, som vi til næste Valg kan sætte ved Siden af Steen.

Ja Steen! – nu kommer han igjen – jeg liger mig bedre, naar han er borte. Vi har aldrig ligt hinanden, og hans Kone generer mig ved sin blotte Existens. Men værst er det, at han fordærver alle mine Folk. Avisens nærmeste dyrker ham, og han forsmaar ikke disse halvt-kultiveredes Dyrkelse, saa jeg har min Møie med at holde mig oppe. Nu var Rogalands Folkeblad oprettet expres for ham; medens

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
jeg strax og utvetydigt viste, at Stavanger Avis ogsaa havde andre Formaal. Det var nok til, at han prøvede en olympisk Unaade, som du kan vide ikke bed paa mig. Saa reiste han lykkeligvis, og jeg har havt Fred og grundfæstet mig efter Evne. Men nu skal jeg altsaa til igjen.

Ellers har jeg ingen Sorger. Oddmund Vik – saa grund-forskjellig fra mig som han er – kan jeg dog meget godt klare; vi bøier af for hinanden og ere gode Venner. Han er nok Grundtvigianer, hvilket morer mig meget. – Jeg har nok ikke takket dig, siden dine varme Ord om Professoren; men du kan vel tænke dig, at de gjorde mig godt. En forunderlig Kulde, der ellers fulgte med Jæger – Krogh, og nu dette Flæsk Irgens-Hansen i Literaturen. At ingen syntes, det var morsomt at se Monrad ophængt til Tørring i den norske Literatur! – de er dog svært fordummede af sig selv. Nu faar vi se Opførelsen – ja bare jeg fik se den selv! *hvis* Stykket gjør Lykke og *hvis* jeg saa farer ind til Xania, saa blev det bare for to –tre Dage – nu, da jeg har saa travelt. Men om vi kunde faa en Passiar paa nogle Meter. – Vi lever alle godt. Beate er saamænd noksaa snil; det har vendt sig mer til Spøg – alle hendes Længsler ud og Klager over her. Desuden er jeg nu saa overvældende vigtig af mit Arbeide, saa jeg klarer mig godt. Hilsen til Fru Caroline og alle dine.

Din hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

Seer du min Haandskrift, hvor den allerede er fordærvet!

Alexander og Jens Z. Kielland.

Stavanger den 1ste Marts 1889.

Kjære Smaa! – godt, at I er friske; det er vi ogsaa; her er koldt og Sol; men Sne paa Isen. Jeg hørte, at det var ikke Eders, men Tychos Skyld, at jeg ikke fik Telegram den 18de Februar. Det var den første Geburtsdag paa 20 Aar, hvor jeg ikke fik et eneste Telegram.

Jeg vil rigtig haabe, at I faar se Huseby-rendet; hvad gaar der dog af Andersen?

Men jeg maa sige, jeg er svært ræd for den Skiløbingen; vær nu ikke

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
uforsigtige. Bodden svæver! – kjære Bodde! bliv paa Jorden og lær dig til at
skrive penere.

Forleden sendte jeg to Harer til Mammi, som jeg haaber vil smage af
Jæderen.

Nu kommer Vaaren – 1ste Marts! naar det nu vilde regne i 5–6 Uger, saa
kunde man byde Ørreten en liden Robust!

Til Sommeren, ja! jeg ved ikke endnu, hvorledes vi skal have det; men jilt skal
vi have det. Mamma vil bo i Rosendal; men vi maa jo naturligvis have os en
Guttetur til Jæderen – he? Saa kan vi reise ind til Rosendal bagefter. Der er vist
forresten jilt der og; – ialfald er der varmt og tørt. Jeg har saa travelt med
Avisen, saa jeg kan aldrig være saa længe borte som 14 Dage ad Gangen. Men vi
skal nok faa det til.

Jeg havde saadan Lyst til at komme til Kristiania og se Professoren, hvis det
gjør Lykke; men jeg har opgivet Tanken, fordi jeg ikke har Raad. Det er meget jilt
at have et godt Hoved; men Fornøielsen forringes betydeligt, naar man for
Pengesorg ikke kan faa nyde sine egne Frugter. Mamma hilser og Baby og Else,
som er yderst kontant og beduftig.

Eders hengivne *Pappa*.

Alexander og Jens Z. Kielland.

Stavanger den 12te Marts 1889.

Kjære Smaa! – Tak for Brev; vi lever godt og snakker om Eder hver Dag.

– Naturligvis gruer I lidt for at flytte; men der kan blive noksaa taaligt hos de
nye. Hovedsagen er, at I er snille og vinder de Fremmedes Hjerter, hvilket jeg
tror, I kommer til at gjøre. En Ting tiltaler mig meget: der er Musik og en ung
Datter i Huset; – Musik trænger I begge til; se nu til at faa lært noget. Lille Minka
– for Exempel.

Her er en Bandit i Trykkeriet. Kan I huske Alexander fra Hillevaag? – han er
her og lægger for i Maskinen, – ja han lærer ogsaa at sætte og bliver vist en flink
Typograf.

Thore sagde, de hørte Lærken paa Aarre. Om 14 Dage reiser jeg ud med Stang, om jeg saa skal slaa Hul paa Isen og putte Robusten ned.

Hold Eder friske og hav det godt.

Eders hengivne *Pappa*.

Jonas Collin.

Stavanger den 13d Marts 1889.

Kjære Ven! stakkers Ven! er det nu Halen igjen! Tænk jeg gal i Hovedet! – for det første staar det for mig, somom jeg fik bare Ros og gode Ord i hin Sprog-Justits, – som jo egentlig var en Lettelse for Deres evige Fontenelle: Hadet til Brandes; og dernæst saa er jeg altfor fornøiet med min Stil til at forvirres eller fornærmes af nogen dansk Justitsraad. Og tilslut var der nogle Feil, De paapegte, som var stygge, og som jeg generede mig over – med Forbauselse: at *jeg* kunde gjøre Feil!

Jeg skal se efter Manusc. til «Professoren», men De ved, jeg generer mig altid lidt for Komedierne. Imidlertid sidder jeg nu hele Dagen og fordærver baade min Stil og min Haandskrift i denne Avisen. Hils nu hjerteligst alle Deres fra os; Fru Drewsen ganske specielt fra Beate og mig.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Jacob Hegel.

Stavanger den 23 Marts 1889.

Kjære Hr. Hegel! Tak for Deres venlige Brev af 15d.

Hvad betyder Tausheden fra det kngl. Theater? – mon de ikke vil tage det?

Jeg tænkte nok, at Retningen mod Bjørnson var for aabenbar. Selv da Heiberg fortalte mig Stykket, – og da naturligvis med al Skaansomhed –, fik jeg den Følelse, som jeg vist ogsaa udtalte i mit Brev til Dem. – Det er Skade, at et

Jeg har underrettet Thaulow.

Fornøiet som Redaktør! – aa ja! – men at have travelt, det maa jeg rose efter
Deres Hr. Faders Methode. Forresten tænker jeg at reise til Kristiania, hvis
Professoren gjør Lykke. Venskabeligste Hilsener

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Johan Bøgh.

Stavanger den 26d Marts 1889.

Kjære Ven! – jeg fik netop Telegrammer, at «Professoren» gik godt igaar; og
min Lyst vaagnede igjen til en Gang at se et af mine Stykker opført. Jeg havde
nemlig opgivet Reisen i Sinne af følgende Grund.

Kaptein Oluf Norrmann havde budt mig fri Reise med Stavangerske Selskab.
Men i en privat Samtale med Direktøren – Onkel Sømme, sagde denne mig paa
en ubehagelig Maade, at Norman ingen Ret havde til at give Fribilletter.

Saa tænkte jeg: denne Skarve-By, som har en Forfatter, som har et Stykke, o.
s. v. – kanske det siste o. s. v.

Thi en fri Reise spiller en Rolle for mig, – om jeg end – Gud være lovet –
endnu er fuldstændig desperado nok, til at gjøre hvadsomhelst af Udgift, hvis jeg
først vil!

Men altsaa: jeg blev sint og opgav det.

Saa fik jeg idag ved disse Telegrammer, en barnagtig Lyst til en Hævn over
Filisterne, som du skal hjælpe mig med.

Vil du gaa til – ja saa langt var jeg kommen, da jeg opdagede, at Bergenserne
ikke er med i den Forening der besørger Kystfarten til Kristiania, – det var meget
flaut.

Er det ikke mærkværdigt, hvor Filisterne er heldige. Nu havde jeg lagt min
Plan saa zirrigt: du skulde gaa til Halvorsen eller en anden af mine Venner og
opflamme ham. Saa skulde der telegraferes til mig: Om jeg vilde gjøre Bergenske
Selskab den Ære o. s. v. og samtidig skulde de telegrafere til Direktionen her: Vi

Hvad du nu egentlig skal med dette Brev, er mindre klart. Men da det er saa langt og saa stilfuldt! saa maa du faa det som en Hilsen og tage det blandt andet ogsaa som en Undskyldning, fordi jeg ikke svarer dig, naar du sender mig Bøger.

Og i den Anledning kan jeg – idet jeg oprigtig forbigaar dine altfor haardhjertede Fortællinger – yde dig den største Ros for Bogen om Bergens Kunstforening. Den er skreven med en Stolthed over sin egen By, som jeg inderlig under dig, fordi du har godt gammelt Bergensblod. Naar jeg skal til at elske min By, saa blir det bare opi Familiekjærlighed, thi Byen – sic.

Hils din Kone og andre gode Venner.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Bjørn Bjørnson.

Tak til allesammen for deres store arbeide. Ogsaa til dig. Schrøder maa du ogsaa takke, fordi han lod et høirespøkelse vise sig paa hans skraanende bredder. Norsk konservatisme er noget for sig selv, der staar fra gammelt en ram lugt af den. Og naar den værer venstreblod kommer den udi raseri. Ligervis som i urtiden, da den gik med hale.

Din *Alexander L. Kielland.*

J. O. Lange.

Stavanger den 5te April 1889.

Jeg havde i det længste en Plan om at komme til Kristiania nu ivaar; og ved den Leilighed vilde jeg overanstrengt mig, forat faa Eder med til Stavanger.

Nu har jeg imidlertid maattet opgive min Tur; men derfor *skal* I komme til os i Paasken. Der nytter aldeles ingenting af Tvivl eller Smøleri. Jeg gjør som Sverdrup! – jeg sætter vort Venskab ind paa Sagen, – kommer I ikke, saa er det ude mellem os!

Vi har Plads nok i Faders Hus; lidt Vaar er her jo – her er Viber – har du hørt

Viben i Kiellands-Myren? – Jacob! – Telegrafer Ankomsten og ikke et Ord mere!

Hilsen og Velkommen Eders *Beate & Alexander*.

Jacob Kielland.

Stavanger 17de Apr. .

Jeg har af Beskedenhed aldrig begjæret at faa skjære lidt Torv i Myren; men hvis du ikke synes, det vil skade Gaarden for meget, vilde jeg bede om et Par Dages Skur? Christian Mauland ved Besked om, hvor og hvad de skar i Enkens Tid.

– Jeg skulde hilse dig fra Onkel Axel og sige dig Tak for dit Brev. Forholdet til Sømme har – uden at jeg egentlig kan sige hvorfor, bedret sig i det ydre. Jeg forklarer det nærmest saa, at Ingen – og Onkel Axel hellerikke formaar at holde en stærkt spændt Situation længere Tid. Tiden er saa lumsk, at den suger Saften af det, vi har i Hovedet, og paatvinger os andre nye Ting, og før vi sanser det, er Interessen blegnet, de skarpe Konturer forviskes og Menneskene blive tilbøielige til at «*tilgive*».

Det er en Skidt-Maner og skadelig for alle; men den passer med den frembrydende Vaar og de lyse Dage. Dertil kommer de tusinde smaa Ting ved Auktionen – (imorgen) –, Beregning over, hvad de kan beholde og hvad de maa lade gaa. Fra først af taalte Onkel Axel ikke at se en Liste; han besvimeede for Carsten, da han saa Tinas Sybord opskrevet tilsalgs. Den stakkels Mand! – Og nu har Tiden forhærdet ham, saa han gaar og vader i Beregninger, mens Møblerne suser ham om Ørene. De har faaet saa mange Penge, at det meste af Erindrings- og Traditions-Værdi beholdes, saa Børnene vil engang finde de fleste Herligheder til Deling. Værdier som Tidemands sælges naturligvis – dog ikke her – og gyldne Speile og mange Møbler – 216 Servietter – hørte jeg; men af mindeværdigt Sølv, Glas, gammelt Porcellain etc. blir alt tilbage. Det er nu saa som saa med disse rige Fallitter; men ogsaa jeg er bleven forhærdet med Tiden – lidt.

Jeg tror ikke, at den indre Bitterhed mod Sømme har aftaget; men Stemningen har skiftet Farve i følgende Retning: ved en eller anden Gjenstand sagde Tante Tina: ja, den beholder vi, – Kielland synes, han har ofret nok nu til

Du kan ellers tro, at vort Hus har været og er som et Loppetorv for Møbler paa Flugt og Flytning. Storstuen er fuld af Buffeter, gyldne Speil, Taffeluhre, polstrede Stole og Kittys Pragtmøblement, som naturligtvis kom midt i Auktionerne og som hovedsagelig bestaar af Stoleben og en Calebasse, hvilket alt er stuert hen i en Skammekrog.

I Kjælderen har vi Kasser, Skabe, Kister og lignende; paa Loftet Sengklæder, Lysekroner og Champagneglas. Jeg lever hele Familiens Waterloo og Beresina og ser Flugtens hele Mangel paa Glans og Heroisme.

Sømmes indretter sig paa Sølyst. Jonas i Morteuset, Andreas og de Gamle i Hovedbygningen. De har sat en Kjøkkenbygning til ud i Gaarden i den ægte Stavangerske Vandhus-Stil. Der svæver ligesom i Luften en contrair Stemning mod denne Familie, som med den største Skyld slipper lempeligst igjennem; og jeg nægter ikke, at denne Stemning finder altfor stærk Gjenklang hos mig. Vi gjør, hvad vi kan for at muntre Onkel Axel op; de er jo svært alene; syge er de ogsaa – beggeto. –

Da nu Axels Skin-Bedrift er tilende og Garveriet dømt til Nedrivelse, tænker Lange stærkt paa at lægge Vei foran Haven i Vandet. Naturligtvis maa vi prøve at faa god Betaling; men der kommer flere Spørgsmaal: Gadens Regulering forbi Stalden, der var maaske Anledning til at vinde noget tilbage, som de tog til Jernbanen – o. s. v. Se til at komme herved snart. Hilsen fra Hus til Hus.

Din hengivne Broder *Allik*.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Stavanger den 21 Mai 1889.

Kjære Bjørnson! – jeg har gaaet med dit Brev i Lommen saa længe; men jeg har ikke haft Humør til at skrive. Det er nemlig svært skidt med mig indvortes. Det gaar ikke med Avisen; jeg duer ikke til det. Det er ganske vist et morsomt Arbeide, og jeg finder selv, at min lille Avis er en renselig og pen Gjenstand; men det bliver ikke hverken til nogen Indtægt eiheller til synderlig Magt. Nei – jeg giver mig! – denne By er raaden; min gamle Kjærlighed svinder; og jeg føler en

Smerte ved det, som næsten er større end mine andre Bekymringer. Derfor gaar jeg i den for min Natur allerutaaleligste Stemning: at være paa Afreise; – kun ved jeg denne Gang hverken Maal eller Middel!

Her var en Stund Tale om, at du kanske kom paa Vestlandet nu omkring den 17de, saa haabede vi at se dig i Fars gamle Hus. Men hvordan bliver det? – kommer du?

Idet jeg gjen-læser dit Brev, ser jeg, du er sintere end jeg forstod først.

Naturligvis tror jeg, du forstaar; men naar et Stykke som Professoren skal være til nogen Glæde for Forfatteren, saa maa det komme i «Øieblikket»; – og forsaavidt kom det godt til at vise, at Stillingen blandt os er meget værre. Det kan vare mange Aar, før Theatret i Kristiania vil spille Monrad ærligt; – og da er det paa en vis Maade for sent. Det er karakteristisk for den brave, men i høi Grad hjemmebakke Just Ebbesen, naar han nævner, at Stykket kommer 10 Aar forsent. Nei – nei! det kom meget godt som det kom; det var i høi Grad nedslaaende.

Heiberg har jeg anbefalet til Hegel, fordi hans Stykke, som han fortalte mig i Omrids, syntes mig et fuldstændigt loyalt Modskrift mod nogle af dine Ideer. Og jeg vil bare indstændigt bede dig, at hvis nu Stykket kommer for Dagen med ligefremme personlige Hug og onde Ord – eller om de i Kjøbenhavn er perfide i Spillet – som de altid er, saa lad ikke dette: anbefalet af Kielland! – hverken ved andres Sladder eller ved din egen ærgerlige Stemning, komme til at gjøre mig ansvarlig – eller mistænkt for at have handlet anderledes bag din Ryg end jeg vilde gjort i dine aabne Øine. Saaledes som jeg hørte Stykket, slog det mig ved sin Dygtighed; og det skrev jeg til Hegel, idet jeg udtrykkeligt gjorde ham opmærksom paa, at han selv maatte bedømme Stykket, naar han fik se det, hvor nær det gik B. B.. Han skrev da til mig, at det var umuligt, og det gjør mig ondt for Heiberg.

Jeg har aldeles ikke noget uopgjort med G. Brandes. Den nyest moderne Sving liger ikke jeg; og det er vel nok til, at han lader mig falde; – personligt ved jeg ialfald ikke, at der er noget iveien mellem os. Men jeg føler jo godt den Kulde, som staar mod mig fra de nydannede Kredse efter Jæger og Krogh; det kunde være et nyt Kristiania at skildre; jeg skulde snart lære det og klare det.

Vi lever ellers godt inden Døre. Men hvilken Ruinernes Tid! – alle de gamle

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Familiehuse, hvor vi nu i – ak! – det er kanske dumt og svagt; men med en
Slægtsfølelse saa stærk som min, er der en ubeskrivelig Lidelse i at se «fremmede
Herrer i Skovene jage». Jeg er vis paa, du med dit gamle Blod vil ikke le af mig
for det!

Beate hilser dig og dine.

Din hengivne *Alexander*.

Frederik Hansen.

Hos mig forevises fra 5 1/2 til 6 1/2 Herman Bang.

A. L. K.

Hjalmar H. Boyesen.

Stavanger den 19de Aug. 1889.

Anbefalings-Brev til Hr. Professor Hjalmar H. Boyesen for Hr. Gabriel S.
Kielland Finne fra Alexander L. Kielland.

Kjære Ven! Overbringeren er Søn af Politimester Finne, der er gift med min
Kusine. Han gaar til Amerika, forat arbeide som Ingeniør efter en ordentlig
Examen; der er Ingenting iveien med ham paa nogen Maade, han søger bare
Arbeide og Erhverv.

Det tror jeg nok ogsaa, han finder, da han allerede har gode Forbindelser i
den Retning. Men hvad en ung Mand, der er vant til pyntelig Omgang, maa savne
mest i Amerika, er – synes det mig – en Kreds, hvor han kan træffe dannede
Mænd og Damer. Derfor vilde jeg bede dig – og din Frue om I – hvis nu den
langbenede Fyr falder i Eders Smag – om I, naar det falder sig saa, vil tillade
ham at besøge Eder en Søndagsaften eller naarsomhelst det kunde konvenere?

Hans Forældre vilde være dig overmaade taknemlige, om han kunde finde et
socialt Rygstød hos dig og dine; og mig vilde du gjøre en ny Venskabstjeneste.

Om mig selv og mine Forhold kan jeg ikke sige stort. Det gaar mig daarligt.

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Jeg har paa lang Tid ikke havt Lyst til at skrive; og halvt i Fortvivelse har jeg taget denne Avis, som naturligvis bringer mig bare Fortrød og ikke den ringeste Indtægt. Hvad jeg skal gjøre til næste Aar, er mig aldeles ubegribeligt. Det er et sørgeligt Land dette – med al sin Deilighed saa lidet og saa snevert og saa uendeligt fattigt. Vi er saa fattige, at vi formelig dyrker det Lusede. Naar Amerika overvurderer den vundne Dollar, saa overvurderer vi ikke mindre den sparede Dollar. Sparsomhed, Kniberi, Luseskab helt ind i de inderste Tanker, det er vor Fattigdoms Plage.

Nu har jeg to store lange Sønner paa 16 og 15 Aar. De er flinke og snille; men hvad skal der blive af dem? –

Ja, hvad skal der blive af os alle?

Her lever jeg i min Faders gamle deilige Hus, har Møbler og Malerier som en rig Mand; og dog lever jeg paa det siste Værdipapir, jeg har arvet, og naar de 6000 Kroner ere opbrugte, ved jeg ikke en Skilling at finde mere. Men lykkeligt ser det alligevel ud for andre – det er jeg overbevist om. Som du kanske har seet er Resterne af vor store og mægtige Familie styrtet sammen just nu. Alle de gamle Eiendommer skal sælges; vi gaar her som Gjengangere der vente paa det endelige Hanegal forat forsvinde. Men imidlertid pynter vi os og gaar i Selskab til hinanden og drikker de gamle Kjælderes ærværdige Rester, og ler og glemmer aldeles Hanen, som længe har galet. Vi er en letsindig Slægt, som gaar til Enden med Spøg og Smil.

Af mine Søkende er jeg nu den eneste tilbage i Byen, og snart maa jeg ogsaa fortrække. Dog tænker jeg ikke længer paa Amerika; men paa Ingenting.

Lev vel og hav det godt, og skriv en Gang til mig – er du snil.

Din hengivne Ven *Alexander L. Kielland.*

Min ærbødige Kompliment til din Frue.

J. O. Lange.

Stavanger den 30te Aug. 1889.

Nu er jeg selv saa gammel, at Tanken om Børnenes Skjæbne som voxne

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Mennesker ogsaa melder sig hos mig i Form af Bekymring – staar der ikke
etsteds: et Menneske mættes med Bekymring og hans Dage er som en
Daglønners Dage? – isandhed! der er ikke anden Tid end Ungdommen; thi den
har altid Ret. Sidenefter ved vi ikke, om det er Ret eller ikke; Ungdommen ved
det alene – *das ewig wunderschöne Jugend-Eselei!* Lader os flette Kranse og
lykønske Ungdommen. Hilsen fra Beate til Alle!

Din hengivne *Socrates.*

Herman Schwanenflügel.

Stavanger den 30te Aug. 1889.

Kjære gamle Ven! Tak for dit Brev. Jeg var netop kommen fra Aarre, hvor jeg
med mine to lange Sønner havde boet hos Berta; vi havde talt om dig, og Berta
havde atter lovpriist «Svanefygen» i Modsætning til Fru Edgreen, som Berta
vedholdende kalder for «ei Horpa», hvilket kun kan oversættes med «ein
Scheusal». Der er kun den Skygge mellem dig og Berta, at hun – til Gabriels og
min evige Fornøjelse – paastaar, at den første Dag var du «snyd», fordi du bad
om en Potte om Formiddagen. Hun kan ikke sætte sig ind i, at en Kjøbenhavner
ikke kan gjøre som andre Kristne og nisse paa Marken eller bag Huset.

At Fru Edgreen var bleven Prinsesse, syntes Berta var mer end ventendes.

Ellers var der deiligt paa Aarre – i denne skønne italienske Sommer; men til
stor Sorg for os Fiskere var den klare rislende Aa – som du siger – næsten ganske
tør, kun en lunken Stribe Vand mellem Stenene og ikke en eneste Fisk. Men
Fuglene var der og Brændingen, – skjønt den var tam, og den store frie Horizont
med den friske Luft og den verdensfjerne Fred – Aarre var og er en Perle uden
Plet og Men.

Enhver Klodrian kan beundre Hardanger, men – som en Mand sagde, – og
jeg ærgrer mig over, at det ikke var mig selv – Jæderen – sagde han – er kun for
voxne Folk. Ikke sandt? – det er netop godt sagt. Jeg er meget stolt over dig, at
du fik et saa varigt og korrekt Indtryk af Jæderen; kun har du én Feil i
Opfatningen: du taler om at bade sig, faa Vand over Hovedet o. s. v. «Spørg den
gamle Kone, og klogere end hun er ingen i Verden, spørg hende, om hun har Lyst

Hvordan det gaar min gamle Onkel? Ak! ak! – Ruinen – nei Vulkanen, som vi alle i denne letsindige Familie har danset paa, den er sprunget i Luften og alle ere ødelagte. Onkel Axel og alle Sømmes er fallit; de skjønne Eiendomme skulle sælges og «fremmede Herrer i Skovene jage». Jeg sidder igjen, saalænge det varer, i mit fædrene Hus; vi – det er: vi Fars Børn, har intet lidt, alle mine Søkende har sit i Behold; jeg alene haver mit forbrugt; men endnu kan du faa se mig som grand seigneur hvortil jeg paa en vis Maade passer, – og til Sankte Hans er der Latter og Dans; men siden – du maa altsaa komme før og se det deilige Hus og Haven og Vandet, – hvor du sist ikke slap ind, formedelst den onde Stedmoder. Dette forekommer dig vel noget ligt Eventyret; men saa er det; en eventyrlig gammel Slægt, som lever i Minder – med gammelt Samhold og løs og faldefærdig i Øieblikket.

Nu er jeg kommen til den fjerde Side; og der bliver saaledes ikke Plads til at tale om min nærværende Situation som Redaktør, hvilket ogsaa var Hensigten.

Beate lever godt; Børnene ogsaa. Jens fik 1.73 til Middelskole-Examen, hvilket er over Meget godt (2,50). Alexander fik ogsaa pen Karakter; de fortsætter i Kristiania. Baby synger næsten ligesaa smukt som før, og Else er et vildt og henrivende Udyr. Du ser, jeg er som alle fornøiet med mine egne.

«Professoren» er lig Monrad; han er ur-ond, – det kan du forlade dig paa. – Du skal ikke lægge nogen Vægt paa, om Ed. Brandes var noget «valen»; om vi – han og jeg – mødtes igjen, saa er alt godt med en Gang; han er trofast; men du ved, hvorledes det er med de lange Adskillelser. Derfor er jeg dig saa taknemlig for dit Brev. Hils din Kone fra os begge; og bevar du vort gode Venskab, som jeg og bevarer det.

Din hengivne *Alexander L. Kielland*

Edvard Brandes.

Stavanger den 18de Sept. 1889.

Kjære Ven! Tak for dit elskværdige Brev; det var en stor Glæde at se din Haand igjen. Du gjør dig ingen Ide om, hvor usselt jeg lever aandeligen, og hvor jeg

formodentlig gaar tilbage; jeg vil heller ikke underholde dig derom. Ved 1ste Januar er jeg ialfald fri denne latterlige Avis, naar jeg saa bare kunde gjenfinde noget af den gamle Glød; men ak! – jeg synes ikke, her er noget at gjøre længer. Folk, som i 40 Aars Alder ikke begynder at bøie sig mod Throne og Alter, er forunderligt tilovers i vore Samfund. De maa være rige. Ingensinde har jeg som nu savnet en ordentlig Samtale med et Mandfolk. At ikke du, som dog elsker Havet og dets Farer! – at du aldrig kan strække dig til Stavanger! Vilde du ikke gjerne sidde en fredelig Stund og snakke med Beate? – gjense Baby – og Else, som blev født paa Hjortevang? Nu synes jeg, du er i Kristiania hvert Øieblik; da er du langt paa Vei; og her er – ja her er jo unægtelig fælt, men jeg og mit Hus – siger Josva.

Erklæring – siger du! – det har jeg naturligvis ikke havt nogen Kundskab om. Hvad skal der staa i den, – jeg mener med hvilke Ord? det maa du skrive op for mig.

Du kan jo for Exempel sende mig til Underskrift en saadan Erklæring for vort Fælles-Stykke? Men skal jeg ikke genere mig lidt? – for der er s'gu ikke nogen andre, som gider spille de Stykker, – enda jeg bestandig siger til mig selv, at ingen af mine Komedier nogensinde er bleven opført saaledes som jeg selv vilde have det. Jeg er vel ogsaa den eneste Scene-skriver i den hele Verden, som aldrig har seet noget af sig selv opført paa Scenen.

Om jeg har gjort mig bekjendt med Théâtre libre's Repertoire? – Kjære Ven og Broder! – hvor skulde jeg det?

Naar du nu var rigtig snil og deltagende, saa lavede du en Pakke af saadanne Bøger, som ellers ikke naar herop – og det er fler end du aner! – og sendte mig dem tillaans, som et Halmstraa til den druknende.

Heibergs Stykke har jeg – som du kanske ved – kun hørt ham fortælle løsligen. Men med Hensyn til Succés'sen, saa er jeg bange for, at den meget vil bero paa, hvor nær den bliver spillet til Bjørnsons Person; og nogen Haan mod B. fra Fru Poulsens Theater vilde jeg ærgre mig over.

Heiberg er ellers en af de behageligste og betydeligste af de yngre Mennesker, jeg har seet. Han har baade Talent og Karakter; men han har nu engang Pech.

Din hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Hegel.

Stavanger den 30te Sept. 1889.

Kjære Hr. Hegel! Tak for Manuskriptet og stor Tak for Deres Indbydelse. Til Nytaar er jeg fri Avisen; og hvis det saa kunde falde bekvemt for Dem og Deres at have mig nogle Dage i Februar eller saa, vilde det ganske vist være en værdifuld Opstrammer for mig. Til den Tid kan vi jo snakkes ved.

Jeg arbejder fra Dag til Dag paa dette taabelige Avis-skriveri; men nu ser jeg dog snart Udgangen; og da vil jeg haabe, at denne daglige Vane til at sidde og skrive maa forblive mig i Blodet, saa jeg bliver ved og skriver en Bog igjen.

Vore venskabeligste Hilsener til Dem og alle Deres.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Jacob Hegel.

Stavanger den 10d October 1889.

Avisens Redaktionssekretær Hr. Oddmund Vik har skrevet en Bog paa 30 Ark om Ole Bull. Den udkommer her paa «Maalet» og nu er Spørgsmaalet, om De vil udgive den paa «dansk»? – En «Prøve» vil blive Dem tilsendt.

Jeg har lovet min Anbefaling, forsaavidt jeg kjender Bogen og Manden.

Bogen vil vistnok blive det fuldstændigste Kildeskrift om Ole Bull, som findes. Den vil være skreven ud af en norsk-norsk Opfatning og Kjærlighed; (jeg har bare læst «Prøven».)

Vik er Seminar-dannet og en Grundtvig-paavirket Person, af god Forstand, stor Hæderlighed, liden Kultur og ringe Smidighed. Om derfor hans Bog kan komme til at mangle Liv, vil den til Gjengjæld blive solid. Og her er altid saa megen Interesse for Ole Bull, at en samlet Fremstilling af hans Liv vist vil finde Læsere i Norge.

Om De vil dele Bogen i to Bind, staar til Dem.

Hermed være Bogen anbefalet til Deres Velvilje.

Vi lever godt alle her, og sender vore beste Hilsener.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Alexander og Jens Z. Kielland.

Stavanger den 25de October 1889.

Kjære Smaa! – hvis der ikke netop igaar var kommet et pent og langt Brev fra Jens, saa havde I faaet Skjænd. For det har gaaet yderst daarligt med Brevskrivningen hidtil. Nu *skal* I skrive hver Mandag, saa faar vi Brevet hver Torsdag, saa holder vi et fast Samkvem vedlige; ellers synes jeg, vi kommer ganske fra hverandre. Og Julen er jo ikke saa aldeles sikker; der kan komme Ting i Veien; skjønt jeg jo haaber, alt skal klare sig. Men lad os holde jævn Korrespondence og tænke flittigt paa hverandre.

Idag skal vi begrave Onkel Jacob. Her er straalende Solskin, saa det bliver en høitidelig Vandring ud af Salen ned af de store Trapper paa Ledaal og saa nedover selve Haven til den store Port. Alle sørger meget over ham; han var snil og altid meget elskværdig mod mig og mine.

Vi var paa Høsttur – en glimrende Tur! Andreas, Fred. Hansen og jeg – med Morten til Haar. Der var Storm og lidet Vand og lidet Fisk. Men saa kjørte vi til Aarre, og der var bedre. Ovenfor Broen op til Vandet, hvilket Stykke ved Lodtrækning tilfaldt mig – der var ikke en eneste Fisk hele Tiden. Men i Stokken stod der fuldt af store, sorte Ørreder; nogle bed, men andre maatte rykkes i Halen. Jeg rykkede 2 store paa 7–8 Mark og fik desuden helt nede ved Sjøen 2 ulovlige Svidder, hvorfor jeg har meldt mig selv til Mulkt hos Fogden.

Nu kom de med Korrekturen! Farvel kjære Smaa! – hav det godt!

Eders hengivne *Pappa.*

J. B. Halvorsen.

Stavanger 28d Oct. 89.

Hr. J. B. Halvorsen! – jeg bruger hver Søndag Formiddag til at rode i gammelt Papir; meget brænder jeg op; men saa har jeg faaet en Frygt for, at jeg muligens er dum, og derfor vil jeg nu eksempelvis forelægge Dem enkelte af mine Fund, forat De, idet De svarer, kan give mig en nogenlunde Ide om, hvad jeg skal bevare, og hvor jeg skal sende det hen til Bevaring.

I

Nogle Breve fra Eilert Sundt til min Fader. Disse Breve sender jeg Dem samtidig, fordi jeg kun med stor Møie kan læse dem, og fordi jeg tænkte, De kunde have Brug eller Interesse af dem.

II

Gamle Skjøder – helt fra 1630.

III

En Kuffert fuld af Lieutenant og Enroullerings-doek Terchelsens Regninger og Regnskaber fra c. 1819.

IV

En komplet Auktionsbog over Kaptein Klow's Auktion 1824 med alle Kjøberes Navne og Priserne.

V

Gamle Kontorbøger fra Firmaet; – og saadant mere.

VI

Pakker af Pengesedler udstedt af Firmaet.

Taknemlig for et orienterende Svar forbliver jeg

Deres forbundne *Alexander L. Kielland.*

Alexander og Jens Z. Kielland.

Stavanger den 17de November 1889.

Kjære Jens! – naar du vil, saa maa du lade dig konfirmere – saa modbydeligt som det er mig. Siden det ogsaa er af rent verdslige Grunde, behøver vi hellerikke at tale mere om det. Men husk hele Tiden, at det er et modbydeligt Hykleri, – et

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Offer, du bringer til et forløiet Samfund, saa at du kan komme fra det med den minst mulige Skade paa din Sjæl. Glem ikke, at det var bedre, om du havde Mod og Mands Hjerte til at staa fast, og at det er feigt at gaa til et helligt Løfte, som skal brydes, hvis der er nogen Mening i det; og er der ingen indre Mening i det, saa er det bare et fordærveligt Spilfægteri og en skadelig Komædie. Men – som sagt – nu faar du gaa i det, og maatte du komme godt fra det – uden altfor ydmygende Knæk i Ryggen.

Kjære begge! – jeg hører fra Kitty, at Vinterfrakkerne ere korte, men at I lever godt ellers; nu maa ingen blive syg. Vi lever alle meget godt. Imorgen reiser jeg ud til Nærbø for at finde Fred til noget, jeg skal skrive. Det skal blive en Lettelse at komme fra denne Avisen. Synes I, den er morsom? – Mamma og de Smaa hilser og længter saa svært efter Eder; nu gaar Else og regner paa Ugerne til Jul; de minker godt nu.

Eders hengivne *Pappa*.

Alexander og Jens Z. Kielland.

Stavanger den 27de November 1889.

Kjære Smaa! – gaa nu ikke hen og bliv et eller to af «Isens Ofre»; jeg er saa ræd – ikke saa meget for, at I skulde være de dummeste, som gaar paa de farligste Steder; men jeg ved selv, at naar man er med Kammerater, er der altid nogle Kalvehoder, som blærer sig paa de andres Bekostning, og som man da skal ud og «redde»! Jeg vil nødig, mine Sønner skulde være feige; men jeg tilstaar, at jeg gruer ved Tanken om at miste nogen for det fordømte Kalveskabet med at gaa paa daarlig Is; og jeg beder og formaner Eder til at holde Eder borte, indtil der er trygt og voxne Folk kommer med. – Igaar var her endelig en Snestorm, som har gjort Egnen hvid og taget de siste Blomster i Haven. – Lige til denne Tid har her ellers været stille og deiligt Høstveir.

Nu gaar her ingen Dag, uden at Else og Baby snakker om Eder og om Jul; men nu nærmer Tiden sig ogsaa godt. Alle hilser.

Eders hengivne *Pappa*.

Jacob Hegel.

Stav. 3. Dec.

Kjære Hr. Hegel! – jeg skriver i Avisen nogle Artikler om Forsvarssagen – contra –, som jeg vil udgive efterpaa som Brochure. Har De nogen Lyst paa at forlægge den for mig? – eller vil De foretrække, at jeg – da Sagen nu er mest brændende i Norge – vælger et norsk Forlag?

Forstaa mig ret: jeg vil altid helst være hos Dem; men jeg vilde lette Dem et Afslag, om De fandt en saadan Ubetydelighed mindre egnet for Deres Forlag. Altsaa har De frit Svar, og svar mig – er De snil – pr. Telegram, saasnart De faar dette Brev.

Om nogen Tid sender jeg Dem derimod et andet Manuskript, som vi faar Glæde af, – nemlig nogle gamle, høist latterlige Familieoptegnelser, som jeg vil udgive. Venskabelig Hilsen

Deres hengivne *Alexander L. Kielland.*

Alexander og Jens Z. Kielland.

Stavanger den 11te December 1889.

Kjære Bodde – Jensemand! nu lysner det i Skoven, og Klokken den er fem!

Jeg er glad for mange Ting. Aaret er slidt tilende; jeg har Planer for Fremtiden; jeg er ikke længer modløs; jeg er rig! og vi ville lave Bisp paa Kjøkkenbænken.

Lad mig nu strax høre, hvad Tid I kommer, og prøv hele Tiden paa at lokke Kitty med; hils Kitty og Tycho og sig dem, at jeg er i en meget god Stemning à la Micawber.

Kom nu endelig friske og helskindede hjem og sky Ild og Vand.

Alle hilser i øgende Længsel.

Eders hengivne *Pappa.*

Jacob Hegel.

Stavanger d: 21de December 1889.

Kjære Hr. Hegel! Idag sender jeg Manuskript til: «Captein Hans Arentz's Journal 1822–1828», som jeg tror, vil blive en morsom Bog.

Den er – som De vil se – noget liden; derfor vilde jeg bede om det Format, som jeg selv i sin Tid fik til «To Noveller fra Danmark».

Titelbilledet – det gamle originale Skilderi af hans Brig «Johanne Margrethe» – kommer om faa Dage, idet Fotografen venter paa en eneste nødvendig Solstraale. Imidlertid kan vel en Træskjærer blive færdig med et simpelt Billede ligesaa hurtigt som Bogen trykkes? Jeg vilde sætte megen Pris paa, at Briggen kom med.

Dersom denne Bog kan komme i Arbeide strax, behøver De ikke at sende mig nogen Korrektur, (ligesom hellerikke af Brochuren).

Kun vilde jeg bede Dem lade en geografikyndig Mand se paa de udenlandske Sted-Navne. Men hvis der er saa travelt i Forretningen, at den maa henligge, saa kunde jeg kanske selv læse Korrektur, naar jeg foretager den Reise til Kjøbenhavn, som – rent ud sagt – har holdt mit Humør oppe i det siste. De maa – dersom De fremdeles vil være saa snil at huse mig nogle Dage – aabenhjertigen sige mig, naar mit Besøg vil falde mindst ubeleiligt. Men hvad selve Bogen angaar vil jeg jo helst have den ud saa snart som muligt.

Eftersom Hans Arentz's Manuskript er fundet – ikke i vor Faders Værg, men hos min Faders Søster, vil jeg dele Honoraret mellem denne min Tante og Onkel Axel – Carsten Kiellands Fader –, der fra Velvære og Rigdom ere nedsunkne til Ingenting ved en stor Fallit, og som Begge har været over al Maade gode mod mig, fra jeg var liden. Naar vi derfor kommer saa langt, vil jeg bede Dem sende mig Honoraret uden videre at tænke paa mit eget sørgelige Regnskab, at jeg kan have den Glæde at støtte de Gamle lidt.

Friexemplarerne vil jeg denne Gang gjerne have mig tilsendt. –

– Som De snart vil se er denne Journal et rent literært Fund, som jeg er lykkelig ved at kunne offentliggjøre; – ikke minst fordi Forfattere, der ikke kjender mere af Sø og Sømænd end de snedige Fiskere paa Sjælland, der kan

Created at 10/6/2010, from URL:http://www.nslnorge.no/visning/NSL_Kielland_Brev2.html
Kjøbenhavnerne udenad og ved, hvorledes de skal skabe sig for dem, – de har slaaet fast nogle elendige Typer paa Scenen og i Literaturen, som tale bare Beg og spinder Ender – dette modbydelige Nyboder-Snak, som aldeles intet har at gjøre med den friske Sø. Hans Arentz er en Sømand saaledes som vi kjendes ved dem; – han er – det vil jeg indrømme – mere dannet end de almindelige, men djærv som Fanden og en uforfærdet Münchhausen.

Nu har vi Guttene hjemme til Jul og glæder os over at være sammen. Jens spurgte just idag, om vi ikke fik danske Julebøger iaar; – jeg har desværre glemt at bede Dem gjøre et skjønsomt Udvalg – saaledes som De før har været saa snil at gjøre; tør jeg nu bede Dem købe for mig Juleroser, Oldfux og hvad der ellers er morsomt for Smaa og Store, saa kan vi ialfald faa dem i Slutten af Ferien.

Alle mine sender Dem og Deres vor Glædelig Jul af ganske Hjerter og et godt Nyt Aar for os alle.

Deres hengivne *Alexander L. Kielland*.

Alexander L. Kiellands *Brev 1869–1906* er lastet ned gratis fra bokselskap.no